T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL ASKERİ MÜZE RESİM KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

51193

MÜZECİLİK
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

AYSEL ÇÖTELİOĞLU

TEZ DANIŞMANI : ÖĞR. GÖR. SEDAT GÖKSU

İSTANBUL 1996

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
...ON

İÇİNDEKİLER **SAYFA**

ÖNSÖZ

1. GİRİŞ 1

2. TÜRKİYE'DE BATI TARZI TÜRK RESİM SANATININ BAŞLANGICI VE GELİŞİMİ 3
2.1. Batı Tarzı Türk Resim Sanatının Başlangıç Aşamasında Rol Oynayan Etkenler 3
2.1.1. Avrupa İle İlk İlişkiler ve Etkileri 3
2.1.2. Türkiye'de Resim Eğitiminin Okullaşma Süreci ve Etkileri 5
2.1.2.1. Askeri Okullarda Resim Eğitimi 5
2.1.2.2. Sivil Okullarda Resim Eğitimi 7
2.1.2.3. Akademik Düzeyde Resim Eğitimi 8
2.1.2.4. Avrupa'da Resim Eğitimi Olanakları 9
2.1.3. Osmanlı Sarayının Resim Sanatına Yaklaşımı ve Etkileri 12
2.1.4. İlk Resim Sergilerinin Etkileri 13
2.1.5. Yabancı Ressamlar ve Oryantalizmin Etkileri 15
2.2.Batı Tarzı Türk Resim Sanatının Gelişimi 17

3. ASKERİ MÜZE'NİN KURULUŞU VE GELİŞMESİ 21
3.1. Askeri Müze Tarihçesi 21
3.2. Askeri Müze Yapıları 22
3.3. İdari ve Mali Yapı 33
3.4. Askeri Müze Koleksiyonları 35
3.5. Sergileme ve Depolama Mekanları 36

4. ASKERİ MÜZE RESİM KOLEKSİYONUNUN TANIMLANMASI 41
4.1. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Oluşumu 41
4.2. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Kataloglanması 45
4.2.1. Savaş Temalı Resimler 45
4.2.2. Portreler 195
4.2.3. Peyzajlar 311
4.2.4. Diğer Konular 409
4.2.5. Natürmortlar 419
4.3. Resimlerin Malzeme ve Tekniklerine Göre Sınıflandırılması 423
4.3.1. Tuval Üzerine Yağlıboya Resimler 423
4.3.2. Duralit Üzerine Yağlıboya Resimler 426
4.3.3. Fotograf Üzerine Yağlıboya Resimler 426
4.3.4. Kağıt Üzerine Suluboya Resimler 426
4.3.5. Kağıt Üzerine Karakalem ve Suluboya Resimler 427
4.3.6. Kağıt Üzerine Çini Mürekkebi Resimler 427
4.3.7. Kağıt Üzerine Yağlıboya Resimler 427
4.3.8. Mukavva Üzerine Pastel Boya Resimler 427
4.3.9. Porselen Üzerine Sıraltı Boyama Resimler 427

5. ASKERİ MÜZE RESİM KOLEKSİYONUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ 428
5.1. Koleksiyonda Yapıtı Bulunan Ressamlar 428
5.1.1. Yerli Ressamlar 428
5.1.2. Yabancı Ressamlar 435
5.2. Resimlerin Temalarına Göre Sınıflandırılarak Değerlendirilmesi 437
5.2.1. Savaş Konulu Resimler 437
5.2.2. Portreler 442
5.2.3. Peyzajlar 444
5.2.4. Natürmortlar 446
5.2.5. Diğer Konular 447
5.3. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Geleceği İle İlgili Öneriler 447
5.3.1. Koleksiyon Geliştirilme Önerileri 447
5.3.2. Sergileme İle İlgili Öneriler 449

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 454

7. BİBLİYOGRAFYA 460

FOTOGRAF LİSTESİ 465

PLAN LİSTESİ 470

ÖNSÖZ

Ülkemizde resim koleksiyonuna sahip müzeler Resim ve Heykel Müzeleri, Kültür Bakanlığı ve TBMM'ye bağlı bazı müzeler, Belediye Müzeleri ve Askeri Müzelerdir. Resim ve heykel müzeleri dışında diğer müzelerde resim koleksiyonları, müzelerin ana koleksiyoları yanında, ikinci planda kalmıştır. Ayrıca bu koleksiyonlar, bir bütünlük içinde ele alınarak incelenmemiştir. Oysaki özellikle Dolmabahçe Sarayı Müzesi, İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, Topkapı Sarayı Müzesi, Deniz Müzesi ve İstanbul Askeri Müze resim koleksiyonlarında bulunan kimi örnekler, 19. yüzyılın resim etkinliğini yansıtan bir bütünün parçalarıdır.

İstanbul Askeri Müze resim koleksiyonu da Türkiye'deki ilk resim koleksiyonlarından biri olmasına karşın yeterince tanınmamaktadır. Bu konuda ayrıntılı bir çalışma yapılmamış olması tez konusu seçiminde etken olmuştur. Koleksiyonda bulunan resimlerin sanatsal ve belgesel değerlerinin incelenmesi yanında, diğer müzelerin koleksiyonlarına da bakılarak 19. ve 20. yüzyıl resim etkinliği içinde bulundukları yerin belirlenmesi, bu belirlemelere göre bir müze koleksiyonu olarak kullanımının ve topluma doğru aktarımının gerçekleştirilmesi için tasnif ve değerlendirme yapmak çalışmanın amacını oluşturmuştur. Konunun çok geniş olması, böyle bir araştırmada çok genel bir değerlendirme yapmayı mümkün kılmıştır.

Çalışmanın başlamasından itibaren, yoğun çalışmaları arasında bana zaman ayırarak yardım ve desteğini esirgemeyen değerli hocam Öğretim Görevlisi Sedat GÖKSU'ya, değerli bilgilerinden faydalandığım Prof.Tomur ATAGÖK'e, teşekkür ederim. Bu çalışmanın gerçekleşmesinde sabır, özveri ve yardımlarıyla büyük katkıları bulunan İhsan ÜNVER'e teşekkürü borç bilirim. Dr. Tülin ÇORUHLU'ya, Ayça ÇÖTELİOĞLU'na, Nazan ATASOY'a, Doç.Dr. Yaşar ÇORUHLU'ya çalışmanın her aşamasında gösterdikleri yakın ilgi ve yardımları için teşekkür etmek isterim. Ayrıca yüksek lisansa başlayıp sürdürmemde hoşgörülerini esirgemeyen başta Araştırma Geliştirme Kısım Amiri Öğ.Kd.Yzb. Sadık TEKELİ olmak üzere, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığına teşekkür ederim.

Aysel ÇÖTELİOĞLU
1996

KISALTMALAR

a.g.e. ; Adı geçen eser
a.g.m. ; Adı geçen makale
a.g.t. ; Adı geçen tez
Env.No. ; Envanter numarası
F. ; Fotograf
K. ; Katalog
K.lığı ; Komutanlığı

1. Giriş

19. yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nda bir yandan askeri ve yönetsel teşkilatların yenileştirilmesi amacıyla köklü reformların yapıldığı, bir yandan da Avrupa ülkeleri ile yoğunlaşan ilişkilerin bir sonucu olarak kültürel değişimlerin yaşandığı bir dönemdir. Bu dönemde ülkedeki resim etkinliğine bakıldığında, oryantalist ressamların çalışmaları, Osmanlı padişahlarının resim sanatını destekleyici, yönlendirici tutum ve davranışları, Osmanlı sarayında resim koleksiyonları oluşturma faaliyetleri, resim eğitiminin okullaşma süreci, ilk Türk ressamlarının ortaya çıkışı ve ülkede ilk resim sergilerinin açılışı gibi Türk resim sanatının gelişimini yönlendiren önemli olaylar görülmektedir.

Askeri Müze resim koleksiyonunun önemli bir bölümü, 19. yüzyıl ikinci yarısından 20. yüzyılın ikinci çeyreğine kadar, ülkede yaşanan resim etkinliğini yansıtan yerli ve yabancı sanatçıların yapıtlarından meydana gelmektedir. Koleksiyonun 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yapılmış olan örnekleri ise, dönemin sanat etkinliğini yansıtacak çeşitliliğe sahip değildir. 19. yüzyıl resim etkinliği, gerek yabancı sanatçılar açısından, gerekse 19. yüzyılın ikinci yarısında başladığı kabul edilen batı tarzı Türk resim sanatı açısından çeşitli araştırmalarda ele alınmış bir konudur. Ancak Askeri Müze resim koleksiyonu, çoğunluğu aynı etkinlik içinde üretilmiş örneklerden meydana gelmesine rağmen, bu araştırmaların kapsamına alınmamıştır. Bu nedenle araştırmanın 2. bölümünde, koleksiyonda bulunan resimlerin 19. yüzyıl içinde hangi etkinlikler kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini belirlemek amacıyla, batı tarzı Türk resim sanatının başlangıcında rol oynayan etkenler, bu etkenler içinde ülkedeki resim etkinliği ve Türk resim sanatının gelişimi kısaca incelenmiştir.

Bu koleksiyonun bir müze koleksiyonu olması, ait olduğu müzenin yapısının ve içeriğinin tanımlanmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle tezin 3. bölümünde Askeri Müze'nin tarihçesi, koleksiyon geliştirme önerilerine esas olmak üzere idari ve mali yapısı, sergileme önerilerine esas olmak üzere bugün Askeri Müze kullanımında bulunan yapılar ve koleksiyonları tanımlanmaya çalışılmıştır.

4. bölümde Askeri Müze resim koleksiyonun tanımlanması üç kısım halinde yapılmıştır. Birinci kısımda koleksiyonun oluşumu incelenmiştir. İkinci kısımda resimler tematik olarak gruplanmış ve kataloglanmıştır. Katalogda savaş temalı resimler savaşların kronolojisine göre sıralanarak, resimlerde görülen kıyafet, silah araç ve gereçlerinin kronolojisi de verilmeye çalışılmıştır. Portrelerin sıralamasında öncelikle asker portrelerinde, yine üniformanın kronolojisini yansıtmak amacıyla, portresi yapılan kişinin yaşadığı dönem göz önüne alınmış, daha sonra diğer portrelere yer verilmiştir. Kataloğun üçüncü bölümde peyzajlar yer almaktadır. Peyzajlar temalarına göre figürsüz doğa ve mimari görünümleri, figürün ve günlük yaşamın ele alındığı kıyı, kent ve doğa görünümleri olarak gruplanmıştır. Peyzajların ardından koleksiyonda sayıca az olan günlük yaşam, dini, seromoni konulu resimler ve natürmortlar katalog sonunda ele alınmıştır. Katalog hazırlanırken özellikle savaş ve portre konulu resimlerde kıyafet, silah gibi eşyaların gerçekle bağlantıları kurulmaya çalışılmıştır. Ancak konunun çok geniş olması sebebiyle detaya girilememiştir. Ayrıca Dolmabahçe Sarayı Müzesi, Deniz Müzesi ile İstanbul Resim ve Heykel Müzesi resim koleksiyonları imkan dahilinde incelenmeye çalışılmış ve koleksiyonda bulunan bazı kopya resimlerin asılları, bazı resimlerin ise benzerleri tespit edilmiştir. Aynı amaçla gravürler, eski basım kaynaklar ve fotograflar incelenerek kopya ve benzer resimler tespit edilmiştir.

Koleksiyonda bulunan resimlerin, içerik veya resimsel değerleri açısından koleksiyonun genel yapısına uygun olup olmadığının değerlendirilebilmesi çalışmanın ana

amaçlarından birini oluşturmuştur. Bu nedenle resimlerin tamamına yakını katalog çalışmasına dahil edilmeye çalışılmıştır. 4. bölümün üçüncü kısmında resimler malzeme ve tekniklerine göre sınıflandırılmıştır.

5. bölümde, Askeri Müze resim koleksiyonunun değerlendirilmesi üç ayrı kısım halinde ele alınmıştır. Birinci kısımda koleksiyonda yapıtı bulunan ressamlar aldıkları resim eğitimi, üslupları ve genel resim etkinliği içinde bulundukları yer açısından incelenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle detaylı biyografilerine yer verilmemiştir. Kimliği çok fazla bilinmeyen bazı ressamlar hakkında ise bazı değerlendirmeler yapılmıştır. İkinci kısımda resimler temalarına göre sınıflandırılarak kompozisyon şeması, üslup ve resimsel değerleri açısından incelenmiştir. Üçüncü kısım koleksiyonunun geleceği ile ilgili önerileri kapsamaktadır. Koleksiyon geliştirme önerilerinde, öncelikle koleksiyona kazandırılması gereken resimler belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca Askeri Müze'nin idari ve mali yapısına uygun olarak koleksiyon geliştirme politikasında uygulanması gerekli yöntemler üzerinde durulmuştur. Bu bölümün sonunda koleksiyonun sergilenmesiyle ilgili öneriler yer almaktadır. Sergileme önerileri, koleksiyonun ziyaretçiye doğru bir biçimde aktarılmasını hedefleyerek içerik, amaç ve mesaj açısından ele alınmıştır. Gerek koleksiyonun geliştirilmesi konusunda gerekse sergilemede önerilerin uygulanabilir olmasına özen gösterilmiştir.

6. bölümde koleksiyonda bulunan resimler ressam, üslup, kompozisyon şeması, resimsel değerleri ve kompozisyon içindeki önemleri açısından değerlendirilerek sonuca varılmıştır. Ayrıca koleksiyonun geliştirilmesi ve eğitim amacı göz önüne alınarak kullanılması gerektiği ileri sürülmüştür.

7. bölümde araştırmada kullanılan kaynaklar belirtilmiştir.

2. Türkiye'de Batı Tarzı Türk Resim Sanatının Başlangıcı ve Gelişimi

2.1. Batı Tarzı Türk Resim Sanatının Başlangıç Aşamasında Rol Oynayan Etkenler

2.1.1. Avrupa İle İlk İlişkiler ve Etkileri

İslamiyetin ortaya çıkıp yayılmaya başlaması ile birlikte, Müslüman doğu ile Hiristiyan batı iki farklı dünya olarak yüzyıllar boyunca savaş ve ticaret gibi nedenlerle karşı karşıya gelmişlerdir. Bu yolla birbirlerini tanıma fırsatı bulmuşlar, birbirleri hakkında bazı yargılara varmışlardır. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra ise Osmanlı Devleti Müslüman doğunun batıya en yakın temsilcisi niteliğini kazanmış ve bu tarihten sonra batı için Müslüman doğu büyük ölçüde Osmanlı Devleti olmuştur Bu durum Osmanlı Devleti ile Avrupa'nın savaş, ticaret gibi nedenlerin yanında zaman zaman kültürel ilişkiler çerçevesinde de birbirlerini tanımalarına olanak sağlamıştır.

İlk kez Fatih Sultan Mehmet döneminde Avrupa ile kültürel ilişkiler kurulmuştur. Metteo de Pasti, Costanza de Ferrara, Gentile Bellini gibi bazı Venedikli sanatçıları saraya davet ederek kendisinin ve sarayda yaşayanların resimlerini yaptıran Fatih Sultan Mehmet, bazı Türk sanatçılarını da İtalya'ya resim öğrenimine göndermiştir. Bursalı Nakkaş Sinan Bey, Maesto de Paolo'nun yanında resim eğitimi gören sanatçılardan biridir[1]. 15. yüzyıl sonlarından itibaren Avrupa resminde Türk giysi ve eşyalarının kullanılmaya başlaması yada Nakkaş Sinan Bey'in "Gül Koklayan Fatih" potresinde görülen minyatür geleneğine yabancı gölge denemeleri, bu tür kültürel ilişkilerin sonucunda ortaya çıkmış etkileşimlerdir.

Rönesansla birlikte batıda yapılmaya başlanan reformlar ve bilimsel çalışmalara karşılık Osmanlı İmparatorluğu'nda 16. yüzyıldan itibaren bilimsel açıdan bir gerileme başlamıştır. Askeri ve siyasal alanda ise, 16. yüzyıl Osmanlılının en güçlü olduğu dönemdir.Bu dönemde, önce Fransızlara daha sonra Hollandalılara tanınan ticari ve ekonomik ayrıcalıklarla gelişen ticari ilişkiler ve Avrupa krallarının İstanbul'a diplomatik görevlerle elçi göndermeye başlamaları, Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri ve ekonomik gücünün, kültürel yapısının batıda ayrıntılı bir şekilde öğrenilmesine neden olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu ise batıdaki kültürel ve bilimsel gelişmelere kapalı kalmıştır.1683 Viyana yenilgisinden sonra Osmanlı İmparatorluğu askeri alanda da zayıflamaya başlamış ve giderek güç kaybetmiştir.

18. yüzyıla gelindiğinde 200 yılı aşkın bir süre Avrupa'da korku kaynağı haline gelen Osmanlının askeri alanda güç kaybetmiş, bilimsel ve teknolojik alanda geri kalmış bir durumda olması güç dengelerini değiştirmiştir. Avrupa ise, bu dönemde askeri açıdan olduğu kadar siyasi ve kültürel açıdan da oldukça güçlü bir durumadadır.

Osmanlı İmparatorluğunun askeri ve siyasal alanda yeniden güç kazanmak amacıyla Avrupa'ya yönelişi bu dönemde ortaya çıkmıştır. Osmanlı devlet adamları ve aydınları sahip oldukları doğu kültürü, mevcut askeri ve yönetsel teşkilatlarla devletin yıkılmaktan kurtulamayacağını anlamışlar ve Avrupa'daki modellere yönelmişlerdir.

İlk olarak Sultan III Ahmet (1703 - 1730), 1720 yılında Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi'yi Paris'e göndermiştir. Burada bulunduğu süre içinde askeri, bilimsel ve kültürel alanda incelemelerde bulunan Yirmisekiz Çelebi Mehmet Efendi, dönüşünde bunları ayrıntılı bir rapor halinde padişaha sunmuştur. Osmanlının Avrupa'yı tanıma

---

[1] A.Ersoy, "Resim ve Heykelin Yasak Olduğu Ülkede Sanat", **İlgi**, S.66,İstanbul 1991, s. 23

eğliminin ilk örneği olan bu olaydan sonra, ardarda Osmanlı elçilik heyetleri Avrupa'ya gönderilmeye devam etmiştir.Avrupa ise bu dönemde çeşitli ülkelerden gelen elçi, tüccar, bilim adamı ve bunların beraberlerinde getirdikleri sanatçıların aracılığı ile Osmanlı İmparatorluğu'nu yakından tanıma fırsatını bulmuştur.1718 Yılında başlayan Lale Devrinde batı kültürünün tüm bu etkinliklerle tanınmaya başlaması, her ne kadar devleti yıkılmaktan kurtarmayı amaçlayan bir bakış açısına sahip ise de, Avrupa kültürünün ve Avrupa kaynaklı sanat dallarının Osmanlı toplumunda tanınmasına da neden olmuştur.

Bu dönemden sonra, Osmanlı askeri teşkilatının ıslahatına başlandığı ve bir takım sanayi teşebbüslerine girildiği görülmektedir. Örneğin Sultan I. Mahmud (1730 - 1754) döneminde Yalova'da bir kağıt fabrikası kurulmuş (1746), burada çalıştırılmak üzere Avrupa'dan teknisyenler getirilmiştir[2]. Yeni bir devlet yönetiminin yeni bir kadroyu gerektirmesi, batılı modeller örnek alınarak yeni askeri ve sivil okulların açılmasını gündeme getirmiştir. 18. yüzyılın sonlarından itibaren askeri okulların eğitim programlarına resim dersi konması Türkiye'de batı tarzı resmi başlatan bir gelişme olmuştur.

Lale Devrinde başlayan bu yenileşme istekleri, toplumca hemen kabul görmemiş, şeriat ve eski kültürü savunan ulema ile yenilikçi devlet adamları iki zıt dünya görüşünün temsilcileri olarak çatışmışlardır. Sultan II. Mahmud (1808 1839) döneminde tutucu düşünceler itibar kaybetmeye başlamıştır. 1826 yılında yeniçeriliğin kaldırılması ile yenileşme hareketleri ciddi bir yön kazanmış ve yeni bir merkezi idarenin temelleri atılmıştır.

Osmanlı askeri teşkilatının yenilenmesi, Avrupa'daki modellerine uygun askeri okulların açılarak, eğitim sisteminin modernleştirilmesi, Osmanlı toprakları ile Avrupa arasında gelişen elçi, tüccar, bilim adamı, teknisyen ve sanatçıların ilişkileri, bazı Osmanlı padişah ve devlet adamlarının ilerici tutumları, bir taraftan devletin yönetim şeklinin çağdaşlaşma yönünde gelişmesine, diğer taraftan Osmanlı İmparatorluğu'nun doğu çıkışlı kültürünün batı kültürü ile yer değiştirmesine neden olmuştur. Bu genel çerçeve ile gelişen olaylar, batı tarzı resim sanatının Türkiye'ye girişini de gerçekleştirmiştir.

---

[2] A.Turani, **Dünya Sanat Tarihi**, Ankara 1979, s. 570

2.1.2. Türkiye'de Resim Eğitiminin Okullaşma Süreci ve Etkileri

2.1.2.1.Askeri Okullarda Resim Eğitimi

Avrupa'yı örnek alarak çağdaşlaşma yolunda yapılan yeniliklerin en önemlisi Osmanlı askeri teşkilatının yenileştirilmesi olmuştur. Bu yenileşme hareketleri çerçevesinde, 18. yüzyılın sonlarından itibaren açılmaya başlanan askeri okullar, devleti yıkılmaktan kurtaracak yeni kadroların yetiştirilmesini amaç edinmiş ve eğitim programlarında pozitif bilimlere ağırlık vermiştir.. Avrupa'daki modeller örnek alınarak açılan bu okulların bazıları Mühendishane-i Bahri-i Hümayun (1773) Mühendishane-i Berri-i Hümayun (1793) Mekteb-i Tıbbiye (1827) Mızıka-i Hümayun (1833), Mektebi-i Fünun-u Harbiye-i Şahane'dir (1834).

Eğitim programında ilk defa resim dersinin yer aldığını bildiğimiz okul, Sultan III. Selim (1789 - 1807) döneminde, 1793 yılında açılan Mühendishane-i Berri-, Hümayun'dur. Sultan III. Selim, okulun amacı, kadrosu, idare şekli, eğitim programı öğretmenlerin görevleri ve maaşları ile ilgili 1795'de bir kanunname hazırlatmıştır. Bu kanunnamede eğitim programı da ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır ki buna göre Mühendishane'nin ilk sınıfında resim dersi vardır[3]. Topçu ve istihkam subayları yetiştirmek üzere açılan okulunun eğitim programına resim dersi konmasından amaçlanan öğrencilerin mühendislik ve mimarlık bilgilerine yardımcı olmaktır.

Mühendishane-i Berri-Hümayun'dan sonra 1834 yılında açılan Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane, sonraki yıllarda açılan askeri idadiler (lise) ve rüştiyelerde (ilkokul) resim dersleri eğitim programında yer almıştır.Mekteb-i Fünun-u Harbiye-i Şahane'nin eğitim programında ilk defa 1847 yılında, menazır (perspektif) ve resim dersine rastlanmaktadır. Ancak Harbiye'de resim dersi daha önce başlamış olmalıdır. Çünkü, Harbiye Nazırı Selim Satı Paşa (1837 - 1841) döneminde İspanya'dan Joseph Schranz isimli bir ressamın okulda resim eğitimi vermek üzere davet edildiği ve Schranz'ın uzun yıllar bu görevde kaldığı bilinmektedir[4]. Başlangıçta gerek Mühendishane'de gerekse Harbiye'de resim eğitimi veren kişiler Schranz gibi yabancı ressamlardır. Örneğin 1805 tarihli bir belgede, Mühendishane'de yabancı bir mühendisin topculuk ve resim öğretmeni olark çalıştığı belirtilmektedir[5]. 1847 yılında ise Fransız asıllı ressam Ques'in (Mösyö Kes) Harbiye'de resim öğretmenliği yaptığı çeşitli kaynaklarca belirtilmektedir.

Mühendishane ve Harbiye'de zaman içerisinde yapılan yenilikler sonucu, resim eğitimine giderek daha fazla önem verilmiştir. 1851 yılında Mühendishane ve Harbiye'ye öğrenci yetiştirmek üzere kurulan idadiler resim eğitiminin niteliğini etkileyecek önemli bir gelişme olmuştur.Bu İdadilerde önceleri yabancı ressamlar ve Mühendishane veya Harbiye mezunu subaylar resim dersi vermişlerdir. Ancak bu subaylar rütbeleri yükseldikçe başka görevlere veriliyor ve gün geçtikçe sayıları artan idadilerde öğretmen sıkıntısı çekiliyordu. İdadilerin öğretmen ihtiyacını karşılamak üzere 1877 yılında Harbiye bünyesinde menşe-i muallim adıyla yeni bir sınıf kurulmuştur. Bu sınıfta isteğe bağlı olarak sınıf-ı evvel ve sınıf-ı sani olmak üzere iki bölüm halinde öğretmen yetiştirilmiştir. Sınıf-ı evveli seçenler dört yıl öğrenim görerek idadilere, sınıf-ı saniyi seçenler ise iki yıl öğrenim görerek rüştiyelere öğretmen olarak atanmışlardır. Menşe-i muallime girenler arasında resim öğretmenliğini seçenlere, sınıf-ı evvelde hendese-i resmiye (tasarı

---

[3] M.Cezar, **Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi**, İstanbul 1971, s., 323
[4] M.Cezar, **a.g.e.**, s. 324
[5] Ç.Uluçay-E.Kartekin, **Yüksek Mühendis Okulu**, İstanbul 1958, s.94, 500

geometri), menazır (perspektif) ve, resmi hatti (teknik resim), karakalem, sepya resim (boyama), çini resim, boya resim, model ve tabiattan resim, hayali resim, yağlıboya, fenni teşhis (anatomi), fotografçılık ve elbise tarihi, sınıf-ı sani de ise hendese-i resmiye, menazır ve gölge, resmi hatti, karakalem, çini resim, boyalı resim, modelden resim, tarama,yalama ve müsvedde gibi dersler okutulmuştur[6]. Menşe-i muallimde okutulan bu derslerin en önemli özelliği, o zamana kadar teknik resim niteliği taşıyan resim dersinin, gerçek anlamda bir resim eğitimine dönüşmesidir.

Askeri okullarda resim eğitimine verilen önemin diğer bir örneği de gerek Mühendishane'de gerekse Harbiye'de piyade, topçu, istihkam gibi sınıfların yanında ressam sınıfının da varolmasıdır. Mehmed Esat Bey tarafından yayınlanan ve her iki okuldan mezun olanların listelerini içeren Mirat-ı Mühendishane-i Berri-i Hümayun (1896) ve Mirat-ı Mekteb-i Harbiye (1894) isimli kitaplarda çeşitli yıllarda ressam sınıfı veya ressam ve istihkam sınıfı adı altında mezun olanların isimlerine rastlanmaktadır. Bu sınıflar, Mühendishane'de 1858'den[7], Harbiye'de ise 1857'den[8] itibaren vardır. Buna göre menşe-i muallim sınıfının 1877 yılında kurulmasından önce, idadilerde resim öğretmenliği yapan subayların bu sınıflardan mezun olan subaylar olduğu söylenebilir.

18. yüzyılın sonunda askeri okulların eğitim programlarına alınmaya başlanan resim dersi başlangıçta çağdaş teknolojinin askeri alanda kullanımını amaç edinen teknik resim niteliğindedir ve zamanla sanatsal bir nitelik kazanmıştır. Bu olay, 18. yüzyıldan itibaren tanımaya başlayan batı tarzı resim sanatının ülkeye girişini gerçekleştirmiştir. Askeri okullarda verilen resim eğitimi iki açıdan daha önem taşımaktadır. Birincisi bu eğitim, Osmanlı'daki sanat eğitiminde, usta çırak ilişkisinden okul eğitimine geçişin ilk örneğidir. Diğer önemli nokta da askeri okul çıkışlı ressamlar, başka hiç bir ülkede örneğine rastlanmayan asker ressamlar kavramının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayrıca asker ressamlar Türkiye'de batı tarzı resim sanatını başlatan, ilk Türk ressamları niteliğini de kazanmıştır.

---

[6] S.Yetik, **Ressamlarımız**, İstanbul 1940, C.1, s.6,7/N.İslimyeli, **Asker Ressamlar ve Ekoller**, Ankara 1965, s.11,12/M.Cezar, **a.g.e.**, s.370

[7] Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Mühendishane-i Berri-i Hümayun**, İstanbul 1312 (1896), s. 171

[8] Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**, İstanbul 1310 (1894), s. 279,280

2.1.2.2. Sivil Okullarda Resim Eğitimi

Tanzimat Dönemi (1839 - 1876), Lale Devri (1718 - 1730)'inden beri gelişen yenilik hareketlerinin bir sonucu olarak, devlet yönetiminde belirgin değişimlerin ortaya çıktığı bir dönemdir. 1838 yılında Osmanlı yönetiminin klasik düzeni olan divanın yerini Avrupa örneklerinde görülen hükümet almış ve bu durum yeni bir merkezi idareye geçişin temeli olmuştur. Merkezi idarenin yeni bir alt yapıyı gerektirmesi, bir yandan askeri islahatlar gerçekleştirilirken, diğer yandan sivil bürokrasiye hizmet verecek, modern anlayışta sivil eğitim kurumlarının da ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yenileşme sürecinde sivil eğitim kurumları, Avrupa'da mevcut eğitim modelleri örnek alınarak gerçekleştirilmiştir. Avrupa ülkelerinin Osmanlı İmparatorluğu'na sunduğu reform projeleri arasından, 1867 yılında Fransız projesinin benimsendiği bilinmektedir. 18 Mart 1857'de, Maarif-i Umumiye Nezareti'nin kurulmasından sonra, sivil okulların sayısı hızla artmıştır. 1869'da Maarif-i Umumiye Nezareti Nizamnamesi, Fransız eğitim sistemi örnek alınarak hazırlanmıştır[9].

Türkiye'de sivil okulların ilk kademesi Sıbyan mektebleridir. Ana okulu durumundaki bu okulların üzerinde eğitim veren okullar ise rüştiyelerdir. Türkiye'de ilk rüştiye 1848'de açılmıştır. Rüştiyelerin üzerinde eğitim veren okul ise idadilerdir. İlk kez 1845'de Askeri İdadi şeklinde açılmıştır. Sivil İdadi'lerin açılışı ise ancak 1874'de gerçekleşebilmiştir.

Sivil bürokrasiye hizmet verecek kadroların yetiştirilmesini amaçlayan bu orta öğretim kurumlarının açılışından sonra, zaman içinde yeni eğitim kurumlarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle öğretmen ve teknik eleman yetiştirecek orta öğretim düzeyinde orta okullar açılmış, zamanla bunların da yetersiz kalması üzerine yüksek okul düzeyinde okullar açılmıştır. Bu okullarda gerek mesleki kullanıma yardımcı olmak amacıyla, gerekse Avrupalı eğitim modellerinin örnek alınmasının kaçınılmaz bir sonucu olarak, resim eğitimine yer verildiği görülmektedir. Örneğin 1868'de Mekteb-i Sanayi adıyla Sultan Ahmet'de açılan sanat okulunun ilk üç sınıfında resim dersi vardır. Bu ders zanaat ürünlerinin üretimine yönelik bir resim dersidir[10]. Yine 1868'de Mekteb-i Sultani adıyla kurulan Galatsaray Lisesi'nin eğitim programında geometrik desen, çini mürekkebi, renkli kalemle resim, eşya modellerinden resim gibi dersler vardır[11]. 1874 - 1881 yılları arasında eğitim veren Turuk-u Maâbir Mektebi'nde (mühendis okulu) teknik resim niteliğinde resim derslerinin olduğu görülmektedir[12] .

10 Mart 1864'de yoksul çocukların eğitim ve öğretimine yardımcı olmak amacıyla, Cemiyyet-i Tedrisiyye-i İslamiye adıyla bir dernek kurulmuştur. Bu dernek tarafından faaliyete geçirilen okulların en önemlisi, Sakızlı Ahmed Esad Paşa'nın önerisiyle 1873'de kurulan Darüşşafaka'dır. Bu okulun eğitim ve öğretim programı, yine Sakızlı Ahmed Esad Paşa'nın önerisiyle Paris'te bulunan, asker yetimlerinin okutulduğu "Prytanée Militaire de La Fléche isimli okul örnek alınarak hazırlanmıştır[13]. Çeşitli kişilerden alınan bağışlarla açılan bu okulun nizamnamesine göre yetim ve fakir Müslüman çocukları, askeri ve sivil devlet dairelerinde çalıştırılmak üzere eğitileceklerdir.

---

[9] İ.Tekeli. " Tanzimat'an Cumhuriyet'e Eğitim Sistemindeki Değişmeler", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C.2, İstanbul 1985, s.466

[10] S.Öner, **Tanzimat Sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim Etkinliği (1839-1923)**, M.S.Ü. Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 1991, s.59

[11] M.Cezar, **a.g.e.**, s. 359

[12] S.Öner, **a.g.t.**, s. 58

[13] H.Ayhan-H.Maviş, "Darüşşafaka", **İslam Ansiklopedisi**, C.9., İstanbul 1994, s.8

Nizamname de belirtilen dersler ise Türkçe, Arapça, Farsça, Fransızca, dini ilimler Osmanlı tarihi, genel tarih, Osmanlı coğrafyası, genel cografya, mantık, edebiyat, kompozisyon, matematik, cebir, geometri, fizik, kimya, topografya, jeoloji, tabiat bilgisi, astronomi, makina bilgisi, Osmanlı kurumları, iktisat gibi derslerdir. Son iki sınıfı yüksek okul düzeyinde olan ve toplam eğitim süresi sekiz yıllık bir süreyi kapsayan bu okulun programında, belli başlı bir resim dersi görülmemektedir. Ancak 1884 yılında bu okulun öğrencilerinin yaptıkları resimleri, Sultan II. Abdülhamit'e sundukları ve bu tarihten sonra öğrencilerin yaptıkları resimleri padişaha sunmalarının gelenek haline geldiği bilinmektedir[14]. Buna göre resim eğitimi, okulun 1873'de açılmasından daha sonraki yıllarda verilmeye başanmış olmalıdır. 1873 - 1894 yılları arasında en parlak dönemini yaşayan okulda, Askeri Okullar Nazırı Süleyman Paşa'nın özel çabasıyla öğretmen subayların ders verdikleri de bilinmektedir[15] .

Eğitim programında resim dersine rastlanan diğer bir okul da Hendese-i Mülkiye Mektebi'dir. 28 Ekim 1884'de açılan bu okul, Darüşşafaka ve Galatasaray mezunları arasından sınavla öğrenci kabul eden sivil bir mühendislik okuludur. Resimle ilgili dersler ise birinci sınıfta karakalem, ikinci ve üçüncü sınıfta sulu boya, dördüncü sınıfta ise teknik resim ve resm-i mücessem (eşya resmi)'dir[16].

Sivil okullarda verilen resim eğitimi, öğrencilerin resim tekniklerini öğrenmelerinin yanında resim sanatını tanımaları açısından da önem taşımaktadır. Çünkü mezun olduktan sonra çeşitli kesimlere dağılan öğrenciler, bu sanat dalının toplumda benimsenmesi ve yaygınlaşması aşamasında alt yapı oluşturmuşlardır.

2.1.2.3. Akademik Düzeyde Resim Eğitimi

Başlangıçta askeri okullarda, daha sonra sivil okullarda verilmeye başlanan resim eğitimi zaman içerisinde geliştirilmiş ve benimsenmiştir. Ancak bu eğitim sanatçı yetiştirmek üzere verilen bir sanat eğitimi değildir. Sistematik bir sanat eğitiminin temelleri ise 19. yüzyılın sonlarına doğru atılmıştır.

Sultan Abdülaziz döneminde (1861 - 1876) döneminde İstanbul'a gelen Pierre D ésiré Guillemet isimli bir Fransız ressamın, Pera'da 1874 yılında, "Academie de dessin et de Peinture" adıyla açtığı atölye, Türkiye'de sanat eğitimi verecek bir akademinin kurulmasına yönelik bir fikrin ortaya çıkışında zemin oluşturmuştur. 1877 yılına kadar çok azı Türk, çoğu azınlıktan öğrencilere desen ve resim dersi veren Guillemet, bir yandan da bu atölyenin, resmi bir akademi şekline dönüşmesi için çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Bu girişimlerin sonucunda, 19 Ekim 1877'de böyle bir okulun kuruluşu için Sultan II. Abdülhamit'in onayı alınmıştır[17]. 12 Kasım 1877'de Mekteb-i Sanayi-i Şahane adıyla kurulan okula Guillemet müdür olarak atanmış ve öğrenci kayıtlarına başlanmıştır[18]. Ancak aynı yıl Osmanlı - Rus Savaşının başlaması ve Guillemet'nin savaş sırasında tifodan ölümüyle bu okul ortadan kalkmıştır. Kısa süreli de olsa bu okulda eğitime başlanıp başlanmadığı hakkında ise bir bilgi mevcut değildir. Bundan sonra akademinin kurulması düşüncesi uzunca bir süre gündeme gelmemiş ve unutulmuştur.

Sanatçı yetiştirmek amacıyla bir akademi kurulması düşüncesi ikinci kez Osman Hamdi Bey tarafından ortaya atılmıştır. Osman Hamdi Bey, Asar-ı Atika Müzesi

---

[14] H.Ayhan-H.Maviş, **a.g.m.**, s.9
[15] H.Ayhan-H.Maviş, **a.g.m.**, s.8
[16] M.Cezar, **a.g.e.**, s.347
[17] V. B.Demirsar, **Osman Hamdi Tablolarında Gerçekle İlişkiler**, İstanbul 1989, s.9
[18] Halil Edhem, **Elvah-ı Nakşiye Koleksiyon**, (çeviren G.Elibal) İstanbul 1970, s.36

müdürlüğüne atandığı, 4 Eylül 1881 tarihinden itibaren akademinin kuruluşu için girişimlerde bulunmaya başlamış ve nihayet 1 Ocak 1882'de okulun Ticaret Nezareti'ne bağlı olarak kurulmasına karar verilmiştir. Okul binası olarak kullanılmak üzere, mimar Vallauri tarafından müze bahçesinde yapımına başlanan ve bugün Eski Şark Eserleri Müzesi olarak kullanılan binanın tamamlanması üzerine, akademi, Sanayi-i Nefise Mekteb-i Ali'si adıyla, 3 Mart 1883'de açılmıştır. Mimarlık, resim, heykel ve gravür olmak üzere dört bölüm halinde kurulan Sanayi-i Nefise Mekteb-i'nde ilk öğretmenlerYervant Osgan (heykel öğretmeni), Salvator Valeri (yağlıboya öğretmeni), Warnia Zarzecki (karakalem ve tezyinat öğretmeni), Vallauri ve Pietro Bello (fenn-i mimari öğretmeni), Aristofenis Efendi (tarih öğretmeni), Kaymakam Hasan Fuat Bey (matematik öğretmeni), Kolağası Yusuf Râmi Efendi (anatomi öğretmeni) dir. Gravür Bölümü öğretmen bulunamaması sebebiyle, ilk kuruluş yıllarında açılamamış, ancak dokuz yıl sonra faaliyete geçebilmiştir[19]. Bu dönemde öğretim süresi bütün bölümlerde bir yıl hazırlık sınıfı ve bu sınıftan sonra beş yıllık resim bölümü, dört yıllık mimari ve heykel, üç yıllık gravür bölümü olarak planlanmıştır[20]. Bir yüksek öğretim kurumu olarak açılan Sanayi-i Nefise Mektebi'ne, 17 yaşından küçük ve 25 yaşından büyük olmamak koşuluyla idadi veya dengi okullardan mezun olan erkek öğrenciler sınavla kabul edilmişlerdir. Ayrıca askeri ve sivil okullarda daha önce resim öğrenimi görenlere, istek üzerine konuk öğrenci olarak okula devam etme hakkı verilmiştir[21]. Başlangıçta daha çok azınlıktan öğrenciler okula ilgi göstermişlerdir. Türk öğrenciler ise ailelerinin ve toplumun sanat eğitimine gösterdikleri tepki, ressam ve heykeltraşlığın ciddi bir meslek sayılmaması nedeniyle ilk yıllarda azınlıkta kalmışlar, zamanla sayıları artmıştır.

Sanayi-i Nefise Mekteb-i'nin resim atölyelerinde verilen eğitim, Türkiye'de resim eğitiminin akademik bir disipline sokulması yönünden önemli bir aşamadır. Bu eğitimde klasik eğilimli figür anatomisi ve portreye ağırlık verilmiştir. Okula giriş, öğretim süresi, eğitimin niteliği ile ilgili şartlar, Osman Hamdi Bey'in 24 Şubat 1910'da ölümüne kadar değişmemiştir. Bu tarihten sonra zaman içinde çeşitli yenilikler yapılmıştır.

2.1.2.4. Avrupa'da Resim Eğitimi Olanakları

Ülke içinde eğitim alanında yapılan yeniliklerin yanında, batı bilgi ve tekniğinin yerinde öğrenilmesi amacıyla Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi, batı tarz Türk resim sanatının gelişimini etkileyen önemli bir faktör olmuştur.

Avrupa'ya ilk öğrenci grubu, 1829 yılında, Sultan II. Mahmud'un isteği ile gönderilmiştir[22]. Bu tarihten sonra, 1834 ve 1835, 1846, 1850, 1854, 1859 yıllarında Mühendishane-i Berri-i Hümayun'dan, 1835 ve 1836 yıllarında Mekteb-i Harbiye-i Şahane'den İngiltere, Fransa ve Avusturya'ya askeri amaçlarla öğrenci ve subaylar gönderilmiş, bu uygulama sonraki yıllarda da devam etmiştir. Mehmed Esad'ın Mirat-ı Mühendishane-i Berri-i Hümayun ve Mirat-ı Mekteb-i Harbiye isimli kitaplarında, her iki okuldan Avrupa'ya gönderilen öğrencilerin isimleri hangi yıl nereye gittikleri ve dönüşlerinde ne gibi görevde bulundukları, ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Ayrıca Mirat-ı Mühendishane'de öğrencilerin hangi amaçla Avrupa'ya gönderildikleri şu şekilde anlatılmaktadır[23].

---

[19] M.Cezar, "Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nin 100. yılı", **Milliyet Sanat Dergisi**, İstanbul 1983, s.5
[20] M.Cezar, **a.g.m.**, s.5
[21] N.Berkes, **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, İstanbul 1973, s.225,240
[22] M.Cezar. **Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi**, İstanbul 1972,s.326
[23] Mehmed Esad, **Mirat-ı Mühendishane-i Berr-i Hümayun**, İstanbul 1312 (1896), s.65

"Zikr olunan şakirdan ve zabitan böyle tahsil için Avrupa'ya gönderilmesinden maksat avdetlerinde Tophane-i Amire'de ve ona merbut olup, idaresi fününa müteallik olan baruthane ve fişekhane ve dökümhane ve sair fabrikalar nezaretinde istihdam olunmak ve hemde henüz küşad olunan Mekteb-i Harbiye-i Şahane'ye müsteid muallim yetiştirmek hususlarından ibarettir.

Zevat-ı Kerem müşür-ü ileyhimin herbirileri avdetlerinde Harbiye ve Mühendishane'ye ve Tophane dairesine tayin olunarak gayret ve efkar müstekimenlerinde hakikate büyük istifadeler olunmuştur.

Ez cümle Saye-i Hazret-i Şehriyarında Mekteb-i Harbiye'nin 1263 senesindeki tensikatı, Emin Paşa'nın himmeti ve mühendishane'nin 1265 senesindeki islahatı Bekir Paşa'nın gayreti semeresiyle vücud bulmuştur".

Gerçekten, Mühendishane ve Harbiye'den Avrupa'ya eğitime gönderilen subay ve öğrenciler, Türkiye'ye döndükten sonra önemli görevlerde bulunmuşlar, eğitim programlarının yenileştirilmesi ve uygulanması aşamasında etkin olmuşlardır. Ayrıca bu kişilerin batı kültürünü yakından tanımaları, Türk resim sanatının gelişimine de etki etmiştir. Avrupa'ya gönderilen öğrenciler arasında, sonraları ilk Türk ressamları olarak tanınan bazı ressamların isimlerine rastlanmaktadır.

1834 ve 1835 yıllarında Mühendishane'den İngiltere'ye iki subay, on öğrenci gönderilmiştir. Mirat-ı Mühendishane'ye göre subaylar,istihkam kaymakamı Bekir Bey ve istihkam Alay Emini Emin Bey, öğrenciler ise İbrahim, Derviş, Eyüp, Yusuf, Süleyman, Mahmut, Tahir, Arif, Ahmed ve Halil isimli kişilerdir[24]. Bu öğrencilerden Eyüp Efendi Tophane-i Amire Meclis Reisi Ferik Eyüp Halid Paşa, Tahir Efendi Harbiye'de öğretmenlik ve ders nazırlığı yapmış olan Mirliva küçük Tahir Paşa, Halil Efendi Tophane Müşiri Halil Paşa, Derviş Efendi Darül Fünun'un ilk profsörlerinden Derviş Paşa, İbrahim Efendi ünlü ressam Ferik İbrahim Paşa, Bekir Efendi Mühendishane Nazırı Bekir Paşa olarak tanıtılmaktadır. Resimle ilgili olanlardan Ferik İbrahim Paşa, Sultan Abdülmecid döneminde Avrupa'dan dönmüştür, Padişaha resim dersi verdiği ve bir portresini yaptığı bilinmektedir[25]. Mühendishane Nazırı Bekir Paşa ise, ressam olmamasına karşın okulun eğitim proğramının islahatı sırasında, batı tarzı resim eğitiminin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. Mirat-ı Mühendishane'de Bekir Paşa'nın resimle ilgili faaliyetleri şu şekilde belirtilmektedir[26].

" Taş ve bakır üzerine grave sanatının mektebde tamimi için Avrupa'dan öğretmen getirtmeye çalıştı ve gelen öğretmenin yanına, resime istidadı olan öğrencilerden, Hasköylü Rıza Efendi, Hasköylü Emin Efendi, Balatlı Salih Efendi ve sairi matbaaya tayin eyledi..."

1846 yılında, Mühendishane'den Viyana'ya Ahmed Emin, Galip, Hüseyin ve Ömer isimli öğrenciler gönderilmiştir[27]. Bunlardan Galip Efendi Mekteb-i Askeri'ye Nazırı Galip Paşa, Hüseyin Efendi Topçu Dairesi Reisi Hacı Hüseyin Rıfkı Paşa ve Ahmet Emin Efendi ressam Ahmed olarak tanıtılmaktadır. 1850'de Hayri, Necip, Ahmed, Kamil isimli öğrenciler Avrupa'ya.[28] 1854'de Salim, Cemal, Eşref, Galip, Mustafa, Eşref, Mehmet, Rıfat, Salim, Cemal isimli öğrenciler Fransa'ya[29], 1859'da Hüsnü, Mustafa,

---

[24] Mehmed Esad, **a.g.e.**, s. 64, 65

[25] S.P.Boyar, **Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devirlerinde Türk Ressamları**, Ankara 1948, s. 23

[26] Mehmed Esad, **a.g.e.**, s. 63

[27] Mehmed Esad, **a.g.e.** s. 110, 111

[28] Mehmed Esad, **a.g.e.** s. 111, 112

[29] Mehmed Esad, **a.g.e.** s. 114, 119

Şükrü, Süleyman, İbrahim, Kadri, Cemil, Tahir isimli öğrenciler Fransa'ya gönderilmiştir[30]. Bunlar da dönüşlerinde, Mühendishane, Harbiye ve diğer askeri okullarda riyaziye (Matematik), topografya, lisan öğretmenliği ve Tophane-i Amire, Tersane-i Amire, Gazhane-i Amire gibi kurumlarda görev yapmışlardır.

İlk Türk ressamlarından Hüsnü Yusuf Bey'in Avrupa'ya öğrenime gönderilmesinden Mirat-i Mühendishane'de söz edilmemektedir. Ancak Elvah-ı Nakşiye'ye göre, sanatçı, Fethi Ahmet Paşa'nın desteği ile resim eğitimi görmek üzere Paris, Belçika ve Berlin'e gönderilmiştir[31]. Yine Mirat-ı Mühendishane'de adı geçmemesine karşın, S.P.Boyar, Eyüplü Şükrü Bey'in, 1834 yılında İngiltere'ye gönderildiğini ve dönüşünde Bahriye Mektebi'nde resim öğretmeni olarak çalıştığını belirtmektedir[32].

Mekteb-i Harbiye-i Şahane'den de öğretmen ve orduya bilgili subay yetiştirmek üzere, 1835 ve 1836 yıllarında Avrupa'ya öğrenci gönderilmiştir. Mirat-ı Mekteb-i Harbiye'ye göre, 1835 yılında Viyana'ya Mülazım Abdülkerim Efendi, Mülazım İbrahim Efendi, Çavuş Üsküdarlı Ahmet, Yüzbaşı Mehmet Efendi, Paris'e Enderun-u Hümayun'dan Tevfik Efendi, Londra'ya Humbarahane'den Alay Emiri Emin Bey, Kolağası Selim Efendi[33], 1836 yılında Viyana'ya Üsküdarlı Abdi Bey, Silivrili Ali Efendi, Ahmet Hakkı Efendi, Rumelili Ahmet Mazhar Efendi[34], isimli kişiler gönderilmiştir. Bu öğrenciler de yurda döndüklerinde önemli görevlerde bulunmuşlardır. Bunlardan, 1835 yılında, Viyana'ya gönderilen öğrenciler arasında ismi geçen, Mülazım İbrahim Efendi, ressam Ferik İbrahim Paşa'dır* . Aynı yıl, Paris'e gönderilen Tevfik Efendi ise Mirat-ı Mekteb-i Harbiye'de "Erkan-ı Harb Reisi merhum ressam Tevfik Paşa " olarak tanıtılmıştır[35]. Sonraki yıllarda da Harbiye'den Avrupa'ya öğrenci gönderildiği bilinmektedir. Örneğin 1851 yılında İngiltere'ye gönderilen Hacı Mahmut döndükten sonra Harbiye matbaasında ressam olarak çalışmıştır[36].

1860 yılında, Paris'de, Fransa'daki orta öğretim okulları seviyesinde, Türk öğrencilerinin eğitimi için, Mekteb-i Osmani adıyla bir okul kurulmuştur[37]. Bu okula önceleri Mülkiye, Tıbbiye, Mühendishane, Harbiye ve Harbiye İdadisi öğrencileri, daha sonra sivil okullardan öğrenci gönderildiği bilinmektedir. 1874 yılında kapatılan okulun, eğitim programındaki resimle ilgili dersler menazır (perspektif), resmi hatti (teknik resim), resm-i taklidi (kopya resim) ve resmi mücessem (tarama)'dir[38]. Bu okulda okuduğu bilinen öğrenciler arasında, Süleyman Seyit ve Şeker Ahmet Paşa gibi ünlü Türk ressamları da vardır. Bunlar bir yandan Mekteb-i Osmani'ye devam ederken, diğer yandan Süleyman Seyid, Cabanel'in[39], Şeker Ahmet Paşa, Gerome ve Bolanjer'in[40] atölyelerinde resim eğitimi almışlardır. Ayrıca S.P.Boyar, ressam olarak tanıttığı Mirliva

---

30 Mehmed Esad, **a.g.e.** s. 120, 121

31 Halil Edhem, **a.g.e.**, s. 33

32 S.P.Boyar, **a.g.e.**, s. 30

33 Mehmed Esad **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**, İstanbul 1310 (1894), s. 19, 20

34 Mehmed Esad, **a.g.e.**, 20, 21

* **Mirat-ı Mühendishane**'de (s.64) 1834-1835 yıllarında İngiltere'ye giden öğrenciler arasında ismi yer alan İbrahim Efendi, Ferik ressam İbrahim Paşa olarak tanıtılmaktadır. **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**'de (s.19) ise 1835'de Viyana'ya gidenler arasında ismi yer almakta ve "Merhum ressam Ferik İbrahim Paşa'dır" denilmektedir. İbrahim Paşa, 1835 yılında Mühendishane'den mezun olmuştur.

35 Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**, İstanbul 1310 (1894), s. 19

36 S.P.Boyar, **a.g.e.**, s. 30

37 M.Cezar, **a.g.e.**, s.360

38 M.Cezar, **a.g.e.**, s. 369

39 Halil Edhem, **a.g.e.**, s.35

40 H.Edhem, **a.g.e.**, s. 34

Hafiz Ali Paşa'nın, 1862'de Mekteb-i Osmani'ye gönderildiği hakkında bilgi vermektedir[41].

Avrupa'ya öğrenci gönderilmesine sonraki yıllarda da devam edilmiştir. Bu uygulama önceleri sadece batı bilgi ve tekniğinin yerinde öğrenilmesi amacını taşımaktadır. Ancak daha sonra, sanat eğitimi de bu uygulamanın amaçları arasında yer almıştır.Resim eğitimi almak üzere Paris'e gönderilen ressamlar arasında, Halil Paşa (1880)'de, Sami Yetik, İbrahim Çallı, Feyhaman Duran, Hikmet Onat, Nazmi Ziya, Namık İsmail, Hüseyin Avni Lifij (1908-1910 yıllarında) gibi Türk resminin gelişiminde katkıda bulunmuş ressamlar sayılabilir.

2.1.3. Osmanlı Sarayının Resim Sanatına Yaklaşımı ve Etkileri

18. yüzyıldan itibaren, Osmanlı İmparatorluğu'nda görülmeye başlanan batı etkileri ve yenileşme hareketleri, Osmanlı sarayının, aydın ve yönetici sınıfın yönlendirmesi ve desteği ile gerçekleşmiştir.

Osmanlı sarayının batı tarzında resim sanatının gelişiminde oynadığı rol ise, eğitim kurumlarının yenileştirilmesi, sergilerin, yerli ve yabancı ressamların desteklenmesi, Osmanlı padişahlarının batı kültürüne ve resim sanatına olumlu bakış açıları destekleyici ve yönlendirici bir nitelik taşımaktadır.

Sultan II Mahmud (1808 - 1939) döneminde resimle ilgili gelişmeler, 1829 'da Avrupa'ya ilk öğrenci grubunun gönderilmesi ve 1834'de açılan Mekteb-i Harbiye'nin eğitim programına resim dersinin konmasıdır. Ayrıca bu padişahın kendi resmini yaptırıp, devlet dairelerine astırması, toplumda resme karşı çekingenliğin kırılmasında rol oynayan önemli bir olay olmuştur.

Sultan II Mahmud'dan sonra tahta çıkan Sultan Abdülmecid (1839 -1891), Sultan Abdülaziz (1861 - 1876), Sultan II. Abdülhamid (1876 - 1909) öncelikle Avrupa'lı modelleri örnek alınarak askeri ve sivil okulların açılışında etkili olmuşlardır. Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi, Türkiye'de resmin sergiler yolu ile topluma tanıtılması ve kabullendirilmesi de yine bu padişahların olumlu tutumları ile gerçekleşmiş etkinliklerdir. Türk ve Avrupalı sanatçıları maddi ve manevi değere sahip ödüllerle onurlandırmaları diğer ortak davranışlar arasında sayılabilir. Sultan Abdülmecid döneminden başlayarak sarayda bazı asker ressamlar yaver ressam olarak, Sultan II. Abdülhamid döneminden başlayarak da bazı yabancı ressamlar saraya "Ressam-ı Hazret-i Şehriyari" (Padişahın Ressamı) adıyla çalışmışlardır. Bu padişahların, Türkiye'de resim sanatının gelişiminde oynadıkları önemli bir rol de, Avrupalı sanatçılara gösterilen, ilgi ve desteğin bu dönemde, bir çok Avrupa'lı sanatçının İstanbul'a gelişine neden olmalıdır.

Sultan Abdülaziz, 1867'de Avrupa'ya bir gezi yapmış ve bu sırada Uluslararası Paris Sergisi'ni gezmiştir. Ayrıca Fransa gezisi sırasında Paris'de Elysee Sarayı'nı, dönüşte Viyana'da Belveder Sarayı'nı, İnn Nehri kıyısında Ambre Şatosu'nu görmüştür[42]. Buralarda sergilenen sanat eserlerinden ve resimlerden etkilenen Sultan Abdülaziz ülkeye dönüşünde kendi sarayında da bir resim koleksiyonunun oluşturulmasını istemiştir. Bu nedenle yurt içinde sergiler yoluyla tanınıp, ün kazanan yerli ve yabancı ressamların yapıtları saray koleksiyonuna alınmıştır. Bu sırada gerçekleşen diğer bir etkinlik de Sultan Abdülaziz'in yaver Ressamı Ahmet Ali Bey'in, yurt dışındaki galerilerle ilişkiye girerek

---

[41] S.P.Boyar, **a.g.e.**, s. 36

[42] S.Öner "Tanzimat sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim Sanatı" , **Milli Saraylar,** Ankara 1992, s.60,63

Saray koleksiyonu için resim satın almasıdır. Ayrıca Sultan Abdülaziz, Polonyalı ressam Chelebowsk'yi saraya davet ederek ona sarayın bir dairesinde Osmanlı tarihinin ünlü zaferlerini anlatan savaş resimleri yaptırmıştır. Bu resimlerin grafik düzeninin, Sultan Abdülaziz'in bazı savaş konulu eskizleriyle benzerlik göstermesi de saray-resim ilişkisi açısından ilginçtir[43]. Sultan II. Abdülhamid döneminde saray koleksiyonuna yabancı ressamların yanında asker ressamların ve Darüşşafakalı ressamların yapıtları da kazandırılmıştır.

Osmanlı sarayının resim sanatını yönlendirici ve destekleyici tutumu, Türk ressamlarının yetişmesine, sergiler yoluyla resim sanatının topluma tanıtılmasına katkıda bulunmuştur. Sarayda resim koleksiyonunun oluşturulması ise Türkiye'de resim piyasasının oluşmasını ve saray dışında, resim koleksiyonlarının ortaya çıkışını gerçekleştirmiştir. Ayrıca Avrupa'lı sanatçılarla yerli sanatçılar arasındaki etkileşimlerin bir sonucu olarak, Türk resminde belirgin bazı konular (Türk tarihinin büyük zaferleri veya İstanbul görünümleri gibi) tekrar tekrar ele alınmıştır.

2.1.4. İlk Resim Sergilerinin Etkileri

19. yüzyıl ilk yarısından itibaren resim eğitiminin önce askeri okullarda, daha sonra sivil okullarda giderek önem kazanması,Avrupa'ya öğrenci gönderilmesi gibi gelişmelerin sonucunda, toplumun küçük bir kesiminde de olsa resim sanatı tanınmaya başlanmıştır. Gerek yurtiçi gerek yurtdışı eğitiminin sonuçlarının gösterilmesi, gerekse batı kaynaklı bu sanat dalının, toplum içinde daha fazla yaygınlaştırılması amacıyla, Sultan Abdülmecit (1839 - 1861) döneminden başlayarak, İstanbul'da bazı sergilerin açıldığı görülmektedir. Saray çevresinde, toplumdaki genel durumun aksine, resim etkinliği daha çabuk kabul ve destek görmüştür. Bu dönemde Oreker (yada Odeker) isimli bir manzara ressamının sarayda bir sergi düzenlediği bilinmektedir[44]. Yine Sultan Abdülmecit döneminde bazı okul sergileri düzenlenmiştir. Bu sergilerin ilk örneği, Temmuz 1849'da Harbiye ve Maçka Askeri İdadisi'nde sergilenen öğrenci resimleriyle gerçekleşmiştir[45]. Karakalem, yağlıboya, suluboya, litografi gibi tekniklerde yapılan bu resimlerden, onaltı tanesinin beğenilerek padişaha sunulduğu da bilinmektedir. Okul sergileri, sonraki yıllarda da devam etmiştir. Servet-i Fünün'da[46] Sultan Mehmet Reşad'ın sergi sırasında çekilen bir fotografi ve sergi salonlarından fotograflar da yayınlanarak, "Mektebi- Harbiye'de Küşad Olunan Sergi" başlığı ile bir sergi haberi yer almaktadır. Aynı haberde, resimlerden beş adedinin bir önceki yıl yine Mekteb-i Harbiye'de düzenlenen sergide yer aldığı şeklinde, bir bilgide bulunmaktadır.

1859'da Dolmabahçe Saray Tiyatrosu'nda Avusturya'lı ressam Schoeftt tarafından bir sergi açılmıştır[47]. 1863'de ise, Sergi-i Osmani adıyla, tarım ve sanayi ürünlerinin, kuyumculuk işlerinin ve saraya ait hazine eşyalarının yanında, Sanayi-i Nefise köşesinde, resimlerin sergilendiği genel anlamda bir sergi açılmıştır [48].

Bu döneme kadar açılan sergiler, resmin yanında sergi fikrinin de, toplumda tanınmasına katkıda bulunmuştur. İstanbul'da gerçek anlamda bir sergi, 1873'de Sultan Abdülaziz (1861 - 1876) döneminde Ahmet Ali Bey (Şeker Ahmet Paşa) tarafından

---

[43] **Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi,** No.14, İstanbul 1330 (1912), s.162,163
[44] M.Cezar, **a.g.e.**, s.72
[45] S.Öner, **a.g.t.,** s.21
[46] **Servet-i Fünün**, No. 931, C. 26, İstanbul 1325 (1907), s.323,324
[47] S.Öner, **a.g.t.**, s.23
[48] M.Cezar, **a.g.e.**, s.383

düzenlenmiştir[49]. Mesut Bey, Ali Bey, Ahmet Ali Bey, Guillemet, Hayette, Madam Guillemet, Bourmance, Acquarone, Matmazel Stozomberg, Yusuf Bahaddin Bey, Naim Bey gibi ressamların katıldığı sergi saray çevresince desteklenmiş, Sultan Abdülaziz ve Şehzade Yusuf İzzettin'in birer portreleri sergilenen eserler arasın da yer almıştır. Ayrıca ücret karşılığı gezilen sergiden elde edilen gelir Mekteb-i Sanayi adındaki zanaat okuluna verilmiştir. Hakayik-ül Vekayi, Basiret, La Turquie gibi gazetelerde yayınlanan sergi ilanları ve sergiyle ilgili eleştirilerle halkın ilgisi çekilmiştir. Benzer bir sergi, yine Ahmet Ali Bey tarafından sarayın desteği ile 1875'de düzenlenmiştir[50]. Ücret karşılığı gezilen sergiden elde edilen gelir, yine zanaat okuluna verilmiştir.

Türkiye'de resim sanatının tanınmasına ve geliştirilmesine etki eden sergiler, sarayın ve devlet yöneticilerinin desteği ile sürmüştür. Bu sergilerin bir önemli yönü de, basın ilanları ve bazı dükkanlara asılan ilanlar yoluyla, yağlıboya resim satılmakta olduğu duyurularak ilk piyasa hareketlerinin başlamıasıdır[51]. Ayrıca bu etkinliklerin bir sonucu olarak 19. yüzyıl sonlarında sanatçılar arasında örgütlenmeler başlamıştır. Bu örgütlenmenin[52] ilk örneği İstanbul'da bulunan yabancı ve azınlık sanatçıların kurduğu Elifba Kulubü'dür.Sultan II Abdülhamid (1876-1909) döneminde kurulan bu kulübün ilk sergisi 1880'de Tarabya Rum Kız Okulu'nda açılmıştır.Sergiye yabancı ve azınlık sanatçıların yanında Prenses Nazlı Hanım ve Osman Hamdi Bey'de katılmıştır. Grubun ikinci sergisi 1881'de Tepebaşı Belediye Bahçesi'nde açılmıştır[53]. Her iki sergide de resimlerin çoğu alıcı bulmuş ve Pera'da resim satışı yaygınlaşmıştır.

1883'te Sanayi-i Nefise Mektebi'nin kurulmasından sonra 1885'ten itibaren öğrencilerin yıl sonu sergileri açılmaya başlamıştır. 1901 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi Mimarlık Bölümü öğretmeni Alexandre Vallaury ve İstanbul'da yayınlanan Le Stamboul gazetesinin müdürü R. Delbeuf'un girişimleriyle Pera'da "İstanbul'un İlk Salonu" adı verilen bir Lokal kurulmuştur[54]. Salonun 1901'deki ilk sergisi, 1902 ve 1903'de de tekrarlanmıştır. İstanbul Salonu'nun kapanmasından sonra, Pera'da bazı batılı sanatçıların kişisel sergileri ve Sanayi-i Nefise Mektebi'nin yıllık öğrenci sergileri dışında geniş kapsamlı bir sergi açılmamıştır. Trabulusgarp Savaşı sırasında bozulan Türk-İtalyan ilişkileri, değişen siyasi durumlar, Avrupa ülkelerine ve batı kaynaklı etkinliklere karşı sempatiyi azaltmıştır. İstanbul'da yaşayan İtalyan sanatçılar 1911'de alınan bir kararla ülkelerine dönmek zorunda kalmışlardır. Bu dönemde, Osmanlı sanatçıları arasında bazı örgütlenmeler ortaya çıkmıştır. 1908'de Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Şehzade Abdülmecid'in onursal başkanlığında kurulmuştur. Bu topluluk Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi adıyla bir de gazete çıkarmaya başlamıştır. Bu gazetede dönemin ünlü ressamlarının (Türk ve yabancı) resimleri ve yazıları yayınlanmış, resim etkinlikleriyle ilgili haberler verilmiştir. Yine gazeteden öğrendiğimize göre cemiyetin Cağaloğlu'nda sürekli bir sergi salonu vardır[55]. Bu salona resim kabul şartları 13 madde ile belirtilmiştir[56]. Buna göre salona yağlıboya, karakalem, suluboya vs. tekniklerde her boyutta resim kabul edilebilmektedir. Resimlerin orijinal olmaları, kesinlikle kopya olmamaları, ancak sanat çevrelerince kabul görmüş olanların kopya oldukları açıklanarak

---

[49] M.Cezar, **a.g.e.,** s.389-402
[50] M.Cezar, **a.g.e.**, s.402
[51] S.Tansuğ, **Çağdaş Türk Sanatı**, İstanbul 1986, s.91
[52] M.Cezar, **a.g.e.**, s.407
[53] M.Cezar, **a.g.e.**, s.408
[54] M.Cezar, **a.g.e.**, s.420-421
[55] **Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi**, No.1, İstanbul 1326 (1908), s.8
[56] **Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi**, No:1, İstanbul 1326 (1908), s.7,8

salonda sergilenebileceği belirtilmektedir. Haftada bir gün özel ziyaretçilere olmak üzere hergün ziyarete açık olan sergi salonuna giriş ücretlidir (Bir Kuruş). Resim sahiplerine verilen bazı garantiler de bu maddeler arasında yer almaktadır. Eser sahibinin izni olmadan eserin kopya edilemeyeceği, ücreti ödenmedikçe alıcıya eserin teslim edilemeyeceği gibi. Ayrıca cemiyet üyeleri ve eser sahipleri sergiyi ücretsiz olarak gezebilmektedir.

İstanbul'da sergi etkinliklerinin yeniden hız kazanması, Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Avrupa'dan dönen 1914 kuşağı sanatçılarının öncülüğü ile olmuştur. 1914 kuşağı ressamları tanıtım amacıyla Türk Kulübü'nde bir sergi düzenlemiş ve bu sergiler 1916 yılından itibaren her yıl Galatasaray Lisesi salonlarında tekrarlanmıştır. Bu dönemdeki sergi etkinlikleri [illegible] sarayın desteği ile yapılan etkinlikler olmaktan çok, toplum içinde yaygınlaşan sanatr olgusunun sonucu gerçekleşmiştir.

Birinci Dünya Savaşı sırasında Enver Paşa'nın emriyle Şişli'de bir atölye kurulmuştur. Bu atölyede bir grup sanatçı 1914 yılından itibaren çalışmaya başlamıştır. Celel Esat Arseven'e göre[57] Atölye Şişli'de büyük bir ahşap binadadır. Ressamların (H.Onat, A.S.Boyar, S.Yetik, M.A.Laga, İ.Çallı, N.İsmail) bazıları cepheye gönderilerek, bazıları da atölyede çalışarak savaş temalı resimler yapmışlardır. Atölye çevresindeki arazide hendekler kazılmış model olarak kullanılmak üzere buraya silahlı bir manga asker, atlar, çeşitli silahlar ve üniformalar gönderilmiştir. Şişli atölyesinde üretilen resimler ilk kez 1918'de Galatasaraylılar Yurdu'nda sergilenmiştir. Daha sonra bu resimler sergilenmek üzere Viyana ve Berlin'e gönderilmiştir. Yurt dışı organizasyonunda Celal Esat Arseven ve Namık İsmail bey gönderilmiştir[58]. Çeşitli kaynaklara gör Viyana ve Berlin sergileri gerçekleşmiştir. Ancak C.E.Arseven serginin sadece Viyana'da açılabildiğini anılarında anlatmaktadır[59]. Şişli Atölyesi'nin kuruluşu ve etkinlikleri savaş ortamında ordu tarafından desteklenen etkinliklerdir.

2.1.5. Yabancı Ressamlar ve Oryantalizmin Etkileri

Batı dünyasının, doğu dünyasının en güçlü temsilcisi olarak gördüğü Osmanlı İmparatorluğu'na ilgisi, 15. yüzyıldan başlayarak giderek artmıştır. 18. yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun da batıya yeni bir bakış açısı ile bakarak, sosyal, askeri ve kültürel alanda ilişkiye girmesiyle bu ilgi, yeni bir boyut kazanmıştır.

Bu dönemde, ilk olarak 28 Çelebi Mehmet Efendi'nin Paris'e gönderilmesiyle başlayan Avrupa'ya elçi gönderilmesi geleneği, Avrupa'lıların Osmanlı topraklarına çeşitli amaçlarla gelişlerinin kolaylaşması, Avrupa'nın Osmanlı dünyasına olan ilgisini arttıran bir gelişme olmuştur. İstanbul'a gelen elçi ve diplomatların sayısı hızla artmıştır. İstanbul'a gelen elçilerin, beraberlerinde getirdikleri sanatçılar tarafından yapılan gravürler ve seyahatnameler, gelişen baskı teknikleri sayesinde, kısa sürede çoğaltılabilmiş ve Avrupa'da geniş kitlelere ulaşmıştır. Bu ilişkilerin bir sonucu olarak Avrupa'da turquerie (Türk tarzı) modası egemen olmuştur. 18. yüzyıl sonunda, turquerie modası yerini, romantik akımın etkisinde şekillenmiş, oryantalizm denilen bir doğu ilgisine bırakmıştır.

19.yüzyılda bir çok Avrupalı sanatçının Türkiye'ye geldikleri görülmektedir. 19. yüzyılda gelişen siyasi olaylar, ekonomik ve kültürel ilişkiler ve arkeolojik araştırmaların bir sonucu olarak eski kültürlere olan ilginin başlaması, gezi koşullarının düzenlenmesi,

---

[57] C.E. Arseven, **Sanat ve Siyaset Hatıralarım**, İstanbul 1993, s.62
[58] Halil Edhem, **a.g.e.**, s.45
[59] C.E. Arseven, **a.g.e.**, s. 63,64

demir yollarının artışı ve buharlı gemilerin ortaya çıkışı ile turizmin yaygınlaşması, uluslararası sergilerde İslam kültürünün tanıtılması, romantik akımın etkileri, seyahatnameler, Avrupa'da doğu ülkelerine karşı duyulan ilgiyi arttırmıştır. Avrupa'lı sanatçıların gelişini etkileyen diğer bir sebepde savaşlardır. Birçok sanatçı savaş muhabiri olarak Osmanlı topraklarına gönderilmiştir. Alberto Pasini, J.L.Gerome, Ayvazovski gibi sanatçılar ilk kez Kırım Savaşı (1854 -1856) sırasında Osmanlı topraklarına gelmişlerdir. Batılı sanatçıların Osmanlı dünyasına ilgisinin bir sebebi de, yeni bir pazar ortamının ortaya çıkmış olmasıdır. Bu pazar ortamını sanatçılar iki şekilde değerlendirmişlerdir. Birincisi özellikle İstanbul'da resimlerine sergiler yoluyla veya Osmanlı sarayına sunarak alıcı bulmuşlardır. İkincisi ise oryantalist konulu resimlerin çok tutulan bir resim türü olması nedeni ile Avrupa'da da resimlerine çok kolay alıcı bulmalardır. Daha önceki dönemlerde Osmanlı dünyasını biraz hayali yansıtan batılı sanatçılar 19. yüzyılda bu kültürün özüne inmeye çalışmış, onun gelenek ve göreneklerini, günlük yaşam tarzını, etnik tiplerini, kıyafetlerini ve mimarisini belgeleyen yapıtlar gerçekleştirmişlerdir.

Sultan Abdülmecit döneminde N.Berchére, A.Bida, B.Constant, F.Brest, T.Frere, E.Flandin, C.Guys, J.Laurens, C.Rogier, A.Yvon, H.Vernet, F.Ziem, C.Haag, ASchreyer, M.Schmidt, J.B.Huymans, R.Dadd. W.H.Hunt, J.F.Lewis, E.Lear, A.Preziosi, I.K..Ayvazovski, J.Schranz, Sultan Abdülaziz döneminde, R.Ernst, W.C.Horsley, F.Leighton, C.Müller, R.Weisse, A.Passini, J.L.Gerome, L.Bonnat, C.E.Tournemine, S.Chelebowsky, I.K..Ayvazovski, Sultan II. Abdülhamid Döneminde F.Zonaro, F.Bredt, A.Aublet, P.Leroy, J.L.Gerome, E.Bernard, F.Branqwyn, E.Weeks, gibi yabancı sanatçılar Türkiye'ye gelmişlerdir [60].

Bu sanatçıların bir kısmı kısa süreli bir kısmıda uzun süreli İstanbul'da kalmışlardır. Bunun dışında resimlerini elçilik kanalıyla Türkiye'ye ulaştıran Avrupalı ressamlar da vardır. Bunlar arasında D.Brager, D.E.Fromentin, A.Milie, Riyon, Robio, E.Pesky,Savborox, C.Szatmary gibi sanatçılar sayılabilir [61].

Çoğu oryantalist olarak tanınan yabancı sanatçıların Türkiye'deki etkinlikleri resim sanatının gelişimini bir kaç yönden etkilemiştir. Öncelikle batı kültürünün ve batı kaynaklı bu sanat dalının toplum tarafından kabul görmesinde önemli bir rol oynamışlardır. Saray ve saray çevresinde oluşan koleksiyon oluşturma isteği, resim alım satımını hızlandırmış, bu olay yabancı sanatçıların yanında yerli sanatçıları da üretime yöneltmiş ve sergi etkinliklerini haraketlendirmiştir. Burada yerleşen bazı sanatçılar gerek okullarda, gerekse saray çevresinden ve toplumun aydın kesiminden kişilere, talep üzerine resim eğitimi vermişlerdir.

---

[60] S.Germaner- Z.İnankur, **Oryantalizm ve Türkiye**, İstanbul 1989, s.82,85
[61] S.Öner, **a.g.t.**, s.117

2.2. Batı Tarzı Türk Resim Sanatının Gelişimi

Türk resim sanatının kaynağı Orta Asya'ya kadar uzanmaktadır. Kuzey Moğolistan'da Noin-Ula'da ortaya çıkarılan 1.yüzyıla ait portre ve hayvan resimlerinin işlendiği kumaş parçaları, Göktürklerde zırhlı suvari ve av sahnelerini gösteren kaya resimleri bilinen erken örneklerindendir. Uygurlarda 9. yüzyıldan 13. yüzyıla kadar devam eden klasik resim üslubundan söz edilmektedir. Bu resimlerde dini sahneler, Buddha betimleri, hayvan figürleri, günlük yaşam sahneleri, destan ve efsaneler, suvariler, prens ve prensesler konu edilmiştir [62].

Önceleri mağaralarda, daha sonra mimaride ve çeşitli kullanım eşyaları üzerinde görülen resimler, Türk resim sanatı tarihi içinde, Anadolu dışında çeşitli bölgelerde ve Anadolu'da çok çeşitli örneklere sahiptir. Türklerin İslamiyeti kabul edişinden sonra ise, Kuran'daki tasvirle ilgili, bazı hadislerin yanlış yorumlanmasının bir sonucu olarak, el yazması kitaplara metni açıklamak amacıyla yapılan, biçimlerin doğadan soyutlanarak iki boyuta indirgendiği minyatür resmi, Türk resmine egemen olmuştur. Minyatürün Anadolu dışında ve Anadolu'da Erken Türk Beylikleri ve Anadolu Selçuklu Dönemi'ne ait örnekleri az da olsa mevcuttur. Osmanlı Dönemi'nde ise bilinen en erken örnek 15. yüzyılın başlarında yapılmış olan, Ahmedi'nin minyatürlerinin bulunduğu el yazmasıdır [63].

Genel olarak perspektifsiz, kenar çizgileri belirgin, fiziksel gerçeklere göre değil, olaydaki önemlerine göre düzenlenmiş figür boyutlarının, doğadan soyutlanmış şekil ve katışıksız renklerin kullanıldığı yüzeysel bir resim olarak tanımlanabilen minyatür resmi, İslami düşüncenin etkisiyle kurallarını belirlemiş bir geleneğe bağlıdır.Osmanlı minyatür sanatı da başlangıçta bu gelenek içinde gelişim göstermiş, 16. yüzyılın ikinci yarısında klasik uslubunu oluşturmuştur. Klasik İslam ve Osmanlı edebi eserleri, sultan vezir gibi bazı kişilerin yaşamları, önemli olaylar, savaşlar, tıp astroloji gibi ilmi konular, peyzaj ve portreler, Osmanlı minyatüründe zaman içinde ele alınan konulardır. Diğer İslam minyatürlerinden farklı olarak, özellikle padişah ve yakınlarını gösteren portrelerde kişisel özelliklerin ve yüz ifadelerinin verilişi ya da Osmanlı tarihi ile ilgili olayları gösteren minyatürlerde mekan (kent, kasaba, kale gibi) tasvirlerinin ve olayların gerçekçi ve ayrıntılı bir şekilde resmedilişi, Osmanlı minyatür sanatının belirgin özelliklerindendir [64]. 18. yüzyıl başından itibaren Osmanlı minyatürlerinde belirgin değişiklikler görülür. Bu değişiklikler Osmanlı İmparatorluğu'nda beliren batıya açılma ve yenileşme isteklerinin bir sonucudur. Lale Devri ile birlikte saraya giren Avrupa eşyası, Özellikle batı kaynaklı resimli kitaplar ve batılı sanatçılar minyatürü de etkilemiştir. Fatih Sultan Mehmed döneminde kurulan kültürel ilişkilerin sonucu, ilk kez portrelerde görülen (Nakkaş Sinan Bey'in Gül Koklayan Fatih portresi gibi) gölge denemeleri, bu dönemde yinelenmiş ve üçüncü boyut bilinçli bir şekilde aranmıştır. Levni'nin Surname'sinde pembe, turuncu, yeşil kayalıklar yerini yumuşak kenar çizgili tepelere bırakmış, gökyüzü doğal mavi rengine kavuşmuştur[65]. Işık, gölge, perspektif, renk tonlamaları, mekan kavramı minyatüre girmeye başlamıştır. Albümlerde toplanan tek yaprak halinde kır sahneleri, kıyafet ve çiçek resimleri, portreler tarihi konulu minyatürlerin çok figürlü kompozisyonlarının yerini almıştır. Sultan I Abdülhamit (1774-1789) döneminden sonra ise, padişah portreleri ve kıyafet resimleri minyatürlerin başlıca konularını oluşturmuştur.

---

[62] Y.Çoruhlu, **Türk Sanatının ABC'si**, İstanbul 1993, s. 49
[63] Y. Çoruhlu, **a.g.e.**,. s. 123
[64] G.Renda, **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı,** İstanbul 1980, s. 25
[65] G.Renda, **a.g.e.**,. s. 33

18.Yüzyıl boyunca manzara resimleri de yaygınlaşmıştır. Bu dönemde görülen diğer bir yenilik de guvaj ve suluboyanın yanında, tempera tekniğinde resmedilmiş, yağlıboya izlenimi veren minyatürlerin yapılmış olmasıdır [66].

Minyatürün dışında mimari süslemede de duvar resimleri 18. yüzyıldan başlayarak sarayda ve saray dışında yapılarda yaygınlaşmıştır. Duvar resimlerinde köşk, kasır ve yabancı yapıların yer aldığı manzaralar, av gereçleri, av hayvanları ele alınan konulardır.

Geleneksel Türk resim sanatına batı etkilerinin yansıması, Fatih Sultan Mehmed döneminden başlayarak 18. yüzyıla kadar uzanan bir süreci kapsamaktadır. Bu etkiler, 18. yüzyıldan başlayarak ve Osmanlı İmparatorluğu'nun her alanda batıya yönelişinin bir sonucu olarak, eğitim reformları, batı kültürünün tanımaya başlaması ve yoğunlaşan ilişkilerle gerçek bir değişime dönüşmüştür. Bu değişimin öncülüğünü, askeri okullarda resim eğitimi gören ressamlar yapmıştır. Batı tarzı Türk resim sanatının gelişim aşamasında, 19. yüzyıl ilk çeyreğinden 20. yüzyılın ilk çeyreğine kadar etkin bir role sahip olan, asker ressam kuşakları arasında zaman içinde öğretmen, öğrenci ilişkileri olmuştur. Sezer Tansuğ tarafından yapılan tasnife göre[67] doğum tarihleri 1820 civarında olanlar birinci kuşağı oluşturur. Bu kuşakta üç önemli isim Hüsnü Yusuf Bey, Ferik İbrahim Paşa ve Ferik Tevfik Paşa'dır. İkinci kuşak doğum tarihleri 1840 civarı olan, Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyyid Bey ve Hüseyin Zekai Paşa, üçüncü kuşak 1860 civarında doğmuş olan Hoca Ali Rıza ve Halil Paşa'dır. Doğum tarihleri 1880'lere rastlayan dördüncü kuşağı, I.Dünya savaşının başlamasıyla yurt dışı eğitiminden dönen ve 1914 kuşağı ressamları arasında tanınan Mehmet Ruhi Arel, Hikmet Onat, Ali Cemal Ben'im, M. Sami Yetik, Ali Sami Boyar, Mehmet Ali Laga, Cevat Göktengiz gibi ressamlar oluşturmaktadır. Beşinci kuşak ise, doğum tarihleri 1890-1910 yılları arasına rastlayan, Ali Rıza Bayezıt, Arif Kaptan, Adil Doğançay gibi ressamları içine alan kuşaktır. Dördüncü kuşak sanatçılarının çoğunluğu Sanayi-i Nefise Mektebi'ne de devam etmişlerdir. Askeri okullarda akademik prensiplere bağlı ilk resim eğitimini alan bu ressamlar, Avrupa'dan dönüşte klasik ve izlenimci eğilimler gösteren resimler yapmışlardır.

Türk resminde primitifler olarak tanınan bir grup ressam, 19 yüzyıl resim etkinlikleri içinde farklı bir yere sahiptir. Ortak bir üsluba bağlı olarak resim yapan,bir kısmının yetişme şekli bilinmeyen, bir kısmı Harbiye, Mühendishane ve Darüşşafaka çıkışlı olan bu ressamlar arasında, Eyüplü Cemal, Ahmed Ragıp, Osman Nuri, Cihangirli Mustafa, Ahmed Ziya, Hüseyin Giritli, Hilmi Kasımpaşalı, Şefik, Şevki, Fahri Kaptan, Emin Baba, Ahmed Rıfat, Salih Molla Aşki, Ahmed Münib sayılabilir[68] Bu ressamlar peyzajlarını doğadan değil fotograftan yapmışlardır. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde bulunan Yıldız Sarayı albümlerinde bu resimlerin, fotograf asılları tespit edilmiştir. Bu nedenle resimler anonim denebilecek ortak bir üsluba bağlıdır. Yıldız Sarayı, Kağıthane, Ihlamur Köşkü gibi yapılar, havuzlu bahçeler, fiskiyeler, fenerli yapılara ulaşan yollar, bu resimlerde görülen başlıca konulardır. Kompozisyonlar fotograf asıllarına oldukça benzemektedir. Kenar çizgileri belirgindir. Değişmeyen sabit ışık kullanılmıştır. Fotograflarda yer alan insan figürü ya resmedilmemiş ya da ilkel bir biçimde resmedilmiştir. Bu resimlerde görülen diğer ortak bir özellikte imzada kulları deyiminin

---

[66] G.Renda, **Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı (1700-1850)**, Ankara 1977, s. 44
[67] S.Tansuğ, **a.g.e.**, s. 63, 64, 149, 150
[68] V.B.Demirsar, **a.g.e.**, s. 12,13

kullanılmış olmasıdır. Bu deyim resimlerin saraya veya yüksek bir devlet ricaline sunulduğu fikrini ortaya çıkarmaktadır.

Sanayi-i Nefise Mekteb-i Alisi'nin 1883 yılında eğitime başlaması, Türk resim sanatının akademik bir disipline sokulması yönünden önemli bir aşama olmuştur. Burada yine akademik bir resim eğitimi alan ressamlar Avrupa'ya eğitimine gönderilmiştir. 1910 yılında Avrupa sınavını kazanarak eğitime gönderilen ve 1914'de, I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla yurda geri dönen bir grup ressam, Türk resminde 1914 kuşağı veya Çallı kuşağı olarak isimlendirilmiştir. Sanayi-i Nefise veya askeri okul çıkışlı, üslup eğilimi yönünden izlenimci niteliği yakıştırılan 1914 kuşağı, İbrahim Çallı, Feyhaman Duran, M.Ruhi Arel, Hikmet Onat, Ali Sami Boyar, Mehmet, Ali Laga,Namık İsmail, Nazmi Ziya Güran, Hüseyin Avni Lifij, M.Sami Yetik gibi ressamlardan oluşmaktadır. İ.Çallı, N.Z.Güran, Namık İsmail, H.Onat, A.S.Boyar ve F.Duran'ın Sanayi-i Nefise ve İnas Sanayi-i Nefise Mektebi'nde görev almaları, o zamana kadar süregelen akademik eğitim politikasını değiştiren ve çağdaşlaştıran bir gelişme olmuştur.

1914 kuşağı temsilcileri tarafından Akademi'de eğitilen ve hemen Cumhuriyet Dönemi'nin başlarında Avrupa'ya eğitime gönderilen genç sanatçılar, yurda dönüşlerinde 1928'de Müstakil Ressamlar ve Heykeltraşlar Birliği adı altında toplanmışlardır. Kurucuları arasında Refik Epikman, Cevad Dereli, Şeref Akdik, Mahmut Cuda, Nurullah Berk, Zeki Kocamemi, Muhittin Sebati gibi ressam ve heykektraşların yer aldığı birliğin genel eğilimleri ekspresyonizim, kübizm doğrultusundadır. İzlenimci ve art izlenimci eğilimlerde görülmektedir.

Yeni akımları tanıtmak ve yaygınlaştırmak amacıyla, 1933'de D grubu adıyla bir sanatçı topluluğu kurulmuştur. Kurucuları arasında Abidin Dino, Zeki Faik İzer, Elif Naci, Cemal Tollu, Nurullah Berk ve Zühdü Müridoğlu gibi ressam ve heykektraşların olduğu topluluğa daha sonra Cemal Nadir, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Turgut Zaim, Halil Dikmen, Eşref Üren, Eren Eyüboğlu, Arif Kaptan gibi sanatçılar katılmıştır. 1947'ye kadar ortak sergiler açan grup üyeleri, genel bir üslup birliği göstermemişler, çağdaş resim akımları grup içinde temsil edilmiştir.

Cumhuriyet Dönemi Türk resim sanatının bundan sonraki gelişimine genel olarak bakıldığında içiçe geçmiş dönemlerde soyut dışa vurumculuk (1955-1970) toplumcu, eleştirel ve eksprestif bir yaklaşımla figüratif eğilimleri (1965-1980) görülmektedir[69]. 1980 sonrası gelişen sanat pazarı ortamında Türk resmi çeşitli üslup arayışlarına girmiştir. Dünya sanatının yakından izlenebildiği çağdaş koşullar, resim etkinliğine üslup çoğunluluğunu getirmiştir.

Batılı anlamda Türk resim sanatının başlangıcında, ele alınan temaların içinde peyzaj, en yaygın ilgi alanını oluşturmaktadır. Halil Paşa, Süleyman Seyyid, Şeker Ahmet Paşa gibi bazı ressamlar peyzaj içinde figür kullanmışlardır. Ancak başlangıçta ön planda figürü ele alan ilk ressam Osman Hamdi Bey olmuştur. İstanbul camileri, tarihi mekan görünümleri, natürmort ele alınan diğer temalar arasındadır. Az sayıda iç mekan görünümlerine de yer verilmiştir. 19. yüzyılda, Türk ressamlarından çok yabancı ressamlar Türk tarihine ait savaş resimleri yapmışlardır ve bunların bazıları Türk tarafından kopya edilmiştir. I.Dünya Savaşı sırasında, Enver Paşa tarafından 1914'de kurulan Şişli Atölyesinde, özellikle savaş resimleri yapmak üzere bir araya gelen İbrahim Çallı, M.Sami Yetik, Hikmet Onat, Feyhaman Duran, İsmail Hakkı, Ali Cemal Beyrutlu,

---

[69] K.İskender, "1950-1990: Türk Resminin Gelişim Süreci İçinde "Çağdaşlık" Kavramının Anlamı", **Sanat Çevresi**, S.140, İstanbul 1990, s.22

Ali Sami Boyar, gibi sanatçılar[70] ve Balkan Savaşı'nda şehit olan Hasan Rıza Türk resminde savaş temasını ele alan ressamlardandır. Portre, daha çok Pera ve çevresini Hiristiyan sanatçıları tarafından ele alınmıştır.

[70] C.E.Arseven, **a.g.e.**, s. 62

3. Askeri Müze'nin Kuruluşu ve Gelişmesi

3.1 Askeri Müze Tarihçesi

Günümüzde, Harbiye semtinde, Cumhuriyet ve Vali Konağı caddeleri arasında, geniş bir alanda hizmet veren Askeri Müze koleksiyonlarının oluşumu, Fatih Sultan Mehmet dönemine kadar dayanmaktadır. 15. yüzyılda Cebeci Ocaklarının kuruluşu, silah araç ve gereçlerinin Cebehane denilen depolarda toplanması geleneğini sistemli bir hale getirmiştir. İstanbul'un fethinden sonra, Cebehane olarak kullanılmaya başlanan Aya İrini Kilisesi'nde tüm Osmanlı tarihi boyunca, silah araç ve gereçlerinin toplanması, Askeri Müze'nin kuruluşunda temel oluşturmuştur.

Aya İrini Kilisesi 1726 tarihine kadar Cebehane adıyla depo işlevini sürdürmüştür. Sultan III. Ahmed (1703-1730) dönemi yenileşme hareketleri sırasında, ilk kez bir askeri müze kurulması düşüncesi ortaya çıkmış ve yapılan bir takım düzenlemeler sonucu, silah deposu Dar-ül Esliha adını almıştır. Ancak 1826'da Yeniçeri Ocağının kaldırılması sırasında, Dar-ül Esliha kapatılarak, burası yeniden bir silah deposu haline gelmiştir. Sultan Abdülmecid (1839-1861) döneminde Tophane-i Amire Müşiri Fethi Ahmet Paşa'nın kişisel girişimleriyle, Harbiye Ambarı adını almış olan bu deponun, yeniden müze haline getirilmesine karar verilmiştir. 1846-1847 yıllarında, burada sergilenmek üzere çeşitli yerlerden eser toplandığı ve sergileme mekanları oluşturmak amacıyla, kilise içinde avluyu saran revakların arasına camekanlar konularak, bir takım düzenlemeler yapıldığı bilinmektedir. Tüm bu çalışmalar sonucunda müze, önce Müze-i Hümayun, daha sonra Asar-ı Atika-ı Müze-i Hümayun adıyla faaliyete geçmiştir. İki ayrı bölüm halinde gerçekleştirilen sergilemede, birinci bölüm savaş araç ve gereçlerini kapsayan ve Mecma-ı Esliha-ı Atika adı verilen bölüm, ikinci bölüm ise, arkeolojik eserleri kapsayan ve Mecma-ı Asar-ı Atika adı verilen bölümdür ki, bilindiği gibi ikinci bölüm, daha sonra Arkeoloji Müzesi'nin temelini oluşturmuştur. Sultan Abdülaziz (1861-1976) dönemine gelindiğinde, müzenin önemini kaybettiği ve yeniden Osmanlı ordusunun ana silah deposu haline geldiği görülmektedir.

Sultan II. Abdülhamit (1876-1909) döneminde ise askeri müze kurulması yolunda çeşitli girişimler olduğu bilinmektedir. İlk olarak Mühendishane-i Berri-i Hümayun öğretmenlerinden Ahmet Muhtar Paşa (1861-1926) Tophane-i Amire Müşirliğine, batıdaki örneklerine benzer bir askeri müze kurulması için, bir yazıyla teklifte bulunmuştur. Tophane-i Amire Müşiri Zeki Paşa tarafından kabul gören bu teklif, Sultan II. Abdülhamid'den ferman alınmasıyla, gerçekleşme yolunda ciddi çalışmaların yapılmasına yol açmıştır. Ahmed Muhtar Paşa başkanlığında, Osmanlı ordusunda görevli Alman Gromkov Paşa ve Hendese-i Mülkiye öğretmeni Yasmund'dan meydana gelen bir komisyon kurularak, padişaha sunulmak üzere müze projeleri hazırlanmıştır. Bu dönemde, bir projenin kabul görmesi üzerine Yıldız Sarayı içinde bir Askeri Müze gerçekleştirilmiştir. Ancak padişahın isteği üzerine, bu müze çok kısa sürede kapatılmış, eserler depolanmak üzere Maçka Kışlası'na götürülmüştür.

1908 yılında, Harbiye Nazırı Mahmut Şevket Paşa tarafından, askeri müzeyi yeniden kurmakla görevlendirilen ve müze müdürü olarak atanan Ahmet Muhtar Paşa, önce Yıldız Saray'ından Maçka Kışlasına nakledilen eserleri Aya İrini'ye getirtmiştir. Bundan başka, müze koleksiyonlarında bulunması gerekli görülen çeşitli silahlar İstanbul Anadolu ve Rumeli'den getirtilerek burada toplanmıştır. Koleksiyon geliştirme ve sergileme çalışmalarının sonucunda, Aya İrini'de Müze-i Asker-i Hümayun adıyla ikinci kez ziyarete açılan Askeri Müze, 1940 yılına kadar işlevini devam ettirmiştir. Askeri

Müze Ahmet Muhtar Paşa'nın 1908'den 1926 yılına kadar devam eden müze müdürlüğü döneminden başlayarak, çağdaş müzecilik uygulamalarına sahne olmuştur. Bu uygulamaların başında bilinçli bir koleksiyon geliştirme çabası yer almaktadır. Ayrıca tarihi konulu filimlerin gösterildiği sinema ve mehter konserleri de dönemin çağdaş uygulamalarıdır.

1940 yılında I.Dünya Savaşı'nın bir tehlike olarak görülmesi üzerine müze kapatılmıştır. Eserlerin bir bölümü İstanbul'da depolanmış, bir bölümü Ankara'ya, bir bölümü de Niğde'ye gönderilmiştir. Savaştan sonra tekrar İstanbul'a getirilen eserler, uygun bir müze binasının bulunamaması üzerine, uzun zaman Maçka Silahhanesi bodrumlarında sandıklar içinde depolanmıştır. 31 Ağustos 1959'da Harbiye Mektebi içinde yer alan, Harbiye Mektebi Jimnastikhanesi'nin onarımı ve müze olarak düzenlenmesi sonucu, Askeri Müze yeniden ziyarete açılmıştır. Mekanın çok küçük oluşu nedeniyle 1966 yılında, Mekteb-i Harbiye binasının, restore edilerek, çağdaş müzecilik anlayışına uygun bir müze olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Binanın uzun yıllar süren restorasyon çalışmalarının tamamlanması sonucunda müze, 10 Şubat 1993 tarihinde Askeri Müze ve Kültür Sitesi adıyla 26 sergileme salonu, üç konferans ve bir konser salonu ile ziyarete açılmıştır.

3.2 .Askeri Müze Yapıları

Bugün Askeri Müze ve Kültür Sitesi kullanımında üç yapı bulunmaktadır (Plan-1) Bu yapılardan ilki bu gün müze ve kültür sitesi olarak kullanılan, eski Mekteb-i Harbiye-i Şahane ana binasıdır. Diğer iki yapı ise, Mekteb-i Harbiye'nin Jimnastikhane ve Taamhane binalarıdır.

Mekteb-i Harbiye'nin ilk yapısı, 1841'de Tophane-i Amire Hastanesi olarak kullanılmak üzere yapımına başlanan, tek katlı ahşap bir yapıdır. Ancak inşaatın tamamlanmasından sonra, hastane fikrinden vazgeçilerek, 1845 yılından itibaren, Harp Okulu olarak kullanılmaya başlanmıştır[71]. 1853 - 1854 Kırım Savaşı sırasında, mütefikimiz olan Fransız askerlerine devredilen yapı, savaşın bitiminde tamamen yanmıştır. Harp Okulu ise Taşkışla'ya taşınmıştır. Sultan Abdülaziz (1861 - 1876) döneminde aynı yerde, okul binası olarak inşasına başlanan ve yapımı 1864'de tamamlanan bugünkü bina, 1936 tarihine kadar Harp Okulu olarak hizmet vermiştir. Harp Okulunun 1936'da Ankara'ya taşınmasından sonra ise Yedeksubay Okulu, I.Ordu Komutanlığı, 3.Kolordu Karargahı, Merkez Komutanlığı, Levazım Amirliği, Orduevi ve Askerlik Şubesi olarak kullanılmıştır. 1966 yılında yapının restore edilerek Askeri Müze'nin buraya taşınmasına karar verilmiş, 1967 yılında başlayan restorasyon çalışmaları, batı ve kuzey kanadında 1983, diğer bölümlerde 1993 yılında tamamlanmıştır.

1864 yılında kagirden, üç katlı olarak yapılan Mekteb-i Harbiye, ortada geniş avlulu dikdörtgen ve simetrik plan şemasıyla, kışla yapılarına benzemektedir (Plan-2-3). yapı ortadaki geniş avlunun haricinde, kuzey ve güney kanadında ikişer adet olmak üzere toplam dört küçük avluya daha sahiptir. Ortadaki geniş avlunun doğu kanadındaki iç köşelerinde yer alan dairesel bölümler, restorasyon sırasında tamamen değiştirilmiş olan batı kanadında bugün mevcut değildir. Yapının dış görünümü, sadeleştirilmiş neoklasik cephe düzenine uymaktadır. Bodrum ve zemin katlarındaki dairesel kemerli pencereler, birinci katta basık kemerli pencerelerle devam etmektedir. Kat silmeleri belirgindir.

---

[71] M.Cezar, **XIX. Yüzyıl Beyoğlusu**, İstanbul 1991, s.61

Kuzey ve güney cepheleri dışa taşkın sütunlu ve balkonlu çift taraflı merdivenlerle belirginleştirilmiştir (Fotograf 1-2). Yapının 1967 yılından 1993 yılına kadar süren restorasyon çalışmaları sırasında, batı kanadı dışında, dış görünümü orjinaline uygun olarak korunmuştur. Yapı içinde ise, kat yüksekliği ve çatı sistemi değiştirilmemiş ancak pencere, tavan, döşeme gibi kısımlar yıkılarak betonarme ile teçhiz edilmiştir[72].

Fotograf 1. Mekteb-i Harbiye Doğu Cephesi

Uzun bir süre Meşkhane olarak Mehteran Bölüğünün kullanımında kalan ve günümüzde Meşkhane olarak bilinen, Mekteb-i Harbiye'nin Taamhane binası, Müze binasının kuzey cephesine parelel olarak doğu-batı yönünde yerleştirilmiş, kagir, diktörtgen planlı, iki katlı bir yapıdır (Plan 4-5). Yapının bodrum kat girişi doğu cephesindedir. Zemin katta ise, doğu ve batı, cephesinden iki kapıyla girilmektedir. İnşa tarihi kesin olarak bilinmemesine karşın, zemin kat cephesinde, kapı üzerinde iki yanda yer alan kitabelerden anlaşıldığına göre yapı, H.1305'de (M. 1889) Sultan II Abdülhamid tarafından ihya edilmiştir. Ayrıca bu kitabeler yapının yemekhene binası olarak kullanıldığına da kanıt oluşturmaktadır. Sağda yer alan kitabede "Hamid Han Kerim'in Ni'meti şirin lütfudan eder bu mektebi dilseyru ihya nev-taamhane" (Ulu ve cömerd han tatlı azıklar lütfetti. Bu gönlün mektebini yeni yemekhaneyi ihya etti.) yazılıdır. Soldaki kitabede ise "Cikub balasına birden dedim tarihini muhtar yapıldı tarzı alada ne bala nev-taamhane 1305" (Balasına çıkıp birden seçkin tarihini söyledim yapıldı şanlı tarzda ne

[72] Z.Çetiner, "Mekteb-i Harbiye'den Askeri Müze'ye", II. Müzecilik Semineri, 19-23 Eylül 1994, **Bildiriler**, İstanbul 1995, s.55

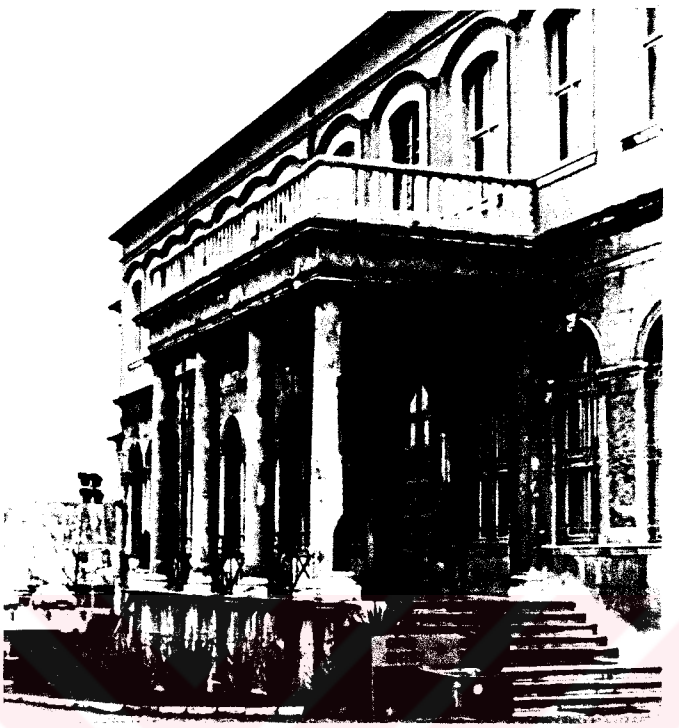

Fotograf 2 Mekteb-i Harbiye Kuzey Cephesi

yüce bir yemekhane yazılıdır[73]. Yapının bugün bölük deposu olarak kullanılan bodrum katı, bir koridor üzerine yerleştirilmiş mekanlardan meydana gelmektedir. Koridorun sonunda yer alan geniş mekanda diğer bölümün aksine pencere açıklığı bulunmamaktadır. Bugün kullanılmayan zemin kat ise, üç kubbeli bir mekan, bu mekanın sonunda dikdörtgen planlı enine iki mekandan meydana gelmektedir. Geniş mekanda, ortada dört sütuna oturan oval ana kubbe, iki yanda iki oval kubbe bulunmaktadır. Kubbeli ana mekanı, dört yandan sütunlarla ana mekandan ayıran bir koridor çevrelemektedir. Yapı dıştan kırma çatıyla örtülüdür, yapı içinde yer alan sütun başlıkları, yumurta frizleri, her bir kubbe içinde yer alan sekizer resmi çevreleyen kartuşlar, neoklasik dönem özellikleri göstermektedir. Kubbe içlerindeki resimlerin konularını, doğa ve mimarının yer aldığı peyzajlar, natürmortlar, ressam ve mühendislik aletleri oluşturmaktadır. Yapının dış görünümü, yuvarlak ve basık kemerli pencereleriyle sadeleştirilmiş neoklasik cephe düzenine uymaktadır (Fotograf 3).

---

[73] Ş.Yum, "Son Dönem Osmanlı Sarayları ve Harbiye Yemekhanesi Tavan Resimleri" , II. Müzecilik Semineri, 19-23 Eylül 1994, **Bildiriler**, İstanbul 1995, s.146

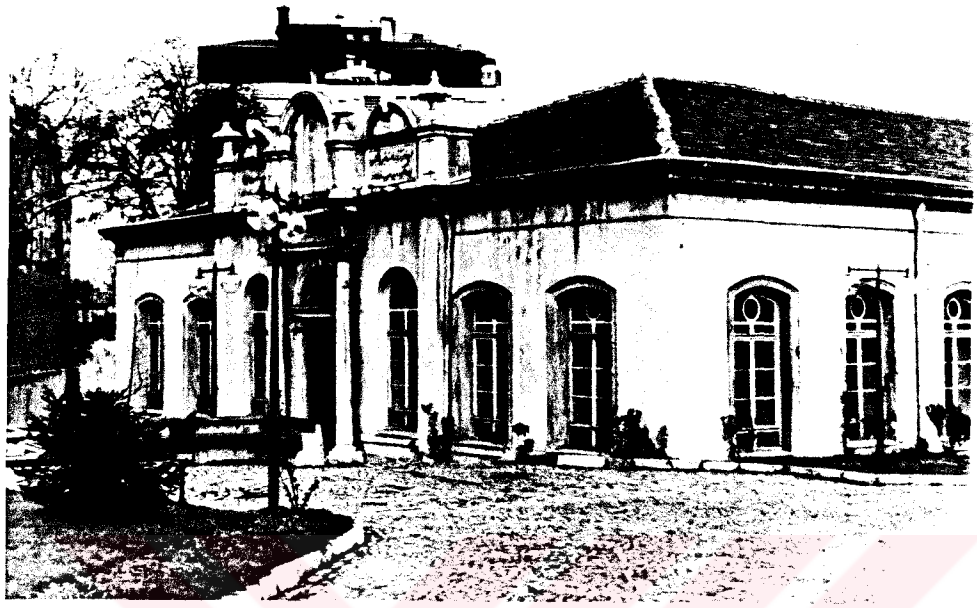

Fotograf 3. Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası

Mekteb-i Harbiye binasının batı kanadında yer alan, kagir Jimnastikhane binası, iki katlı ve dikdörtgen planlı bir yapıdır (Plan-6). Geçirdiği onarımdan sonra 1959'dan 1993 yılına kadar Askeri Müze olarak kullanılan yapı, kesin tarihi bilinmemekle beraber 19. yüzyılın sonlarında yapılmış olmalıdır. Alt ve üst kat, dikdörtgen planlı üçer geniş mekandan meydana gelmiştir. Yapının pencereleri alt katta kare, üst katta dikdörtgen formludur (Fotograf 4). 1995 yılında Genelkurmay Başkanlığı tarafından fuar alanı olarak kullanılmasına karar verilen yapıda, halen restorasyon çalışmaları devam etmektedir.

Fotograf 4. Mekteb-i Harbiye Jimnastikhane Binası

Yerleşim Krokisi

(Plan 1)
Ö: 1/2000

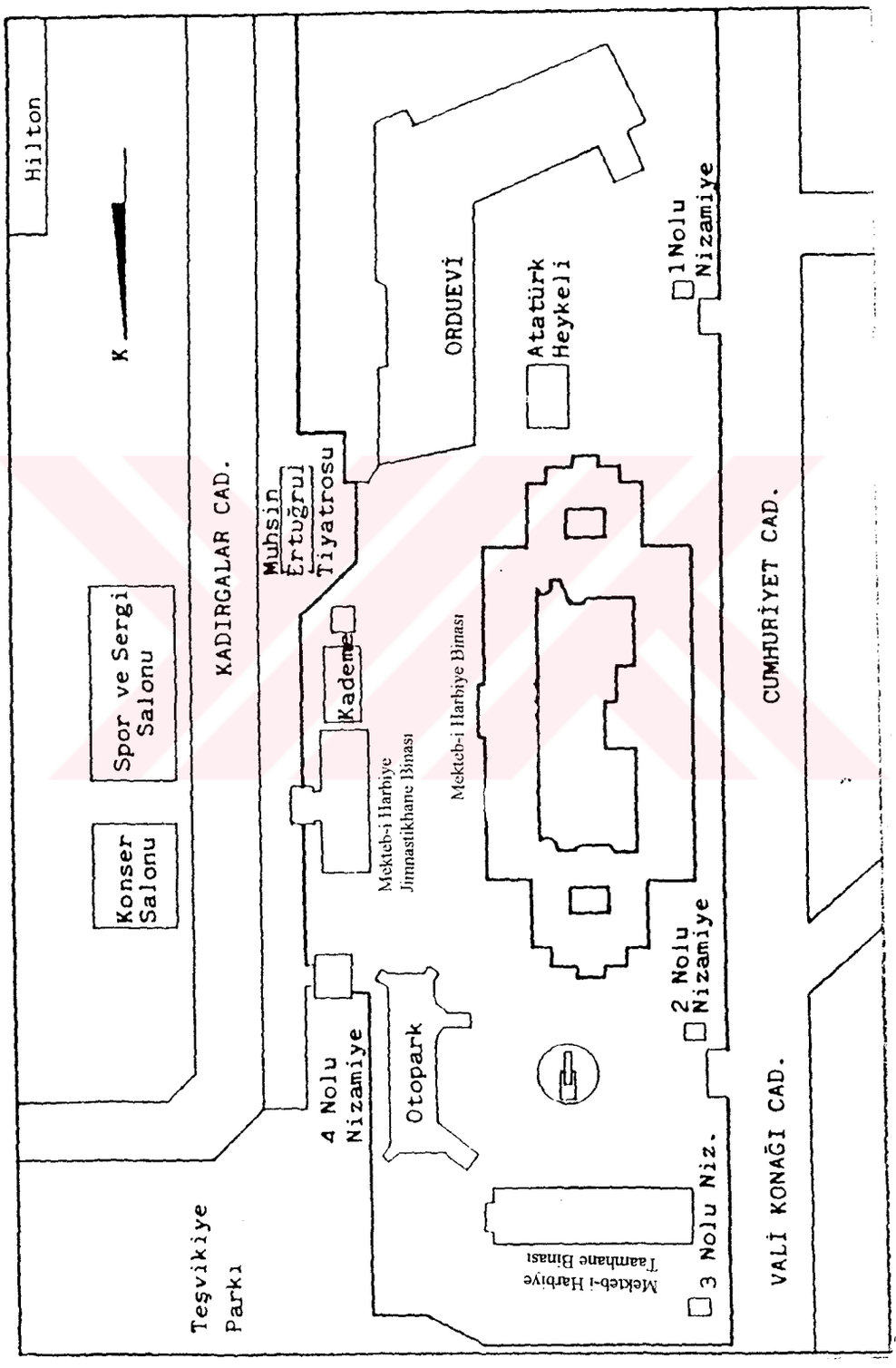

Mekteb-i Harbiye Binası - Zemin Kat

(Plan 2)
Ö: 1/1000

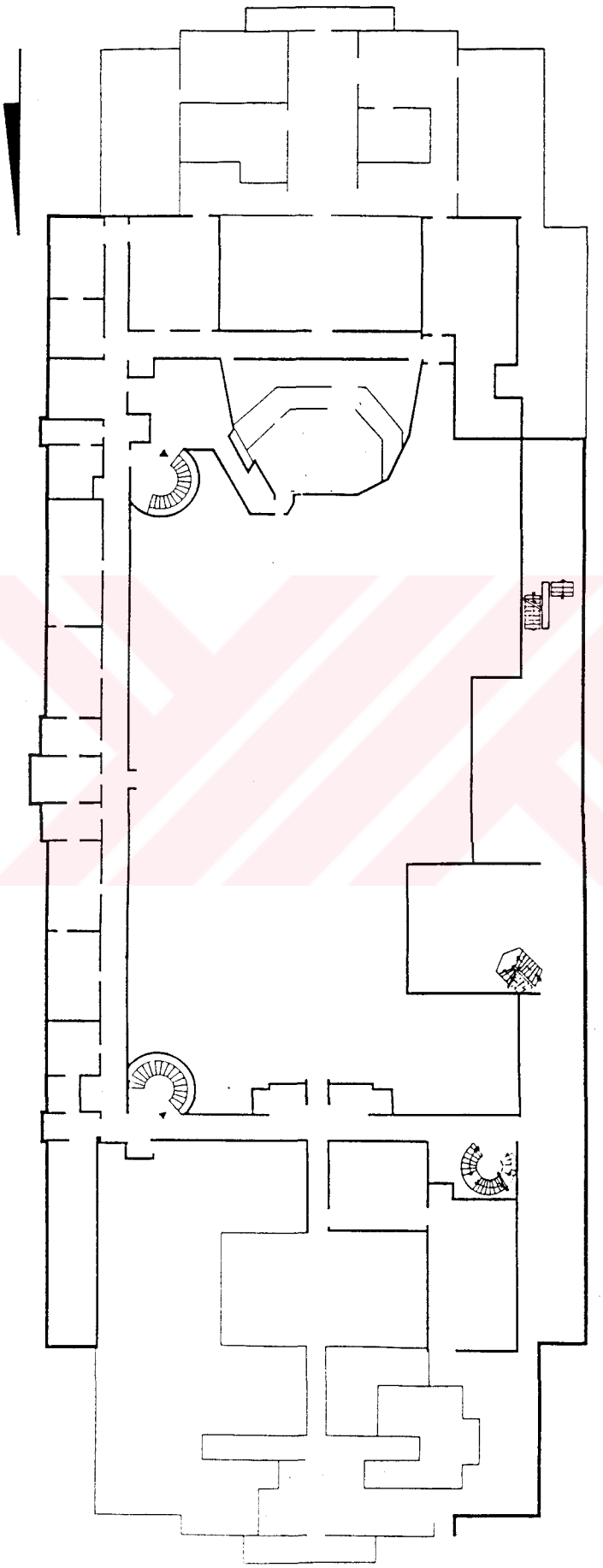

Mekteb-i Harbiye - Birinci Kat

(Plan 3)
Ö: 1/1000

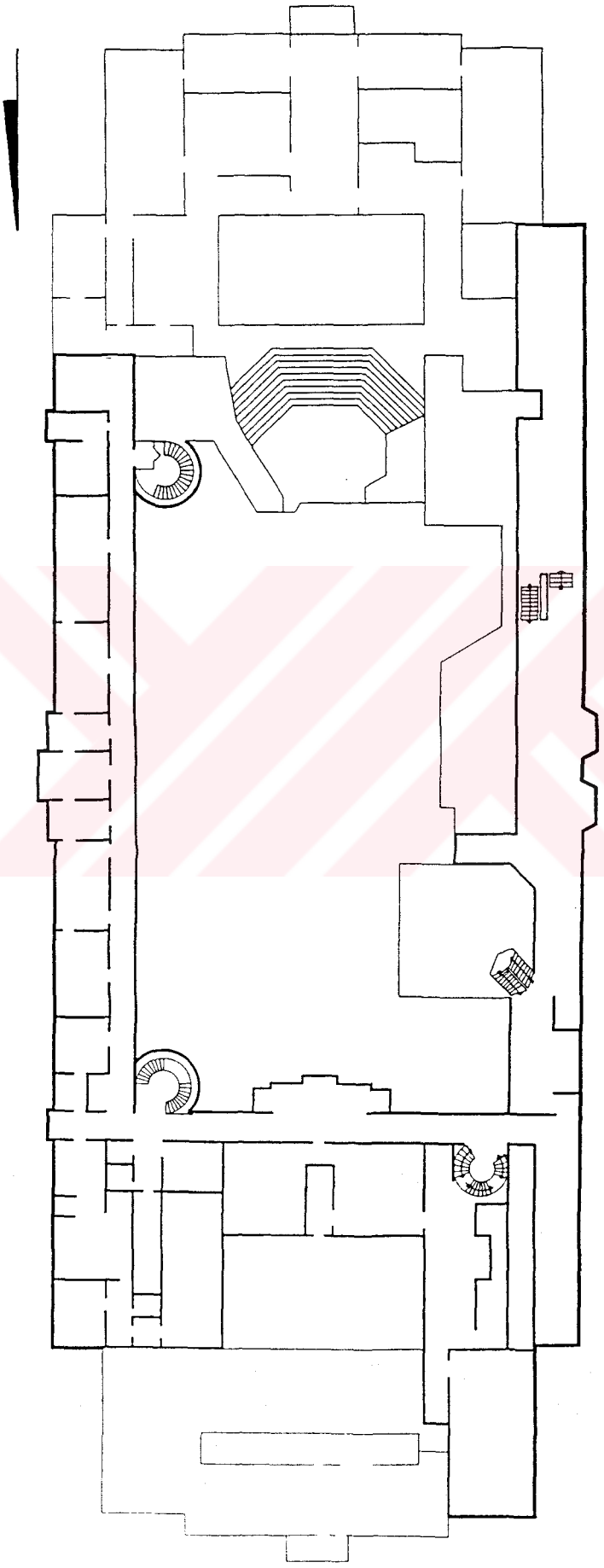

Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası - Zemin Kat

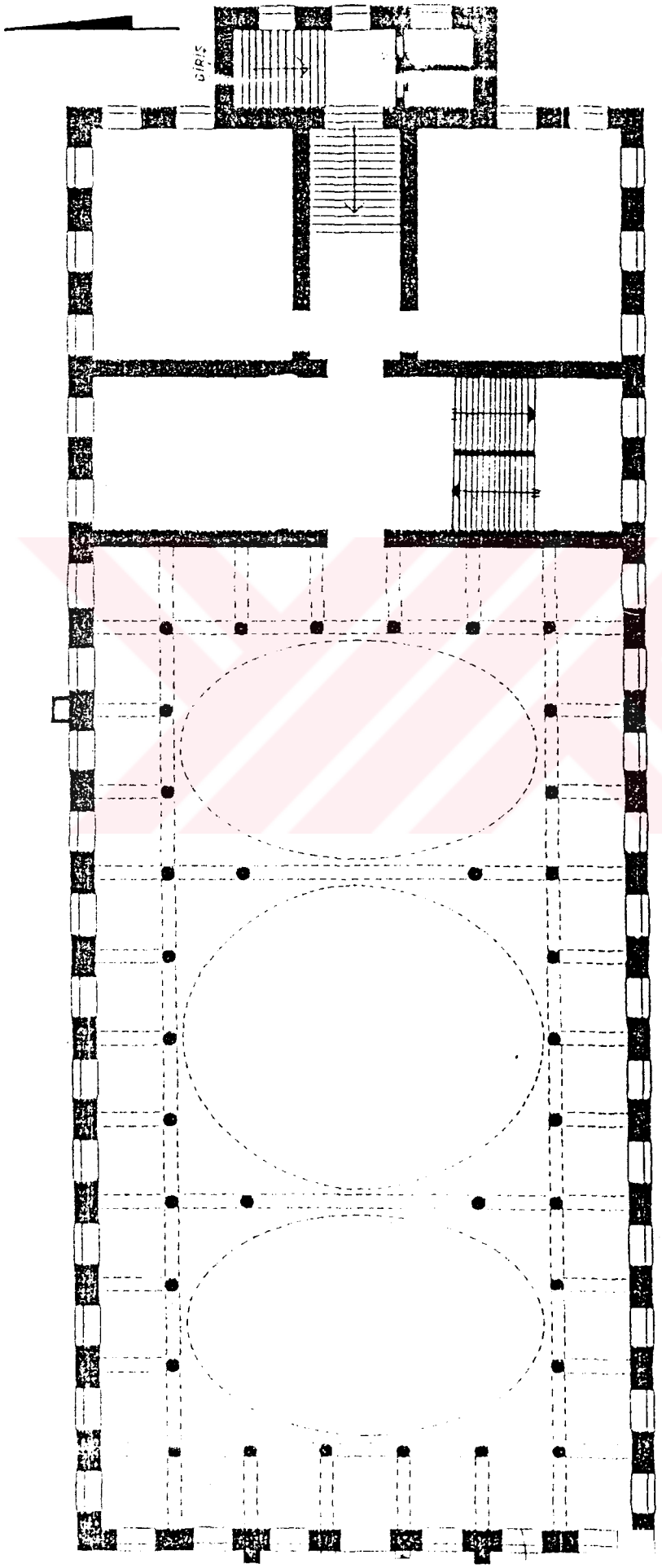

(Plan 4)
Ö: 1/200

Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası - Bodrum Kat

(Plan 5)
Ö: 1/200

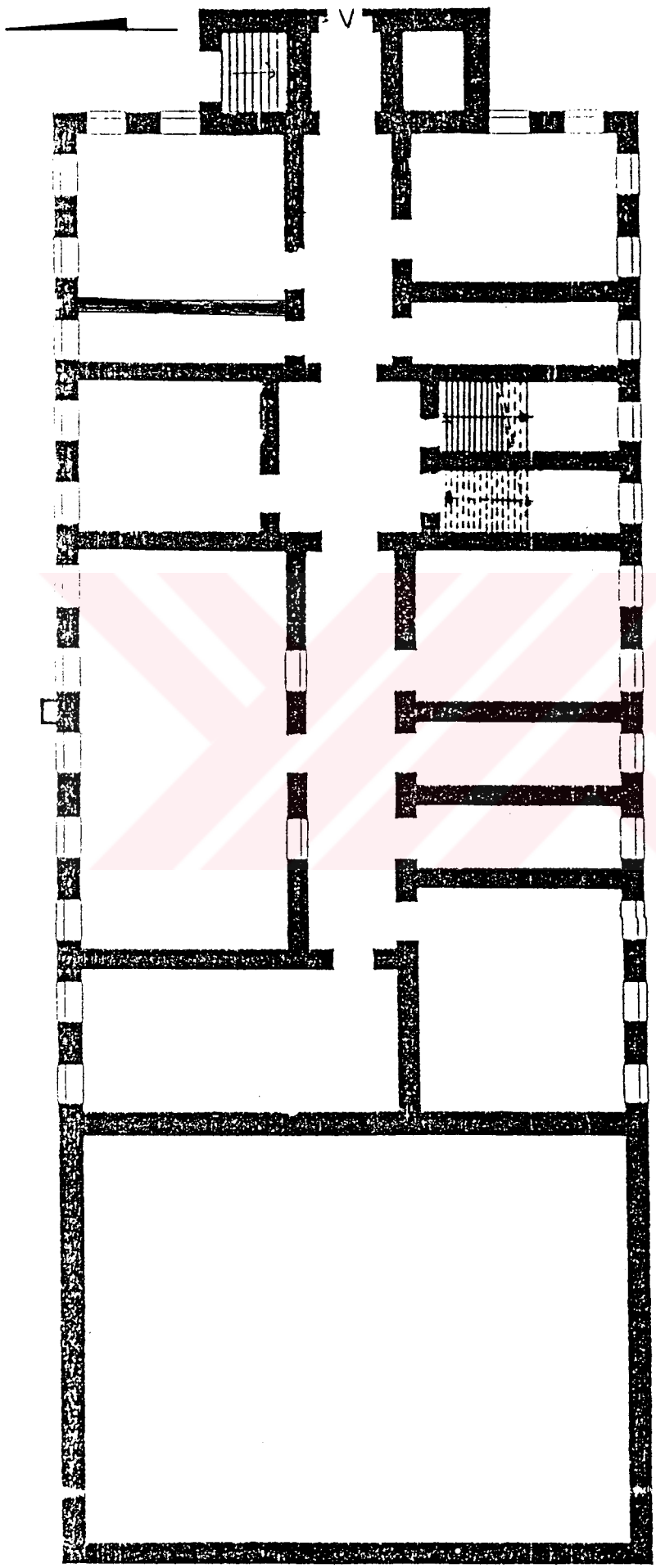

Mekteb-i Harbiye Jimnastikhane Binası

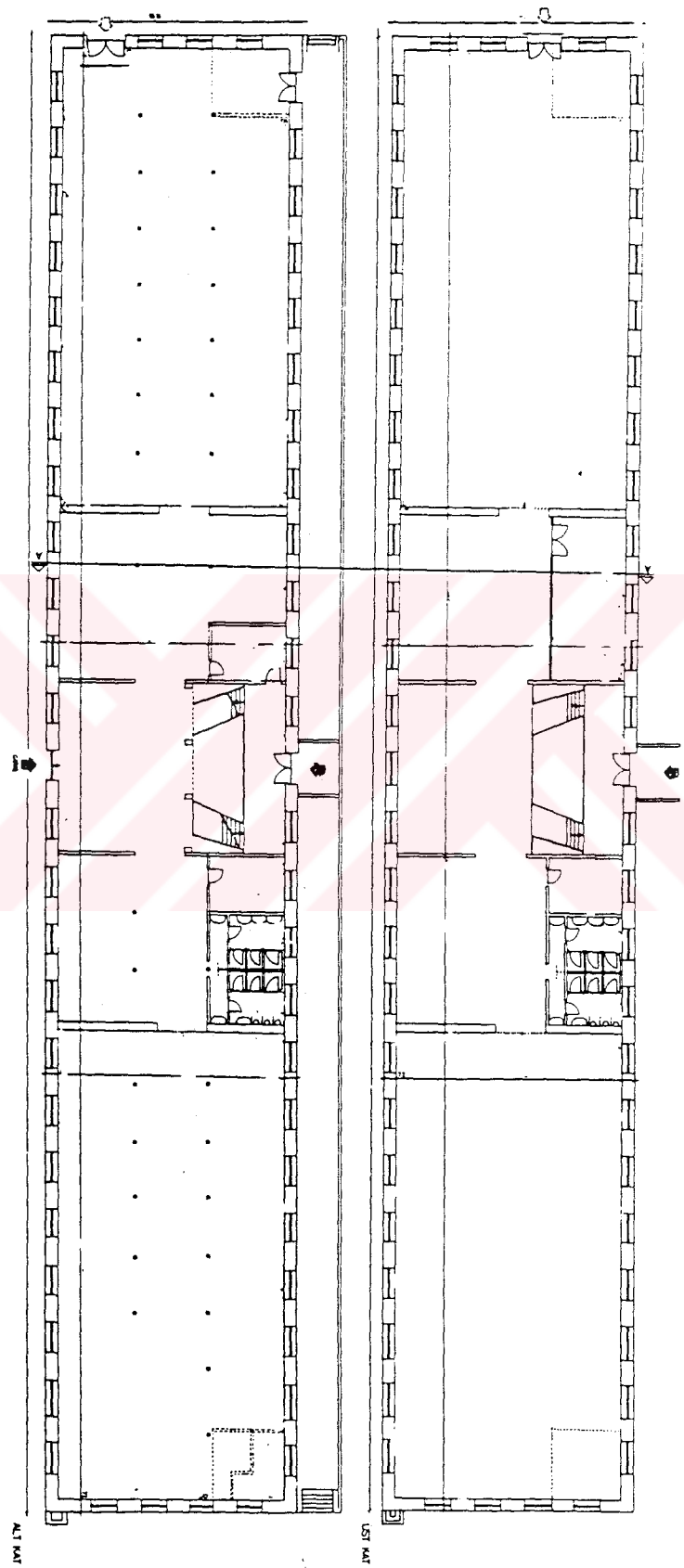

(Plan 6)
Ö: 1/300

3.3. İdari ve Mali Yapı

Resmi Gazete'de, 30 Eylül 1984 tarihinde 18531 sayı ile yayınlanan Askeri Müzeler Yönetmeliği, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun 26. maddesi gereğince hazırlanmıştır. Bu yönetmenliğin 35. maddesine göre Askeri Müze ve Kültür Sitesi, birinci sınıf askeri müzeler kapsamına girmektedir.

Askeri Müze Yönetim Şekli, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı Görev Özel Yönergesinde (Gky.210-1) belirlenmiştir (Şema-1).

Müze finasal kaynaklarını, müze gelirleri ve ödenekler oluşturmaktadır. Nisan 1992, MY 87-1 no'lu Askeri Müzelerin Müzecilik Gelirleri Yönergesi-Bölüm 3'e göre müzecilikle ilgili gelirler,

Giriş ücretleri,
Bağış,
Fotograf, film, video vs. satış ücretleri,
Kitap satışı,
Kültür Sitesi salonları ve sergi salonlarının kira gelirleri,
Mehter gösteri görevleri,
Kafeterya, otopark gelirleri,
Müzecilikle ilgili gelirlerin banka faizleridir.

Askeri Müze, müzecilikle ilgili etkinliklerle sınırlı olmak üzere, gelirlerini harcama yetkisine sahiptir. Bugün, Askeri Müze'de gerçekleştirilen sergi, yayın, seminer gibi etkinliklerin gelirleri, restorasyon, konservasyon harcamaları, hediyelik eşya ve mehterin kaset giderleri müzecilik gelirlerinden karşılanmaktadır.

Ödenekler, bir yıl önceden belirlenen ihtiyaçlar doğrultusunda, Milli Savunma Bakanlığı ve Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı kanalından, Bütçe Kanunu R Cetveli uyarınca ödenmektedir.

Askeri Müze 1996 yılı ödenekleri, aşağıdaki fasıllar çerçevesinde istenmiştir.

Fasıl	Ayrıntı Kodu	
100	140	Sosyal yardımlar
200	210	Görev yollukları
300	320	Haberleşme, ulaştırma
300	330	Taşıma
300	350	Kiralar
300	360	Makina, taşıt, demirbaş ve taşıt bakımı
300	390	Diğer hizmet alımları
400	410	Kırtasiye
400	440	Elektrik, su, havagazı
400	460	Özel malzeme alımı
400	480	Temsil, tören ağırlama
400	490	Diğer hizmet alımları
500	510	Büro malzemesi alımı
500	520	Büro makinaları alımı
500	530	Yangından koruma malzeme alımı
500	590	Diğer demirbaş alımları
600	620	Büyük onarımlar ve makina alımı
800	870	Tablo, heykel gibi eser alımları

GENKUR. ATASE BŞK.LIĞI
ASKERİ MÜZE VE KÜLTÜR SİTESİ KOMUTANI

BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER

Koordinatör

İDARİ KISIM

Kısım Amiri
İdari işler Astsubayı
Muhasebe
Özlük Hakları Me.
Arşiv Memuru
Daktilo Memur

İSTİHBARAT VE EMNİYET KISMI

Kısım Amiri
Güvenlik Astsubayı
Güvenlik Memurları

MAL SAYMANLIĞI

Kısım Amiri
Hesap Sorumlusu
Mal sorumlusu
Daktilo
Depo Hizmet Me.

RESTORASYON KONSERVASYON KS.

Kısım Amiri
Kimya Mühendisi
Kimya Teknisyeni
Fotografçı, Kaynakçı
Silahçı, Marangoz
Saraç,Tüfekçi, Demirci
Tornacı, Kuyumcu,
Mal Sorumlusu

MÜZECİLİK GRUBU

Kısım Amiri
Daktilo
Yayın Tanıtım Uz.

ARŞT. VE GLŞ. KISMI

Kısım Amiri
Uzmanlar
Araştırmacılar
Kütüphane Memuru
Ciltçi, Memur

SERGİLEME KISMI

Kısım amiri
Dekoratör
İç Mimar
Desinatör
Grafiker
Sergrafi Baskı Teknisyeni
Restoratör Ressam

KÜLTÜR SİTESİ

Kısım Amiri
Memurlar
Sanat Danışmanı
Hizmet Görevlisi

OTOMATİK BİLGİ İŞLEM

Kısım Amiri
Veri Hazırlama İşletmeni

TEKNİK HİZMETLER GRB.

Grup Komutanı

MAKİNA KISMI

Teknisyenler

ELEKTRİK KISMI

Elektrik Tekn.
Jenaretör
Ses Yayın Uz.

MEHTERAN BÖLÜĞÜ

Bölük Komutanı
Bölük Astsubayı
Mehterbaşı
Mehterbaşı Yrd.
Repertuar Araştı.
Berber
Terzi
Memur
Tuğ Kısım Amiri

İcracılar Kısmı

İcra Grup Başları
Müzisyenler

MUHAFIZ HİZMET BÖLÜĞÜ

Bölük Komutanı
Bölük Astsubayı
Muhafız Takım K.

MUTFAK, BULAŞIKHANE VE ÇAMAŞIRHANE KISMI

Aşçı, Aşçı Yardımcısı
Çamaşırhane Sorumlusu

SERVİS KISMI

Bahçivan, Berber, Garson,
Yangın Söndürme personeli
Danışma Görevlisi

Bakım ve Ulaştırma Ks.K.

Şöförler, Tamirciler

Kablocu, Tabib, Sıhhiye Memuru

Muharebe Kısım Komutanı

(Şema 1)

3.4. Askeri Müze Koleksiyonları

Savaş araç ve gereçlerinin, Fatih Sultan Mehmet döneminden başlayarak, Aya İrini Kilisesi'nde, Cebehane adıyla kurulan depoda toplanmaya başlaması, Askeri Müze Koleksiyonlarının çekirdeğini oluşturmuştur. Bu koleksiyon, çeşitli dönemlerde Askeri Müze kurma girişimlerinden başlayarak günümüze kadar, bağış, zor alım, satın alma, yurt içinde çeşitli yerlerde bulunan askeri kültür varlıklarının müzeye intikali gibi çeşitli yollarla geliştirilmiştir.

Askeri Müze Koleksiyonları,

1. Savaş araç ve gereçleri
   a. Saldırı Silahları
      1. Atıcı Silahlar : Ok-Yay, Ok Yay Muhafazaları
      2. Vurucu Silahlar : Gürz, Şeşber
      3. Kesici ve Vurucu Silahlar : Kılıç, Kama, Hançer, Cembiye, Yatağan
      4. Ateşli Silahlar : Top, Tüfek, Tabanca
   b. Savunma Silahları :Miğfer, Zırh, Kalkan, Hayvan Zırhları,
   c. Seremoni Silahları : Alem, Teber, Sırıklı Silahlar

2. Tekstil Eserler
   a. Çadır : Çadır, Çadır Eteği, İç Yaygıları
   b. Bayrak ve Sancaklar
   c. Kıyafetler
3. Resimler
4. Madalya ve Nişanlar
5. Etnografik Eserler

şeklinde gruplanabilmektedir.

Savaş araç ve gereçleri, silah teknolojisini geniş bir zaman dilimi içinde çok çeşitli örneklerle yansıtması bakımından koleksiyonun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır Bu grup içinde yer **alan atıcı silahlar;** 19. yüzyıl Osmanlı, **kesici, vurucu, delici silahlar;** 13. yüzyıldan itibaren tarihlenen, Osmanlı, İran, Memlük ve Avrupa, **ateşli silahlar;** 15. yüzyıldan günümüze tarihlenen Osmanlı, İran, Memlük ve Avrupa, **seromoni silahları;** 17. yüzyldan 19. yüzyıla kadar tarihlenen Osmanlı ve İran örneklerinden meydana gelmektedir. Yine bu grup içinde yer alan **savunma silahları;** 14. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar tarihlenen Memlük, Timurlu, İran, Akkoyunlu, Şirvanşah, Osmanlı ve 14. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar tarihlenen Avrupa örneklerini içermektedir.

Tekstil eserler içinde yer alan **çadırlar;** 17.-19. yüzyıl Osmanlı, bayrak ve sancaklar; 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı ve Avrupa, kıyafetler ise, 19. ve 20. yüzyıl Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi üniforma örneklerinden meydana gelmektedir.

Madalya ve nişanlar 19. yüzyıl başından itibaren tarihlenmektedir ve Osmanlı örneklerinin yanında az sayıda da olsa Avrupa ülkelerinin madalya ve nişanları koleksiyonda bulunmaktadır.

Tez konusu olan **resim koleksiyonu** 19. yüzyıl ikinci yarısından itibaren tarihlenen Türk ve yabancı sanatçıların resimlerinden meydana gelmektedir. **Etnografik** eserler ise, 19. ve 20. yüzyıl örnekleriyle çeşitlilik göstermektedir.

3.5. Sergileme ve Depolama Mekanları

Askeri Müze ve Kültür Sitesi mekanlarının yerleşimi, Prof.Dr. Nezih Eldem'in 1967'de Genelkurmay Başkanlığınca onaylanan restorasyon projesine göre yapılmıştır (Plan 7-8).

Binanın kuzey kanadında zemin kat, satış reyonlarının ve oturma gruplarının yer aldığı müze girişi olarak kullanılmaktadır. Birinci katta idari bölümler, kütüphane, kütüphane mekanları içinde fotograf deposu, resim deposu, restoratör atölyesi ve cilthane yer almaktadır. Binanın doğu ve batı kanadında zemin ve birinci kat sergileme mekanları olarak düzenlenmiştir. Kuzey kanadında da iki yan kanat arasında geçişi sağlayan sergileme mekanları bulunmaktadır. Bodrum katında doğu kanadı Muhafiz ve Hizmet Bölüğü'ne aittir. Batı kanadı ise obje deposu olarak kullanılmaktadır. Yapının büyük bir bölümü Kültür Sitesi olarak kullanılan güney kanadında bodrum katta ve zemin katın bir bölümünde Mehteran Bölüğü'ne ait mekanlar ile Restorasyon ve Konservasyon kısmına ait atölyeler de bulunmaktadır.

Sergileme kuzey kanadında Atıcı Silahlar, Binicilik salonu, Yavuz Sultan Selim ve Fatih Sultan Mehmed köşesi ile başlamaktadır (Plan 7 Salon 1-4). Bu bölümde ayrıca geçici bir sergi salonu vardır. (Plan 7 Şehit Hasan Rıza Sergi Salonu) Fatih Sultan Mehmed köşesinden itibaren, silah teknolojisinin kronolojik olarak verildiği kesici silahlar, savunma silahları, ateşli silahlar ve top modelleri ile küçük çaplı toplar yapının doğu kanadında sergilenmektedir (Plan 7 Salon 5,6,8,26). Bu bölümde ayrıca Atatürk'ün içinde öğrenim gördüğü bilinen bir salonda Harp Okulu yıllarına ait belgeler yine doğu kanadında sergilenmektedir (Plan 7 Salon 7). Doğu kanadında yer alan ve Silahlı Kuvvetler'de kullanılan araç ve gereçlerin sergilenmesi amacıyla ayrılmış üç salon, henüz uygun objeler toplanamadığı için boştur. Top maketleri salonunun girişinde yer alan bir merdivenle birinci kata çıkılmaktadır. Meşrutiyet Dönemi'yle başlayan ve yakın tarihimizin. I.Dünya, Çanakkale, Kurtuluş savaşı salonlarıyla anlatıldığı tematik sergileme, Kore ve Kıbrıs savaşlarını da içine alan Cumhuriyet Dönemi salonuyla son bulmaktadır (Plan 8 Salon 10-15). Bu salondan sonra yapının kuzey kanadına geçilmektedir. Etnografik Eserler salonu, Genelkurmay Başkanları salonu, Yedinci Cumhurbaşkanı Kenan Evren salonu ve Atatürk salonu bu bölümde yer almaktadır (Plan 8 Salon 16-19)

Resimler, kronolojik ve tematik sergi salonlarında, salonun temasına ve sergilenen eserlerin dönemine uygun olarak sergilenmektedir. Örnek olarak Binicilik salonunda Osmanlılarda Av Hazırlığı, Ava Gidiş gibi resimler, Kurtuluş Savaşı salonunda Kurtuluş Savaşında Türk Askerleri, İslam Savunma Silahları Salonunda Yanıkkale Meydan Muharebesi gibi resimler sergilenmektedir. Resimlerin sergilendiği son salon olan Etnografik Eserler salonunda ve koridorlarda portre, peyzaj ve günlük yaşam temalı resimler yer almaktadır (Fotograf 5-6). Kenan Evren salonundan sonra yapının batı kanadına geçilmektedir. Bu bölümde birinci katta çadırlar sergilenmektedir (Plan 8 Salon 20-21). Zemin katta ise II. Abdülhamid dönemi üniformalarının orijinal ve imitasyon örneklerle yansıtıldığı Kıyafet galerisi, Bayrak ve Sancak galerisi, sayebanların sergilendiği bir bölüm ve Şehitler galerisi yer almaktadır (Plan 7 Salon 21-24).

Fotograf 5. Binicilik Salonu

Cumhuriyet Caddesine bakan batı kanadı, eserlerin çoğunlukla açıkta sergilendiği bir bölüm olmasına rağmen müzenin, yoğun trafik nedeniyle hava kirliliğine en fazla maruz kaldığı bölümdür. Obje deposu da aynı bölümde, bodrum katında yer almaktadır. Restorasyon sırasında tamamen değiştirilen bu bölümün, dışarıya daha az açıklıklı bir blok olarak tasarlanması, sergi ve depo mekanlarında kullanılan klima sistemi bu sorunu çözümleyememiştir.

Sergileme mekanlarının tamamında, pencereler perdelerle kapatılmıştır. Ancak gerek pencere camlarında gerekse yapay aydınlatmada morüstü ışınımları engelleyici filitre sistemi kullanılmamaktadır. Tepeden aydınlatmanın yanında, vitrinlerde kısa süreli aydınlatma sistemi bulunmaktadır.

Kütüphanede, sergileme ve depolama mekanlarında yangına karşı ısı ve dumana duyarlı elektronik ihbar sistemi, hırsızlığa karşı elektronik emniyet sistemi mevcuttur. Depo ve sergi mekanlarında ısı ve nem değişimleri, termohigrograf ve higrometrelerle kontrol edilmektedir. Kış aylarında sergi salonlarının fazla ısındığı görülerek kaloriferlere, ısı ayarlı cihazlar takılmıştır.

Batı kanadında bodrum katında yer alan obje deposunda eserler, raylı dolaplar ve raflar içinde korunmaktadır. Her eser grubu farklı bölümlerde depolanmıştır. Isı ve nem değişimlerinin kontrolünü sağlamak üzere önlemler alınmıştır. Ancak toz ve hava kirliliği önlenememektedir.

Kütüphane bölümünde yer alan resim deposu oldukça küçük bir mekandır. Bu nedenle resimlerin büyük bir bölümün sergilenmesine özen gösterilmiştir. 1996 yılı faaliyet kapsamında, aynı bölümde bulunan daha büyük bir mekanın resim deposu olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Halen hareketli askı sisteminin yaptırılması ve nem cihazlarının alımı için çalışmalar yapılmaktadır.

Depo ve sergi salonlarında, otomatik yangın söndürme sisteminin kurulması çalışmaları da devam etmektedir.

Fotograf 6. Kurtuluş Savaşı Salonu

Askeri Müze Zemin Kat Sergi Salonları

(Plan 7)
Ö: 1/1000

1. ATICI SİLAHLAR SALONU
2. BİNİCİLİK BÖLÜMÜ
3. YAVUZ SULTAN SELİM BÖLÜMÜ
4. FATİH SULTAN MEHMET BÖLÜMÜ
5. KESİCİ SİLAHLAR SALONU
6. SAVUNMA SİLAHLARI SALONU
7. ATATÜRK DERSHANESİ
8. ATEŞLİ SİLAHLAR SALONU
9. SİLAHLI KUVVETLER SINIFLARINDA KULLANILAN ARAÇ VE GEREÇLER
21. OTAĞ
22. SANCAKLAR GALERİSİ
23. ASKERİ KIYAFETLER GALERİSİ
24. ŞEHİTLER GALERİSİ
25. HARBİYE HAMAMI
26. KİLİCLİK CAMLI TOPLAR ALANI

Askeri Müze Birinci Kat Sergi Salonları

(Plan 8)
Ö: 1/1000

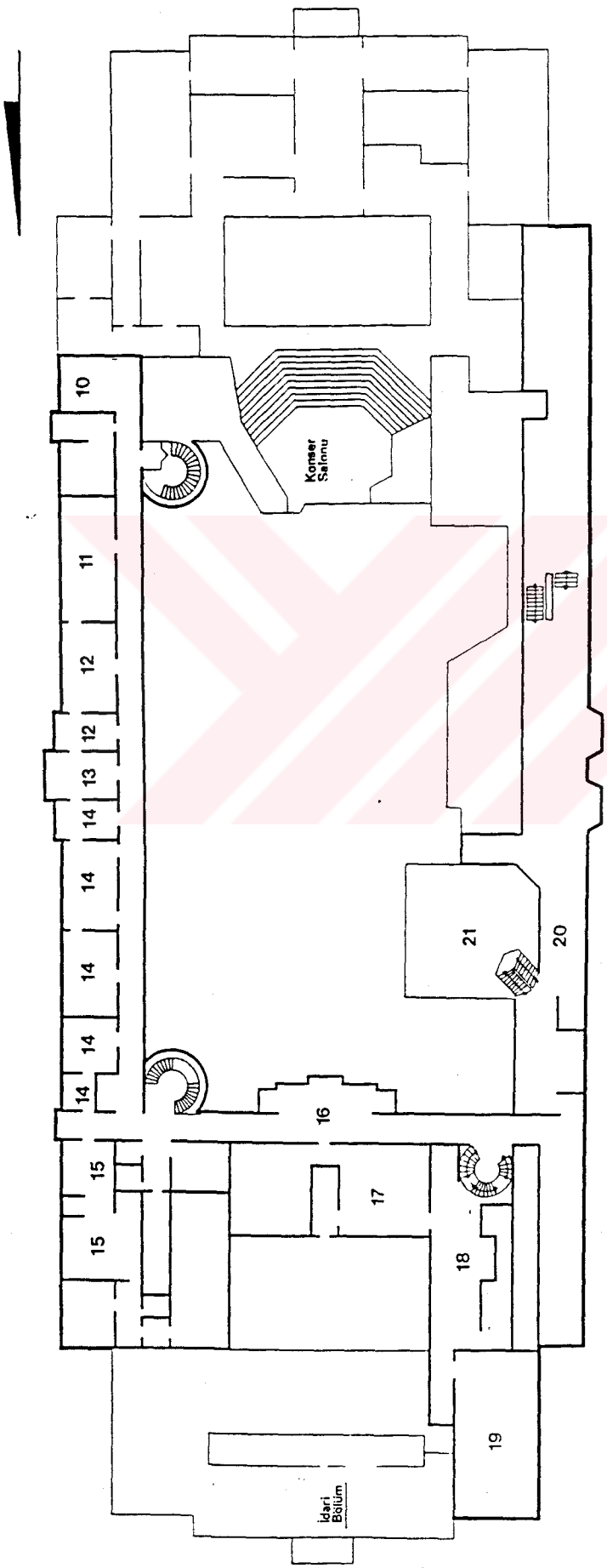

10. MAHMUT ŞEVKET PAŞA SALONU
11. MEŞRUTİYET DÖNEMİ SALONU
12. 1. DÜNYA SAVAŞI DÖNEMİ SALONU
13. ÇANAKKALE SAVAŞI SALONU
14. KURTULUŞ SAVAŞI SALONU
15. CUMHURİYET DÖNEMİ SALONU
16. ETNOGRAFİK ESERLER SALONU
17. GENELKURMAY BAŞKANLARI SALONU
18. 7 NCİ CUMHURBAŞKANI KENAN EVREN SALONU
19. ATATÜRK SALONU
20. ÇADIRLAR GALERİSİ
21. OTAĞ

4. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Tanımlanması

4.1. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Oluşumu

Askeri Müze resim koleksiyonu, 19. yüzyıl ikinci yarısından itibaren tarihlenen, tuval, duralit ve fotograf üzerine yağlıboya, kağıt üzerine kara kalem, pastel ve sulu boya boya gibi çeşitli tekniklerde yapılmış, konuları savaş, portre ve natürmort olan, 213 adet resimden meydana gelmektedir. Resimlerin bir bölümü yerli, bir bölümü de yabancı ressamlar tarafından yapılmıştır. Bir grup resim ise imzasızdır. Koleksiyonda yapıtı bulunan yabancı sanatçılar A.Chatono, A.Yvon, A.Fischer, A.Puntremoti, A.Ricaut, B.Makovsky, B.Hailstone, E.Grandchamp, E.Lamber, E.Pesky, F.Adam, G.Gianni, G.Şabbe, G.Yarsev, H.Beggran, H.Souliolis, I.K.Ayvazovsky, J.Della Tolla, J.Weinberg, K.Geftler, Klebosky, M.Zankovsky, Mojnevsky, P.Galter, Paulo, S.Chelebowsky, T.Amon, F.Zonaro'dur. Aralarında asker ressamların, öğrencilerin ve azınlık ressamların bulunduğu yerli ressamlar ise A.Çizgen, A.C.Beyrutlu, A.S.Boyar, A.Enson, Ahmed Refik, A.B.Eruzman, Cemal, Cevad, Emin, Halil Paşa, Halim, Hamdi, Hasan Rıza, Hayreddin, H.Çizel, Hidayet, İ.Çallı, İbrahim Ethem, İ.Ertel, İsmail Hakkı, Ivon-Ali Karsan, Mahmud, Mehmed, M F. Özerman, N.Çelik, O.Kürkçüyan, Rufat, Sadık, Salih Münir, M.S.Yetik, S.M.Alus, S.Agopyan, Sultan Abdülziz, S.Taylan, Ş.Renkgörür, Ş.Erdiren, Cevat Göktengiz, Y.Çallı, Y.Topsal, Halit, Z.Çelikbilekli, Ziyaeddin Ahmed'dir.

Koleksiyonda yer alan resimler, Ahmed Muhtar Paşa'nın Müze müdürlüğüne atandığı 1908 yılından itibaren toplanmaya başlanmıştır. Zaman içerisinde taşınma, ihmal gibi çeşitli nedenlerle önemli kayıplara uğramış olan müze arşivi ve kayıtları, koleksiyon oluşumu hakkında kesin bir bilgi vermemektedir. 1961 yılında müze arşıvini tasnifle görevlendirilen İbrahim Hakkı Konyalı, arşivde müzedeki eserlerle ilgili bazı belgelerin mevcut olduğunu, ancak tasnife başladıktan bir süre sonra, bilinmeyen bir nedenle arşivin imhasına karar verildiğini, belgelerin sandıklara doldurularak İzmit Kağıt fabrikasına götürüldüğünü, kendisinin Başbakanlık Arşiv Umum Müdürlüğü'ne ihbarı üzerine, imhadan arda kalan belgelerin kurtarılarak müzeye geri getirildiğini hatıralarında anlatır[74]. Bu nedenle eserlerle ilgili belge ve kayıtlar çok yenidir. Mevcut resmi kayıtlar, 1951 yılından itibaren yazılmaya başlanan obje envanter defterlerinden ibarettir. Bu envanterler ise ancak müzeye resim giriş yolları hakkında fikir verebilmektedir.

1909 yılında Foto Apollon'a, Askeri Müze teşhir salonlarının fotografları çektirilmiştir. Bu fotografların bir bölümü bu gün müze arşivinde mevcut olup, koleksiyonda yer alan kimi resimler, bu fotgraflardan tespit edilebilmektedir* . Bu bilgi, Ahmet Muhtar Paşa'nın Müze müdürlüğünün ilk yıllarında, bazı resimlerin toplanmış olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

1951 yılından itibaren müze zimmetine 250 adet resim girmiştir. Bunlardan, 200 adedi 1951-1953 yıllarında sandıklardan çıkarılarak kayda giren resimlerdir. 50 adet resim ise, 1953'ten günümüze kadar geçen süre içinde kayda girmiştir. Ancak bugün müzede 213 adet resim bulunmaktadır. 1951 yılından itibaren, koleksiyon, bir yandan geliştirilirken, diğer yandan kayıplara uğramıştır. Envanter kayıtlarına göre, 1951- 1953,

---

[74] İ.Hakkı Konyalı, "Müzedeki Tarihi Eserler Nasıl Mahvoldu", **Hayat Mecmuası,** S.22, C.II, İstanbul 1966, s.7

* Askeri Müze fotograf arşivinden tespit edilebilen resimler; Fot. No: 1314 Sultan Mehmed Reşad Portresi, Cezayir Emiri Abdülkadir, Hüseyin Avni Paşa / fot.No: 5425 Silistre Savaşı, Oltenitze Savaşı

1970'li yıllar ve 1980-1993 yıllarında yoğun olmak üzere, bazı resimler, Topkapı Sarayı Müzesi, Deniz Müzesi, Genelkurmay Başkanlığı, I.Ordu Komutanlığı, Kara. Kuvvetleri Komutanlığı, Kara Harp Okulu, Milli Savunma Bakanlığı gibi kurumlara gönderilmiştir.

Askeri Müze Resim koleksiyonunun oluşumu envanter defterlerinden ve çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiye göre, bağış, Osmanlı sarayı, Mekteb-i Harbiye ve çeşitli kurumlardan intikal gibi yollarla gerçekleşmiştir.Ayrıca bazı tarihi konulu resimlerin, müzede sergilenmek üzere, sipariş olarak yaptırıldıkları da anlaşılmaktadır.

Bağış, Ahmet Muhtar Paşa'nın müze müdürlüğü döneminde (1908-1926) başlayarak ilan yoluyla, önemli görevlerde bulunmuş asker kişilere veya ailelerine ulaşılarak, müzeye bağış yoluyla resim kazandırılmıştır. Envanter defterlerinden bağış yoluyla gelen bazı resimlerde bu tür kayıtlar mevcuttur Yine envanter kayıtlarına göre bazı resimler, ressamları tarafından müzeye hediye edilmiştir.

Çeşitli Kurumlardan İntikal, Daha çok 1985 yılından sonra yazılan envanterlerde, koleksiyona intikal yoluyla gelen resimler hakkında bilgi verilmektedir. Kayıtlardan edindiğimiz bu bilgilerin dışında, çeşitli kaynaklar Sultan Abdülmecid (1839-1861) döneminden başlayarak müzeye saraydan ve Mekteb-i Harbiye'den bazı önemli resimlerin geldiğini göstermektedir.

Bilindiği gibi, Osmanlı saraylarında 19. yüzyılın ikinci yarısından başlayarak, başlangıçta hediyelerin saklanması yoluyla, daha sonra batılılaşma hareketlerinin bir sonucu olarak eser toplama düşüncesiyle, önemli resim koleksiyonları oluşturulmuştur. Bu dönemde, bir çok batılı ressamın eseri satın alınmıştır. Ayrıca Sultan Abdülaziz döneminden başlayarak sarayda çalışan ressamların, Sultan II. Abdülhamid döneminde asker ressamların, Darüşşafaka ve Sanayi-i Nefise öğrencilerinin resimleri ile Sultan Abdülmecid döneminden başlayarak, batılı hükümdar portreleri koleksiyona girmiştir[75].

Saray resim koleksiyonunun oluşumu ve bu koleksiyona girdiği bazı kaynaklarca belirtilen resimler, Askeri Müze resim koleksiyonunun oluşumuna da ışık tutmaktadır.

1921/22 tarihli bir kaynakta, koleksiyonda bulunan E.Grandchamp imzalı, Üçlü İttifak isimli resmin (K.26) fotografı da yayınlanarak "Tafna Seferinde'ki (Kırım) ittifakın hatırası, Sultan Abdülmecid Han'a takdim ve bunu müteakkib Harbiye'ye ihda kılınan Müze-i Askeriyyede muhafaza Kırım seferi temsili ittifakı (1854/55)" şeklinde bir bilgi verilmektedir[76].

Koleksiyonda Malakoff İstihkamlarının Zabtı adıyla kayıtlı bulunan Adolphe Yvon İmzalı (108x275 cm.) resimle (K.27) ilgili bilgi veren bazı kaynaklar, bu resmin de dolaylı bir yol izleyerek saray kanalıyla müzeye geldiğini düşündürmektedir. A.Yvon (1817-1893) Sultan Abdülmecid döneminde, Osmanlı sarayı ile ilişki kuran ressamlardandır[77]. Elvah-ı Nakşiye'de "Koleksiyonda bulunan Eserler Fransız Okulu, Sıra No.121'de Adolphe Yvon-Kırım Savaşında (Malakoff) Savunma Yerinin Alınışı, 180x275 cm." şeklinde bilgi verilen resim, Askeri Müze'deki resim olmalıdır. Aynı bilgi Asar-ı Nakşiye Fihristinde de bulunmaktadır[78]. Ayrıca her iki kaynakda da, aslı Versailles Sarayı'nda bulunan bu resmin, ressamın kendisi tarafından küçültülerek yapıldığı belirtillmektedir. İlginç bir nokta da, bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda, bulunan Kırım Savaşında Fransızlar adıyla Env.No. 11/1487'de kayıtlı,

---

[75] S.Öner, **a.g.t.**, s.142-145

[76] Ahmet Muhtar, **Silistre Müdafa-i Kahramannamesi,** İstanbul 1922, s.21

[77] Halil Edhem, **a.g.e.**, s.65

[78] **Sanayi-i Nefise-i Şahane Mektebinde Mevcut Asar-ı Nakşiye ile Bazı Heykelin Muhtasar Fihristi**, İstanbul 1334 (1918), s.3

A.Yvon imzalı resmin daha küçük ölçüde yapılmış olmakla beraber bu resimle şaşırtıcı bir benzerliğe sahip olmasıdır.

Sultan Abdülaziz döneminde bazı resimler saraydan, Mekteb-i Harbiye'ye oradan da Askeri Müze'ye gelmiştir. Elvah-ı Nakşiye'den edinilen bilgiye göre, 29 Mayıs 1870 tarihli Takvim-i Vekayi'de, Sultan Abdülaziz döneminde Dolmabahçe Sarayı'ndaki resimlerden, savaşlarla ilgili olan onüç adedinin Harbiye'ye verildiği, bu resimlerin, binanın mütarekeden sonra işgali nedeniyle Askeri Müze'ye taşınmış oldukları yazılıdır[79]. Yine 11 Ağustos 1871 tarihli Terakki'de Sultan Abdülaziz'in saraydaki fazla resimleri bazen Harbiye'ye gönderdiği yazılıdır[80]. Bu bilgilere dayanılarak, bugün koleksiyonda mevcut bazı resimlerin, çeşitli dönemlerde saraydan intikal ettiği söylenebilir. Örnek olarak Sultan Abdülaziz döneminde, Türk tarihinin önemli savaşlarını konu alan resimler yapmak üzere saraya davet edilen ve saray ressamı olarak çalışan, Lehli ressam Stanislav Von Chelebowsky'nin Varna Savaşı'nı konu alan iki resmi (K.3,4), E.Pesky imzalı, Romanya Kral ve Kraliçesi'nin portreleri (K.88,89), Sultan Abdülmecid döneminde sarayla ilişkisi olduğu bilinen Theodore Amon'un Oltenitze Savaşı isimli resmi (K.28) saraydan intikal etmiş olmalıdır.

Askeri Müze'ye Mekteb-i Harbiye'den gelen resimler arasında, bir grup resim de öğrenci resmidir.Askeri okullarda resim derslerinin eğitim programlarında yer almasından sonra, bu derslere büyük önem verilmiş, öğrenciler çeşitli uygulamalarla teşvik edilmiştir.Mekteb-i Harbiye resim öğretmenlerinden Mirliva Osman Nuri Paşa (1839-1906), her sene son sınıf öğrencilerine birer resim yaptırarak, başarılı olanları madalya ile ödüllendirmiştir[81]. Ayrıca beğenilen öğrenci resimleri okulun çeşitli yerlerine asılarak sergilenmiştir. Zaman içerisinde, eğitimin sonuçlarını görmek amacıyla resim sergileri de düzenlenmiştir. 1849'da, Harbiye'de ve Maçka Askeri İdadisi'nde Talebe Resimleri Sergisi açılmıştır[82]. Yine 1908 yılında, Harbiye'de açılan bir sergide, yerli ve yabancı ressamların yapıtlarıyla birlikte öğrenci resimleri de sergilenmiştir[83]. Bugün koleksiyonda mevcut, özellikle peyzaj konulu bir grup resmin öğrenci resmi olduğu ve Mekteb-i Harbiye'den geldiği anlaşılmaktadır. Halıcılarlı Sadık , Sinan Paşalı Sadık ve Kafkasyalı Mehmet Ali imzalı üç resim bu grup içinde yer almaktadır ve bu imzaların Harbiye öğrencilerine ait olduğu tespit edilmiştir[84].

Sipariş olarak yaptırıldığı anlaşılan bir grup resim ise, 1951 yılı ilk envanter kayıtlarına girmiştir. Bunlardan Simon Agopyan imzalı, yapım tarihleri 1910 olan, 1877/78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın çeşitli cephelerini gösteren resimlerde (K.34-37) Illustrated London News Gazetesi savaş muhabirinin, savaş sırasında yaptığı ve gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapıldığı kaydı vardır. Yine Osmanlı tarihinin çeşitli dönemlerden olay ve kişileri konu alan, Sermed imzalı, yapım tarihleri 1908-1920 yılları arasında değişen resimler (K.10,17,20,31,32,46,67,130,131) de 1951 yılı envanterinde kayıtlıdır. Sermed, Ahmed Muhtar Paşa'nın oğlu, Sermed Muhtar Alus'dur ve babasının müdürlüğü döneminde (1908-1926) müzede tarih katibi olarak görev yapmıştır.Her iki grup resim de, 1908'den itibaren, müzeye eser toplamak ve müzeyi zenginleştirmek için yoğun çalışmalar yapan Ahmed Muhtar Paşa'nın isteği ile yapılmış olmalıdır.

---

[79] Halil Edhem, **a.g.e.**, s.41
[80] M.Cezar, **a.g.e.**, s.108
[81] S.P.Boyar. **a.g.e.**, s.35,36
[82] S.Öner, **a.g.e.**, s.21
[83] M.Cezar, **a.g.e.**, s.384,393
[84] Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye,** İstanbul 1310 (1894), s.861,781,822

Askeri Müze'nin, 1940-1959 yılları arasında uzunca bir süre kapalı kaldığı dönemde, koleksiyonun gelişimi doğal olarak kesintiye uğramıştır. 1959 yılından itibaren ise bağış ve çeşitli askeri kurumlardan intikal yoluyla koleksiyon geliştirilmiştir.

4.2. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Katologlanması

4.2.1. Savaş Temalı Resimler

Katalog No : 1
Fotograf No : 7
Env.No. : 11192
Resim Adı : Atilla ve Ordusu (Ölümü 453)
Ressamı : Sürüri Taylan (1891-1947)
İmza : Sürüri Taylan 38 / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1938
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 89x69 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Toprak ve çimenlikli bir zeminde, ön planda ortada atının yanında duran Atilla figürü, orta planda yine atlarının yanında duran askerler resmedilmiştir. Arka planda sağda ince uzun bir minare solda yüksek bir yapı görülmektedir. gökyüzü sağ üst kenarda yer alan mavi leke dışında beyaz gri tonlarda boyanmıştır

Atilla figürü vücut arkadan ve hafif sola yönelik, baş profilden ve sola yönelik olarak gösterilmiştir. Atın duruş yönü ise sağa doğrudur. Bu iki figür sağ alt köşede yer alan toprak zemine basmaktadır. Toprak zeminin hemen yanında sol alt köşeden başlayan çimenler, atlı askerlerin hizasına kadar resmin alt kenarına parelel olarak devam etmektedir. Orta planda yer alan figürler ise hafif eğimli bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Arka planda bulutlu gökyüzü ile kaynaşmış bir şekilde bir sis arkasından görünen minare ve yüksek yapı silüet halindedir.

Atilla, üzerindeki zırh gömlek, başındaki miğfer, belindeki kemere takılı kılıcı ile savaş giysileri içindedir. Orta planda yer alan askerler de miğfer ve zırh giyimlidirler. Atilla ve atı orta plandaki figürlere göre daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Arkaya doğru detaylar kaybolmaktadır.

Atilla'nın duruşunda, atların anatomisinde şekil bozuklukları vardır. Işık resimdeki her şeyi farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Gökyüzünün tam ortası ile at figüründe yoğunlaşmıştır. Yeşil, kahverengi, kırmızı, sarı, mavi, gri renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. fırça darbeleri geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : S.P.Boyar, **Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devirlerinde Türk Ressamları**, Ankara 1948, s.219/ **Muharebe Konulu Resim Sergisi (15 Eylül-15 Ekim 1994) Kataloğu**, İstanbul 1994, s.5/ T.Çoruhlu-A.Çötelioğlu, **Askeri Müze Resim Koleksiyonu**, İstanbul 1995, s.104

Katalog No : 2
Fotograf No : 8
Env.No. : 588
Resim Adı : Osmanlıların Rumeliye Geçişi (1353)
Ressamı : Hasan
İmza : Hasan Zavari 1316 / Sağ alt köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1898 (H.1316)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 80x150 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Binicilik Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Durgun bir denizde seyir halinde, biri ön planda solda,diğeri biraz daha arka planda sağda yer alan kalabalık figürlü iki sal, bu salları çeken iki kayık, orta planda sağda kademeli bir şekilde yükselen bir dağ ve dağın eteklerinde kıyıda bir kale resmedilmiştir. Solda arka planda ufuk çizgisi resmi iki eşit parçaya bölmektedir. Sol kenarda ufuk çizgisinde silüet halinde kara görülmektedir. Gökyüzü bulutludur.

Her iki salda yer alan Osmanlı kıyafetli figürler, ortada ayakta, kenarlarda oturur vaziyette resmedilmişlerdir. Figürlerin yerleştirilişi her iki salda da görülen sancak ve tuğlar, resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenen kompozisyona dikey hatlar kazandırmıştır. Detaylar belirgin değildir. Açık ve soluk renkler ile solgun ışığın kullanımı

resmin genelinde flu bir etki yapmaktadır. Bulutlarla dağın arasındaki belirgin kenar çizgileri şematik ve gerçek dışı bir görünüm izlenimi vermektedir.

Yayınlandığı yer : **Muharebe Konulu Resim Sergisi, a.g.k.**, s.6 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.114

Katalog No : 3
Fotograf No : 9
Env.No. : 503
Resim Adı : Varna Meydan Muharebesi (1444)
Ressamı : Stanislav Von Chelebowsky (1834-1913)
İmza : Helebovsky-Chelebowsky / Sağ alt köşe / Siyah / Osmanlıca-Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 300x400 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kültür Sitesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde yakın savaş halinde Osmanlı askerleri ve Haçlı ordusu askerleri, arkada bir kale ve dağlar resmedilmiştir. Bulutlu gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır.

Figürler kompozisyona iki planda yerleştirilmiştir. Birinci planda toprak bir zemin ve sağda resmin alt kenarına dik olarak yerleştirilmiş, yerde yatan bir haçlı askeri, resmin sağ kenarından, sol alt köşeye doğru uzanan bir aks üzerinde hareket eden Osmanlı askerleri, solda ise Haçlı askerleri yer almaktadır. Osmanlı ordusunun başındaki beyaz atlı figürün tam karşısında yer alan şaha kalkmış atın ve askerin hareketi ile sağdan

gelen ana hareket kompozisyonun ortasında durdurulmuştur. Bu iki grubun arasında yere düşmüş veya düşmekte olan figürlerin hemen arkasında görülen ve ikinci planda yer alan figürler resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmişlerdir. Orta planda yer alan kale resmin sağ kenarından sol kenarına doğru uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Solda ufuk çizgisinde dağlık bir arazi görülmektedir.

Ellerinde kılıç, tabanca ve tuğ taşıyan Osmanlı askerleri burma sarık ve cepken giyimlidirler. Kompozisyonun ana figürü sağda en önde yer alan beyaz atlı figürdür ve sorguçlu miğferi, işlemeli cepkeni ile Osmanlı ordusunun komutanı kıyafetindedir. Kıyafetler, silahlar Osmanlı ve Haçlı askerlerinin tipleri gerçeğe uygun ve ayrıntılı bir şekilde yansıtılmıştır. Detaylar arka plana doğru azalmaktadır.

Resimde konu gereği devingenlik hakimdir. Ana hareket birinci planda yer alan figürlerde toplanmıştır. Figürler anlık hareketlerle resmedilmiştir. Ancak bu hareketler, her bir figürde modelden çalışılmış izlenimi veren durağan bir etkiye sahiptir. Atların dört ayağının da havada oluşu gibi bazı hareketler gerçeğe uygun değildir. Yaygın ışık resmin yüzeyini farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Özellikle toprak zeminde yumuşak gölgeler belirgindir. Resmin genelinde sıcak ve canlı renkler hakimdir. Derinlik etkisi birinci planda yerde yatan rakursili figür, ikinci planda yer alan figürlerin yerleştirilişi, kalenin hemen önünde başlayan toz bulutu ve sol köşede yer alan dağlık araziyle güçlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k**,- s.8 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.84

Katalog No : 4
Fotograf No : 10
Env.No. : 504
Resim Adı : Varna Meydan Muharebesi (1444)
Ressamı : Stanislav Von Chelebowsky (1834-1913)
İmza : Helebovsky-Chelebowsky 1865 / Sağ alt köşe / Siyah / Osmanlıca-Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1865
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 300x400 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kültür Sitesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda Osmanlı askerlerinden kaçan Haçlı ordusu askerleri, arka planda solda bir kale resmedilmiştir.

Resmin alt kenarında solda yerde yatan bir atın gövdesinin bir bölümü, ortada yere düşmüş ve soldaki beyaz atın ayakları altında kalmak üzere olan bir figür görülmektedir. Savaş halinde resmedilmiş atlı askerlerin hareketi resmin sağ kenarına doğrudur. Arka planda yer alan kale sol üst köşeden başlayarak, resmin ortasına doğru uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Figürlerin ve kalenin hemen üstünden başlayan bulutlu gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır.

Kompozisyonun ana figürü solda en önde yer alan beyaz atlı figürüdür ve sorguçlu miğferi, işlemeli cepken ve şalvarı ile Osmanlı ordusunun komutanı kıyafetindedir. Ellerindeki kılıç ve mızraklarla saldırıya geçmiş vaziyette resmedilmiş olan yeniçeriler burma sarık ve cepken giyimlidirler.Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygun ve ayrıntılı bir şekilde yansıtılmıştır. Osmanlı askerlerinin ve resim sağında yer alan üç yabancı askerin tipleri de gerçekçidir. Resmin solunda beyaz atlı figürün arkasında Osmanlı tuğu, sağda ise çift başlı kartal figürünün işlendiği bir bayrak görülmektedir. Savaşan askerlerin arkasında sağda ve solda mızraklar ve silüet halinde askerler yer almaktadır.

Figürler anlık hareketlerle resmedilmişlerdir. Bu hareketler, her bir figürde modelden çalışılmış izlenimi veren durağan bir etkiye sahiptir. Resimdeki ana harekete karşıt olarak sol kenarda görülen üç Osmanlı askeri savaşı izler vaziyette hareketsiz bir şekilde resmedilmiştir. Atların dört ayağınında havada oluşu gibi bazı hareketler gerçeğe uygun değildir. Yaygın ışık resim yüzeyini farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Toprak zeminde yumuşak gölgeler belirgindir. Resmin genelinde sıcak ve canlı renkler hakimdir. Derinlik etkisi, resmin alt kenarında yerde yatan figürün vücudundaki rakursi, kalenin yerleştirilişi ve savaşan askerlerin arkasından görülen figürlerin soluk renkliliği ile güçlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k**, s.9 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.83

Fotograf 10a. Detay

Fotograf 10b Detay

Katalog No : 5
Fotograf No : 11
Env.No. : 11110
Resim Adı : Fatih'in Gemileri Haliç'e İndirişi* (1453)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 67x91 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1975
Müzeye Geliş Yolu : Mihrişah Sultan'ın hediyesidir
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Fatih köşesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde kadırgaların denizden karaya çekilişi resmedilmiştir. Arka planda Sarayburnu silüet halinde görülmektedir. Gökyüzü resmin sağında gri, ortada beyaz renkte bulutludur. Sol üst köşe mavi renklidir. Kara resmin sağında, deniz ise resmin solundadır.

* Bugün Milli Saraylar Koleksiyonunda bulunan F.Zonaro İmzalı aynı konulu yağlıboya resimle ve Deniz Müzesi Koleksiyonunda bulunan Hasan Rıza'nın aynı konulu tarama resmiyle benzer özelliklere sahiptir.

Kompozisyon dört planda düzenlenmiştir. Birinci planda karada beyaz bir at üzerinde sağ kolunu ileriye doğru uzatmış, sorguçlu miğfer ve kaftan giyimli Fatih Sultan Mehmet, iki yeniçeri figürü, sadrazam, akıncı beyi ve yüksek rütbeli kişiler, bir tuğ ve üç hilalli yeşil cihad sancağı, denizde sayebanlı bir saltanat kayığı içinde figürler ve solda yarısı görülen bir kadırga vardır. İkinci planda karada öndeki figürlü grubun hemen arkasında çadırlar, bölükler halinde dizilmiş hareketsiz askerler ve bir kadırgayı karaya çekmekte olan askerler, küçük gri birer leke halinde resmedilmiştir. Sağ kenardan başlayıp sol alt köşeye doğru inen çapraz aks üzerine yerleştirilmiş toprak yolda iki kadırga ve kadırgaları çeken yine küçük lekeler halinde resmedilmiş askerler ve hayvanlar, denizde ise kadırgalar görülmektedir. Üçüncü planda yer alan dağlardan biri resmin sağ kenarına bitişiktir. Biraz daha önde yer alan ve hemen deniz kenarından başlayan dağın eteklerinde çadırlar ve dağın tepesinde Otağ-ı Hümayun resmedilmiştir. Dördüncü planda solda silüet halinde Sarayburnu görülmektedir. birinci planda yer alan figürler, cepken, zırh ve kaftan gibi kıyafetlerle resmedilmiştir. Başlarında miğfer, börk, sarık gibi başlıklar vardır.

Figürler yüzeysel bir şekilde resmedilmiştir. Önden arkaya geçişler başarısızdır. Birinci plandaki çok renkliliğe karşın ikinci plandan sonra renkler soluklaşmaktadır. Gökyüzü dağlar ve Sarayburnu ikinci ve üçüncü plana oranla daha renkli bir görünüme sahiptir. Yaygın ışık kullanılmıştır

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**, s.11 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.154

Katalog No : 6
Fotograf No : 12
Env.No. : 407
Resim Adı : Yavuz Sultan Selim (1512-1520)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 121x97 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze / Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Gökyüzü resmin dörtte üçünü kaplamaktadır. Ön planda toprak bir yolda ilerleyen atlı figürler arka planda solda, yukarıdan görülen düz bir arazide savaşan askerler, ufuk çizgisinde üç piramit resmedilmiştir.

Ön planda resmin sağından sol alt köşeye doğru inen toprak yol, bu yolda ilerleyen, resmin merkezinde beyaz atı, kavuğu, kaftanı, sağ elinde pala formunda kılıcı ile resmedilmiş Yavuz Sultan Selim, arkasında üç atlı figür görülmektedir. Bu üç figürden biri tuğ, diğeri sancak taşımaktadır. Bu üç figürün başlarının arkasından mızraklar görülmektedir. Resmin sol tarafında, arka planda görülen düz arazide, Osmanlı askerleri ile Memlük askerleri ard arda dizilmiş iki grup halinde, yakın savaş sırasında resmedilmiştir. Savaşan askerlerin arkasından yükselen toz ve duman bulutunun arkasında ufuk çizgisinde yer alan üç pramit görülmektedir.

Osmanlı askerleri miğfer, cepken, şal kuşak, Memlük askerleri beyaz kefiye giyimlidirler. Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygun bir şekilde yansıtılmıştır.Yavuz Sultan Selim'in portre özellikleri, kıyafeti, atının koşum takımları, hareketi diğer figürlere göre daha detaylı ve özenli bir şekilde resmedilmiştir. Figürlerin anlık hareketlerle yansıtılmalarına karşın bu hareketler, her biri modelden çalışılmış gibi durağan bir etkiye sahiptir. Sıcak ve canlı renkler uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Gökyüzü mavi, lacivert, gri tonlarda hareketli bir şekilde boyanmıştır. Işık resim yüzeyini farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Gölgeler belirgindir. Resimdeki en aydınlık alanlar kompozisyonun merkezinde yer alan Yavuz Sultan Selim figürü ve ufuk çizgisindedir. Resmin boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.43

Katalog No : 7
Fotograf No : 13
Env.No. : 11111
Resim Adı : Yavuz Sultan Selim * (1512-1520)
Ressamı : Halim
İmza : Halim Sene 1331 / Sağ alt köşe / Siyah-Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1913 (1331)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 116x88 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi : 198?
Müzeye Kayıt Tarihi : 198?
Müzeye Geliş Yolu : Mihrişah Sultan'ın hediyesidir.
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Kesici Silahlar Salonu
Hasar Durumu :

* Bu resim K. 6'dan kopyadır.

Tanım ve Değerlendirme : Gökyüzü resmin dörtte üçünü kaplamaktadır.Ön planda toprak bir yolda ilerleyen atlı figürler,arka planda solda yukarıdan görülen düz bir arazide savaşan askerler; ufuk çizgisinde üç piramit resmedilmiştir.

Ön planda resmin sağından, sol alt köşeye doğru inen toprak yol resmin alt kenarına çapraz yerleştirilmiştir. Bu yolda resmin merkezinde beyaz atı, kavuğu, kaftanı, sağ elinde pala formunda kılıcı ile resmedilmiş Yavuz Sultan Selim, arkasında üç atlı figür görülmektedir. Bu üç figürden biri tuğ, diğeri sancak taşımaktadır. Resmin sol tarafında, arka planda görülen düz arazide, Osmanlı askerleri ile Memlük askerleri ard arda dizilmiş iki grup halinde yakın savaş sırasında resmedilmiştir. Bu kalabalık figürlü kompozisyonun hemen arkasından yükselen toz ve duman bulutlarının arkasından ufuk çizgisinde yer alan üç piramit görülmektedir.

Osmanlı askerleri, miğfer, sarık cepken, kaftan gibi kıyafetlerle, Memlük askerleri ise beyaz kefiyeler ile resmedilmiştir. Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygundur. Figürler anlık hareketlerle yansıtılmalarına karşın bu hareketler herhangi bir modelden çalışılmış gibi durağandır. Figürler yüzeysel bir şekilde resmedilmiştir. Gökyüzü yukarıdan aşağıya doğru giderek açıklaşan mavi tonlarında boyanmıştır.

Işık resmin yüzeyini farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Özellikle toprak zeminde gölgeler belirgindir. Resimdeki en aydınlık alanlar kompozisyonun merkezinde yer alan Yavuz Sultan Selim figürü ve gökyüzünün alt kısmıdır.Boya tabakası resmin alt kısmında kalınlaşmaktadır. Resmin sağ alt köşesi koyu ve karanlık tonlarda boyanmıştır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.12/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.43

Katalog No : 8
Fotograf No : 14
Env.No. : 464
Resim Adı : Belgrad Meydan Muharebesi (1521)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 195x310 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kültür Sitesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde Macar askerleri ile Osmanlı askerlerinin savaşı, arka planda sağda savaşın devam ettiği bir tepe, solda ise bir kale resmedilmiştir. Gökyüzü aşağıda yer alan kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Kompozisyonun ön planında yer alan figürler üç planda resme yerleştirilmişlerdir. Hareket soldan sağ alt köşeye doğrudur. Birinci planda yerde yatan asker ve at figürleri görülmektedir. Resimdeki ana hareket ikinci planda merkezde yer alan beyaz atlı yeniçeri figüründe toplanmıştır. Üçüncü planda yer alan figürlerin hareket yönü sağda aynı yönde, solda ise resmin sol tarafına yöneliktir. Arka planda sağdaki tepe üzerinde devam eden savaş silüet halinde görülmektedir. Resmin hemen sol kenarından

itibaren yerleştirilen kalede Osmanlı askerleri, kadınlar ve yaşlı erkek figürleri bir, Osmanlı sancağı ve bir cami silik lekeler halinde görülmektedir.

Osmanlı askerleri burma sarık, cepken, şalvar giyimli olarak, yabancı askerler ise kırmızı, lacivert renkli üniforma üzerine zırh göğüslük giyimli olarak ellerinde mızrak, kılıç ve çakmaklı tabancaları ile resmedilmişlerdir. Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygun ve detaylı bir şekilde yansıtılmıştır. Osmanlı ve Macar askerlerinin tipleri gerçekçidir.

Resimde konu gereği devingenlik hakimdir. Ancak figürlere tek tek bakıldığında bu hareket modelden çalışılmış gibi durağan hareketler izlenimi vermektedir. Atların dört ayağının havada oluşu gibi bazı hareketlerde gerçeğe aykırıdır. Resimdeki yaygın ışık alanları farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Işıklı ve karanlık alanlar yumuşak gölgelerle iç içe geçmiştir. Birinci planda yerde yatan figürlerdeki rakursi,üçüncü planda yer alan figürlerin arkasından yükselen toz bulutu, figürlerin kompozisyona yerleştirilişi derinlik etkisini güçlendirmektedir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi,**a.g.k.**,s.13/T.Çoruhlu, "Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Oluşumu", II. Müzecilik Semineri, 19-23 Eylül 1994, **Bildiriler**, İstanbul,1995, s. 29 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.46

Katalog No : 9
Fotograf No : 15
Env.No. : 471
Resim Adı : Belgrad Meydan Muharebesi (1521)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 190x310 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kültür Sitesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde Macar ordusu ile Osmanlı ordusunun savaşı, arka planda sağda bir tepe, solda bir kale resmedilmiştir. Gökyüzü resmin alt kısmında yer alan kompozisyonla eşit ağırlıkta düzenlenmiştir.

Kompozisyonun ön planında yer alan figürler resme üç planda yerleştirilmiştir. Birinci planda yerde yatan asker ve at figürleri görülmektedir. Resimdeki ana hareket ikinci planda köşegenlerin merkezinde yer alan beyaz atlı yeniçeri figüründe toplanmıştır. İkinci ve üçüncü planda yer alan figürler resmin iki yan kenarına ve arka planına doğru hareket etmektedirler. Arka planda sağda bir tepe, solda ise minareleri görülen bir şehir ve kale resmedilmiştir.

Osmanlı askerleri başlarında burma sarık, miğfer üstlerinde cepken, şalvar giyimli olarak, Macar askerleri ise başlarında miğfer, üstlerinde kırmızı, lacivert renkli üniformalar üzerine zırh göğüslük giyimli olarak ellerinde mızrak, kılıç ve çakmaklı tabancaları ile yansıtılmışlardır. Kıyafet ve silahlar gerçeğe uygun ve detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Osmanlı ve Macar askerlerinin tipleri gerçekçidir. Mekan gerçek bir mekan değildir.

Resimde konu gereği devingenlik hakimdir. Ancak figürlere tek tek bakıldığında, hareketler modelden çalışılmış gibi durağan bir hareket izlenimi vermektedir. Atların dört ayağınında havada oluşu gibi bazı hareketler gerçeğe uygun değildir.

Resimdeki yaygın ışık alanları farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Birinci planda yerde yatan figürlerdeki rakursi, üçüncü planda yer alan figürlerin arkasından yükselen toz bulutu, figürlerin kompozisyona yerleştirilişi derinlik kavramını güçlendirmektedir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**, s.13/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.48

Katalog No	: 10
Fotograf No	: 16
Env.No.	: 640
Resim Adı	: Belgrad Seferinden Dönüş*
Ressamı	: Sermed Muhtar Alus (1887-1957)
İmza	: Sermed Muhtar 1327Sermed 1912 / Sol alt köşe / Siyah / Osmanlıca - Latin Alfabesi
Yapım Yılı	: 1912 (H.1327)
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 100x72 cm.
Konusu	: Tarihi
Üslubu	: Savaş
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1951
Müzeye Geliş Yolu	:
Bulunduğu Yer	: Zemin Kat / Kesici Silahlar salonu
Hasar Durumu	: Resmin sol alt köşesine ve sol üst köşesine etiketler yapıştırılmıştır.

* **Mufassal Osmanlı Tarihi**, İstanbul 1959,c.111, s.1533'de "Bir Eyalet Beylerbeyinin Bölgesini Teftişi" adıyla yayınlanmış olan bir resimle benzerlikler gösterir. Resmin orjinalinin nerede olduğu tespit edilememiştir.

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda solda atlı figürler sağda satıcılar, orta planda sağda yüksek duvarlı yapılar, yapıların arkasında resmin sağ kenarına bitişik bir dağ, arka planda ise sol kenardan başlayıp sağ üst köşeye doğru uzanan bir dağ resmedilmiştir. Gökyüzü dağların üstünde dar bir alanı kaplamaktadır. Çimenlikli zemin ve hemen bitimindeki toprak yol resmin alt kenarına çapraz yerleştirilmiştir.

Ön planda resmin hemen sol kenarından itibaren yerleştirilmiş olan atlı figürler sarık ve kaftan giyimlidirler. Ortadaki beyaz atlı figür kompozisyonun ana figürüdür. Ön planda tam ortada arkada yer alan figür tuğ taşımaktadır. Resmin solunda yer alan tavuk satıcıları mavi fesli ve elbiselidirler. Her üç figür de bakışlarıyla ve hareketleriyle beyaz atlı figüre yönelmişlerdir. Resmin alt kenarında yerde üç tavuk resmedilmiştir.

Figürlerin anatomik özellikleri, hareketleri, arka planda görülen dağlar ve yapılar yüzeysel bir etkiye sahiptir. Kenar çizgileri belirgindir yaygın ışık figürleri ve arka planı farklı derecelerde aydınlatmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**, s.14 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.93

Katalog No : 11
Fotograf No : 17
Env.No. : 342
Resim Adı : Mohaç Meydan Muharebesi (1526)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 113x135 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/ Ateşli Silahlar Salonu
Hasar Durumu : Boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Gökyüzü resmi iki eşit parçaya bölmektedir. Ön ve orta planda Osmanlı ordusu ile Macar ordusu yakın savaş halinde, arka planda sağda bir dağ resmedilmiştir.

Ön planda sol kenardan sağ alt köşeye doğru uzanan toprak yolda aynı yönde hareket eden atlı Osmanlı askerleri, orta planda sağda yakın savaş halinde Osmanlı ve Macar askerleri resmedilmiştir. Resimdeki ana hareket ön plandadır. Orta planda ise Macar askerleri soldan sağa doğru hücuma geçmiştir ve hareket bir noktada durdurulmuştur.

Osmanlı askerleri burma sarık, miğfer, cepken ve şalvar gibi kıyafetlerle, Macar askerleri ise kırmızı, lacivert ve sarı renkli üniformaları ve bazıları zırh göğüslüklü olarak, ellerinde kılıç, mızrak ve çakmaklı tabancalar ile resmedilmiştir. Kıyafetler, silahlar, Osmanlı ve yabancı askerlerin tipleri gerçekçidir. Ön planda yer alan Osmanlı askerleri daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir.

Ön planda devingenlik yoğundur. Figürler anlık hareketle resmedilmiştir. Ancak bu hareket, insan figürlerinde modelden çalışılmış gibi durağan bir etkiye sahiptir. Atların dört ayağının da havada oluşu gibi bazı hareketler gerçeğe uygun değildir. Resmin genelinde canlı ve sıcak renkler kullanılmıştır. Yaygın ışık alanları farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Işıklı ve karanlık alanlar, kompozisyon içinde figürlerin yerleştirilişi, toz bulutları derinlik kavramını güçlendirmektedir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**- s.18 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.118

Katalog No : 12
Fotograf No : 18
Env.No. : 469
Resim Adı : I.Viyana Kuşatması (1529)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 188x312 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/Top Modelleri Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde Osmanlı Ordusu ile Avusturya Ordusunun savaşı arka planda sağda katedral kuleleri görülen bir şehir görünümü resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Savaşan asker figürleri resme üç planda yerleştirilmiştir. Savaş alanı soldan sağa doğru uzanan çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Osmanlı ordusunun soldan sağa doğru olan hareketi, resmin sağ kenarına yakın bir yerde savunma halindeki yabancı askerlerin hareketi ile durdurulmuştur. Resmin sol tarafında yer alan atlı Osmanlı askerinin haricinde, birinci planda yere düşmüş veya düşmekte olan figürler resmedilmiştir. İkinci planda sağda beyaz bir at üzerinde kavuğu ve kaftanı ile Kanuni

Sultan Süleyman, önünde iki yeniçeri, arkasında ve yanında biri sancak taşıyan Osmanlı askerleri durağan ve adeta savaşı izler bir şekilde resmedilmiştir. Köşegenlerin merkezinde sorguçlu kavuğu, kaftanı ile resmedilmiş atlı figür ise sadrazam olmalıdır. Bu figürün karşısında ise savunma halinde Avusturya askerleri görülmektedir. Üçüncü planda pramidal bir formda yerleştirilmiş Osmanlı askerleri ve bunların arkasında toz ve duman bulutu içinde ordunun devamını simgeleyen mızraklar resmedilmiştir.

Osmanlı askerleri burma sarık, miğfer, cepken, şalvar gibi kıyafetlerle, Avusturya askerleri ise değişik renkli üniformaları ve bazıları zırhlı olarak, mızrak, kılıç, tüfek ve tabancaları ile resmedilmişlerdir. Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygun ve detaylı bir şekilde yansıtılmıştır. Osmanlı ve yabancı askerlerin tipleri de gerçekçidir.

Resmin sol tarafindaki durağanlığa karşın sağ tarafta figürler devingen ve anlık hareketlerle resmedilmişlerdir. Ancak bu devingen etkiye karşın figürlerin tek tek hareketleri modelden çalışılmış etkisi veren bir durağanlık içindedir. Resmin genelinde canlı ve sıcak renkler kullanılmıştır. Birinci planda yer alan figürlerdeki rakursi, figürlerin kompozisyon içinde yerleştirilişi, üçüncü planda yer alan figürlerin hemen arkasından yükselerek gökyüzündeki koyu mavi ve gri tonlarında bulutlarla kaynaşan toz ve duman bulutu, ışıklı ve karanlık alanların yumuşak gölgelerle geçişi derinlik kavramını güçlendirmektedir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi,**a.g.k.**,s.20/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.47

Fotograf 18a Detay

Katalog No : 13
Fotograf No : 19
Env.No. : 11203
Resim Adı : I. Viyana Kuşatması* (1526)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 161x246 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1987
Müzeye Geliş Yolu : Ankara Sıhhiye Orduevi'nden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde Osmanlı ordusu ile Avusturya ordusunun savaşı, arka planda sağda bir şehir görünümü resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.120

* Bu resim K.12'den kopyadır.

Katalog No : 14
Fotograf No : 20
Env.No. : 346
Resim Adı : I. Viyana Kuşatması* (1526)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 80x148 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

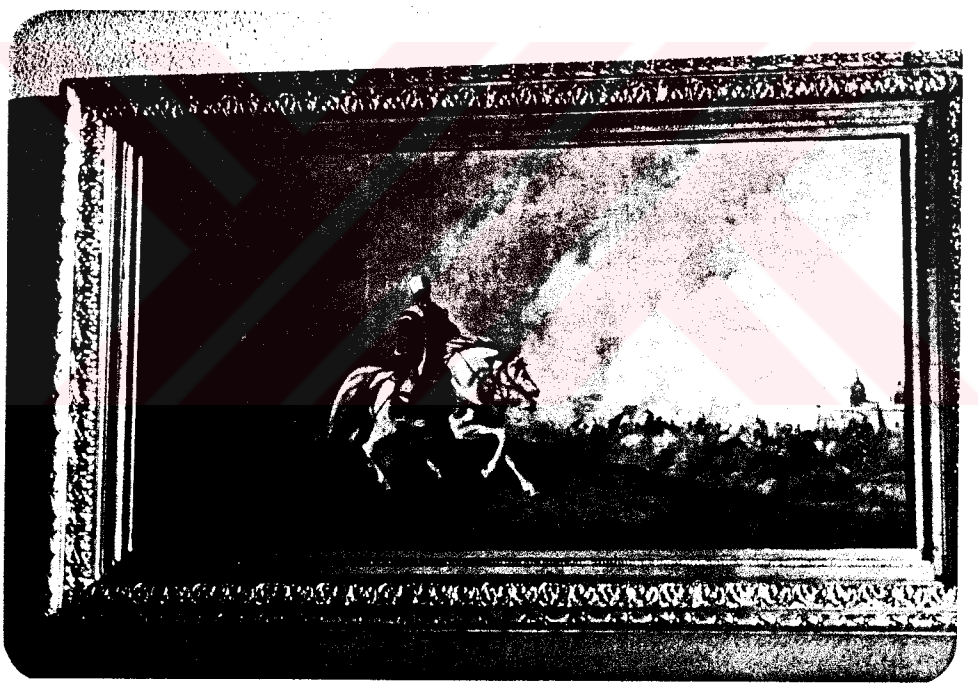

Tanım ve Değerlendirme : Osmanlı ordusu bir şehir önünde resmedilmiştir. Gökyüzü alt kısmdaki savaş sahnesiyle eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır ve kümeler halinde bulutludur.

Ön planda resmin sol kenarında sağ alt köşeye doğru inen çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiş toprak yolda, aynı yönde ilerleyen, önde kompozisyonun merkezinde beyaz

* Bu resim Dolmabahçe Sarayı Müzesi Resim Koleksiyonu, Env. No: 11'de kayıtlı S.Chlebowsky'nin, I.Viyana Kuşatması isimli resimyle yakın benzerlikler göstermektedir (Fotograf 21).

bir at üzerinde kavuğu ve kaftanı ile resmedilmiş Kanuni Sultan Süleyman, arkasında tuğ, sancak, mızrak taşıyan Osmanlı askerleri görülmektedir. Arka planda sağda toz ve duman bulutları içinde sağ alt kenarda yer alan şehre doğru hücuma doğru geçmiş Osmanlı askerleri resmedilmiştir.

Osmanlı askerleri burma sarık, miğfer, cepken ve zırh gibi kıyafetler içinde kılıç ve mızraklarıyla resmedilmiştir.

Önden arkaya doğru detaylar azalmaktadır.Figürler ve figürlerin hareketleri şematik ve yüzeysel etkilidir. Işık alanları farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Resimdeki en aydınlık alan Kanuni Sultan Süleyman figüründe ve ufuk çizgisindedir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.** s.19 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.120

Fotograf 21 I. Viyana Kuşatması- Dolmabahçe Sarayı Müzesi Koleksiyonu Env.No.11/1521

Katalog No : 15
Fotograf No : 22
Env.No. : 425
Resim Adı : Vidin Kalesi Savaşı (1529)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 76x125 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/ Savunma Silahları Salonu
Hasar Durumu :

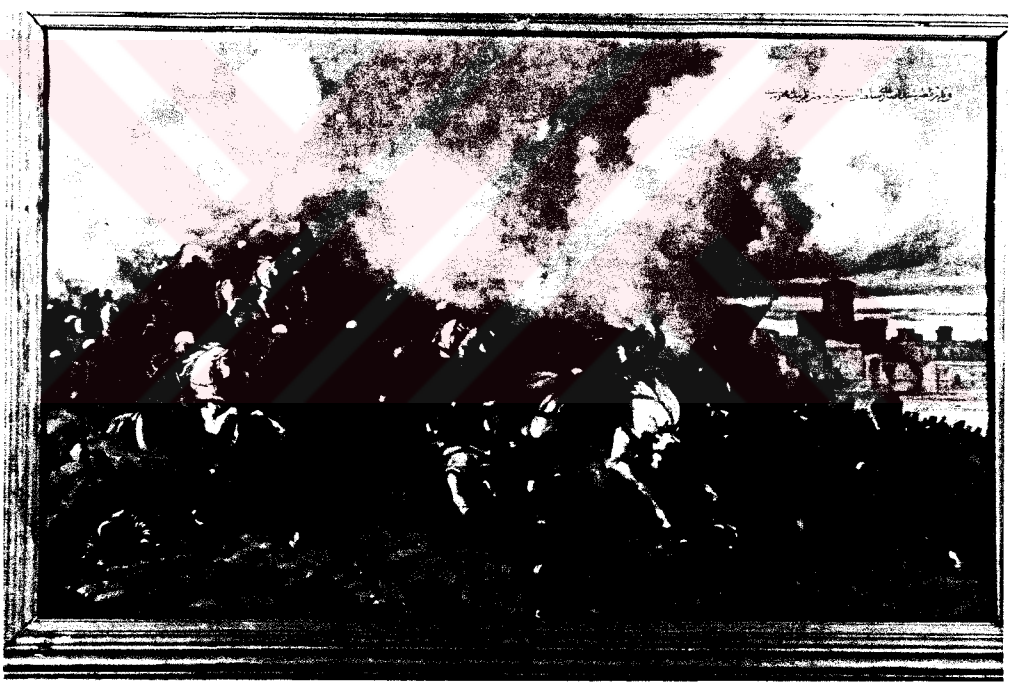

Tanım ve Değerlendirme : Resmin sağ üst köşesinde Osmanlıca "Vidin Kalesine Devri Sultan Süleyman Han Hazretlerinin Muharebatı" yazılıdır. Önde Osmanlı ordusundan kaçan Macar ordusu, arkada su kıyısında bir şehir resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte birini kaplamaktadır.

Savaş sahnesinde figürler kompozisyona sol kenardan sağ alt köşeye doğru inen çapraz bir aks üzerindeki engebeli toprak yol üzerine yerleştirilmiştir. Hareket soldan sağa doğrudur. Birinci planda yerde yatan veya yere düşmekte olan Macar askerleri resmedilmiştir. İkinci planda sağda atlı veya yaya olarak arkadan gelen Osmanlı askerlerinden kaçan Macar askerleri görülmektedir. Resmin sol tarafında figürlü

kompozisyonun en yüksek yerinde beyaz bir at üzerinde Kanuni Sultan Süleyman, bir sancaktar, başlarına börk giymiş iki yeniçeri, tuğ taşıyan bir askerden oluşan kısmen hareketsiz grup adeta savaşı seyretmektedir. Bu grubun arkasında ise küçük birer leke halinde resmedilmiş Osmanlı askerleri ve ordunun devamını simgeleyen mızraklar görülmektedir. Figürlerin hemen arkasından yükselen toz ve duman bulutu, masmavi gökyüzünün bulut kümeleriyle kaynaşmaktadır. Resmin sağında arka planda bir su görüntüsü ve bir şehir resmedilmiştir.

Osmanlı askerleri burma sarık, cepken, şalvar gibi kıyafetlerle, yabancı askerler ise çeşitli renklerde üniformaları ve bazıları üniforma üzerine zırh göğüslük giyimli olarak resmedilmiştir. Kıyafetler kılıç, tüfek, tabanca gibi silahlar orjinaline uygun ve detaylı bir şekilde yansıtılmıştır.

Figürler anlık hareketlerle resmedilmiştir. Figürlerde modelden çalışılmış izlenimi vardır. İfadeler ve hareketler donuktur. Işık resmin yüzeyini farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Işıklı ve gölgeleri alanlar uyumlu geçişlerle iç içe kullanılmıştır. Renkler canlı ve sıcak bir armoni içindedir. Derinlik kavramı ön plandan arka plana ve sağdan sola doğru figürlerin yerleştirilişi, ışıklı ve gölgeli alanların kullanımı, figürlerin arkasından yükselen toz ve duman bulutu, gökyüzünün resmedilişi, birinci planda yer alan figürlerdeki rakursi ile güçlendirilmiştir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**, s.7 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.119

Katalog No : 16
Fotograf No : 23
Env.No. : 468
Resim Adı : Yanıkkale Meydan Muharebesi (1664)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 185x310 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/ Savunma Silahları Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Osmanlı ordusu ile Macaristan ordusunun savaşının resmedildiği kompozisyonun arka planında sağda minareleri görülen bir şehir yer almaktadır. Gökyüzü alt kısımdaki kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Savaş kompozisyonunda figürler resme üç planda yerleştirilmiştir. Birinci planda yerde yatan figürler görülmektedir. Resimdeki ana hareket ikinci planda yer alan figürlerdedir ve hareket sağdan sola doğrudur. Atlı askerler yakın savaş halinde resmedilmiştir. Üçüncü planda yer alan figürler ise silik birer leke halinde görülmektedir. İkinci ve üçüncü planda figürler resmin alt kısmına parelel yerleştirilmiştir. İkinci planda figürlerin hemen arkasından yükselerek masmavi gökyüzünün bulutlarıyla kaynaşan toz

ve duman bulutu üçüncü planda sol tarafta tekrarlanmıştır. Ufuk çizgisine doğru gökyüzünde kızıl, mor renkler görülmektedir.

Osmanlı askerleri, burma sarık, miğfer gibi başlıklar, cepken ve şalvar gibi kıyafetlerle, yabancı askerler ise çeşitli renklerde üniforma ve üniforma üzerine zırh göğüslük giyimli olarak, ellerinde kılıç, tabanca, tuğ ve sancaklarla resmedilmiştir. Kıyafetler ve silahlar orjinaline uygun ve detaylı bir şekilde yansıtılmıştır.

Figürler anlık hareketlerle resmedilmiştir. Kompozisyonun ikinci planındaki dinamik etkiye karşın, figürler tek tek modelden çalışılmış gibi durağan bir etkiye sahiptir. Işık resim yüzeyini farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Işıklı ve gölgeli alanlar yumuşak geçişlerle içiçe kullanılmıştır. Renkler sıcak ve canlı bir armoni içindedir. Derinlik birinci planda yer alan figürlerdeki rakursi, figürlerin kompozisyona yerleştirilişi, toz ve duman bulutları, gökyüzünün verilişi ile güçlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer :Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.27 / T.Çoruhlu-A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.49

Katalog No : 17
Fotograf No : 24
Env.No. : 459
Resim Adı : II. Viyana Kuşatması (1683)
Ressamı : Sermed Muhtar Alus (1887-1957)
İmza : Sermed 1328/ Sol Alt Köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1910 (H.1328)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 100x150 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sol alt ve üst köşede boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda Osmanlı askerleri cephane taşırken ve siperlerde resmedilmiştir. Orta planda düz bir arazide toz ve duman bulutları, arka planda bir şehir silüeti görülmektedir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır ve orta plandan yükselen toz ve duman bulutlarıyla kaynaşmış bir şekilde bulutludur.

Ön planda sağda birinde top yerleştirilmiş iki tahta siper, önde resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş atlı ve yaya askerler, top ve kağnı arabaları, bunların arkasında resmin alt kenarına dik yerleştirilmiş iki siper içinde askerler görülmektedir.

Kıyafetler gerçekçi değildir. Figürlerin anatomik özellikleri şematik ve yüzeysel bir etkiye sahiptir. Ön planda koyu renkler karanlık tonlarda kullanılmıştır. Işık orta ve arka planı daha fazla aydınlatmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.94

Katalog No : 18
Fotograf No : 25
Env.No. : 1009
Resim Adı : Suvari Eskizi *
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya ve Karakalem
Ölçüleri : 54x50 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Kağıdın sağ kenarında ortada parça kopukluğu vardır.

* K.4'deki Komutan figüründen çalışılmıştır.

Tanım ve Değerlendirme : Figür, ön planda koşan beyaz bir at üzerinde resmedilmiştir. Miğfer, cepken ve şalvar giyimlidir. Sağ elinde mızrak tutmaktadır. Arka planda bir kale görülmektdir.

Hareket soldan sağa doğrudur. Kale ve figür alt kenara çapraz birer aks meydana getirmektedir.

Atın hareketi gerçeğe uygun değildir. Figür yüzeysel bir etkiye sahiptir. Kale görünümü ön plana oranla daha detaysız resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.139

Katalog No : 19
Fotograf No : 26
Env.No. : 1077
Resim Adı : Suvari Eskizi*
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya ve karakalem
Ölçüleri : 65x53 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Kağıdın sol alt köşesi yırtıktır.

* K.9'daki kompozisyionun merkezine yer alan figürlerden çalışılmıştır.

Tanım ve Değerlendirme : Figür, belirsiz bir arka plan önünde koşan bir at üzerinde, profilden resmedilmiştir. Burma sarık, cepken ve şalvar giyimlidir. Sağ elinde kılıç tutmaktadır. Atın yalnızca sağ ön bacağı kısmen görülmektedir.

Kompozisyon, alt kenara çapraz ve dikey akslar meydana getirmektedir. Hareket soldan sağa doğrudur. At figürü, asker figürüne oranla daha özensiz çalışılmıştır. Figürün kıyafetinde ışıklı ve canlı renkler kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.139

Katalog No	: 20
Fotograf No	: 27
Env.No.	:11299
Resim Adı	:
Ressamı	: Sermed Muhtar Alus (1887-1957)
İmza	: Sermed / Sol alt köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı	:
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 175x237 cm.
Konusu	: Savaş
Üslubu	: Naif
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1995
Müzeye Geliş Yolu	:
Bulunduğu Yer	: Depo
Hasar Durumu	:

Tanım ve Değerlendirme : Önde Osmanlı askerlerinden kaçan Avusturya askerleri, orta planda solda bir kale ve arka planda dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır.

Resimdeki hareket soldan sağa doğrudur. Birinci planda yerde yatan bir at ve insan figürleri, ikinci planda sağda Avusturya askerleri, solda Osmanlı askerleri resmedilmiştir. Resmin sol kenarında, figürlerin hemen arkasından başlayan kale çapraz bir aks üzerine resmedilmiştir.

Figürlerin kıyafetleri aslına yakın olmakla beraber özensiz bir şekilde resmedilmiştir. Figürlerin hareketleri, anatomik özellikleri şematik yüzeysel bir etkiye

sahiptir. Arka planda resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş dağlar da şematik bir şekilde, belirgin kenar çizgileriyle resmedilmiştir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s99

Katalog No : 21
Fotograf No : 28
Env.No. : 406
Resim Adı : Mağtah Muharebesi (1836)
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : S.Agopyan 1329 / Sağ alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1911 (H.1329)
Tekniği : Kağıt Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 138x197 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi : 1911
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Ferik Mehmet Paşa tarafından Müzeye hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Boya dökülmeleri ve yırtıklar vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Resmin alta kenarında Osmanlıca "Cezayir Emiri ... Abdülkadir'in General Treze ile vuku bulan Mağtah Muharebesi Meşhure ... bir tablo 1836/1252" yazısı ile Fransızca "Celebre Emir Abd el Kader Gula ev Avec Le General Treisel 1836/1252" yazısı okunmaktadır.

Fransız ordusu ile Cezayir ordusunun savaşının resmedildiği kompozisyonda, önde Emir Abdülkadir ve Arap askerleri resmin iki yan kenarında arkaya doğru yerleştirilmiştir. Solda Fransız, sağda Arap askerleri görülmektedir. Ortada kalan boşluk, arka planı belirsizleştiren toz ve duman bulutlarıyla kaplıdır. Gökyüzü resmin üçte birini kaplamaktadır.

Önde birinci planda toprak bir zemin sağda iki figür, solda arkadan resmedilmiş ve vücudunun yarısı görülen beyaz atlı figür, hemen yanında resmin alt kenarına parelel yerleştirilmiş iki figür resmedilmiştir. İkinci planda, kompozisyonun merkezinde resmin alt kenarına çapraz yerleştirilmiş ve sağdan sola doğru harekete geçmiş bir at üzerinde sağ kolunu ileriye doğru uzatmış, başı ve bakışları karşıt yönde Cezayir Emiri Abdülkadir resmediliştir. Hemen bu figürün arkasında sağda Arap askerleri ve yeşil bir sancak, solda ise kıvrılarak gelen ve soldan sağ alt köşe yönünde hareket eden Fransız askerleri görülmektedir.

Birinci planda sağ alt kenardaki iki figürden başlayarak Emir Abdülkadir ve Fransız askerleri, sağ alt kenardan sol üst kenara doğru, soldaki üç figürden başlayarak yine Emir Abdülkadir ve Arap askerleri sol alt kenardan sağ üst kenara doğru birer çapraz aks meydana getirmektedirler. Bazı figürlerin tek tek hareketleri ve bakışları da bu aksları tekrarlamaktadır. Emir Abdülkadir'in karşıt yönde gelişen baş ve kol hareketi, sağ alt kenarda yer alan iki figürün sağdan sola uzanan aks yönündeki hareketi solda yerde yatan yaralıyı tutan figürün soldan sağa yönelen bakışı gibi. Resmin alt kenarına parelel yerleştirilmiş toprak zemin, yerde yatan yaralı, resmin alt kenarına dikey yerleştirilmiş beyaz atlı figür gibi bazı farklı düzenlemelerde bu akslarla uyum içindedir.

Figürlerin anatomik özellikleri, ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.103

Katalog No : 22
Fotograf No : 29
Env.No. : 499
Resim Adı : Tafna Anlaşması (1839)
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : Simon Agopyan 1329 / Sağ Alt Köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1911 (H.1329)
Tekniği : Kağıt üzerine yağlıboya, Tuval Üzerine yapıştırma
Ölçüleri : 100x141 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi : 1911
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Ferik Mehmet Paşa tarafından müzeye hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Resmin genelinde boya dökülmeleri vardır.

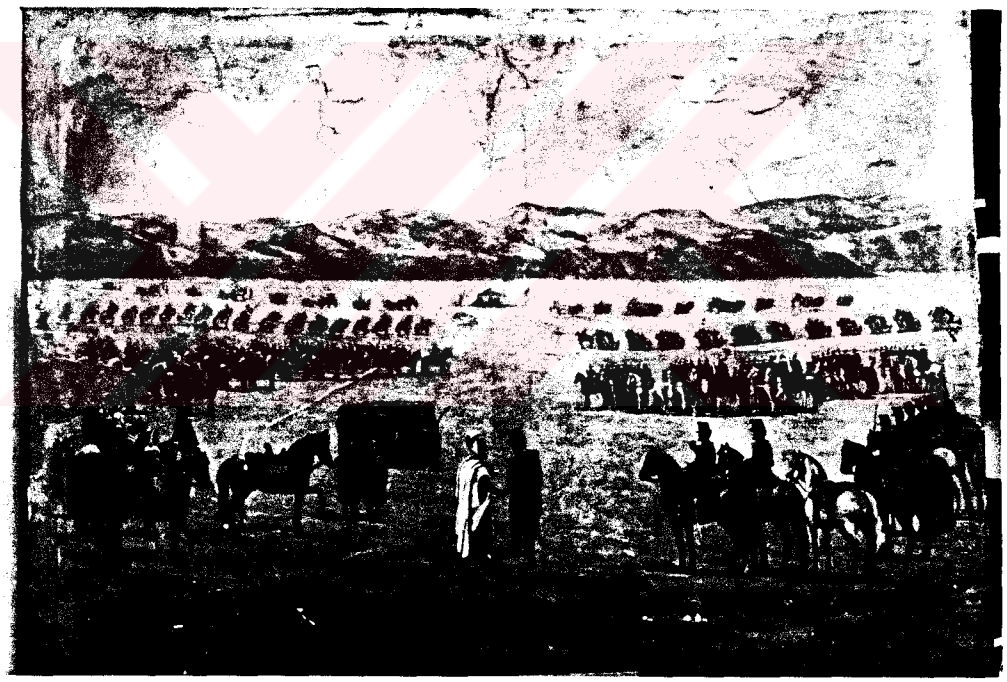

Tanım ve Değerlendirme : Resmin alt kenarında Osmanlıca "Cezayir Emiri Abdülkadir 1838/1259 tarihinde meşhur Tafna müdafaasından sonra Mareşal Bogard ile", Fransızca " Rencortre de Emir Abd-el Kadir avec Le Marechal Bugeaud apre's La Conslusion traite' de Tafna 1838 / 1259 " yazıları okunmaktadır.

Düz bir arazide Cezayir Emiri Abdülkadir ve ordusu, Mareşal Bugeaud ve askerleri, arka planda sıradağlar resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır. Toprak zemin düz ve engebesizdir. Figürler ve dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Kompozisyon simetriktir. Birinci planda kompozisyonun merkezinde iki ordunun komutanı el sıkışırken resmedilmişlerdir. Sağda Fransız askerleri

solda Cezayir askerleri, bu grubun arkasında yine simetrik iki yan tarafa üç planda yerleştirilmiş, Cezayir ordusu görülmektedir. Resmin merkezinde yer alan iki figürle dağlar arasında resmin alt kenarına dik inen aks, bir çadırla sonuçlandırılmıştır.

At ve insan figürlerinin anatomik özellikleri gerçekçi değildir. Kompozisyon farklı bakış noktalarına göre düzenlenmiştir. Önden arkaya doğru detaylar azalmakta ve arkadaki figürler silik bir leke halinde görülmektedir. Resmin alt kısmında figürlerin kompozisyona yerleştirilişi, giderek soluklaşan renkler ve kaybolan detaylarla verilmek istenen derinlik,kenar çizgileri belirgin dağlarla kesilmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.103

Katalog No : 23
Fotograf No : 30
Env.No. : 465
Resim Adı : Piemonte Savaşı (1848)
Ressamı : Franz Adam
İmza : Franz Adam 1857 / Sağ alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1857
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 242x462cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Almanya ve Fransa arasında Piemonte'de yapılan savaş sonrasında, savaş alanını konvoy halinde terk eden, Alman askerleri, konvoyu yönlendiren Fransız askerleri, sağda ağaçlar altında dinlenen askerler, yaralılar resmedilmiştir. Gökyüzü alt kısımndaki kalabalık figürlü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Resmin sol alt kenarından başlayarak sağ üst köşe yönünde uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiş toprak yol, kıvrılarak sol üst kenara doğru devam etmekte ve tekrar sağ üst köşe yönünde kıvrılmaktadır. Figürler bu yolda atlı, yaya olarak ve arabalar içinde ilerlemektedir. Resmin sağ tarafında ağaçlar altında oturan ve yerde yatan figürler ve

ağaçların arkasından bir kale görülmektedir. Sol tarafta hareket halindeki figürler yola parelel olarak, ağaçlar ve ağaçların arkasından görülen ve ufuk çizgisine doğru yolla birleşen tepeler ise resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Ön planda resmin tam ortasında ve sağda görülen sıcak ve canlı renkler resmin sol tarafında ve arkaya doğru soluklaşmaktadır. Yine sol tarafta ve yolun ortalarından itibaren detaylar kaybolmakta ve figürler silik birer leke halinde görülmektedir. Işık ön planda ortada daha yoğun olmak üzere resim yüzeyini farklı derecelerde aydınlatmaktadır. Ön planda yer alan figürlerin hareketleri ve ifadeleri gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir.Üniformalar orjinale uygundur.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi , **a.g.k.**, s.35 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.32

Katalog No : 24
Fotograf No : 31
Env.No. : 507
Resim Adı : Silistre Müdafaası (1854)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 98x117 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Rıfat Paşa'nın ailesi tarafından müzeye hediye edilmiştir* .
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ufuk çizgisi resmi iki eşit parçaya bölmektedir. Savaş alanı yüksek bir bakış noktasından görülmektedir. Kompozisyon irili ufaklı tepe ve düzlüklerde bölük bölük askerler, kale, ordugah ve köyler, gri dumanları gökyüzüne ulaşan irili ufaklı patlamalardan meydana gelmiştir. Gökyüzü yarıya kadar dumanlıdır.

* Ahmed Muhtar, Silistre Müdafa-ı Kahramannamesi isimli kitabında yayınlanan bu resim için " Merhum Rıfat Paşa'nın ailesi tarafından Müze'ye ihda kılınmıştır. Müze-i Askeriyye'de mevcuttur." şeklinde bilgi verir.

Dumanlar aydınlık bir noktadan sonra resmin üst orta kısmına doğru yeşil bir renk almaktadır. Gökyüzünün iki yan tarafı ise mavi renklidir.

Kompozisyonda herşey küçük birer leke halinde resmedilmiştir. Resimdeki en dikkat çekici nokta, sağdaki şiddetli patlamanın meydana getirdiği aydınlıktır. Resmin alt kısmında sıcak renkler kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer :Ahmed Muhtar, **Silistre Müdafa-i Kahramannamesi,** İstanbul 1922 , s.192 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.121

Katalog No : 25
Fotograf No : 32
Env.No. : 645
Resim Adı : Silistre Savaşı (1854)
Ressamı : Paulo
İmza : Penteur Paulo / Tuval Arkası / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x75 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu : Resmin alt kenarında boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Tuvalin alt kenarında " Bombart bordiment Der Jirab Palia in Silistre 1854 " yazılıdır.

Ufuk çizgisi resmi iki eşit parçaya bölmektedir. Ön planda Rus topçuları, orta planda solda bir tepe, arka planda sağda ufuk çizgisine uzanan düz bir arazi ve ufuk çizgisinde bir şehir silüeti resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Ön planda sağda bir siper arkasında top atışı yapan Rus askerleri anlık hareketlerle resmedilmişlerdir. Solda yeşillikli bir alan vardır. Ön planla, orta plan solundaki tepe arasında, yine yeşillikli düz bir alan vardır. Ön planda figürlerin hemen

arkasından yükselen beyaz dumanlar, orta plandaki tepe üzerinde ve ufuk çizgisine kadar uzanan düzlüklerde yer yer tekrarlanmaktadır.

Kompozisyonun genelinde hissedilen karanlık etki gökyüzüne doğru uzanan beyaz dumanlarla ve ufuk çizgisinde kızıl sarı tonlarda başlayıp dumanların etkisiyle yeşil gri tonlarda bulutlarla devam eden mavi gökyüzünün çok renkliliği ve ışıklılığı ile azalmaktadır. Detaylar belirgin değildir. Derinlik kavramı resim yüzeyindeki farklı yükseklikler, beyaz dumanların ard arda dizilişi ile güçlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.78

Katalog No	: 26
Fotograf No	: 33
Env.No.	: 972
Resim Adı	: Üçlü İttifak
Ressamı	: E.E.Grandchamp
İmza	: E.E.Grandchamp 1855 / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı	: 1855
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 114x90 cm.
Konusu	: Savaş
Üslubu	: Romantik
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1951
Müzeye Geliş Yolu	: Harb Okulundan müzeye intikal etmiştir* .
Bulunduğu Yer	: Birinci Kat/ I. Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu	:

* Ahmed Muhtar Silistre Müdafa-i Kahramannamesinde bu resimden, " Sultan Abdülmecid Han'a takdim ve bunu müteakkip Harbiye'ye ihda kılınan Müze-i Askeriyye'de Muhafaza Kırım Seferi temsili ittifakıdır " şeklinde bahseder.

Tanım ve Değerlendirme : Kırım Savaşı (1853 - 1856) sırasında Fransa, İngiltere ve Osmanlı Devleti arasında yapılan ittifakı sembolize eden resmin ön planında, bir İngiliz, bir Fransız ve bir Osmanlı askeri değişik pozlarda, herbiri ülkelerinin bayraklarıyla resmedilmişlerdir. Arka plan kırmızı tonlarda boyalıdır. Silüet halinde top gülleleri ve top arabaları görülmekle beraber arka plan belirsizdir. Giderek açıklaşan kırmızı tonları, gri bir alandan sonra masmavi gökyüzüne dönüşmektedir.

Ön planda toprak bir zemin üzerinde yer alan üç figür, resmin alt kenarına çapraz yerleştirilmiş ağızdan dolar bir topa birer ayaklarını dayamışlardır. Zeminde top gülleleri görülmektedir. Sağda yer alan İngiliz askeri vücut sola, baş ve bakışlar sağa, ortada yer alan Osmanlı askeri vücut ve baş cepheden bakışlar yukarıya, solda yer alan Fransız askeri ise vücut sağa baş ve bakışlar sola yönelik olarak resmedilmiştir.

Üniformalar gerçeğe uygun bir şekilde yansıtılmıştır. Tipler gerçekci olmakla beraber portre özellikleri idealize edilmiştir. Duruşlar modelden çalışılmış etkisi vermektedir ve her üç figür de ifadesizdir. Bayrakların dalgalanır gibi hafif hareketli resmedilişi gerçekçi değildir. Canlı, parlak renkler ve ışık figürlerin yüz ve ellerinde, üniformalardaki madeni aksesuarlarda ve arkada figürlerin baş hizasında gökyüzünün başladığı gri renkli alanda belirgindir.

Yayınlandığı yer : Ahmed Muhtar, **a.g.e.**, s. 21,/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.25

Katalog No : 27
Fotograf No : 34
Env.No. : 466
Resim Adı : Malakoff İstihkamlarının Zabtı* (1853-1856)
Ressamı : Adolphe Yvon (1817-1893)
İmza : Yuon-Ivon / Ortada alt kenarda / Siyah / Latin Alfabesi-Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 180x275 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

* Asarı Nakşiye Fihristinde ve Elvah-ı Nakşiye'de, aslı Versailles Sarayı'nda bulunan 180x275 ölçülerindeki bu resmin, ressamın kendisi tarafından küçültülerek kopya edildiği hakkında bilgi verilmektedir. Bu gün Milli Saraylar Koleksiyonunda bulunan, 11/1487 env.no'lu 82.5x128 cm. ölçülerindeki, Kırım Savaşında Fransızlar isimli resim, bu resimle ölçüsü dışında birebir aynıdır. (Fotograf 35)

Tanım ve Değerlendirme : Kırım Savaşı sırasında Osmanlı, Fransız ve İngiliz askerlerinin Malakoff'da Rus askerleriyle savaşının yansıtıldığı kompozisyonun ön ve orta planında, kalabalık figürlü bir savaş sahnesi, arka planda ise ufuk çizgisine doğru uzanan dağlar ve tepeler resmedilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Figürler biri ön planda, üçü orta planda olmak üzere dört ayrı yükseklik üzerinde gruplar halinde ve bu yükseklikler arasında yer alan siperlerde yakın savaş halinde resmedilmiştir. Figürlü kompozisyonun bütününde görülen pramidal düzenleme, her grupta bir veya bir kaç figürün yerleştirilişi ve hareketleriyle elde edilen düzenlemelerle tekrarlanmaktadır. Arka planda yeralan dağlar, ön ve orta planda yer alan yükseklikler resmin alt kenarına parelel,siperler ise çapraz akslar üzerine yerleştirilmiştir. Figürlerin hareketleri yine resmin alt kenarına dik, çapraz ve parelel gelişen hareketlerdir. Işık orta planda yer alan yükseklikleri ve arka planı, ön plana ve siperlere oranla daha fazla aydınlatmaktadır. Ön plandaki karanlık etkiye karşın bazı figürler daha ışıklı resmedilerek vurgulanmıştır. Aynı şekilde orta planda yer alan bazı figürler ışık ve rengin kullanımı ve hareketlerle vurgulanmıştır.

Figürlerin anlık hareketleri ve ifadeleri gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir.Kompozisyonun genelinde figürlerin hareketliliğine karşın, ön planda görülen sağ kolunu havaya kaldırmış kılıç tutan Fransız askeri, orta planda sancak taşıyan Osmanlı askeri, ve sağında yer alan sol kolunu ileriye doğru uzatmış Fransız askeri ile arkasındaki figürler durağan bir etkiye sahiptir.Figürler hareketlerle olduğu kadar bakışlarla da birbirine bağlanmaktadır. Sıcak ve canlı bir armoni içinde kullanılan renkler arka plana doğru soluklaşmaktadır.

Osmanlı, Fransız, İngiliz ve Rus askerlerinin üniformaları ve silahları orjinaline uygundur.

Yayınlandığı yer : Sanayi-i Nefise-i Şahane Mekteb'nde mevcut Asar-ı Nakşiye ile bazı heykelin Muhtasar Fihristi, İstanbul 1334, s. 3 / Halil Edhem, **Elvah-ı Nakşiye Kolleksiyonu** (Çev. Gültekin Elibal, İstanbul 1970, s. 65 / Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s. 56 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.10

Fotograf 35. Kırım Savaşında Fransızlar- Dolmabahçe Sarayı Müzesi Koleksiyonu
Env.No. 11/1487

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Katalog No : 28
Fotograf No : 36
Env.No. : 404
Resim Adı : Oltenitze Savaşı (1854)
Ressamı : Theodore Amon
İmza : Batoille Shollter ??.. 54 Amon/Sağ alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1854
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 90x124 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu : Resmin sağ alt köşesinde boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Oltenitze Kırım Savaşı cephelerinden biridir. Kompozisyonun ön planında Osmanlı ordugahı, orta planda bir su görüntüsü ve arka planda silüet halinde bir dağ resmedilmiştir. Gökyüzü geniş bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda görülen figürlü kompozisyon, orta plandaki su görünümü ve arka plandaki dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Ön planda yer alan figürler kompozisyona resmin alt kenarına paralel, çapraz ve dikey akslar üzerine bir kaç planda yerleştirilmiştir. Birinci planda tam ortada dallardan örülmüş bir siper içinde üç figür, solda alt köşede atlı ve yaya figürler görülmektedir. İkinci planda sağ alt kenardan

resmin ortasına doğru yönelmiş atlı figürler, ortada sağdan sola doğru ilerileyen bir top arabası va atlı askerler, sol kenarda ise bir ağaç, üçüncü planda yine gruplar halinde arkadan öne, önden arkaya ve sağdan sola doğru harekete geçmiş veya yönelmiş atlı veya yaya askerler ve bir değirmen resmedilmiştir. Resmin sol kenarında minaresi, evlerin çatıları görülen bir köy silüeti yer almaktadır. Orta planda yer alan suyun iki kenarında beyaz toz ve duman bulutları, solda yine silüet halinde yelkenliler görülmektedir.

Osmanlı askerleri fes, setre, pantolon giyimli olarak, Osmanlı başı bozuk askerleri ise fes, sarık, cepken, şalvar, beyaz çerkezka benzeri elbiselerle resmedilmiştir. Üniformalar ve silahlar orijinaline uygundur.

Ön plan karanlık bir göünüme sahiptir. Işık ve gölgeli alanlar yumuşak geçişlerle iç içe kullanılmıştır. Gökyüzü ve su görünümü daha aydınlıktır. Detaylar belirgin değildir. Derinlik etkisi figürlerin kompozisyon içinde çeşitli yönlerdeki hareketleri ve yönelişleri, duman bulutları, arka planda yer alan dağlar ve gökyüzünün verilişi, rengin kullanımı ile güçlendirilmiştir. Figürlerin hareketleri sakin ve durağandır. Ön planda sıcak renkler kullanılmıştır. Arka planda ise soğuk ve soluk renkler hakimdir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.38/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.109

Katalog No : 29
Fotograf No : 37
Env.No. : 413
Resim Adı : Solferino Meydan Savaşı (1859)
Ressamı : A.Puntremoti
İmza : A.Puntremoti 1868/Sağ alt köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1868
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 78x142 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Avusturya askerleri ile Fransız askerlerini yakın savaş halinde gösteren kompozisyonda, gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Kompozisyonun merkezinde yer alan Avusturya askerleri, ortada ayakta, bunların çevresinde diz çökmüş vaziyette tüfek atışı düzeninde resmedilmiştir. Bu grubun etrafida sol kenardan sağ alt köşeye doğru uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiş olan Fransız askerleri, kimi Avusturya askerlerine ateş ederken, kimi hücüma geçmiş vaziyette, kimide yere düşerken veya yere düşmüş bir vaziyette resmedilmiştir. Arka plandaki figürler silik birer leke halinde görülmektedir. Merkezde yer alan figürlerin durağanlığına karşın bu grubun etrafında yer alan figürler, devingen ve gerçekçi

hareketlerle resmedilmiştir. Solda, iki grubun arasından görülen toz ve duman bulutları arka planda yoğunlaşmaktadır.

Detaylar belirgin değildir ve arka plana doğru giderek azalmaktadır. Kompozisyonun genelinde hakim olan karanlık ve flu etki bulutlu gökyüzünde de hissedelmektedir. Işık, alanları küçük bölgeler halinde aydınlatmaktadır. Üniformalar, silahlar orjinaline uygun olarak yansıtılmıştır

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.37/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.16

Katalog No : 30
Fotograf No : 38
Env.No. : 656
Resim Adı : Avusturya ordugahı
Ressamı : Yiovonnis Zall:
İmza : Yiovonnis Zall:/Sağ alt köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 47x148 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Klasik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze / Ateşli Silahları salonu
Hasar Durumu :

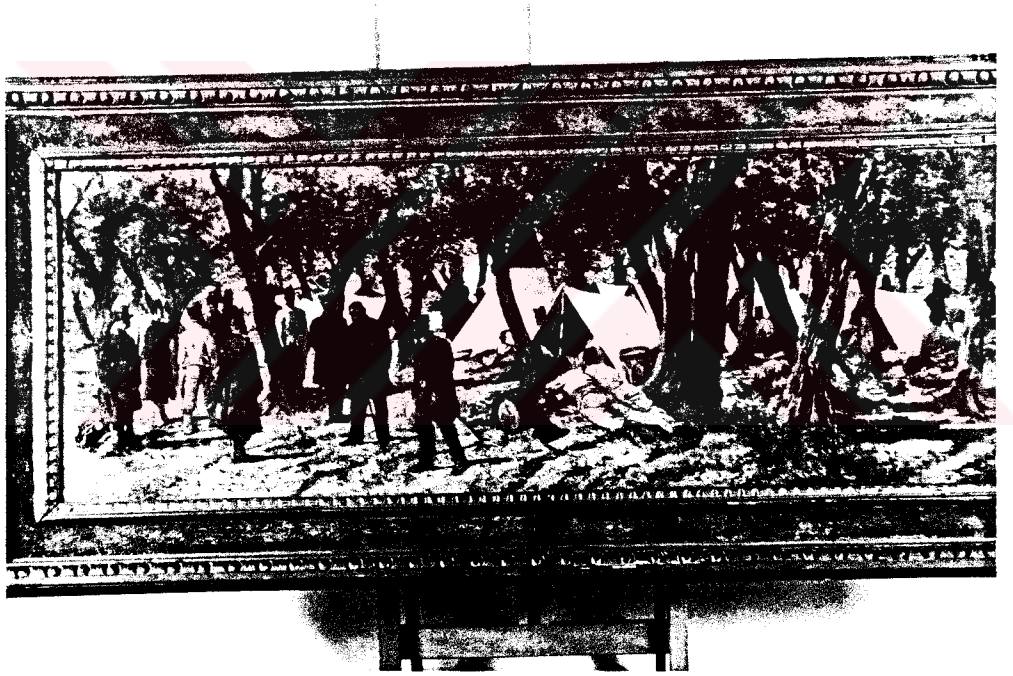

Tanım ve Değerlendirme : Ağaçlıklı bir alanda kurulu bir ordugahın resmedildiği kompozisyon da gökyüzü görülmemektedir. Ağaçlar, çadırlar ve figürler resmin alt kenarına hafif çapraz gelişen akslar üzerine yerleştirilmiştir. Resmin sol tarafında ordugahı teftiş eden subaylar ve onlara selam duran subay ve askerler, bu grubun arkasında resmin sağında ve ortasında ise, çadırların içinde ve ağaçların altında oturan, yatan askerler görülmektedir

Resmin genelinde açık renkler hakimdir. Yaygın ışık kullanılmıştır. Özellikle toprak zeminde gölgeler belirgindir. Er ve subay üniformaları orjinaline uygundur. Toprak ve ağaç dokuları başarılı bir şekilde resmedilmiştir

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.55/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.111

Katalog No : 31
Fotograf No : 39
Env.No. : 878
Resim Adı : Osmanlı Kapısı
Ressamı : Sermet Muhtar Alus (1887-1957)
İmza : Sermet 1335/Sağ alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1917 (H.1335)
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 53x46 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze / Etnografik Eserler salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda tek katlı bir yapı ve asker figürleri, orta planda bir nehir görünümü ve nehrin diğer kıyısında süvari ve piyade askerleri, arka planda ufuk çizgisine doğru uzanan silüet halinde dağlarla kesişen düz bir arazi resmedilmiştir. Resmin sadece sol tarafında görülen gökyüzü resmin üçte birini kaplamaktadır.

Ön planda yer alan kemerli yapı, resmin hemen sağ kenarından başlayarak resmin alt kenarına çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir ve çatı saçağının sadece bir kısmı görülmektedir. Yapı önünde dört figür yer almaktadır. Bu figürlerden biri Osmanlı diğerleri yabancı asker üniformaları ile resmedilmiştir. Kemerli açıklıktan iki Osmanlı askeri ve bir top namlusu görülmektedir. Saçak altında "Porte Ottomane" , kemer

çevresinde "Paplez Au Porther" yazılıdır. Yapı ve figürlerin yer aldığı toprak zemin, sol kenarla sağ üst köşe yönünde kompozisyona yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan kompozisyon ise, resmin alt kenarına pareleldir.

Ön planda yer alan figürler şematik hareketlerle resmedilmiştir. Bakışların yönü ve hareketlerden anlaşıldığına göre nehrin diğer kıyısında yer alan askerlerden gizleniyor yada onları gözetliyor olmalıdırlar. Resmin genelinde ışıklı ve canlı renkler kullanılmıştır. Kuvvetli ışık arka plana silüet etkisi kazandırırken, ön planda özellikle toprak zeminde ve saçak altında belirgin gölgeler oluşturmaktadır. Işık gölge karşıtları kumaş kıvrımlarında da belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.97

Katalog No : 32
Fotograf No : 40
Env.No. : 1071
Resim Adı :
Ressamı : Sermet Muhtar Alus (1887-1957)
İmza : Sermet 1335/Sağ alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1917 (H.1335)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 74x100 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze / Etnografik Eserler salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön ve arka planda savaş halinde Fransız askerleri, arka planda silüet halinde dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü alt kısmındaki kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda soldan sağa doğru hızla harekete geçmiş atlı askerler, yere düşmekte olan veya yerde yatan askerler görülmektedir. Kompozisyonun merkezinde sol kolunu ileriye doğru uzatmış ve yere düşmekte olan askeri tutan bir figür vardır. Orta planda sağda, silik birer leke halinde resmedilmiş Fransız piyadeleri sağ üst köşeye doğru yönelmişlerdir. Bu kompozisyonun merkezinde ise tutuğu kılıcı havaya kaldırmış atlı bir asker yer almaktadır. Resimdeki ana hareket ön plandadır.

At ve insan figürlerinin anlık hareketleri şematik ve yüzeysel etkilidir. Atların dört ayağınında havada oluşu gibi bazı hareketler gerçeğe uygun değildir. Renkler ışıklıdır. Işık orta ve arka planda silüet etkisi yapmaktadır. Ön planda yer alan yaralı figürlerinin hareketi resimdeki ana hareketle ters yöndedir. Çoğu profilden resmedilen figürlerin portre özellikleri birbirine benzemektedir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.96

Katalog No : 33
Fotograf No : 41
Env.No. : 480
Resim Adı : İbn-i Arif İsyanı (1870)
Ressamı : Cemal
İmza : Cemal 1288 /Sol alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1871 H.1288)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 108x200 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Osmanlı Ordusu ile Yemen Ordusu savaşının resmedildiği kompozisyonda, gökyüzü resmin üçte ikisi kadar bir alanı kaplamaktadır. Ufuk çizgisi belirgin değildir.

Kompozisyon resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Soldan sağa doğru harekete geçen Osmanlı ordusu sağdan sola doğru harekete geçen Yemen ordusu ile resmin sağ tarafında karşılaşmış ve hareket bu noktada durdurulmuştur. Ön plandan arka plana doğru kompozisyona yerleştirilmiş olan Osmanlı askerleri ellerinde tüfek ve kılıçlarıyla koşar vaziyette resmedilmiştir. Bu askerlerin arasında ve ön planda sağda yerde yatan Yemen askerleri görülmektedir. Önde hücum emri verir tarda sağ elinde

tuttuğu kılıçla soldaki askerlere işarat eden Osmanlı askerinin arkasından itibaren sağ tarafa, arka plana doğru yerleştirilmiş. Yemen askerleri silik birer leke halinde resmedilmiştir. İki ordunun karşılaştığı noktada arka planda beyaz bir toz bulutu resmin sol tarafında ise daha koyu renkli bir toz bulutu görülmektedir.

Osmanlı askerleri lacivert setre ve pantolonları, başlarında kırmızı fes, Yemen askerleri ise beyaz elbiseli olarak resmedilmiştir. Silahlar ve üniformalar orjinaline uygundur. Resmin alt kenarına parelel yerleştirilmiş kompozisyonda figürlerin yukarıya doğru kaldırdıkları tüfek ve kılıçlar resme dikey hatlar kazandırmıştır. Figürler anlık hareketlerle ve şematik bir şekilde resmedilmiştir. Arka plana doğru detaylar kaybolmaktadır. Yaygın ışığın kullanıldığı resimdeki en aydınlık nokta, arka planda sağda görülen beyaz toz bulutunun bulunduğu alandır. Sağdan sola doğru ve soldan sağa doğru gelişen tek yönlü hareketlerin monotonluğu yerde yatan figürlerle bir ölçüde azaltılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.22

Katalog No	: 34
Fotograf No	: 42
Env.No.	: 500
Resim Adı	: 1777 -1788 Osmanlı Rus Savaşı (Alacadağ Muharebesi)*
Ressamı	: Simon Agopyan
İmza	: Simon Agopyan 1326 /Simon Agopian Conopl 1910 / Sağ alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca/Latin Alfabesi
Yapım Yılı	: 1908 (H.1326)
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 92x139 cm.
Konusu	: Savaş
Üslubu	: Akademik
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1951
Müzeye Geliş Yolu	:
Bulunduğu Yer	: Zemin Kat / Top Modelleri salonu
Hasar Durumu	: Tuvalin solunda bir yırtık var

Tanım ve Değerlendirme : 1877/78 Osmanlı-Rus savaşının resmedildiği kompozisyonun ön planında sağda, yüksekçe bir yerden orta planda sağda , düzlüklerde ve teperlerde devam eden savaşı izleyen Osmanlı askerleri ve subayları, arka planda silüet halinde sıra

* 1951 yılı envanter defterinde resmin İllustrated London News gazetesi savaş muhabirinin gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapıldığı yazılıdır. The Illustraded London News, Aug. 18, 1887, s.157'de Asya Savaşı'nda Çakmak Tabyalarının Bombardımanı adıyla yayınlanan bir eskize benzer kompozisyon şemasına sahiptir. Eskizde yere boylu boyunca uzanmış resim yapan figür, kompozisyonun ön planındaki, yanında Mr.Charles Williams yazılı figüre benzemektedir.

dağlar görülmektedir. Gökyüzü dağlarla bütünleşmiş bir şekilde resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda, sağ kenardan sol alt köşeye doğru inen sağda çimenli, solda büyük taşların olduğu bir zemin üzerinde ayaklı bir dürbünle cepheyi izleyen Gazi Ahmet Muhtar Paşa (1839 -1918), onun etrafında ve arkasında Osmanlı subayları ve askerleri sağ kenara doğru ayakta veya oturur vaziyette dizilmişlerdir. En önde oturur vaziyette resmedilmiş yanlarında Mr.Charles Williams ve Mr.O'Donavan şeklinde isimleri yazılı, sivil kıyafetli iki figür savaş muhabirleri veya yabancı ülke temsilcileri olmalıdır. Orta planda kuş bakışı görülen düzlüklerde ve tepelerde sıralar halinde dizilmiş askerler silik lekeler halinde resmedilmiştir. Orta plan ve arka planda yer alan dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Ön planda görülen Osmanlı subay ve askerleri lacivert setre ve pantolon, başlarında kırmızı fes giyimli olarak resmedilmişlerdir. Kıyafetler orjinaline uygundur. Gazi Ahmet Muhtar Paşa ve hemen arkasında yer alan figürlerde portre özelliği vardır. Arkada yer alan askerler ise daha detaysız bir şekilde resmedilmişlerdir. Renkler arka plana doğru soluklaşmaktadır. Derinlik kavramı ön planda ışıklı ve karanlık alanların ard arda kullanımı, önden arkaya doğru azalan detaylar, soluklaşan renkler, orta planda görülen çeşitli yükseklikler, dumanlar, dağların gökyüzünün rengiyle bütünleşen renklerde,kademeli bir şekilde yükselişiyle sağlamlaştırılmıştır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**s.39/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.100

Katalog No : 35
Fotograf No : 43
Env.No. : 461
Resim Adı : 1877/78 Osmanlı Rus Savaşı (Aziziye Tabyası Savaşı)*
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : Simon Agopyan -Simon Agopian 1910 Const./ Sağ alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1910
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 94x126 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/ Top Modelleri salonu
Hasar Durumu : Çeşitli yerlerde boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : 1877/78 Osmanlı-Rus savaşının resmedildiği kompozisyonda ön planda, sağda bir siperde Osmanlı askerleri ve geriden dolar kamalı bir top, solda siperin hemen aşağısında yerde yatan askerler, arka plana doğru engebeli dağlık bir arazide gruplar halinde ilerileyen askerler, beyaz dumanlar, arka planda

* 1951 yılı envanterinde resmin , Illustrated London News gazetesi savaş muhabirinin, gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapıldığı yazılıdır.

kademeli bir şekilde yükselen dağlar görülmektedir. Gökyüzü resmin dörte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda sağda yer alan siper, resmin sağ kenarından alt kenera doğru kavisli bir şekilde uzamaktadır. Kamalı topun hemen arkasında görülen figür Gazi Ahmet Muhtar Paşa'dır. Figürler, top ve en önde görülen top mermileri, temizleme harbisi resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın yüzünde portre özelliği olmasına karşın diğer figürler birbirine benzemektedir. Fes, lacivert setre ve pantolondan meydana gelen üniformalar orjinaline uygundur. Sol ön plandan başlayarak arka plana doğru detaylar azalmaktadır. Dağlar belirgin kenar çizgileriyle resmedilmiştir. Arka plana doğru renkler soluklaşmaktadır. Resmin genelinde yaygın ışık kulllanılmıştır. Ön planda koyu gölgeler belirgindir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**s.43/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.102

Katalog No : 36
Fotograf No : 44
Env.No. : 478
Resim Adı : 1877 -1878 Osmanlı Rus Savaşı (Gedikler Muharebesi)*
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : S. Agopian 1910 /Sağ alt köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1910
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 125x195 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sağ alt köşede boya dökülmeleri vardır. Sol üst köşede boya kabarmıştır.

Tanım ve Değerlendirme : 1877/78 Osmanlı-Rus savaşının resmedildiği kompozisyonun ön planında solda Gazi Ahmet Muhtar Paşa ve Osmanlı subayları, ikinci planda sağda, hemen sağ kenardan itibaren üç grup halinde kompozisyona yerleştirilmiş olan başı bozuk askerler, topçular ve piyadeler, orta planda tepelerde ve düzlüklerde

* 1951 yılı envanterinde resmin İllustrated London News gazetesi savaş muhabirinin gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapıldığı yazılıdır.

devam eden savaş, arka planda silüet halinde sıra dağlar görülmektedir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda sağda Gazi Ahmet Muhtar Paşa ve beş figür, resmin sol kenarından sağ alt kenara doğru inen engebeli bir toprak zemin üzerinde resmedilmişlerdir. İkinci planda yer alan üç grup halinde resmedilmiş figürler ise resmin sağ kenarından alt kenara doğru uzanan akslar üzerine yerleştirilmişlerdir. İki top arabasını çeken atlılar ve piyadeler cepheye doğru hareket geçmiş vaziyette ve arkadan, başı bozuk askerler ise, ön planda solda yer alan figürlere yönelik olarak ve hareketsiz bir şekilde resmedilmişlerdir. Orta planda yer alan kompozisyon ve arka planda görülen dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Orta planda gruplar halinde resmedilmiş askerler ve duman bulutları silik birer leke halinde görülmektedir.

Osmanlı askerleri kırmızı fes, lacivert setre ve pantolon giyimli olarak resmedilmişlerdir. Kıyafetler orijinaline uygundur. Sağda görülen başı bozuk askerler ise kalpak ve çerkezka giyimlidir.

Gazi Ahmet Muhtar Paşa figürü, yanındaki beyaz atlı figür ve elinde dürbünüyle ayakta duran figür portre özelliğine sahiptir. Bu grup sağda yer alan figürlere oranla daha özenli ve detaylı şekilde resmedilmiştir. Özellikle başı bozuk askerler yüzeysel bir etkiye sahiptir. Resmin genelinde kullanılan yaygın ışığa karşın ön planda açılı koyulu alanlar ve koyu gölgeler belirgindir. renkler ön plandan arka plana doğru soluklaşmaktadır. Dağlar belirgın kenar çizgileriyle resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**s.43/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.101

Katalog No : 37
Fotograf No : 45
Env.No. : 351
Resim Adı : 1877/1878 Osmanlı Rus Savaşı (Erzurum-Aziziye Tabyalarından Tefenlik Tabyasından Rus Hücumu)*
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : Simon Agopyan/Simon Agopian 1910 Conople/Sağ alt köşe / Kırmızı/Osmanlıca-Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1910
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 97x127 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat/ Top Modelleri salonu
Hasar Durumu : Tuvalin alt kısmında boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Dağlık bir arazide Rus askerlerinin siperleri aşarak gece hücumuna geçişleri resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

* 1951 yılı envanterinde resmin İllustrated London News gazetesi savaş muhabirinin gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapıldığı yazılıdır.

Resmin hemen alt kenarında başlayarak ileriye doğru uzanan düz bir zeminde soldan sağa doğru ilerleyen Rus askerleri, sağda resmin alt kenarına çapraz gelişen bir aks üzerinde bir siper ve siperden hemen sonra yükselen bir tepe, siperde ve tepede Rus askerleri, bunların arkasında beyaz dumanlar içinde savaşan Osmanlı ve Rus askerleri görülmektedir. Arka planda yer alan dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Ay ışığı ile aydınlanan resim karanlık bir görünüme sahiptir. Ayın hemen altında yer alan dağlar diğer alanlara oranla daha aydınlıktır. Sağdaki tepe üzerinde yer alan ve dumanlar içinde görülen savaş kompozisyonu da nereden geldiği belli olmayan bir ışıkla aydınlanmıştır. Figürler koyu birer leke halinde resmedilmiştir. Resmin genelinde mavi ve gri tonları hakimdir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**s.43/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.101

Katalog No : 38
Fotograf No : 46
Env.No. : 563
Resim Adı : Rus'ların Kars'a Hücumu (1877/1878)
Ressamı : Mojnevski
İmza : Mojnevski/Sol alt köşe/Siyah/Kiril Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 129x207 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Emperyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

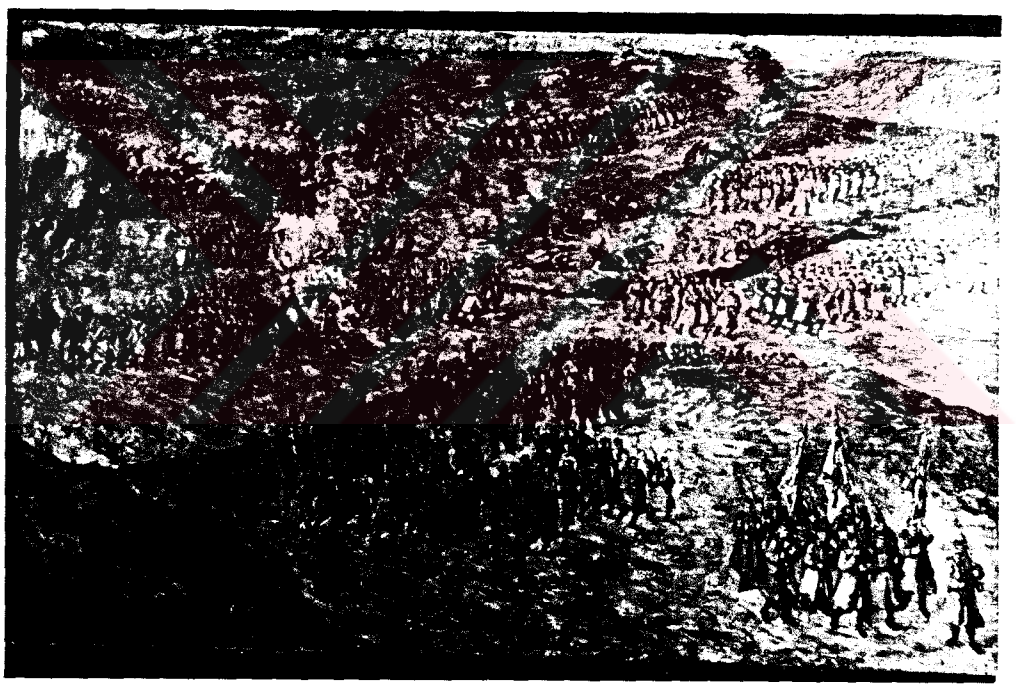

Tanım ve Değerlendirme : Yüksek bir bakış noktasından görülen dağlık bir alanda Osmanlı ve Rus askerleri resmedilmiştir. Gökyüzü çok dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş bir tepede, konvoy halinde ilerleyen Osmanlı ve Rus askerleri sağdan sola, sonra tekrar sağ alt köşeye doğru kıvrılan bir aks meydana getirmektedir. Tepenin arkasında arka plana doğru yükselen bir arazide gruplar halinde Osmanlı ve Rus askerleri, savaş halinde veya ön plandaki tepeye doğru ilerler bir vaziyette resmedilmiştir

Figürler şematik hareketlerle ve küçük birer leke halinde resmedilmiştir. Detaylar belirgin değildir. Yeşil, kahverengi, sarı, kırmızı renklerin hakim olduğu

resimde, figürler ve dağlar benzer renk tonlarının kullanımıyla birbirine kaynaşmıştır. Dağlar belirgin çizgilerle resmedilmiştir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır. Ön planda yer alan figürlerle arka planda yer alan figürler aynı oranlardadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.74

Katalog No : 39
Fotograf No : 47
Env.No. : 562
Resim Adı : Rus'ların Kars'a Hücumu (1877/1878)
Ressamı : Mojnevski
İmza : Mojnevski 1910/Sol alt köşe/Siyah/Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1910
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 134x212 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Emperyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuvalin alt kısmında boya çatlamaları ve dökülmeleri vardır.

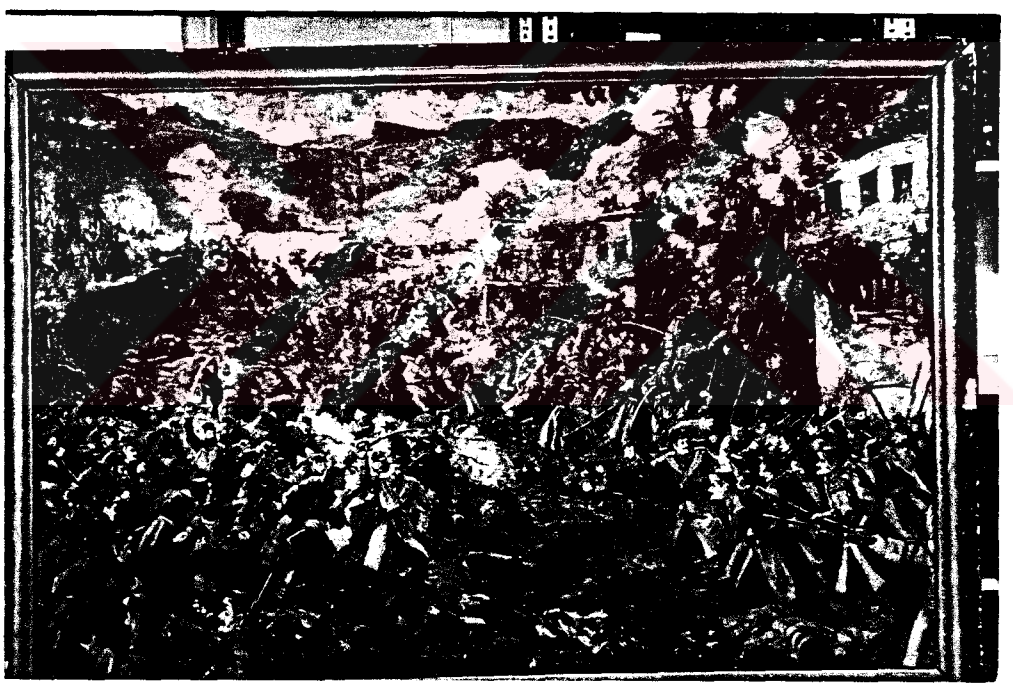

Tanım ve Değerlendirme : Osmanlı ve Rus askerlerinin yakın savaş halinde resmedildiği kalabalık figürlü kompozisyonda sağda evler, solda ve arka planda dağ yamaçları ve dağlar, ortada ön plandan başlayarak arkaya doğru uzanaran düz bir alan görülmektedir. Gökyüzü resmin üst orta kısmında çok dar bir alanı kaplamaktadır. Sağda yer alan evler resmin sağ kenarından başlayarak ortaya doğru uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Dağlar ise sol üst köşeden başlayarak çeşitli yüksekliklerde devam etmektedir. Solda dağların eteklerinde silüet halinde bir köy ve ortadaki düz alana doğru ilerleyen Rus askerleri görülmektedir. Ortadaki düz alanda Osmanlı ve Rus askerleri yakın savaş halinde resmedilmişlerdir. Sağda ise merdivenlerle evlere çıkmaya çalışan

Rus askerleri ve evleri savunan Osmanlı askerleri görülmektedir. Yer yer figürlerin arasından yükselen toz ve duman bulutları, ortada figürlerin arkasından itibaren yoğunlaşarak sağ üst kısmı kaplamaktadır. Osmanlı ve Rus askerlerinin üniformaları ve silahlar orjinaline uygundur.

Resimdeki ana hareket soldan sağa doğrudur. Ortadaki düz alanda yer alan figürler ise, çeşitli yönlerde hareket etmektedirler ve hareketler birbirini tekrarlayan şematik hareketlerdir. Detaylar belirgin değildir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.74

Katalog No : 40
Fotograf No : 48
Env.No. : 540
Resim Adı : 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı (Şıpka Taarruzu)
Ressamı : Cevat
İmza : Cevat 1327 /Sol alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1909 (H.1327)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 162x198 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Savunma Silahları Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda cephe gerisindeki Osmanlı askerleri, orta planda solda yüksek bir dağ, sağda bir düzlük, arka planda önlü arkalı sıralanmış dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda yer alan Osmanlı askerleri, resmin sol kenarından sağ kenarına doğru alçalarak uzanan toprak bir zemin üzerinde, ayn aksı tekrarlayacak şekilde yerleştirilmiştir. Resmin solundan itibaren figürler ayakta, yerde oturur veya yatar vaziyette çeşitli hareketlerle resmedilmiştir. Sağdaki yolda arkadan resmedilmiş kalabalık bir grup asker görülmektedir. Yürür vaziyette resmedilmiş olan bu fügürlerin hemen arkasında yer alan subay üniformalı, sağ elini aşağıdaki yola doğru uzatmış olan figür,

Osmanlı ordusunun komutanı olmalıdır. Orta planda sağda yer alan yüksek dağın eteklerinde, soldaki düzlüklerde küçük birer leke halinde resmedilmiş bölük bölük askerler görülmektedir. Orta ve arka planda yer alan, pramidal formlar meydana getirecek şekilde resmedilen dağlar, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Kırmızı fes, lacivert setre ve pantalondan meydana gelen subay üniformaları, kırmızı fes, cepken, şalvar, teçhizat çantasından meydana gelen er üniformaları orjinaline uygun bir şekilde yansıtılmıştır.

Derinlik kavramı arka plana doğru soluklaşan renkler ve ışık, kaybolan detaylar, engebeli arazi solda yer alan dağın yamacındaki yolun kıvrılarak dağın arkasında kayboluşu, ön plandan itibaren görülen duman bulutlarıyla kuvvetlendirilmiştir. Ön planda yer alan figürlerin hareketleri durağandır. Ön planda toprak zeminde gölgeler belirgindir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**, s. 40/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.23

Katalog No : 41
Fotograf No : 49
Env.No. : 649
Resim Adı : Plevneden Dönen Yaralılar
(1877/1878 Osmanlı Rus Savaşı)
Ressamı : Bedri
İmza : Bedri Kulları 1317 /Sol alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1899 (H. 1317)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 64x46 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu : Resmin sol kenarında bir çizik, sağ alt köşesinde boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Toprak bir yolda üçü yaralı ikisi at üzerinde dört figürün resmedildiği kompozisyonda mavi, lacivert, gri, kızıl renklerde hareketli bir şekilde boyanmış gökyüzü resmin üçte ikisi kadar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda dört figürün yer aldığı toprak yol resmin alt kenarına çapraz olarak yerleştirilmiştir. Figürler de yolla aynı doğrultuda ve sağ alt köşeye doğru yürür vaziyette resmedilmiştir. Sağda ve solda yer alan mavi-gri tonlarda boyanmış iki yamaç, arka plana doğru alçalarak uzamaktadır ve sağdaki figürün arkasında belirsizleşmektedir. Dört figür, ikisi ortada at üzerinde, biri resmin sağında diğeri solunda olmak üzere pramidal bir formda kompozisyona yerleştirilmiştir. Soldaki figür ile at üzerindeki iki figür yaralı askerlerdir. Sağda yürüyen figür ise yaralılara refakat ediyor olmalıdır.

Figürler kırmızı fes, lacivert kaput, setre ve pantolondan meydana gelen üniformalarla resmedilmişlerdir. Üniformalar orjinaline uygundur.

Figürlerin acı, yorgunluk gibi ifadeleri gerçekçi ve abartısız bir şekilde resmedilmiştir. Arka planın, gökyüzünün ve at. figürünün resmedilişi, uçuşan kumaş kıvrımları figürlerin ifadelerini kuvvetlendirmektedir. Işık alanları farklı derecelerle aydınlatmaktadır. Işıklı ve karanlık alanlar uyumlu geçişlerle iç içe kullanılmıştır. Resimdeki en aydınlık alan gökyüzünün sağındadır. Renkler canlı, ışıklı tonlarda kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : Muharabe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.44/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.20

Katalog No : 42
Fotograf No : 50
Env.No. : D.1138
Resim Adı : Yaralıya Yardım
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x47 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda toprak bir yolda, sırtında yaralı bir askeri taşıyan figür, orta planda bir manzara ve arka planda silüet halinde görülen dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda resmin sağ kenarından başlayan ve iki figürün yer aldığı toprak yol sol alt köşeye doğru kıvrılarak devam etmektedir. İki figürün arkasında, yol kenarında, sol kenardan sağ kenara doğru alçalarak uzanan toprak parçası resmin alt kenarına parelel yerleştirilmiştir. Bu kompozisyonun hemen arkasından, arka planda yer alan dağlara kadar uzanan çimenlik bir arazi, kümeler halinde sağ üst köşeden sola doğru sıralanan ağaçlar ve sağda duvar kalıntıları görülmektedir. Arka planda yer alan dağlar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Resmin genelinde yaygın ışık kullanılmıştır. Resmin sol tarafında dağların hemen üstü ve ön planda toprak yol resmin diğer bölümlerine oranla daha aydınlıktır. Ön planda yumuşak gölgeler belirgindir. Açık ve soluk renklerin hakim olduğu resimde figürlerin kıyafetlerinde görülen kırmızılar kontras oluşturmaktadır. Kenar çizgisi belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.122

Katalog No : 43
Fotograf No : 51
Env.No. : 8491
Resim Adı : Türk Yunan Savaşı(1897) Lamya Muharebesi
Ressamı : Tğm. Mehmet Efendi
İmza : Tğm. Mehmet Efendi/Sol alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 92x142 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

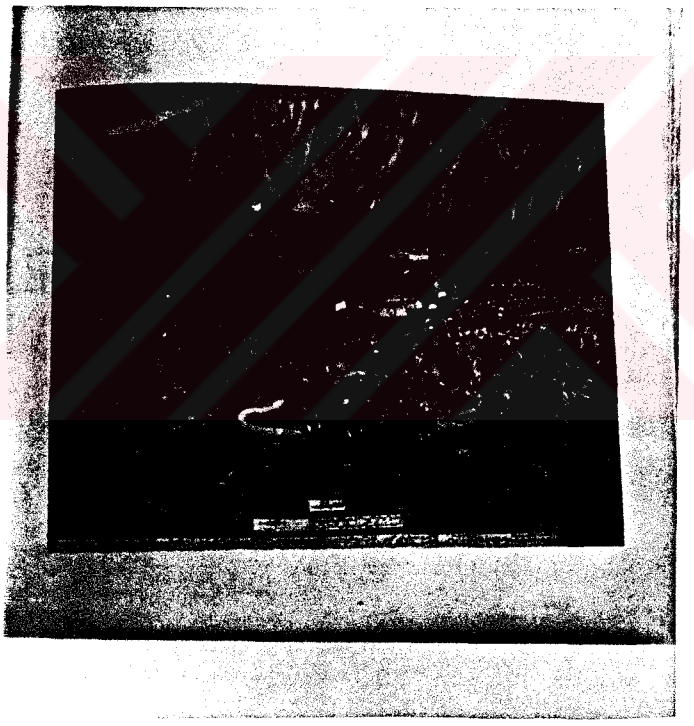

Tanım ve Değerlendirme : Lamya Muharebesi'nde Termopil Geçit'i önünde Türk ve Yunan kuvvetlerinin karşılaşmaları, safha safha ele geçirilen kale ve yerleşim bölgeleri resmedilmiştir. Kale, köy, dağ ve bazı önemli kişilerin isimleri, osmanlıca yazılarla belirtilmiştir.

Kompozisyon resme üç planda, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Birinci plandaki kale ve yerleşim bölgeleri arasında, çeşitli yönlerde hareket eden Türk ve Yunan askerleri farklı gruplar halinde resmedilmiştir. Her bir grup savaşın başka bir cephesini anlatmaktadır. İkinci planda, üçüncü planda yer alan dağlara kadar uzanan düz yeşillikli bir alan ve solda bir su görünümü yer almaktadır. Yeşil

alanda yine küçük yerleşimler ve birinci plandan üçüncü plana doğru kıvrılarak uzanan bir yol görülmektedir. Gökyüzü üçüncü planda yer alan dağların arasından görülmektedir.

Figürlerin hareketleri ve anatomik özellikleri, yol, kale ve dağ şematik ve yüzeysel etkilidir. Kenar çizgileri belirgindir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.47/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.69

Katalog No : 44
Fotograf No : 52
Env.No. : 11190
Resim Adı : Türk Yunan Savaşı'ndan (1897)
Ressamı : Şerif Renkgörür (1887 - 1947)
İmza : Ş.Renkgörür/Sol alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1945
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 67x99 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda bir yükselti üzreinde dört subay ve iki er, orta planda aşağıda siperlerde toplar, top ateşi altında tepeler ve bir nehir, arka planda ard arda sıralanmış sıra dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda yer alan altı fügür resmin sol kenarından, sağ alt köşesine doğru, uzanan toprak bir zemin üzerinde, aynı aks üzerinde ve resmin ortasındanbaşlayarak ikili gruplar halinde öne doğru yerleştirilmişlerdir. İlk iki figür biri arkadan diğeri profilden resmedilmiş, aşağıdaki savaşı izleyen iki subaydır. Bunları hemen solunda birbiriyle konuşan iki subay, bunların arkasında ise cepheden resmedilmiş tüfekli iki er görülmektedir. Orta planda, atış halinde iki topun ve askerlerin yer aldığı siper, ön plandaki kompozisyonla aynı aksı tekrarlamaktadır. Siperin arkasında yer alan tepeler ve arka planda yer alan dağlar ise resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Kırmızı fes, lacivert setre, pantolon ve avniye kaputtan (Arkadan resmedilmiş figürün üzerindeki kaputtur) meydana gelen üniformalar orjinaline uygundur.

Derinlik etkisi, önden arkaya doğru soluklaşan renkler ve ışık, azalan detaylar, kademeli bir şekilde yükselen dağlarla sağlamlaştırılmıştır. Sıcak ve soğuk renkler uyumlu bir şekilde ve ışıklı tonlarda kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.46/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.106

Katalog No : 45
Fotograf No : 53
Env.No. : 435
Resim Adı : Çatalca Savaşı (1917)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 63x100 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sağ üst kısmında yırtılma vardır.

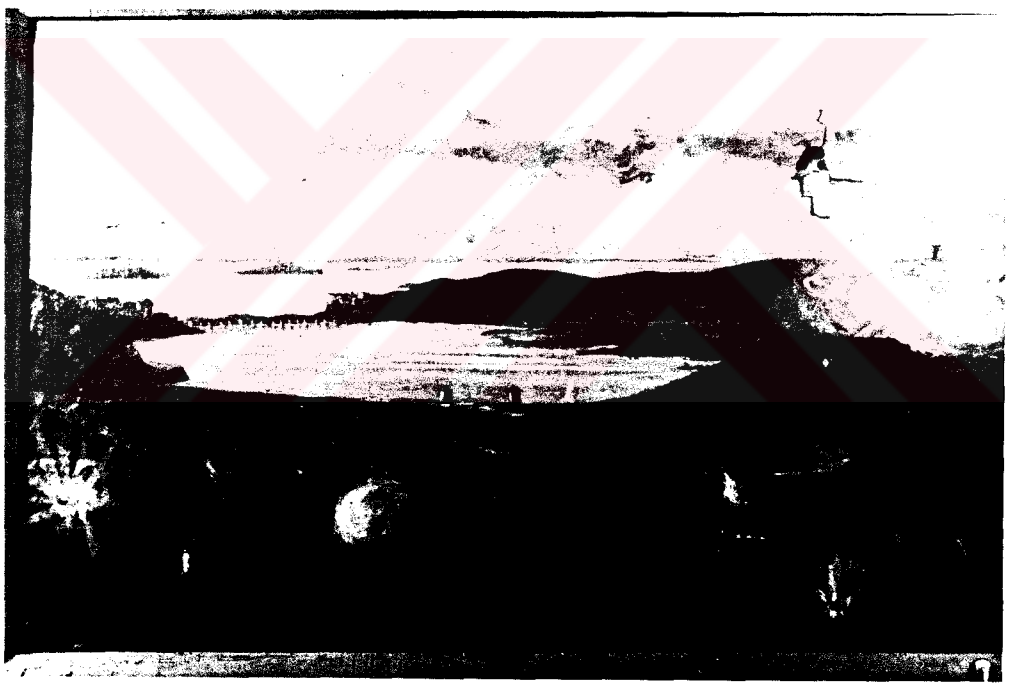

Tanım ve Değerlendirme : Balkan Savaşında Çatalca cephesinin resmedildiği kompozisyonun ön planında engebeli bir arazi, sağda bir tepe, orta planda Büyükçekmece Gölü, sol tarafta Büyükçekmece Köprüsü, köprünün hemen solunda silüet halinde evler, arka planda seyir halinde iki savaş gemisi ve ufuk çizgisinde silüet halinde kara görülmektedir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar alanı kaplamaktadır.

Resmin alt kenarına parelel gelişen kompozisyonda, ön planda görülen engebeli arzide soldan, sağ alt köşeye doğru giden bir aks üzerindeki demiryolu, kıvrılarak aşağıdaki tepeye doğru uzanan toprak yol, şematik bir şekilde resmedilmiş beyaz, kırmızı

renkli patlamalar monotonluk etkisini bir ölçüde azaltmaktadır. Kenar çizgileri belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 46
Fotograf No : 54
Env.No. : 11194
Resim Adı : Çanakkale Savaşında Namaz Kılan Erler (1914-1918)
Ressamı : Sermed Muhtar Alus (1887 - 1957)
İmza : Sermed 31 Nisan Sani 1332/Sol alt köşe/Kırmızı/ Osmanlıca
Yapım Yılı : 1914 (H.1332)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 90x147 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi : 15.8.1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 14.10.1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenen kompozisyonun ön planında, deniz kıyısında Osmanlı askerleri, orta planda denizde seyir halinde üç gemi ve arka planda dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda yer alan figürler soldan sağa doğru genişleyen toprak bir zemin üzerine yerleştirilmiştir. Birinci planda biri sağda ayakta, diğeri yanında oturur vaziyette resmedilmiş namaz kılan iki figür, solda arkadan, yanında profilden vaziyette resmedilmiş abdest alan iki figür görülmektedir. İkinci planda yer alan, ayakta ve profilden

resmedilmiş olan figürün arkasında sağda ayakta ve arkadan resmedilmiş, solda ise oturur vaziyette iki figür görülmektedir.

Figürler başlarında I.Dünya Savaşı sırasında kullanılan enveriye tipi şapkalar, üstlerinde haki renkli üniformalarla resmedilmişlerdir. Üniformalar orijinaline uygundur

Resmin genelinde belirgin olmayan detaylar arka plana doğru daha da azalmaktadır. Önde birinci planda yer alan üç figürün tipleri gerçekçidir. Arkada yer alan profilden resmedilmiş iki figürün yüzleri belirsizdir. Orta planda yer alan gemiler ve arka planda yer alan dağlar silik birer leke halinde resmedilmiştir. Resmi aydınlatan yaygın ışık, denizdeki yansımalar, kumaş kıvrımlarındaki ışık gölge ayrımları ile belirginleşmektedir. Renkler sıcak ve ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Fırça darbeleri geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.62/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.96

Katalog No : 47
Fotograf No : 55
Env.No. : 8471
Resim Adı : Süngü Hücumu (1914 - 1918)
Ressamı : Cevat Göktengiz (Üsküdarlı) (1871-1939)
İmza : Cevat 934/Sağ alt köşe/Beyaz/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1934
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 80x120 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Emperyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu : Ruhi Göktengiz'in Müzeye hediyesidir.
Bulunduğu Yer : Müze/Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Savaş sırasında siperde Osmanlı askerlerinin resmedildiği kompozisyonda, gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Siper resmin sol alt ve yan kenarından başlayarak, resmin alt kenarına çapraz gelişen bir aks üzerinede yer almaktadır. Siperin iki yanında tel örgüler ve ahşap kazıklar görülmektedir. Sağ alt köşede sipere dik olarak uzanan toprak bir yol yer almaktadır. Figürler siperde anlık hareketlerle resmedilmişlerdir. Kompozisyonun merkezinde yer alan ve siperi aşmak üzere hamle yapmış olan figür, arkasındaki patlamanın verdiği dinamik etki ile vurgulanmıştır. Arkada sağda yer alan biri yere düşmek üzere olan, diğeri

el bombası atan iki figür silik birer leke halinde resmedilmiştir. Figürler miğfer ve haki renkli üniforma giyimlidir.

Detaylar belirgin değildir. Derinlik etkisi solda önde yatan figürün vücudundaki rakursi, soldan sağ kenara doğru çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiş ahşap kazıklar, soldan sağa doğru soluklaşan renkler, dumanlı gökyüzünün arka planı belirsizleştirilmesi ile kuvvetlendirilmiştir. Gökyüzü alt kısımdaki kompozisyona oranla daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Figürlerin üniformalarında ahşap ve toprak yüzeylerde ışık yansımaları belirgindir. Fırça vuruşları hareketlidir. Figürler anlık hareketlerle resmedilmiştir. Resmin genel inde hissedilen dinamik etki gökyüzündeki şidetli patlama ile kuvetlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.75/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.23

Katalog No : 48
Fotograf No : 56
Env.No. : 11206
Resim Adı : Hücuma Kalkış (1914 - 1918)
Ressamı : Cevat Göktengiz (Üsküdarlı) (1871-1939)
İmza : Cevat 934/Sağ alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1934
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 81x113 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Emperyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1987
Müzeye Kayıt Tarihi : 1987
Müzeye Geliş Yolu : Ruhi Göktengiz'in hediyesidir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

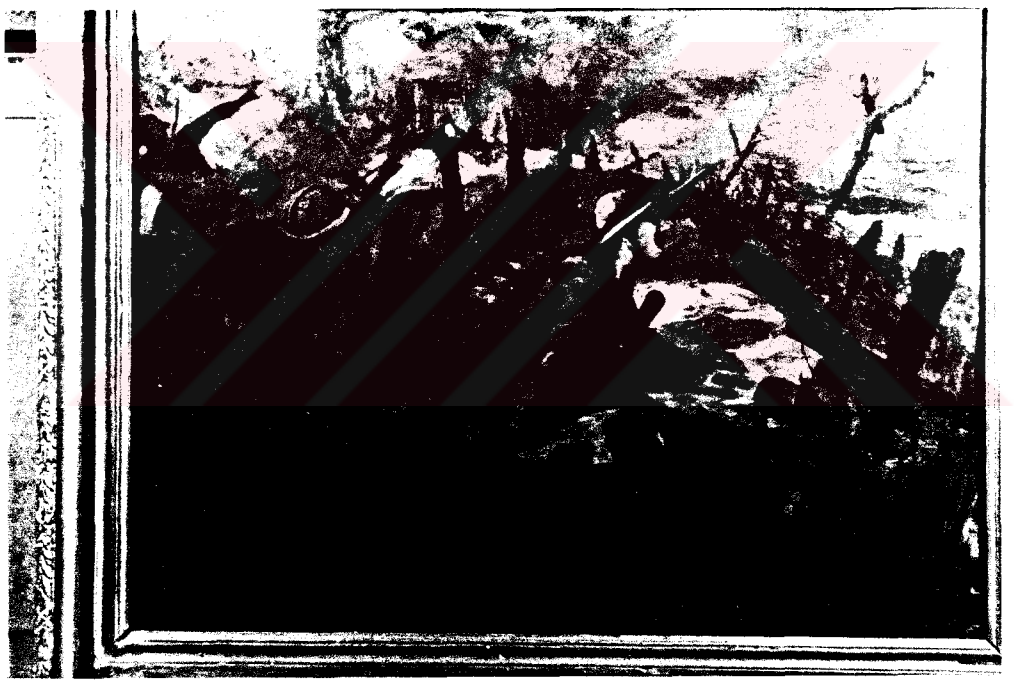

Tanım ve Değerlendirme : Ağaçlıklı, tel örgülü, ahşap kazıklı, soldan sağa doğru alçalan engebeli bir arazide ilerleyen Osmanlı askerleri resmedilmiştir. Arka plan belirsizdir. Gökyüzü sağ tarafta resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda ahşap kazıklar, tel örgü ve solda vücudunun yarısı koyu bir leke halinde görülen bir figüresmedilmiştir. Bu kompozisyonun hemen arkasından başlayarak arka plana doğru uzayan toprak yolun solunda, yola paralel olarak devam eden ahşap kazıklar, sağda ise yine ahşap kazıklar ve kurumuş ağaçlar görülmektedir. Sol üst köşede ağaç gövdeleri ve bir yapı silüet halinde resmedilmiştir. Solda cepheden ve koşar

vaziyette,bunun önünde profilden ve hafif eğilmiş vaziyette, öndeki toprak yolda ise yerde oturur vaziyette üç asker ard arda hareketlerle resmedilmiştir.

Arka plan ön plana göre daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Ön planda ışıklı ve gölgeli alanlar ard arda kullanılmıştır. Detaylar belirgin değildir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.74/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.24

Katalog No : 49
Fotograf No : 57
Env.No. : 7956
Resim Adı : Silah Arkadaşlığı (1914-1918)
Ressamı : İbrahim Çallı (1882 - 1960)
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 145x115 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empersyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1953
Müzeye Geliş Yolu : Berrar Prensesi Dürrü Şehvar tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Meşrutiyet Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kemerli bir yapı önünde, solda biri bir çiçekliğe oturmuş vaziyette ve profilden, diğeri sağda ayakta ve hafif sola yönelik vaziyette iki asker resmedilmiştir.

Kemerli yapı resmin alt kenarına doğru hafif eğimli bir şekilde yerleştirilmiştir. Sağda yer alan figür I. Dünya savaşı sırasında osmanlı ordusunda kullanılan enveriye formunda şapka giyimlidir. Sağda yer alan ve başında mızrak formunda tepelikli bir miğfer olan figür ise Alman askeri olmalıdır.

Detaylar belirgin değildir. Kahverengi, sarı, kımızı ve yeşil renklerin uyumlu geçişlerle kullanıldığı resimde, sol üst kenardan gelen ışık, yüzeylere yansıyarak yaygınlaşmaktadır. Derinlik etkisi kapı kemerinin içe doğru giden geniş profili, ikinci kapıdan görülen karanlık, yapının resme yerleştirilişi, eğimli duvar yüzeyi ile kuvvetlendirilmiştir.

Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : K.Özsezgin, İbrahim Çallı, Türk Ressamları Dizisi-2, İstanbul 1993, s.149 / Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.79 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.56

Katalog No : 50
Fotograf No : 58
Env.No. : 11297
Resim Adı : Gece Baskını (1914-1918)
Ressamı : İbrahim Çallı (1882 - 1960)
İmza : Çallı / Sağ alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 175x225 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 14.7.1994
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Çanakkale Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

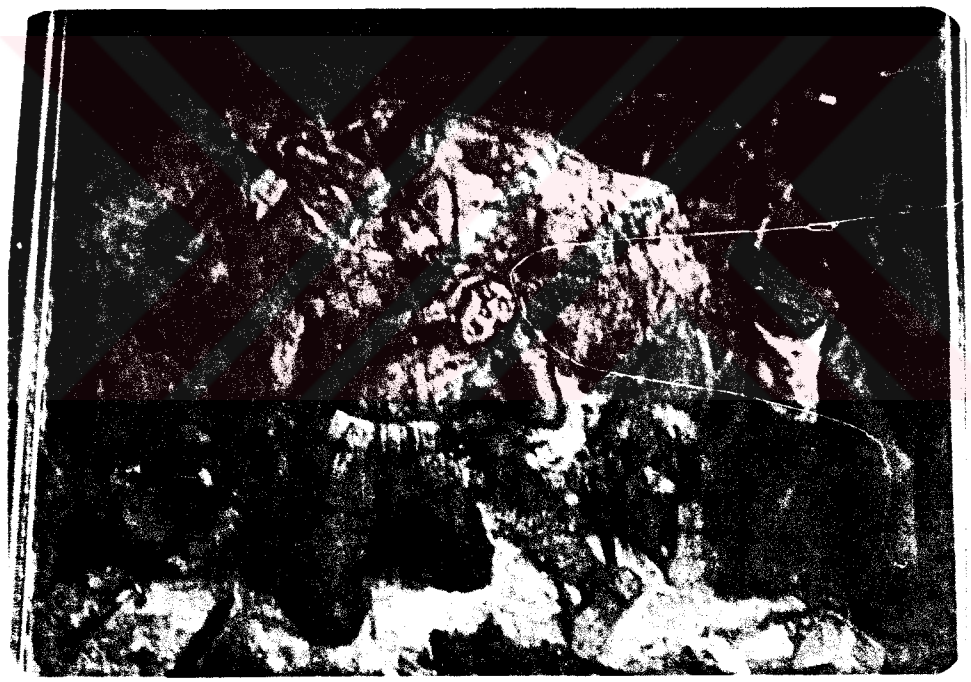

Tanım ve Değerlendirme : Engebeli bir arazide, osmanlı askerleri ile yabancı askerlerin yakın savaşının resmedildiği kompozisyonda arka plan belirsizdir. Figürler oldukça yakın bir bakış noktasından görülmektedir. Karanlık gökyüzü resmin üst kısmında çok dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön plan solundaki, yere diz çökmüş iki eliyle başını tutan figür, hareketi ve ifadesi ile resmin merkezini oluşturmaktadır. Bu figürün sağında ve arkasında yakın savaş halinde resmedilmiş figürler anlık hareketlerle ve ifadeli bir şekilde yansıtılmıştır. Her iki figür grubunun arkasında görülen yükseklikler resmin alt kenarına sağda çapraz, solda

parelel akslar üzerine yerleştirilmiştir. Bu iki yükseklik arasından görülen arka plandaki figürler silik birer leke halinde resmedilmiştir.

Osmanlı askerlerinin enveriye formunda şapkaları ve üniformaları orjinaline uygundur. Resmin genelinde belirgin olmayan detaylar arka plana doğru giderek azalmaktadır. Karanlık bir gece ışığı aydınlık ve karanlık alanlar meydana getirmektedir. Figürlerin gerçekçi bir şekilde resmedilmiş olan hareketleri ve acı, korku gibi ifadeleri resmin geneline dramatik bir etki kazandırmıştır. Derinlik etkisi yerde yatan figürlerin vücutlarındaki rakursi, önden arkaya başarılı geçişlerle sağlamlaştırılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Kahverengi tonlarının hakim olduğu resimde renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : K.Özsezgin, **a.g.e.**, s.148 / Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.89 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.55

Katalog No : 51
Fotograf No : 59
Env.No. : 8472
Resim Adı : Hücuma Kalkış (1914-1918)
Ressamı : M.Sami Yetik (1878-1945)
İmza : Sami 1333 / Sağ alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1914 (H.1333)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 50x60 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Çanakkale Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Siperde iki askerin resmedildiği kompozisyonda Arka plan belirsizdir. Resmin sol üst kenarından başlayarak sağ kenara doğru devam eden siper, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Hemen siperin başladığı yerde solda yer alan ve oturur vaziyette profilden resmedilmiş figür ve yanında kompozisyonun arkasında yer alan, diz çökmüş vaziyette dörtte üç profilden resmedilmiş figür, resmin alt kenarına çapraz akslar üzerine yerleştirilmiştir. Bu figürün sağ elinde tuttuğu tüfek ise kompozisyona dikey bir hat kazandırmıştır.

Figürler enveriye formunda şapkaları, üniformaları, teçhizat çantaları ve silahlarıyla resmedilmiştir. Üniformalar, I. Dünya Savaşı sırasında kullanılan osmanlı

askeri kıyafetlerine uygundur. Detaylar belirgin değildir. Renkler ışıklı tonlarda ve uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.73 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.89

Katalog No : 52
Fotograf No : 60
Env.No. : 8475
Resim Adı : Yaralı Asker (1914-1918)
Ressamı : Ali Cemal Ben'im (Beyrutlu) (1881 - 1941)
İmza : Ali Cemal 1333 / Sağ alt köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1915 (H.1333)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 33x41 cm.
Konusu : Savaş (Portre)
Üslubu : Empresyonist etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Kararhag ından alınmıştır
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Çanakkale Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür çeşitli renklerde boyanmış belirsiz bir arka plan önünde, engebeli toprak bir zeminde yarı yatar, yarı oturur vaziyette, sağa dönük ve dörtte üç profilden er üniformasıyla resmedilmiştir.

Toprak yükselti soldan sağa doğru alçalmaktadır. Figürün bacakları sağ alt köşeye doğru çapraz bir aks meydana getirmektedir. Sağ kolu ve teçhizat çantası ise sol alt köşe yönünde çapraz akslar oluşturmaktadır.

Detaylar belirgin değildir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Renkler ışıklı tonlarda, uyumlu geçişlerle ve geniş lekeler halinde kullanılmıştır. Yüzdeki yorgun ifade, vücudun tamamında hissedilmektedir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g. k**, s.78 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.12

Katalog No : 53
Fotograf No : 61
Env.No. : 11180
Resim Adı : Borazancı* (1914-1918)
Ressamı : Ali Sami Boyar (1880-1967)
İmza : Ali Sami / Sağ alt köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 100x60 cm.
Konusu : Savaş (Portre)
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : Kasım-1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 26.06.1987
Müzeye Geliş Yolu : 66. Tümen Karargah'ından alınmıştır
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı salonu
Hasar Durumu :

* Halil Edham Elvah-ı Nakşiye'de (s.58) bu resmin Viyana ve Berlin Sergisine katıldığını belirtmektedir. Buna göre 1914-1915 yıllarında Şişli Atölyesinde yapılmış olan resimlerden biri olduğu söylenebilir.

Tanım ve Değerlendirme : Figür ön planda toprak bir zeminde, ayakta sağa dönük ve dörtte üç profilden, sağ elinde borazan, sol elinde tüfek tutar vaziyette üniformalı ve tam teçhizatlı olarak resmedilmiştir. Figürün arkasındaki yeşillikli alanda atlı askerler ve ağaçlar arka plan sağında dağlık bir alan görülmektedir. Resmin üçte biri kadar bir alanı kaplayan gökyüzü soldaki ağaçlardan itibaren resmedilmiştir.

Figür ve figürün yer aldığı toprak zemin, alt kenara çapraz akslar meydana getirmektedir. Figürün arkasında yer alan kompozisyon alt kenara pareleldir.

Detaylar belirgin olmamakla berber figürün yüzü portre özelliğine sahiptir ve idalize edilmiştir. Arka plandaki figürler silik birer leke halinde resmedilmiştir. Üniformalar ve enveriye formlu şapkalar Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı ordusunda kullanılan üniforma ve şapkalara uygundur. Resmi aydınlatan yaygın ışık yüzeylerde aydınlık alanlar ve yansımalar meydana getirmektedir. Renkler uyumlu geçişlerle ve ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Halil Edhem, **Elvah-ı Nakşiye Koleksiyonu**, İstanbul 1970, s.58, S.Pertev Boyar, **Osmanlı İmparatorulğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devirlerinde Türk Ressamları,** Ankara 1948, s.147 / Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g. k**, s.80 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.13

Katalog No : 54
Fotograf No : 62
Env.No. : 11155
Resim Adı : Atatürk Anafartalar'da* (914-1918)
Ressamı : Althan Enson (1939)
İmza : A.Enson / Sağ alt köşe / Beyaz / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 59x40 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Fotografdan Üsluplaştırılmış Boyama
Müzeye Geliş Tarihi : 29.11.1981
Müzeye Kayıt Tarihi : 16.12.1982
Müzeye Geliş Yolu : Althan Enson tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Çanakkale Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

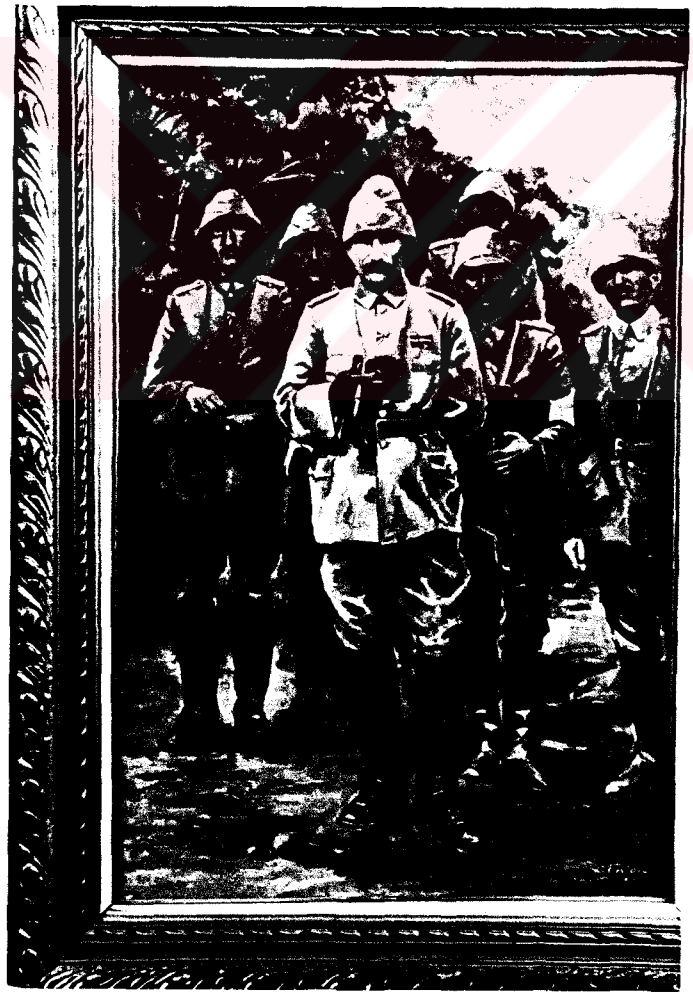

* Anafartalar'da grup karargahında çekilmiş bir fotograftan çalışılmıştır.

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda, toprak bir zeminde Atatürk ve üniformalı beş figür resmedilmiştir. Figürlerin arkasında, sol taraftan başlayarak sağa ve arka plana doğru devam eden ağaçlar, sağ üst köşede gökyüzü görülmektedir.

Üniformalar orjinaline uygundur. Figürlerin başlarındaki şapkalar, I. Dünya Savaşı sırasında kullanılmaya başlanan enveriye formlu şapkalardandır.

En önde yer alan Atatürk ve arkasındaki dört figür portre özelliği göstermektedir. Atatürk'ün arkasında sağ kenarda yer alan figür Ali Fuat Cebesoy, soldaki figür ise Asım Gündüz'dür. Atatürk diğer figürlere oranla daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Renkler ışıklı tonlarda, uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Ön plana oranla arka plan daha özensiz çalışılmıştır. Fırça vuruşları hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.72 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.15

Katalog No : 55
Fotograf No : 63
Env.No. : 11156
Resim Adı : Mustafa Kemal Kocatepe'de (1919-1922)
Ressamı : Zekeriya Çelikbilekli (1922)
İmza : Z.Ç.Bilekli 1981 / Sağ alt köşe / Beyaz / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1981
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 66x50 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Fotograftan Üsluplaştırılmış Boyama
Müzeye Geliş Tarihi : 29.11.1981
Müzeye Kayıt Tarihi : 16.12.1981
Müzeye Geliş Yolu : Zekeriya Çelikbilekli tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür, ön planda taşlı bir toprak zeminde, yürür vaziyette, sağ eli cebinde, sol elinde sigara, profilden, başında kalpağı, üzerinde haki renkli üniformasıyla resmedilmiştir. Toprak zeminde yer alan taşlar, sağ tarafa doğru irileşmektedir. Zeminin hemen üzerinden itibaren başlayan gökyüzü, geniş bir alanı kaplamaktadır ve hareketli bir şekilde boyanmıştır.

Detaylar belirgin değildir. Işık yüzeylerde sert gölgeli alanlarmeydana getirmektedir. Yüz portre özelliği göstermektedir. Başın ve bakışların yere doğru yönelişi, sigara tutan elin hareketi figürün karamsar ifadesini güçlendirmektedir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.85 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.113

Katalog No	: 56
Fotograf No	: 64
Env.No.	: 7955
Resim Adı	: Türk Kurtuluş Savaşından (1919 - 1922)
Ressamı	: M.Sami Yetik (1878-1945)
İmza	: Sami 1336 / Sağ alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı	: 1920 (H.1336)
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 190x291 cm.
Konusu	: Savaş
Üslubu	: Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1953
Müzeye Geliş Yolu	: Berrar Prensesi Dürrü Şehvar tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer	: Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu	:

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyonun ön planında, arka planda yer alan şehre doğru hücuma geçmiş olan Türk askerleri resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üst kısmında oldukça dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda yer alan figürler, yer yer yeşillikli toprak bir zeminde, gelişi güzel yere dağılmış ağaç kütükleri ve yerde yatan figürler arasında, her iki yandan ve ortadan, arka planda solda görülen yıkık yapıya doğru hareket eder vaziyette, ellerinde tüfek ve el bombası gibi silahlarla, arkadan veya dörtte üç profilden resmedilmişlerdir. Solda devrilmiş bir top arabası, sağda bir yük arabası görülmektedir. Bu kompozisyonun hemen arkasında, orta planda dumanlı ve belirsiz bir boşluk vardır. Arka planda ise solda yıkık

bir yapı ve silik birer leke halinde resmedilmiş askerler, bunun arkasında bir minare ve dumanlar arasından görülen yapılar, sağ tarafta silüet halinde resmedilmiş bir şehir yer almaktadır.

Askerlerin üniformaları ve milis askerlerinin Ege Bölgesi yerel kıyafetleri gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Genel olarak resmin alt kenarına parelelgelişen kompozisyonda, figürlerin hareketleri ve ağaç kütüklerinin yerleştirilişi ile resim çapraz ve dikey hatlar kazanmıştır. Ayrıca figürlerin, aynı yöne doğru gelişen hareketleri resimdeki devingen etkiyi kuvvetlendirmektedir. Arka planı daha fazla aydınlatan ışık, ön planda yüzeylerde yansıyarak yaygınlaşmaktadır. Renkler ışıklı tonlarda ve uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Detaylar belirgin değildir. Figürlerin anlık hareketleri gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi **a.g.k.**,s.88 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.91

Katalog No : 57
Fotograf No : 65
Env.No. : 8469
Resim Adı : Yunan Topçularına Baskın (1919-1922)
Ressamı : M.Sami Yetik (1878 - 1945)
İmza : Sami 1338 /Sağ alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1919/1920 (H. 1338)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 190x340 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu :

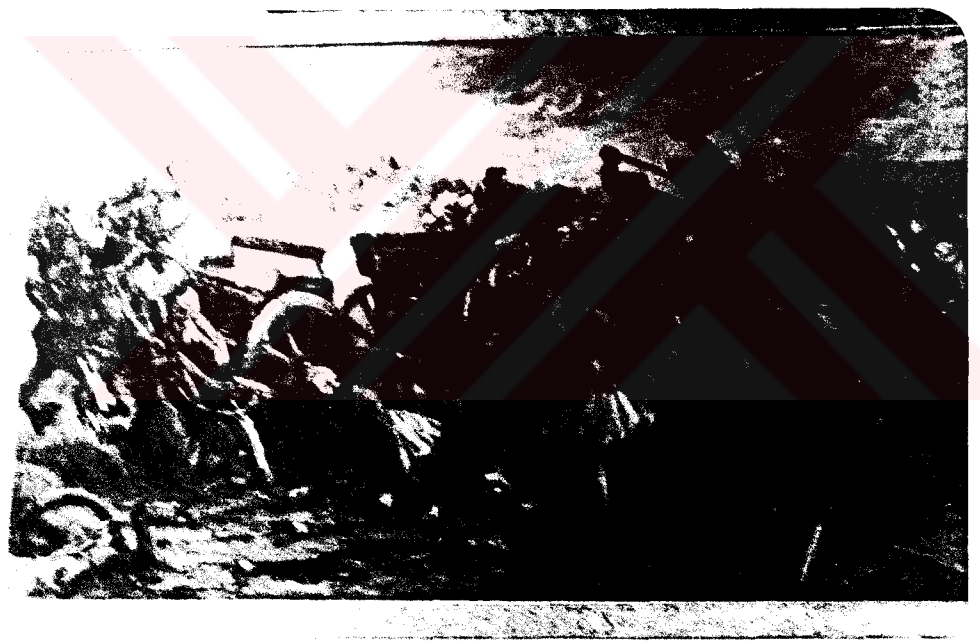

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda atlı Türk askerlerinden kaçan Yunan askerleri, yerde yatan asker ve at figürleri, top arabaları resmedilmiştir. Arka planda solda atlı askerler ve atla çekilen bir araba, sağda silüet halinde atlı askerler görülmektedir Gökyüzü resmin dörtte birini kaplamaktadır.

Resimdeki ana hareket sağdan sola doğrudur. Figürler kompozisyona aynı yönde ve resmin alt kenarına parelel veya çapraz gelişen hareketlerle yerleştirilmişlerdir. Top arabaları ve yerde yatan figürler de aynı aksları tekrarlamaktadır. Türk ve Yunan askerlerinin üniformaları, kılıç, top, tüfek, tabanca gibi silahlar gerçekçi bir şekide resmedilmiştir.

Resmin genelinde devingenlik son derece yoğundur. Figürlerin anlık hareketleri savaş psikolojisini yansıtan korku, acı, öfke gibi ifadeleri gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Gökyüzü resmin genelindeki etkiyi tamamlayacak şekilde dumanlı ve koyu renkli bulutlarla kaplıdır. Işık yüzeylerde yansıyarak yaygınlaşmaktadır. Sıcak ve soğuk renkler uyumlu bir armoniyle, ışıklı tonlarda uygun geçişlerle kullanılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Boya tabakası resmin alt kısmında kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**,s.84/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.92

Katalog No : 58
Fotograf No : 66
Env.No. : 8470
Resim Adı : Doğu Cephesinden Dönüş (1919 - 1922)
Ressamı : M.Sami Yetik (1878 -1945)
İmza : Sami 1336 /Sol alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1919 (H.1336)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 180x282 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Karlı bir toprak yolda cepheden dönen yaralı ve yorgun Türk askerleri resmedilmiştir. Figürlü kompozisyonun hemen arkasında karlı tepeler ve yamaçları görülmektedir. Bulutlu gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır. Figürlerin yerleştirildiği toprak yol, resmin alt kenarına çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Toprak yol, önde ve arkadaki tepelerin yamaçlarına, yolla aksi yönde çapraz düzlemlere yerleştirilmiş karlar ve karların arasından görülen toprak zeminle sınırlandırılmıştır. Arkada görülen, soldan sağa doğru uzanan tepeler ise, yamaçların tersine resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Resmin hemen sol kenarından itibaren kompozisyona yerleştirilen figürler, sağ kenara doğru giderek kalabalıklaşmaktadır.

Hareket yönü sağdan sola doğrudur. Sol kenarda görülen biri at üzerinde üç figürün oluşturduğu pramidal form, bunların hemen arkasında yer alan kağnı arabasındaki figürlerde ve arabanın yanındaki atli figürde tekrarlanmıştır. Figürler tek tek resmin alt kenarına dikey veya çapraz gelişen hareketlerle resmedilmişlerdir.

Üniformalar, figürlerin yorgun ve acılı ifadeleri, dokular gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Işık resmin üst kısmında sol üst köşeden sağ kenara doğru genişleyen bir alanı daha fazla aydınlatmaktadır ve bu aydınlık alan belirgin bir gölge ile resmin diğer kısımlarından ayrılmaktadır. Renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.45/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.90

Katalog No : 59
Fotograf No : 67
Env.No. : 8479
Resim Adı : Kuvva-i Milliye (1919 - 1922)
Ressamı : M.Sami Yetik (1878 -1945)
İmza : Sami 1336 /Sol alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1919 (H.1336)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 130x170 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu : Resmin üst sağ kenarında boyalar silikleşmiştir

Tanım ve Değerlendirme : Ağaçlıklı bir alanda, önden arka plan soluna doğru uzanan bir alanda, Türk askerleri ve milisler oldukça yakın bir bakış noktasında resmedilmiştir. Resmin sağında, ağaçların arasından belirsiz bir arka plan görülmektedir. Gökyüzü sadece resmin sağında ağaçların yaprakları arasından görülen dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda ağaçların altında sağda, biri arka plana doğru yönelmiş diğeri tüfeği ile arka plandaki bir hedefe doğru nişan almış iki figür ve bunların arasında yerde yatan bir figür görülmektedir. Sol tarafta ve arka plana doğru cephane taşıyan kadınlar, çocuklar ve yaralılar resmedilmiştir. Kmpozisyon resmin üst kısmında ağaç yapraklarıyla sonuçlanmaktadır. Ağaç gövdeleri resmin alt kenarına dikey akslar üzerine

yerleştirilmiştir. Bu dikeyler, bazı figürlerin duruşlarıyla da tekralanmıştır. Diğer figürler ise resmin alt kenarına çapraz inen akslar üzerine yerleştirilmiştir.

Askerlerin üniformaları, milislerin ve köylülerin kıyafetleri gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Yaprakların arasından gelen ışık, yüzeylerde ışıklı ve karanlık alanlar oluşturmaktadır. Resmin sağ tarafında görülen arka plan daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Yeşil ve kahverengi tonlarının hakim olduğu resimde renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Detaylar belirgin değildir. Arka planda yer alan figürler silik birer renk lekesi halinde resmedilmiştir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Boya tabakası resmin alt kısmında kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.81/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.91

Katalog No : 60
Fotograf No : 68
Env.No. : 8490
Resim Adı : Kurtuluş Savaşı'nda Türk Askerleri
Ressamı : M.Sami Yetik (1878 -1945)
İmza : Sami 1340 /Sağ alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1921 (H.1340)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 192x295 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Önde toprak bir zemin üzerinde, arka plandaki köye doğru yönelmiş Türk askerleri ile milisler ve yerde yatan askerler resmedilmiştir. Arka planda figürlü kompozisyonun hemen arkasında yer alan boşluktan sonra, ard arda sıralanmış evler, sağdaki bir eve girmekte olan askerler görülmektedir. Arka plan solunda yer alan evler silüet halinde resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üst kısmında dar bir alanı kaplamaktadır.

Figürler sağ alt kenardan sol üst kenara doğru yerleştirilmiştir. Hemen sağ kenarda yer alan figürün sol üst köşe yönündeki hareketi dışında, resimdeki ana hareket arka plandaki evlere ve sağ üst köşeye yöneliktir. Figürler ellerinde tüfek ve el bombaları

ile anlık hareketlerle profilden veya arkadan resmedilmiştir. Ayakta duran ve yerde yatan figürlerin resmin alt kenarına çapraz akslar üzerine yerleştirilmeleri ile resim dikey ve yatay hatlar kazanmıştır.

Türk askerlerinin üniformaları, milislerin kıyafetleri, silahlar gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Detaylar belirgin değildir ve arka plana doğru giderek azalmaktadır. Işık yüzeylerde yansıyarak yaygınlaşmaktadır. Sıcak ve soğuk renkler uyumlu geçişlerle ve ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Önden arkaya ve sağdan sola doğru verilen derinlik etkisi, figürlerin ve arka planın yerleştirilişi, figürlü kompozisyonun hemen arkasındaki boş alanda görülen dumanlar, arka plandaki evlerin ard arda yerleştirilişi ve evlerin arasından yükselen dumanlarla kuvvetlendirilmiştir. Gökyüzü konuyla ve resmin genelindeki etkiyle bütünleşecek şekilde bulutlu ve dumanlı bir görünüme sahiptir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.89/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.92

Katalog No : 61
Fotograf No : 69
Env.No. : 8473
Resim Adı : İzmir'e Doğru (1919 - 1922)
Ressamı : Hayri Çizel (1891 -1950)
İmza : Hayri 1933 /Sol alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1933
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 70x95 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda kompozisyonun merkezinde, yaşlı bir erkek figürü, hemen arkasında, ahşap tekerlekli bir yük arabası, arabanın solunda bir, sağında iki figür resmedilmiştir. Bu kompozisyonun hemen arkasında sağda atlı askerler solda ise piyadeler arka plana doğru hızla harekete geçmiş vaziyette resmedilmiştir. Arka planda silüet halinde dağlar görülmektedir. Gökyüzü resmin dörtte birini kaplamaktadır.

Ön planda yer alan kompozisyon hemen resmin alt kenarından sağ üst köşe yönünde uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Bu kompozisyonun bitimi nden itibaren resmedilmiş olan askerler, sağ alt kenardan sol üst köşe yönünde, silüet halinde görülen dağlar ise resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Kompozisyonun merkezini oluşturan yaşlı erkek figürü, diğer figürlere oranla daha ayrıntılı bir şekilde resmedilmiştir. Dinlenme anında tasfir edilmiş olan bu figür ve arabanın solunda yerde oturur vaziyette görülen kadın figürü, kağnı arabasını çekerken, askerlerin geçişiyle durmuş ve mola vermişler izlenimi vermektedir. Sağda yer alan iki figürden biri yerde yatan bir asker, diğeri ona doğru uzanmış bir kadındır.

Atlı askerlerin dinamik hareketleri, ön planda yer alan figürlerin yorgnluk, acı gibi ifadeleri, toprak, ahşap, ten ve kumaş dokuları gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Ön planda kullanılan canlı ve ışıklı renkler arka plana doğru soluklaşmaktadır. Işık gölge ayrımları belirgindir. Gökyüzü alt kısımdaki savaşla aynı etkiyi verecek şekilde renklendirilmiştir. Fırça darbaleri geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.87/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.53

Katalog No	: 62
Fotograf No	: 70
Env.No.	: 8476
Resim Adı	: Ana Gayreti (1919 - 1922)
Ressamı	: Hayri Çizel (1891 -1950)
İmza	: Hayri 1934 /Sol alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı	: 1934
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	: 157x232 cm.
Konusu	: Savaş
Üslubu	: Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi	:
Müzeye Kayıt Tarihi	: 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu	:
Bulunduğu Yer	: Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu	:

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda bir kağnı arabasını yüksek bir yere çekmeye çalışan ve cephane taşıyan köylü kadın ve erkek figürleri, arka planda sağda silüet halinde dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü sağda resmin dörtte ikisi, solda ise dörtte biri kadar bir alanı kaplamaktadır ve sağda dağların üstündeki aydınlık bir alandan sonra, sağdan sola doğru yoğunlaşan gri-mavi bulutlarla kaplıdır.

Figürlerin hareketleri sağdan sola doğrudur. Sağda koşar vaziyette resmedilmiş olan figür, yeşil bir zemine basmaktadır ve bu yeşil alan arka planda yer alan dağlara kadar uzanmaktadır. Solda yer alan figürler bu zeminden daha yüksek, resmin sol alt köşesi ile sol kenarından başlayarak sağda yer alan figürün hizasında biten toprak bir

platform üzerine, sağ arka planda görülen dağlar ise, resmin alt kenarına parelel olarak kompozisyona yerleştirilmiştir.

Resimdeki en aydınlık alan, kağnı arabasının ve dört figürün yer aldığı alandır. Birdenbire aydınlığa çıkmış gibi görünen bu dört figür, resimdeki diğer alanlara ve figürlere oranla daha detaylı ve daha canlı renklerle resmedilmişlerdir. Aydınlık alan koyu bir gölgeyle diğer alanlardan ayrılmaktadır.

Figürler şalvar, cepken, üç etek ve yemeni giyimlidirler. Figürlerin hareketleri, anotomik özellikleri şematik bir etkiye sahiptir. Işığın kullanımı gerçekçi değildir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.53

Katalog No : 63
Fotograf No : 71
Env.No. : D.2397
Resim Adı : Birimiz Hepimiz, Hepimiz Birimiz İçin
Ressamı : Ali Karsan (1903), Ivon Karsan (1907-1986)
İmza : Akik Ali Karsan-Ivon Karsan 1987 /Sol alt köşe/ Mavi Beyaz /Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1987
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 99x146 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Figüratif
Müzeye Geliş Tarihi : 1990
Müzeye Kayıt Tarihi : 1990
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda kompozisyonun merkezinde Atatürk ve çevresinde yaşlı,genç kadın, erkek ve çocuklar resmedilmiştir.

Bu kompozisyonun hemen arkasında kemerli yıkık bir duvar yer almaktadır. Figürlerin bastığı sarı renkli çimenli zemin arka planda yer alan ve ard arda dizilmiş dağlara kadar devam etmektedir. Bu düzlükte orta planda, sağda alevler içinde bir köy, solda silüet halinde bir yapı ve bir harebe önünde yıkık bir yapı kalıntısı ile kurumuş ağaçlara asılı vaziyette üç figür resmedilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar

bir alanı kaplamaktadır ve gökyüzünün sol tarafında siyah renkli bir duman görülmektedir

Kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Ön planda yer alan figürler, pramidal bir form içinde, yerde yatar, oturur ve ayakta durur vaziyette bakışları veya hareketleri ile tam ortada duran Atatürk'e doğru yönelmiş vaziyette resmedilmişlerdir. En önde sağda yer alan figür cansız bir şekilde yerde yatmaktadır.

Figürlerin yalvaran, dua eden, sükunetle duran hareket ve ifadeleri savaşın değişik etkilerini yansıtıyor olmalıdır. Bebek, çocuk ve ölü figürleri, yıkık harabeler, yanan köy, gökyüzünün kara bulutlardan sonra, masmavi bir renkte resmedilişi sembolik anlatımı güçlendirmektedir.

Resimdeki herşey belirgin kenar çizgileri ile resmedilmiştir. Rengin kullanımı, ışığın ufuk çizgisinde, beyaz alanlarda ve duvar gibi dokularda yoğunlaşması, hareketlerdeki ve figürlerdeki deformasyon, arka planda yer alan iki farklı renkte ve şematik bir şekilde resmedilmiş dağlar resmin geneline sukunet içinde bir durağanlık kazandırmıştır. Gölgeler belirgindir.

Yayınlandığı yer : **Sanat Çerçevesi**, S.130,İstanbul, 1989, kapak sayfası/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.60

Katalog No : 64
Fotograf No : 72
Env.No. : 8478
Resim Adı : Atatürk Milli Mücadelede (1919 - 1922)
Ressamı : Arif Bedii Eruzman (Kaptan) (1906 -1982)
İmza : Arif Bedii 933 /Sağ Alt Köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1933
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 115x159 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Figüratif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon üç plan halinde düzenlenmiştir. Birinci planda yer alan atlı askerler ile silahlanmış yaşlı ve genç, kadın ve erkek figürlerinden meydana gelen kompozisyonun merkezinde, beyaz bir at üzerinde Atatürk resmedilmiştir. İkinci planda sağda ve solda dağlık bir görüntü, üçüncü planda bu iki dağın arasından görülen ve ufuk çizgisine doğru yükselen yeşillikli bir arazi ile alevler içinde bir köy resmedilmiştir. Gökyüzü dar bir alanı kaplamaktadır.

Birinci planda yer alan figürler, kompozisyona yine üç planda yerleştirilmiştir. Birinci planda sol alt köşeye silahlı erkek ve kadın figürleri yerleştirilmiştir. İkinci planda yer alan figürler ise ortada Atatürk olmak üzere, önde yine silahlı erkeklerden oluşan üç

figür ve arkada üniformalı askerlerden meydana gelmektedir. Resimdeki ana hareket ikinci planda yer alan figürlerdedir ve hareket sol üst kenardan, sağ alt köşeye doğrudur. Figürlü kompozisyonun üçüncü planında ise, yine silahlı erkekler ve kadın figürleri yer almaktadır. Birinci ve üçüncü planda yer alan figürler aynı akslarda ancak durağan bir şekilde, ikinci plandaki figürleri izler vaziyette resmedilmişlerdir. Resmin ikinci ve üçüncü planında yer alan dağlar ve yeşillikli arazi resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir.

Figürlerin hareketleri, anatomik özellikleri deforme edilmiştir. Resmin genelinde aydınlık ve karanlık alanlar ard arda kullanılmıştır. Atatürk figürünün yer aldığı alan ve sol köşedeki figürler, diğer figürlere oranla daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Ayrıca bu figürler daha canlı renklerle ve daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Resmin genelinde durağan bir etki söz konusudur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.19

Katalog No : 65
Fotograf No : 73
Env.No. : 11197
Resim Adı : Cephane Taşıyan Köylüler (1919-1922)
Ressamı : Nejat Çelik
İmza : Nejat Çelik/Sağ alt köşe/Lacivert/Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 53x73 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

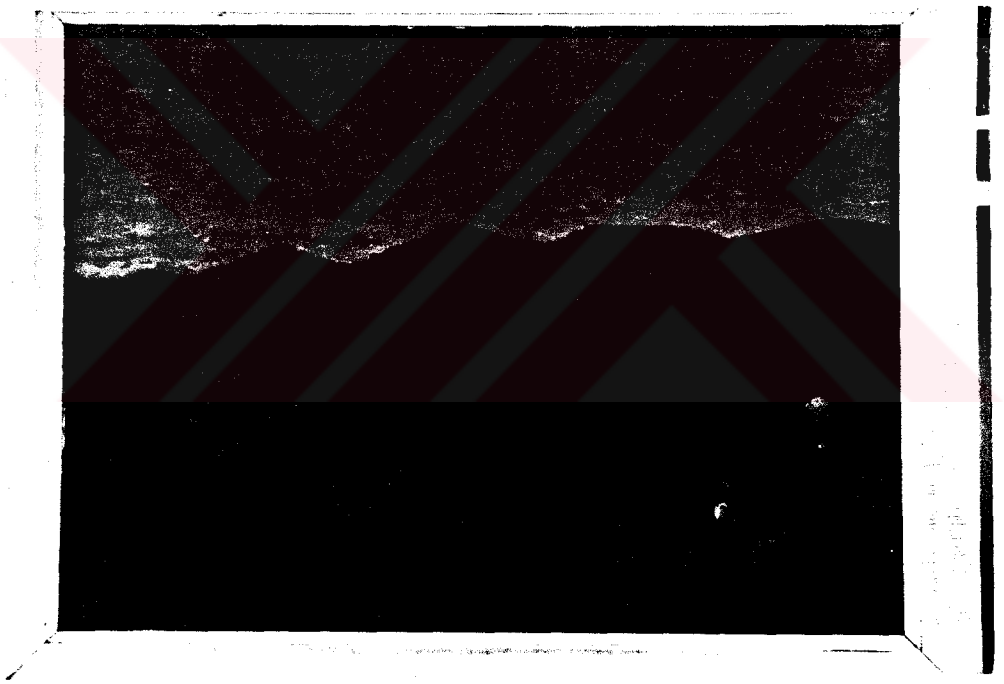

Tanım ve Değerlendirme : Dağlık bir alanda önde bir kağnı arabası ile bir kadın, bir erkek, bir çocuk ve bir köpek figürü, bunların önünde atlı Türk askerleri, toprak bir yolda ilerler vaziyette, arkadan resmedilmişlerdir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır ve ufuk çizgisinde sarı renkli aydınlık bir alandan sonra yeşil renkte devam etmektedir.

Figürler, resmin sağ alt kenarından sol kenarına doğru uzanan toprak bir yolda ilerler vaziyette resmedilmişlerdir. Hareket ön plandan arka plana doğrudur. Resmin sağında ard arda dizilmiş toprak yola doğru alçalarak inen dağlar, sağ kenardan sol

kenara doğru uzanan bir aks yönünde yerleştirilmiştir. Solda ise toprak yolla aynı seviyede olan arazi, yolun bittiği alanda yükselmektedir.

Rengin ve ışığın kullanımı gün batımı veya gün doğumunu çağrıştırmaktadır. Resimdeki en aydınlık alanlar toprak yolun ve ufuk çizgisinin yer aldığı alanlardır. Figürler ve dağlar detaysız bir şekilde resmedilmiştir. Dağlar belirgin kenar çizgileriyle şematik bir görünüme sahiptir. Koşar vaziyette resmedilmiş olan atların birbirini tekrarlayan hareketleri gerçek dışıdır. Fırça darbeleri geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.76

Katalog No : 66
Fotograf No : 74
Env.No. : 11289
Resim Adı : Milli Mücadele (1919 - 1922)
Ressamı : İrfan Ertel
İmza : İrfan Ertel 81 /Sağ alt köşe/Sarı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1981
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 200x300 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Sembolik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Rabak tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kurtuluş Savaşı sembolik bir anlatımla resmedilmiştir. Resmin sağında aşağıdan yukarıya doğru para sayan sakallı ve sarıklı figürler, denizde seyreden düşman gemisi, yabancı asker çizmeleri ve bayrakları, miğfer, top mermileri ve bombalardan meydana gelen silahlar, solda ağlaşan Türk halkı, Atatürk ve silah arkadaşları, mermi dolduran kadınlar ve yaşlı erkekler, Milli Mücadele için toplanan halk ayrı ayrı gruplar halinde resmedilmiştir. Solda en üstte görülen Atatürk, askerler ve Türk Bayrağı yurdun kurtuluşunu simgelemektedir. Kompozisyonun merkezinde, ortada kalpağı ve mareşal üniformasıyla Atatürk yarım portre olarak resmedilmiştir.

Figürlerin ifadeleri, kumaş, deri, metal, ten gibi dokular, gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.58

Katalog No : 67
Fotograf No : 75
Env.No. : 636
Resim Adı : Kaykırat Muharebesi (1920 - 1922)
Ressamı : Sermed Muhtar Alus (1887 -1957)
İmza : Sermed Kanuni Evvel 1338 /Sol Alt Köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1919/1920 (H.1338)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 52x70 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön plandan orta plana doğru alçalarak inen, orta plandan arka plana doğru yükselen engebeli dağlık bir arazide silik birer leke halinde resmedilmiş olan askerler, dağların yamaçlarında beyaz çadırlı ordugahlar görülmektedir. Patlamalar beyaz toz bulutları ile belirtilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Resmin hemen sol alt kenarından başlayarak sağ kenara doğru uzanan aks yönünde yerleştirilmiş toprak yol, kıvrılarak tepelerin arasında kaybolmaktadır. Toprak yolda ve yolun sağ tarafında yer alan arazide öne doğru yürüyen, yerde yatan veya oturan

askerler resmedilmiştir. Yolun sağında ve solunda yer alan arazi, yolla aynı parelelde kompozisyona yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan dağlar ile dağların sağından ve solundan görülen denizde seyir halinde resmedilmiş gemiler, resmin alt kenarına pareleldir.

Figürler detaysız ve özensiz bir şekilde resmedilmiştir. Gölgeler belirgindir. Ön ve orta planda ışıklı ve gölgeli alanlar ard arda kullanılmıştır. Arka planda görülen deniz ve gökyüzü resmin en aydınlık alanlarını oluşturmaktadır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.82/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.98

Katalog No : 68
Fotograf No : 76
Env.No. : 25503
Resim Adı : Kazım Karabekir Kars Kalesi'nde (1919 - 1922)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 76x51 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu : Kazım Karabekir'in ailesi tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda toprak bir yolda ilerleyen, at üzerinde Kazım Karabekir ve arkasında solda atlı askerler, sağda ise selam veren bir grup asker , bunların arkasında toprak yolda ilerleyen atlı askerler resmedilmiştir. Arka planda solda, Türk Bayrağı çekilmiş olan kale, sağda aynı yükseklikte kayalıklı bir dağ ve bu iki dağın arasında engebeli bir arazi görülmektedir. Gökyüzü, resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır. Dağların hemen üstünde görülen bulut kümeleri yukarıya doğru dağılarak azalmaktadır.

Figürler, ön planda ve orta plan sağında yer alan yollar resmin alt kenarına çapraz gelişen akslar üzerine yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan dağlık görünüm ise resmin alt kenarına pareleldir.

Haki renkli üniformalarla resmedilmiş olan askerlerin birbirini tekrarlayan hareketleri durağan ve yüzeysel bir etkiye sahiptir. Özellikle at figürlerinin anatomik özellikleri gerçeğe uygun değildir. Kazım Karabekir'in yüzünde portre özelliği vardır.

Önde toprak zeminde ve en öndeki figürlerde yoğunlaşan ışık,koyu gölgelerle belirginleşmektedir. Arka plana doğru detaylar azalmakta ve renkler soluklaşmaktadır. Arka planda kullanılan mavi, gri tonları gökyüzüyle bütünlük oluşturmaktadır. Ön planda yeşil, kahverengi ve sarı hakimdir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.91/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.122

Katalog No : 69
Fotograf No : 77
Env.No. : 25221
Resim Adı : Türk Topçuları
Ressamı : Yekta Topsal (1906 -?)
İmza : Y.Topsal 1959 /Sağ alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1959
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 117x255 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

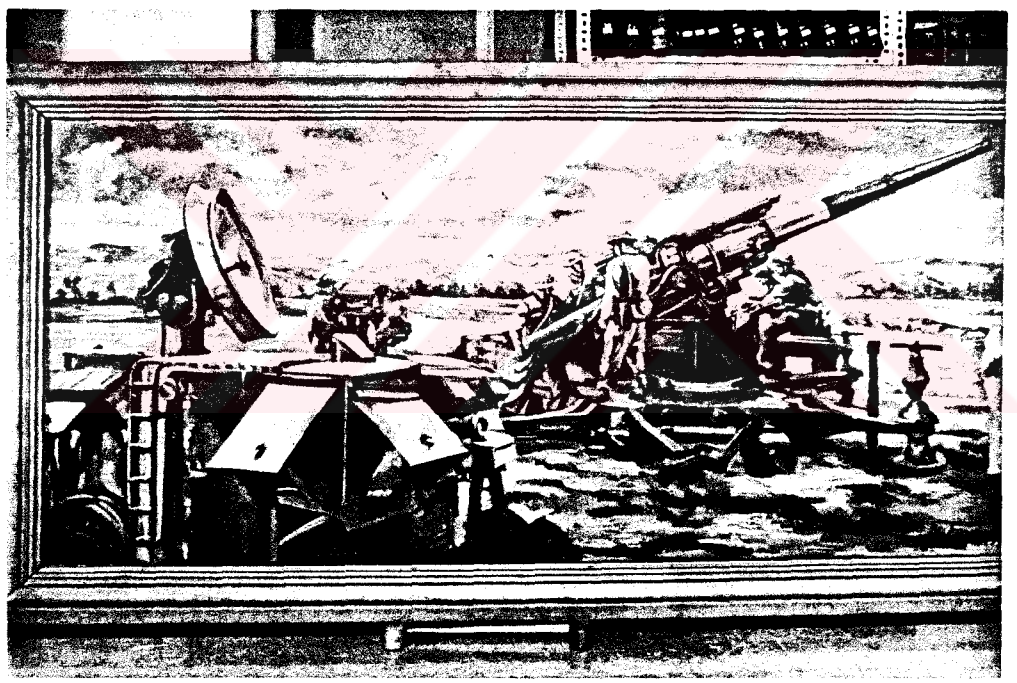

Tanım ve Değerlendirme : Düz bir arazide ön planda solda bir radar ve iki asker, bunun arkasında sağda uzun namlulu geriden dolar kamalı bir top ve biri namluya mermi süren beş asker resmedilmiştir. Toprak zeminli düz arazi, arka planda yer alan dağlara kadar uzanmaktadır. Gökyüzü, resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır ve kümeler halinde bulutludur.

Kompozisyon resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Detaylar arka plana doğru azalmaktadır.

Renkler ışıklı tonlarda ve geniş lekeler halinde kullanılmıştır. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Metal ve toprak dokuları gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Kuvvetli bir güneş ışığı resmin genelini aydınlatmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi, **a.g.k.**, s.93/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.111

Katalog No : 70
Fotograf No : 78
Env.No. : D. 2083
Resim Adı : Suvariler
Ressamı : Giyas Korkud (1913)
İmza : G.Korkud 81 /Sol alt köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1981
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 49x63 cm.
Konusu :
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1960 yıllar
Müzeye Geliş Yolu : Gıyas Korkud'un Müze'ye hediyesidir.
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Binicilik Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda, koşar vaziyette resmedilmiş birer at üzerinde, üniformalı, flama taşıyan iki asker görülmektedir. İki figürün hemen arkasında başlayan arazi, arka planda yer alan üç küme halinde resmedilmiş ağaçlara kadar uzanmaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

İki figürün yer aldığı toprak yol sağ kenardan sol alt köşeye doğru uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Bunların hemen arkasında yer alan arazi ve arka planda görülen ağaçlar ise, resmin alt kenarına pareleldir.

Detaylar, figürlerin yüz hatları belirgin değildir. Renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Flama, at ve insan figürlerinin boyutları atların hareketleri gerçeğe uygun değildir. Işık, gökyüzünün sağındaki donuk aydınlık dışında resmin tamamını aynı derecede aydınlatmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.33

Katalog No : 71
Fotograf No : 79
Env.No. : 434
Resim Adı : Preveze Deniz Savaşı (1538)
Ressamı : J.Della Tolla
İmza : J.Della Tolla 1888/Sağ alt köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1888
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 74x94 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / İslam Kesici Silahlar Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Osmanlı donanması ile haçlı donanmasının, savaş anında resmedildiği kompozisyonun ön planındaki kadırgalarda, savaşan figürler, kayıklar içinde ve batan bir kadırganın parçalarına tutunmuş kurtulmaya çalışan figürler görülmektedir. Sağda yer alan bir kadırga duman ve alevler içinde batmaktadır. Arka planda silüet halinde resmedilmiş yelkenliler ve solda bir kara parçası yer almaktadır. Gökyüzü resmin üçte ikisi kadar bir alanı kaplamaktadır. Yanan gemilerin dumanları sağ tarafta gökyüzüne doğru yükselmektedir

Kadırga, kayık, kadırga parçaları resmin alt kenarına parelel ve çapraz gelişen akslar üzerine yerleştirilmiştir.

Figürlerin hareketleri abartılı, durağan ve yüzeysel bir etkiye sahiptir. Anatomik özellikler özensiz bir şekilde çalışılmıştır. Önden arkaya doğru detaylar azalmaktadır. Işık gölge ayrımları özellikle ön planda belirgindir. Işık denizin dalgalarında yansıyarak yayılmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi.,**a.g.k.**,s.24/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.62

Katalog No : 72
Fotograf No : 80
Env.No. : 341
Resim Adı : Trafalgar Deniz Savaşı (1805)
Ressamı :
İmza : Okunamadı 1861/Sol alt köşe/Beyaz
Yapım Yılı : 1861
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 113x156 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Alt kenarda boya dökülmeleri vardır.

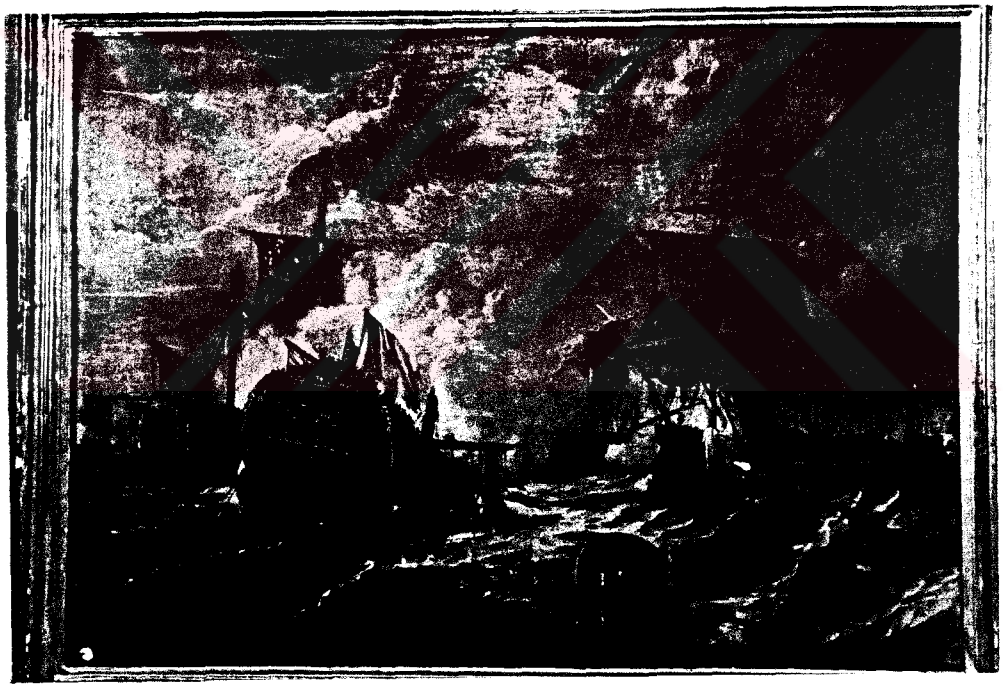

Tanım ve Değerlendirme : Fransa, İngiltere ve İspanya arasında yapılan Trafalgar Deniz Savaşı'nın resmedildiği kompozisyonda ambarlı gemiler, ön plandan arka plana doğru, resmin alt kenarına çapraz akslar üzerine yerleştirilmişlerdir. Arka plan ortası duman bulutları içinde ve belirsizdir. Gökyüzü resmin üçte ikisi kadar bir alanı kaplamaktadır. Dumanlı ve bulutlu bir görünüme sahiptir. Gökyüzünün sol tarafı daha aydınlıktır. Resmin sağ tarafında yer alan İngiliz ve Fransız Bayraklı gemiler ile en önde bir gemi parçasına tutunarak, Fransız Bayraklı gemiye doğru yönelmiş figürlerden meydana gelen kompozisyon, solda ve arka planda yer alan gemilere göre daha renkli ve

daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Arka plana doğru renkler soluklaşmaktadır. Soldaki gemilerde yer alan figürler, küçük birer leke halinde resmedilmiştir

Denizin dalgalarında yansıyarak yaygınlaşan ışık, resmin tam ortasında aydınlık bir alan meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi.,**a.g.k.**,s.30/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.117

Katalog No : 73
Fotograf No : 81
Env.No. : 377
Resim Adı : Navarin Deniz Savaşı (1827)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 80x100 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

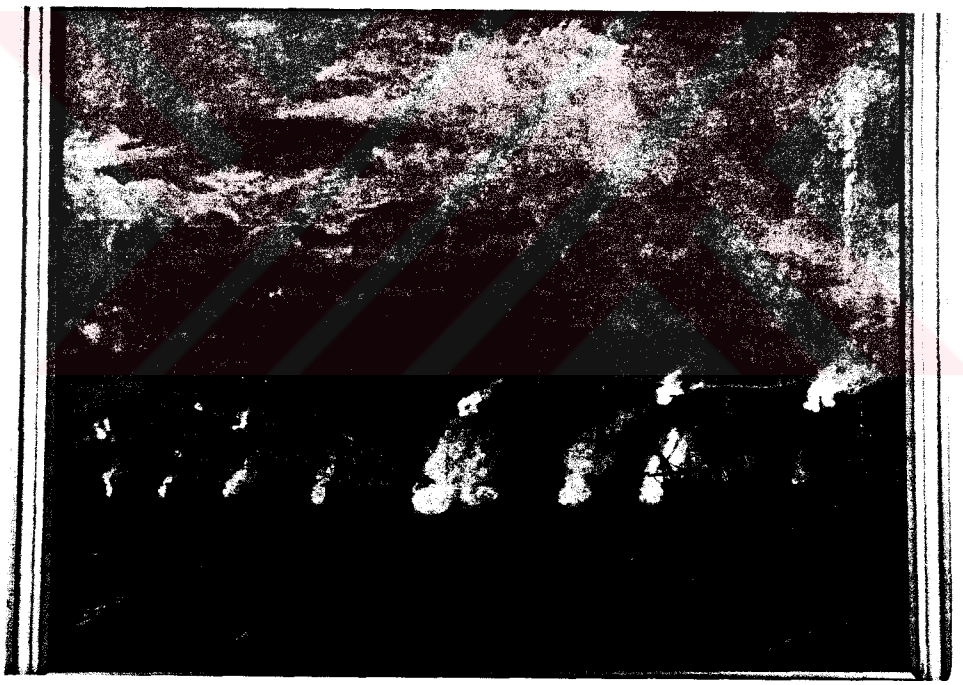

Tanım ve Değerlendirme : Hafif dalgalı bir denizde, Türk, Fransız ve Rus Bandralı ambarlı gemiler savaş anında ve birbirlerine oldukça yakın bir vaziyette resmedilmişlerdir. Patlamalar beyaz duman bulutlarıyla belirtilmiştir. Ön planda sağda Türk bayrağı taşıyan kayıklar görülmektedir. Arka planda dağlar yer almaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır. Gri, yeşil, eflatun renkli bulut kümeleri derinlik etkisini kuvvetlendirmektedir.

Gemilerin çoğunluğu sol kenarla sağ alt köşe arasındaki akslar üzerine ard arda yerleştirilmiştir. Sağda yer alan bir gemi digerlerinden farklı olarak ters yönde yerleştirilmiştir. Ayrıca dalgalar yine genel aksı kesecek şekilde çapraz akslarla resmedilmiştir. Arka planda yer alan dağlar ise resmin alt kenarına pareleldir.

Gökyüzünün farklı aydınlık alanları, beyaz duman bulutları, ışığın denizde yansıyarak yaygınlaşması resme aydınlık bir görünüm kazandırmaktadır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi.,**a.g.k.**,s.31/T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.121

Katalog No : 74
Fotograf No : 82
Env.No. : 11204
Resim Adı : Çanakkale Deniz Savaşı* (1915)
Ressamı : İsmail Hakkı (1863 - 1926)
İmza : İsmail Hakkı 1331/Sol alt köşe/Siyah/Osmanlıca
Yapım Yılı : 1913 (H.1331)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 121x97 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Empresyonist etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 14.10.1987
Müzeye Kayıt Tarihi : 14.10.1987
Müzeye Geliş Yolu : Anıtkabir Müzesi'nden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Şeref Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Çanakkale Deniz Savaşı'nın resmedildiği kompozisyonda, yüksekçe bir bakış noktasından görülen denizde seyir halinde savaş gemileri, ön plandan arka plana doğru yerleştirilmişlerdir. Orta plan sağından ve solundan başlayan kara görünümü, arka plana doğru dağlarla devam etmektedir. Patlamalar beyaz dumanlarla belirtilmiştir. Gökyüzü resmin yarısı kadar bir alanını kaplamaktadır.

* Deniz Müzesi koleksiyonunda bulunan 2601 env.no.lu Tahsin (Diyarbakırlı) imzalı resimle aynı kompozisyon şemasına sahiptir.

Gemiler, sağdan sola ve soldan sağa gelişen yönlerde, resmin alt kenarına çapraz akslar üzerine yerleştirilmiştir.

Resmin genelini aynı derecede aydınlatan ışık, deniz yüzeyinde yansıyarak yaygınlaşmaktadır. Detaylar belirgin değildir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.59

Katalog No : 75
Fotograf No : 83
Env.No. : 639
Resim Adı : Ankara Torpidosu
Ressamı : Halit
İmza : Mektebi-i Bahriye resim muallimi SabıkıYüzbaşı Halit/Sol alt köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 60x80 cm.
Konusu : Savaş
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Bir mendirekle kıyı arasında (Haydarpaşa olmalıdır) ön planda, yanmakta olan ve sol tarafından dumanlar çıkan bir gemi ve fesli iki figür ile Türk Bayrağı taşıyan bir kayık resmedilmiştir. Gökyüzü resmin yarısı kadar bir alanı kaplamaktadır.

Gemi resmin alt kenarına parelel, hemen solunda yer alan kayık ise hafif çapraz bir yönde yerleştirilmiştir. Sağdaki mendireğe yanaşmış kayıklardan meydana gelen kompozisyon sağdan sola, kıyı ise sağdan sola doğru uzayarak arka plana doğru

birleşmektedir. Arka planda deniz devam etmektedir. Gemiden çıkan dumanlar sol arka planı belirsizleştirmektedir.

Deniz yüzeyi donuk bir ışıkla aydınlatılmıştır. Gökyüzü ise daha parlak bir görünüme sahiptir. Gemi, kayık ve iki figür belirgin kenar çizgileriyle resmedilmiştir. Kıyı ve mendirek görünümde belirgin kenar çizgileri kaybolmaktadır. Sakin etki konuyla tezat oluşturmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.44

4.2.2. Portreler

Katalog No : 76
Fotograf No : 84
Env.No. : 537
Resim Adı : Fatih Sultan Mehmet * (1432-1481)
Ressamı : Hasan Rıza (1860 - 1912)
İmza : Hasan Rıza /Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1903 (H.1321)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 149x125 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Klasik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Fatih köşesi
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Tuval, sarı yaldızlı oval formlu bir çerçeve ile iki bölüme ayrılmıştır. Fatihr, oval formlu çerçeve içinde, vücut cepheden, baş ve bakışlar sola yönelik, yarım portre olarak, başında sorguçlu kavuğu, üzerinde kaftanı ile resmedilmiştir. Sarı yaldızlı çerçevenin şualı tepeliğinde beş köşeli yıldız, alt ve üst kısmında kufi kitabeler vardır. Alttaki kitabede "Ebül Feth Sultan Mehmed Han Gazi" yazılıdır. Üstteki kitabe okunamamaktadır. Çerçevenin dışında, alt kenardan başlayarak iki yana doğru, mızrak, sancak, balta, tuğ, gürz, boru, alem, tüfek, yatağan ve kılıçlar arma formunda resmedilmiştir.

Işık ve beyazın dağılımıyla figür ön plana çıkmıştır. Kıyafet ve silahlar gerçekçi ve detaylı bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.46

Katalog No : 77
Fotograf No : 85
Env.No. : 10104-8487-8488
Resim Adı : Sultan I.Murad (1326 - 1389) / Sultan Orhan (1281-1361) / Sultan Osman (1258 - 1326)
Ressamı : Abdullah Çizgen (1908- ?)
İmza : A.Çizgen 1964 / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1964
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 124x68 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu : Abdullah Çizgen tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Üç figür, gri renkli birer arka plan önünde, yarım portre olarak, horasani kavuk ve kaftanlarıyla resmedilmişlerdir. Soldaki figür sola, sağdaki figür sağa dönüktür. Ortadaki figür ise vücut sağa baş sola dönük olarak resmedilmiştir. Herbiri oval birer çerçeve içine alınmıştır.

Kenar çizgileri belirgindir. Yüzler yalın çizgilerle resmedilmiştir. Portre özellikleri ve kıyafetler birbirine benzemektedir. Saf renkler kullanılmıştır. Genel olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 78
Fotograf No : 86
Env.No. : 10109
Resim Adı : Sultan Yıldırım Bayazıd (1360 - 1403)
Ressamı : Abdullah Çizgen (1908- ?)
İmza : A.Çizgen 1964 / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1964
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x40 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu : Abdullah Çizgen tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon oval bir çerçeve içine alınmıştır. Sultan Yıldırım Bayazıt, gri renkli bir arka plan önünde, sağa dönük ve yarım portre olarak, horasani kavuğu ve kaftanı ile resmedilmiştir.

Kenar çizgileri belirgindir. Yüz yalın çizgilerle resmedilmiştir. Saf renkler kullanılmıştır. Yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Katalog No : 79
Fotograf No : 87
Env.No. : 10105-10106
Resim Adı : Yavuz Sultan Selim (1466 - 1520) / Kanuni Sultan Süleyman (1495 -1566)
Ressamı : Abdullah Çizgen (1908 - ?)
İmza : A.Çizgen 1965 / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1965
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 110x80 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu : Abdullah Çizgen tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : İki figür oval formlu birer çerçeve içine alınmıştır. Soldaki figür hafif sağa, sağdaki figür ise vücut cepeden baş sola doğru eğik olarak sorguçlu selimi kavuk ve kaftanları ile yarım portre olarak resmedilmiştir.

Kenar çizgileri belirgindir. Yüz çizgileri yalındır. Saf renkler kullanılmıştır. Her iki portre de yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 80
Fotograf No : 88
Env.No. : 10108
Resim Adı : Sultan IV. Murat (1612 - 1640)
Ressamı : Abdullah Çizgen (1908 - ?)
İmza : A.Çizgen, 1965 / Sol Alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1965
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 47x37 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu : Abdullah Çizgen tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon oval formlu bir çerçeve içine alınmıştır. Sultan VI. Murad, yeşil renkli bir arka plan önünde hafif sola dönük olarak resmedilmiştir. Başında siperlikli bir miğfer ve üzerinde sorguçlu, perişan kavuk vardır. Pelerine benzer giyisisi tam olarak anlaşılamamaktadır

Kenar çizgileri belirgindir. Yüz yalın çizgilerle resmedilmiştir. Arka plan sağında aydınlık bir alan görülmektedir. Saf renkler kullanılmıştır. Figür yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 81
Fotograf No : 89
Env.No. : 10107
Resim Adı : Sultan III.Ahmet (1673 - 1736)
Ressamı : Abdullah Çizgen (1908 - ?)
İmza : A.Çizgen 1965 / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1965
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x40 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu : Abdullah Çizgen tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon, oval bir çerçeve içine alınmıştır Sultan III. Ahmed, gri renkli bir arka plan önünde, hafif sola dönük, yarım portre olarak,başında üç sorguçlu selimi kavuğu, üzerinde kaftanıyla resmedilmiştir.

Kenar çizgileri belirgindir. Yüz yalın çizgilerle resmedilmiştir. Saf renkler kullanılmıştır. Yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 82
Fotograf No : 90
Env.No. : 436
Resim Adı : Sultan III. Selim (1761 - 1808)
Ressamı : G.Yazmacıyan
İmza : G.Yazmadjian 1906 / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1906
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 93x64 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Minyatür etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Çadırlar Salonu
Hasar Durumu :

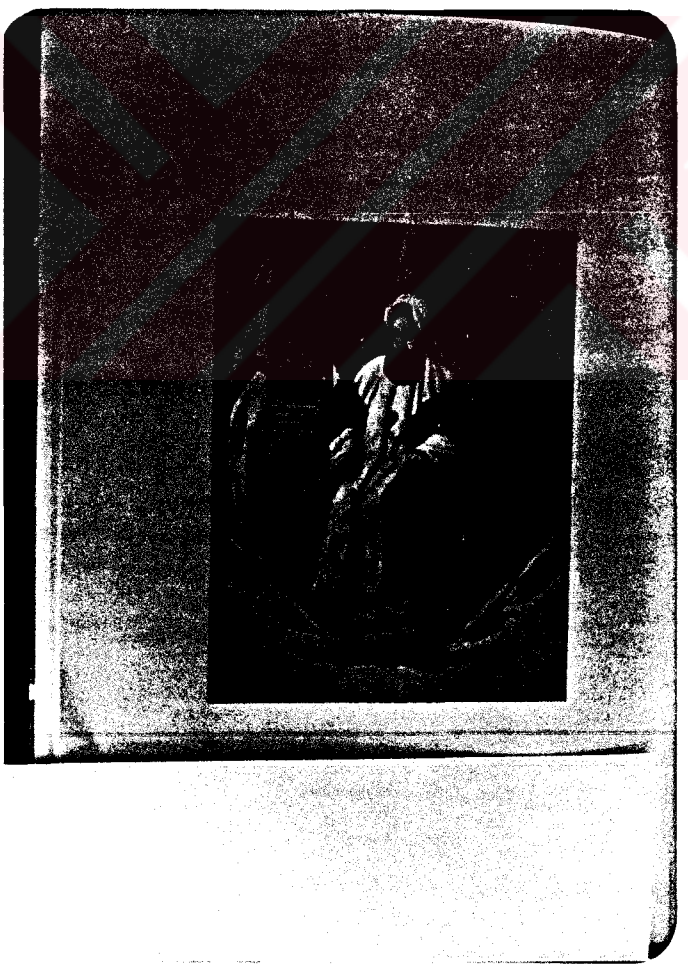

Tanım ve Değerlendirme : Tuvalin alt kısmında Osmanlıca "Şevketlü Sultan Selim Salis" yazılıdır. Figür, yazının hemen üstünde yer alan kırmızı bir kurdalenin iki yanından başlayarak üst kenara doğru devam eden ve yapraklardan meydana gelen oval formlu bir çerçeve içine alınmıştır. Ahşap sedef kakmalı bir tahtta oturur vaziyette, sola dönük olarak, kaftanı ve sorguçlu kavuğu ile resmedilmiştir. Tahtın arkasında bir perde ve solda bir sütun gövdesi görülmektedir. Figür ve taht sol alt köşe yönünde kompozisyona yerleştirilmiştir.

Resim genel olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir. Ön plandan arka plana geçiş, pers .pektif başarısızdır. Kenar çizgileri belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.36

Katalog No : 83
Fotograf No : 91
Env.No. : 375
Resim Adı : Sultan Abdülmecit (1823 - 1861)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 100x75 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Tuval oval bir çerçeveyle ikiye ayrılmıştır. Çerçevenin dışı koyu renklidir. Sultan Abdülmecid, çerçeve içinde, gri renkli bir arka plan önünde, vücut hafif sağa, baş hafif sola dönük ve yarım portre olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Bakışlar izleyiciye yöneliktir. Üniforma,Mecid-i Fes formunda sorguçlu kırmızı bir fes, önü sırma işlemeli setre ve yakası işlemeli pelerinden meydana gelmektedir. Boynunda Mecid-i Nişan vardır. Göğsünün solunda, pelerinin altından Mecid-i Nişan şemsesi görülmektedir.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Işık yüzdeki aydınlık dışında, sırma işlemeler, nişanlar ve sorguç tüylerinde yansımalar meydana getirmektedir. Detaylar belirgindir.

Yayınlandığı yer : Ahmed Rasim, **Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi**, C.4, İstanbul 1330, s.1765/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.131

Katalog No : 84
Fotograf No : 92
Env.No. : 651
Resim Adı : Sultan Abdülaziz (1830 - 1876)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 84x68 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Sultan Abdülaziz, belirsiz bir arka plan önünde, vücut hafif sola, baş ve bakışlar sağa dönük, yarım portre olarak merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Aziziye fes formunda basık kırmızı fes, yaka ve kolları sırma işlemeli lacivert setreden meydana gelen üniformayı nişan hamaili, Nişan-ı Osmani Şemsesi ve Mecid-i Nişan Şemsesi tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir ve idalize etkileri vardır. Işık arka plan sağında ve yüzde belirgindir. Üniformanın metal aksamında yansımalar meydana getirmektededir. Plastik değerler yüzde yoğunlaşmıştır. Kılıç, kemer ve nişanlar daha detaysız bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.132

Katalog No : 85
Fotograf No : 93
Env.No. : 9391
Resim Adı : Sultan Abdülaziz (1830 - 1876)
Ressamı : Kleboski
İmza : Kleboski / Sol alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 106x125 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sol alt köşede boya dökülmeleri vardır

Tanım ve Değerlendirme : Sultan Abdülaziz, ön planda toprak bir zeminde, beyaz bir at üzerinde, vücut sola baş ve bakışlar sağa dönük olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Solda demir şebekeleri olan bir duvar, duvarın arkasında ağaçlar ve sol üst köşede tek kubbeli, tek minareli bir cami, arka planda sağda yeşillikli bir tepe üzerinde servi ağaçları görülmektedir. Bulutlu gökyüzü, solda cami ve ağaçların üstünden başlayarak, sağa doğru genişleyen bir alanı kaplamaktadır. Aziziye fes formunda basık kırmızı fes, lacivert setre, pantolon ve avniye kaputtan meydana gelen üniformayı nişan hamaili, nişanlar ve kılıç tamamlamaktadır.

Figür alt kenara çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Yürür vaziyette resmedilen atın hareketi sağdan sola doğrudur. Solda yer alan kompozisyon figürle aynı aksı tekrarlamaktadır, Arka planda görülen tepe ise, alt kenara parelel olarak düzenlenmiştir.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Atın hareketinin, anatomik yapısının şematik ve yüzeysel etkisine karşın, figür ve manzara daha gerçekçi ve başarılı bir etkiye sahiptir. Işık yüzeylerde aydınlık ve gölgeli alanlar meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.65

Katalog No : 86
Fotograf No : 94
Env.No. : 9394
Resim Adı : Sultan Mehmed Reşad (1844 - 1918)
Ressamı : Foto Apollon (1870 - 1942)
İmza : Photo Apollon 1330 / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1330 (M.1912)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 175x75 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Sultan Mehmed Reşad, kırmızı renkli bir zemin üzerinde, vücut hafif sola dönük, baş cepheden, sol ayağı bir adım önde, sağ elini bir sehpaya dayamış, sol elinde kılıç tutar vaziyette, ayakta ve merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Solda işlemeli bir sehpa, mavi renkli arka planda,sağda ve solda birer vazo içinde çiçekler bulunmaktadır. Göğsü ve kol kapakları sırma işlemeli lacivert setre, lacivert pantolon ve kırmızı festen meydena gelen üniformayı, kaşık apoletler, nişan hamaili, kılıç, Mecid-i Nişanı, Mecid-i Nişan şemsesi, Nişan-ı Osmani ve şemsesi tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir ve az boya kullanılmıştır. Detaylar belirgindir. Arka planda yer alan çiçekler soluk renklerle resmedilmiştir. Figürün başında ve arka planda kulanılan soluk renkler, zeminde ve üniformada kullanılan koyu ve canlı renklerle tezat oluşturmaktadır. Zeminde kulanılan koyu renkli gölge, ön plandan araka plana geçişi belirsizleştirmektedir.

Yayınlandığı yer : Ahmed Rasim,**a.g.e**., s.1 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.116

Katalog No : 87
Fotograf No : 95
Env.No. : 539
Resim Adı : Sultan Mehmed Reşad (1844- 1918)
Ressamı : Simon Agopyan
İmza : S.Agopiany Atelier Apollon 1327 / Sağ Alt Köşe / Kırmızı /Latın Alfabesı
Yapım Yılı : 1909 (H.1327)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 210x109 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Sultan Mehmed Reşad, koyu renkli bir arka plan önünde, kırmızı bir zemin üzerinde, vücut hafif sola dönük, baş cepheden, ayakta, sağ elini bir sehpaya dayamış, sol elinde kılıç tutar vaziyette, sol ayağı bir adım önde, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Krmızı fes, göğsü ve kol kapakları sırma işlemeli lacivert setre ve pantolondan meydena gelen üniformayı kaşık apoletler, nişan hamaili, kılıç, Mecid-i Nişan, Mecid-i Nişan şemsesi, Nişan-i Osmani ve şemsesi tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Işık, yüz ve zeminde aydınlık alanlar, üniformanın metal aksamında yansımalar meydana getirmektedir. Derinlik etkisi, solda yer alan sehpanın alt kenara çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilişi ve zemindeki koyu lekelerle kuvvetlendirilmiştir

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.132

Katalog No : 88
Fotograf No : 96
Env.No. : 393
Resim Adı : Romanya Kralı I. Carol (1839 - 1914)
Ressamı : Eduardo Pesky
İmza : E.Pesky 1882 / Sol alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1882
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 124x68 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Romanya Kralı çeşitli renklerde ve hareketli bir şekilde boyanmış bir arka plan önünde ayakta, sola dönük ve dörtte üç profilden iki eli önde kılıcını tutar vaziyette, diz hizasına kadar ve üniformalı olarak resmedilmiştir. Yaka ve kol kapakları sırma işlemeli lacivert üniformayı apoletler, nişan hamaili, kılıç, madalya ve nişanlar tamamlamaktadır.

Arka planda yer alan renkli alanlar alt kenara çapraz akslar meydana getirmektedir. Figür bu akslarla ters yönde kompozisyona yerleştirilmiştir

Yüz idalize edilmiştir ve portre özelliğine sahiptir. Işık, yüz, eller ve üniformanın metal aksamında aydınlık alanlar ve yansımalar meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s. 29

Katalog No : 89
Fotograf No : 97
Env.No. : 395
Resim Adı : Romanya Kraliçesi Elisabeth
Ressamı : Eduardo Pesky
İmza : E. Pesky / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
apım Yılı : 1882
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 121x70 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kraliçe, çeşitli renkerde ve hareketli bir şekilde boyanmış bir arka plan önünde, ayakta diz hizasına kadar, sağa dönük ve dörtte üç profilden resmedilmiştir. Elinde bir kitap tutmaktadır. Başında taç, üzerinde beyaz işlemeli bir elbise, mavi renkli nişan hamaili, sağ göğsü üzerinde madalya, boynunda ve kollarında mücevherleri vardır.

Arka planda yer alan renkli alanlar alt kenara çapraz akslar meydana getirmektedir. Figür, bu akslarla ters yönde kompozisyona yerleştirilmiştir.

Yüz portre özelliğine sahiptir ve idalize edilmiştir. Işık yüz kollar ve boyunda, arka plan sağında aydınlık alanlar, mücevher ve kumaş kıvrımlarında yansımalar meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.28

Katalog No	: 90
Fotograf No	: 98
Env.No.	: 11153
Resim Adı	: Ferik Çerkez İsmail (1805 - 1862)
Ressamı	: J.Mixhelidakis
İmza	: J.Mixhelidakis / Tuval Arkası/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı	:
Tekniği	: Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri	:
Konusu	: Portre
Üslubu	: Naif
Müzeye Geliş Tarihi	: 30.04.1984
Müzeye Kayıt Tarihi	: 30.04.1984
Müzeye Geliş Yolu	: Melik Öke tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer	: Depo
Hasar Durumu	: Sol kenarda boya dökülmeleri vardır

Tanım ve Değerlendirme : Ferik Çerkez İsmail, koyu renk bir arka plan önünde, cepheden ve yarım portre olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Önü sırma işlemeli setre ve Osmanlı Devlet Arması işlenmiş Mecid-i fes formunda kırmızı festen meydana gelen merasim üniformasını, kaşık apoletleri, lacivert renkli nişan hamaili, Mecid-i Nişan, Mecid-i Nişan şemsesi ve diğer madalyalar tamamlamaktadır.

Işık yüzde, sırma işlemelerde, madalya ve nişanların metal yansımalarında belirginlik kazanmaktadır. Vücut ve işlemelerde belirgin ve köşeli çizgilerin oluşturduğu sert etkiye karşın, yüz yuvarlak çizgilerin ve ışığın kullanımıyla daha yumuşak bir etkiye sahip olmuştur. Hafifçe gülümseyen figür, portre özelliği göstermektedir. Üniforma orijinaline uygundur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.73

Katalog No : 91
Fotograf No : 99
Env.No. : 1002
Resim Adı : Ömer Lütfü Paşa (1806-1871)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya Ahşap üzerine yapılmıştır.
Ölçüleri : 53x36 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuvalin üst kısmında boya dökülmeleri vardır renkler solmuştur.

Tanım ve Değerlendirme : Ömer Lütfü Paşa, düz bir arka plan önünde,baş ve vücut sola, bakışlar sağa yönelik olarak ve merasim üniformasıyla resmedilmiştir. İki yandan düğmeli lacivert setre ve püskülleri dekoratif bir şekilde taranmış kırmızı fesden meydana gelen merasim üniformasını, sırma işlemeli kaşık apoletler ve yaka altında asılı olan nişan tamamlamaktadır.

Bakışlar, yüzdeki aydınlık, figürü ön plana çıkarmıştır.Fes ve apoletler fazla büyüktür ve apoletler yanlış bir perspektifle resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.136

Katalog No : 92
Fotograf No : 100
Env.No. : 383
Resim Adı : Ömer Lütfü Paşa (1806 - 1871)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 124x92 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ömer Lütfü Paşa, ön planda baş hafif sağa, vücut hafif sola yönelik olarak, ayakta diz hizasına kadar ve merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Figürün hemen arkasında sol kenardan itibaren resmedilmiş,üst kenara doğru yaprakları görülen bir ağaç gövdesi, sağda ön plandan arka plana doğru uzanan engebeli bir arazi ve arka planda solda bir ağaç yer almaktadır. Figürün arkasından ve sağdaki ağaçdan itibaren görülen gökyüzü geniş bir alanı kaplamaktadır.

Önü, yaka ve kol kapakları sırma işlemeli lacivert renkli setre ve Mecid-i Fes formunda kırmızı fesden meydana gelen merasim üniformasını, sırma işlemeli kaşık apoletler, merasim kemeri, merasim kılıcı, beyaz eldivenler, madalya ve nişanlar tamamlamaktadır.

Bütün olarak alt kenara dikey bir aks üzerine yerleştirilmiş olan figürün sağ kenara yönelik başı, aşağıya doğru kıvrılan kolu, sol omuzuna atılmış pelerinin sağ kenara doğru inişi, alt kenara doğru yuvarlak ve yumuşak çizgilerle inen çapraz akslar meydana getirmektedir. Sağdaki ağacın gövdesi aynı dikey aksı aynı etkiyle tekrarlamaktadır. Solda görülen peyzaj alt kenara pareleldir.

Üniforma orijinaline uygundur. Yüz idalize edilmiş olmakla beraber portre özelliğine sahiptir. Işık, yüz sırma işlemeler, arka plan ve gökyüzünde yumuşak yansımalar meydana getirmektedir. Eller, resmin genelinde hakim olan yumuşak çizgi ve ışık yansımalarına karşıt olarak, belirgin kenar çizgileriyle resmedilmiş ve kuvvetli bir ışıkla ayınlatılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.134

Katalog No : 93
Fotograf No : 101
Env.No. : 789
Resim Adı : Müşir Halim Paşa
Ressamı : Turgut
İmza : Turgut / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 61x45 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sağ üst kenarda boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Müşir Halim Paşa, koyu renkli bir arka plan önünde cepheden, yarım portre olarak ve merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Aziziye fes formunda kırmızı fes, önü ve kolları sırma işlemeli lacivert setreden meydana gelen üniformayı nişan hamaili, kaşık apoletler, madalya ve nişanlar tamamlamaktadır.

Resim genel olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir. Yüz portre özelliği göstermektedir. Detaylar yüz çizgilerinde, sakal ve bıyıklarda, sırma işlemelerde belirgindir. Kumaş kıvrımları, apoletlerin duruşu ve büyüklüğü gerçekçi değildir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.110

Katalog No : 94
Fotograf No : 102
Env.No. : 479
Resim Adı : Sadrazam Fuat Paşa (1815 - 1869)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 192x101 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Meşrutiyet salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Fuat Paşa yüksek pencereli, sütunlu, mermer korkuluklu bir mekan içinde, ön planda, ayakta, cepheden, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Solda bir sandalye, figürün sağ elini dayadığı harita ile bir mürekkep hokkasının yer aldığı bir masa görülmektedir. İşlemeli masa örtüsü ve harita aşağıya doğru sarkmaktadır.

Yaka ve kolları sırma işlemeli lacivert setre, lacivert pantolon ve kırmız fesden meydana gelen merasim üniformasını kaşık apoletler, nişan hamaili, madalya ve nişanlar, sol elinde tuttuğu eldivenler ve merasim kılıcı tamamlamaktadır.

Figür bütün olarak alt kenara dikey bir aks meydana getirmektedir. Hemen arkasında yer alan sütun aynı aksı tekrarlamktadır. Sol kenardan itibaren resmedilmiş olan perde, masa, sütunun sağında yer alan pencere ve karolarla kaplı zemin alt kenara çeşitli yönlerde çapraz akslar meydana getirmektedir. Figürün arkasındaki korkuluk ise alt kenara parleldir.

Üniforma orijinaline uygun olmakla beraber, fes ve kaşık apoletlerde şekil bozukluğu vardır. Yüz portre özelliğine sahiptir. Figür ve soldaki masadan meydana gelen kompozisyonun özenli ve detaylı bir şekilde resmedilmesine karşın, mekan aynı özenli etkiye sahip değildir. Mekan, mürekkep hokkası, harita portresi yaplan kişinin mevki ve prestijini belirleyen sembollerdir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.135

Katalog No : 95
Fotograf No : 103
Env.No. : 482
Resim Adı : Serasker Hüseyin Avni Paşa (1820 - 1876)
Ressamı : İbrahim Ethem
İmza : Ethem-İbrahimEthem1303/Sağ Alt Köşe/Beyaz/ Osmanlıca - Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1885 (H.1303)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 169x110cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Meşrutiyet Salonu
Hasar Durumu

Tanım ve Değerlendirme : Hüseyin Avni Paşa, koyu renk bir arka plan önünde, oturur vaziyette, vücut hafif sola yönelik, baş cepheden, sağ kolunu bir konsola dayamış olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Arka plan sağında yeşil renkli bir perde görülmektedir.

Göğsü ve kolları sırma işlemeli lacivert setre, pantolon ve Aziziye fes formunda kırmızı fesden meydana gelen üniformayı nişan hamaili, gümüş İmtiyaz ve Liyakat Madalyaları, Abdülaziz Nişanı Ali İmtiyaz, Mecidi Nişan , Mecid-i Nişan Şemsesi, Nişan-ı Osmani, Nişan-ı Osmani şemsesi yabancı devletlere ait madalyalar ve merasim kılıcı tamamlamaktadır.

Solda yer alan konsol, kolların ve kılıcın duruşu alt kenara çapraz akslar meydana getirmektedir. Bütün olarak aynı akslar yönünde kompozisyona yerleştirilmiş olan figürün sol ayağı ve arka plan sağında yer alan perde ise, alt kenara dik inen akslardır. Arka plana doğru detaylar kaybolmaktadır. Konsolun arkası ve figürün oturduğu yer belirsizdir.

Işık yüz ve ellerde, sırma işlemelerde, setrenin eteklerinde, kılıç, madalya ve nişanlarda belirgindir. Yüz portre özelliğine sahiptir. Kumaş kıvrımları özensiz bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.57

Katalog No : 96
Fotograf No : 104
Env.No. : 702
Resim Adı : Müşir Gazi Osman Paşa (1832 - 1900)
Ressamı : C.Höm ???
İmza : C.Höm ???/Sol Alt Köşe / Beyaz / Latin Alfabesı
Yapım Yılı : 1889
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 74x64 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Meşrutiyet Salonu
Hasar Durumu : Tuvalin üst kısmında boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Osman Paşa, gri tonlarda belirsiz bir arka plan önünde, vücut cepheden, baş ve bakışlar hafif sağa yönelik, yarım portre olarak resmedilmiştir. Lacivert setresi, kaşık apoletleri, kordonu, nişan hamaili, madalya ve nişanlarıyla merasim üniforması kıyafetindedir.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Madalya ve nişanlar detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Işık yüzde, arka planda başın çevresinde, üniformanın metal aksamında beilirgindir. Üniforma orijinaline uygundur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.25

Katalog No : 97
Fotograf No : 105
Env.No. : 147
Resim Adı : Rauf Paşa (1838 - 1923)
Ressamı : H. Souliolis
İmza : H. Souliolis / Sağ Alt Köşe /Kırmızı /Latın Alfabesı
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 128x90 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür yeşil renkli bir arka plan önünde, ayakta, hafif sola yönelik olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Kırmızı fes, yaka ve kol kapakları sırma işlemeli lacivert setreden meydana gelen üniformayı kaşık apoletler, nişan hamaili, kordonu, sol elinde tuttuğu eldivenler ve merasim kılıcı ile madalya ve nişanları tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Yüzün detaylı ve gerçekçi bir şekilde resmedilmesine karşın, kolların öne doğru kıvrılışı, kaşık apoletler, ellerin ve bazı madalyaların resmedilişi özensizdir. Işık sağ arka planda, yüz ve ellerde belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.52

Katalog No : 98
Fotograf No : 106
Env.No. : 332
Resim Adı : Müşir Gazi Ahmed Muhdar Paşa (1839 - 1918)
Ressamı : Ohannes Kürkcüyan (1872 - 1924)
İmza : O. Kirkdjian / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesı
Yapım Yılı : 1910
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 128x88 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Meşrutiyet Salonu
Hasar Durumu : Tuvalde sol üst kısmında lekeler vardır

Tanım ve Değerlendirme : Ahmed Muhdar Paşa, koyu renkli bir arka plan önünde beyaz bir koltukta oturur vaziyette, vücut hafif sola, baş hafif sağa yönelik olarak merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Kırmızı fes, lacivert setre ve pantolondan meydana gelen üniformayı kaşık apoletler, nişan hamaili, sağ elinde tutuğu beyaz eldivenleri, sol elinde tutuğu kılıç ile madalya ve nişanlar tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Resmin sağından gelen ışık, figürün yüzünde ve sağ tarafta belirginleşmektedir. Arka planın ve sol tarafin karanlık görünümü, sağdan gelen ışık, canlı renklerin ve beyaz rengin dağılımıyla dengelenmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.77

Katalog No : 99
Fotograf No : 107
Env.No. : 11154
Resim Adı : Hasan Rıza Paşa (1844 - 1920)
Ressamı : J.Mixhelidakis
İmza : J.Mixhelidakis 1896 /Sağ Alt Köşe/Kırmızı/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1895
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 115x88 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi : 30.04.1984
Müzeye Kayıt Tarihi : 30.04.1984
Müzeye Geliş Yolu : Melih Öke tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu : Tuvalin alt kısmında boya dökülmeleri vardır

Tanım ve Değerlendirme : Hasan Rıza Paşa, ön planda toprak bir yolda, beyaz bir at üzerinde, üniforma ve pelerin giyimli olarak resmedilmiştir. Başında kefiye vardır. Toprak yolun yanından itibaren görülen düz ve yeşillikli alan, arka plandaki dağlara kadar uzanmaktadır. Gökyüzü geniş bir alanı kaplamaktadır.

Toprak yol, sol kenarla sağ kenar arasında, alt kenara çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Figürlerle yolun yanındaki düz alan aynı aksı tekrarlamaktadır. Dağlar ise alt kenara pareleldir.

Resim genel olarak yüzeysel ve şematik bir etkiye sahiptir. Figürlerin anatomik özellikleri gerçek dışıdır. Kenar çizgileri belirgindir.Sol alt köşede Osmanlıca "Hasan Rıza" yazılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.73

Katalog No : 100
Fotograf No : 108
Env.No. : 505
Resim Adı : Şehzade Yusuf İzzeddin (1857 - 1916)
Ressamı : Halil Paşa (1857 - 1939)
İmza : Halil . / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Eski Türkçe - Latin Alfabesı
Yapım Yılı : 1909
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 220x112 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Şehzade Yusuf İzzeddin, vücut ve baş sola dönük, sol ayağı bir adım önde, sağ elini bir sehpaya dayamış, sol elinde kılıcını ve eldivenlerini tutar vaziyette, ayakta üniformalı olarak resmedilmiştir. Arka planda yeşil renkli bir perde görülmektedir. Üniforma, hamidiye kalıplı yüksek kırmızı fes, lacivert setre, pantolon ve kaputtan meydana gelmektedir.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Işık zeminde sağda, yüz ve ellerde aydınlık alanlar meydana getirmektedir. Toprak zeminde gölgeler belirgindir. Figürün ve solda yer alan sehpanın ince fırça vuruşlarıyla resmedilmesine karşın, toprak zemin geniş ve hareketli fırça vuruşlarıyla resmedilmişdir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.39

Katalog No : 101
Fotograf No : 109
Env.No. : 10098
Resim Adı : Said Halim Paşa (1863 - 1921)
Ressamı : L.Metallidis
İmza : Fhotographie L.Metallidis/Tuval Arkası Sağ Alt Köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Fotoğraf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 68x51 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Realist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1972
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Alt kısımda boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Said Halim Paşa, açık renkli bir arka plan önünde yarım portre olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Kırmızı fes ve lacivert setreden meydana gelen üniformayı kaşık apoletler, nişan hamaili, Mecid-i Nişan şemsesi, Nişan-ı Osmani, Nişan-ı Osmani şemsesi, Liyakat madalyası, gümüş ve altın İmtiyaz madalyaları tamamlamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir ve gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Işık yüzde ve üniformanın metal aksamında belirgindir. Üniforma orijinaline uygundur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.66

Katalog No : 102
Fotograf No : 110
Env.No. : 25312
Resim Adı : Serasker Redif Paşa (Seraskerliği 1876 - 1877)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 67x86 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu : Tuvalde çatlamalar vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Redif Paşa, koyu renkli bir arka plan önünde, hafif sola yönelik ve yarım portre olarak, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Yaka ve kol kapakları ile önü sırma işlemeli lacivert setre ve aziziye fes formunda kırmızı fesden meydana gelen merasim üniformasını,sırma işlemeli kaşık apoletler, nişan hamaili, Nişan-ı Osmani şemsesi, Mecid-i Nişanı, Mecid-i Nişan şemsesi ve sol elinde tuttuğu merasim kılıcı tamamlamaktadır.

Işık ve detaylar yüzde, üniformanın sırma işlemelerinde, madalya ve nişanlarda belirgindir. Yüz portre özelliğine sahiptir. Sol kol ve vücudun alt kısmı, arka planla bütünleşmiş bir şekilde bir şekilde koyu renklidir. Kılıç tutan sağ el, özensiz bir şekilde resmedilmiştir. Üniforma orijinaline uygundur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.133

Katalog No : 103
Fotograf No : 111
Env.No. : 9392
Resim Adı : Hafiz Hakkı Paşa (1879 - 1915)
Ressamı : Ohannes Kürkçüyan (1872 - 1924)
İmza : Atelier Phebus O.Kürkdjian 1914/ Sağ Alt Köşe/ Beyaz/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1914
Tekniği : Fotoğraf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 130x88 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Realist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Hafiz Hakkı Paşa, gri tonlarda boyalı sütunlu bir duvar önünde, ayakta, vücut cepheden, baş hafif sola dönük olarak ve merasim üniforması ile resmedilmiştir.

Kalpak,lacivert setre ve pantolondan meydana gelen merasim üniformasını sırma işlemeli kaşık apoletler, kordon, sol elinde tuttuğu eldivenler ve merasim kılıcı, sol göğsü üzerinde takılı Nişan-i Osmani, Mecid-i Nişan ve altın Liyakat madalyası tamamlamaktadır.

Figürün yüzü, elleri ve başının tam arkasında yer alan duvar, resmin diğer bölümlerine göre daha aydınlıktır. Üniformanın metal aksamında ışık yansımaları vardır. Yüz idelize edilmiş olmakla beraber portre özelliğine sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.77

Katalog No : 104
Fotograf No : 112
Env.No. : 11300
Resim Adı : Enver Paşa (1881 - 1922)
Ressamı : Kraus Hiamis
İmza : D'apres Kraus Hiamis 1934 / Sağ Alt Köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1934
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 65x54 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 19.06.1995
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Enver Paşa, çeşitli renklerde boyanmış bir arka plan önünde, vücut ve baş sola dönük ve dörtte üç profilden, yarım portre olarak resmedilmiştir. Bakışlar izleyiciye yöneliktir. Kalpak, kırmızı zıhlı haki ceket ve kırmızı devrik yakalı gri erkan pelerini giyimlidir. Göğsünün sol tarafında altın İmtiyaz madalyası taşımaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Renkler ışıklı tonlarda, uyumlu geçişlerle kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.66

Katalog No : 105
Fotograf No : 113
Env.No. : 8531
Resim Adı : Enver Paşa (1881 - 1922)
Ressamı : A.Fischer
İmza : A.Fischer Berlin 1917 /Sağ Alt Köşe/ Siyah / Latin alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 147x90 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Klasik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Enver Paşa, ön planda sütunlu bir yapının önündeki terasta, ayakta, hafif sola dönük olarak, diz hizasına kadar iki eliyle kılıcını tutar vaziyette, merasim üniformasıyla resmedilmiştir. Bu kompozisyonun arkasında, birinci planda solda yeşillikli bir alan, sağda sütunlu yapının hemen yanında bir kule ve servi ağaçları, solda ikinci planda deniz, üçüncü planda ise Eminönü ve sırtları görülmektedir. Gökyüzü sağdaki ağaçların üstünden başlayarak, sola doğru genişleyen bir alanı kaplamaktadır.

Sağdaki sütunlu yapı, sağ alt kenardan başlayıp sol üst köşe yönünde alt kenara çapraz bir aksla kompoisyona yerleştirilmiştir. Orta ve arka planda kompozisyon alt kenara pareleldir Figür, sütunlar, kule ve ağaçlar resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Figürün yüzü portre özelliğine sahiptir. Kalpak, haki renkli ceket ve pantalondan meydana gelen üniformasını, kaşık apoletler nişan hamaili, merasim kılıcı, madalya ve nişanlar tamamlamaktadır. Yakada takılı bulunan Nişan Mecid-i Nişan'dır. Göğüs solunda en üste altın ve gümüş İmtiyaz ve Liyakat madalyaları, bunların altında Mecid-i Nişanı, Nişan-ı Osmani şemsesi, Alman demir Salip Nişani, Avusturya-Macaristan Muharebe Liyakat madalyası yer almaktadır.

Ön plandan arka plana doğru detaylar azalmaktadır. Derinlik etkisini, kemerli açıklıklar ve ön planda zeminde yer alan taşların dizilişi güçlendirmektedir. Resmi aydınlatan yaygın ışık, ön planda yumuşak gölgeler meydana getirmektedir. Figürün ellerinde, yüzünün sağ tarafında ve üniformanın madeni aksamında da belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.11

Katalog No : 106
Fotograf No : 114
Env.No. : 408
Resim Adı : Üsteğmen İsmail
Ressamı : Cevad
İmza : Cevad / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 100x64 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Üsteğmen İsmail, bir merdiven korkuluğu ve pencerenin görüldüğü bir arka plan önünde, ayakta, baş tam cepheden, gövde hafif sola dönük, sol elinde kılıç tutar vaziyette resmedilmiştir. Kırmızı setre, beyaz pantalon, kaşık apoletler ve ayyıldızlı kalpağı ile II. Abdülhamit Dönemi Maiyyet-i Seniyye subayı kıyafetindedir.

Arka plan solunda yer alan pencere ve korkuluk alt kenara çapraz bir aksla yerleştirilmiştir. Figürün yer aldığı zemin, korkuluğun hemen önünden itibaren, mavi renkte devam etmektedir.

Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır. Arka plan figüre oranla daha özensiz resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.22

Katalog No : 107
Fotograf No : 115
Env.No. : 8511
Resim Adı : Er Portresi*
Ressamı : Fausto Zonaro (1854 - 1929)
İmza : F.Zonaro / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1964
Tekniği : Karton Üzerine Pastel Boya
Ölçüleri : 63x48 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

* Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan Dömeke savaşı isimli resimde kompozisyonun ortasında, ikinci sırada görülen figürün eskizidir Fotograf 116).

Tanım ve Değerlendirme : Figür, vücut cepeden, baş hafif sağa dönük, yarım portre olarak başında hamidiye kalıplı kırmızı fes, üzerinde mavi renkli üniforması, göğsünde fişekliği ve sırtında çantasıyla resmedilmiştir. Resmin alt kısmında ve arka planda kağıt doğal renginde bırakılmıştır.

Figürün yüzü portre özelliği göstermektedir. Savaş psikolojisini yansıtan bir ifadeye sahiptir. Işık ve plastik değerler yüzde yoğunlaşmaktadır. Soğuk ve sıcak renkler sıcak bir armoniyle kullanılmıştır

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi Kataloğu, **a.g.k.,** s. 53 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.115

Fotograf 116. Dömeke Savaşı - Dolmabahçe Sarayı Müzesi

Katalog No : 108
Fotograf No : 117
Env.No. : 8512
Resim Adı : Er Portresi *
Ressamı : Fausto Zonaro (1854 - 1929)
İmza : F.Zonaro / Sol Alt Köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1964
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 66x48 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 196?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

* Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan Dömeke Savaşı isimli resimde, en önde yer alan soldan ikinci figürün eskizidir (Fotograf 116).

Tanım ve Değerlendirme : Figür baş cepheden, vücut sola dönük, sol kol havada, sağ eliyle soldaki tüfeği tutar vaziyette, bir hamle anında, yarım portre olarak resmedilmştir. Bakışlar sağa yöneliktir. Başında hamidiye kalıplı kırmızı bir fes, sırtında çanta ve göğsünde fişekliği vardır.

Figürün yüzü portre özelliği göstermektedir ve savaş psikolojisini yansıtan bir ifadeye sahiptir. Işık yüzeylerde yansımalar ve aydınlık alanlar meydana getirmektedir. Işık ve plastik değerler yüzde yoğunlaşmıştır.

Yayınlandığı yer : Muharebe Konulu Resim Sergisi Kataloğu **a.g.k.**, s. 54 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.114

Katalog No : 109
Fotograf No : 118
Env.No. : 962
Resim Adı : Yzb. Nurettin (Balkan Savaşı Şehidi)
Ressamı : Hidayet
İmza : Hidayet / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin alfabesı
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 34x42 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Yzb. Nurettin, koyu renk bir arka plan önünde, hafif sağa dönük ve yarım portre olarak, piyade sınıfı üsteğmen üniformasıyla resmedilmiştir.

Figürün sağ tarafı ve yüzü nereden geldiği belli olmayan bir ışıkla aydınlatılmıştır. Kenar çizgileri belirgindir. Resim yüzeysel bir etkiye sahiptir. Işık ve rengin kullanımı başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 110
Fotograf No : 119
Env.No. : 971
Resim Adı : Mareşal Mustafa Kemal (1881-1938)
Ressamı : Foto Ferit İbrahim
İmza : Foto Ferit İbrahim / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Fotograf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri :
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Realist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Atatürk Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Arka plan mavi, yeşil tonlarda boyanmıştır. Atatürk dörtte üç profilden mareşal üniforması ile ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Göğsün sol tarafında altın İmtiyaz madalyası vardır.

Yüz idealize edilmiştir ve portre özelliğine sahiptir. Yüz ve göğüs kısmı, resmin diğer bölümlerine göre daha aydınlıktır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.30

Katalog No : 111
Fotograf No : 120
Env.No. : D. 1125
Resim Adı : Mareşal Mustafa Kemal (1881 - 1938)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Fotograf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 40x55 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Realist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze Atatürk Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, düz bir arka plan önünde, vücut cepheden, baş hafif sola dönük ve yarım portre olarak, mareşal üniforması ile resmedilmiştir. Göğüsünün sol tarafında altın İmtiyaz madalyası, başında kalpak vardır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Sağdan gelen ışıkla aydınlanan resimde, sol taraf daha karanlık görünümlüdür.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.137

Katalog No : 112
Fotograf No : 121
Env.No. : 11284
Resim Adı : Mareşal Fevzi Çakmak (1876 - 1950)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 43x55 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuvalin sağ alt köşesinde boya dökülmeleri vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Mareşal Fevzi Çakmak, sarı ve kırmızı tonlarda boyalı bir arka plan önünde, haki renkli üniforması ile, hafif sağa dönük ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Göğsün sağ tarafında istiklal madalyası vardır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir, Resmi aydınlatan yaygın ışık, yüzde belirginleşmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.138

Katalog No : 113
Fotograf No : 122
Env.No. : 10110
Resim Adı : Orgeneral Cemal Gürsel (1895 - 1966)
Ressamı : Bernard Hailstone
İmza : Hailstone 1960 / Sağ alt köşe/ Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1960
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 78x70 cm.
Konusu : Portre
Üslubu :
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 197 ?
Müzeye Geliş Yolu : Yapı ve Kredi Bankası tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Orgeneral Cemal Gürsel, koyu kırmızı renkte bir arka plan önünde hafif sola dönük, yarım portre olarak, kollarını göğsünde birleştirmiş bir vaziyette, haki renkli üniformasıyla resmedilmiştir. Bakışlar izleyiciye yöneliktir.

Yüz portre özelliğine sahiptir ve gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Hafifçe gülümseyen anlık bir ifadeye sahiptir. Fırça vuruşları hareketlidir. Işık gölge ayrımları arka planda, kumaş kıvrımlarında, yüz ve ellerde belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.21

Katalog No : 114
Fotograf No : 123
Env.No. : 11295
Resim Adı : Cumhurbaşkanı Atatürk (1881 - 1938)
Ressamı : Jeanne Weinberg
İmza : Foto Jeanne Weinberg /Sağ Alt Köşe/Kırmızı/Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 213x110 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Klasik Kompozisyon
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 13.07.1994
Müzeye Geliş Yolu : Anıtkabir Müzesi'nden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Şeref salonu
Hasar Durumu : İmzanın bulunduğu kısımda yırtılma vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, sola dönük ve dörtte üç profilden, ayakta, frak giyimli olarak resmedilmiştir. Sağ göğsünde İstiklal madalyası taşımaktadır. Zemin kahverengi, bej renkli karolardan meydana gelmektedir. Arka planda sol kenardan itibaren resmedilmiş olan kemerli bir açıklıktan, bir sütun gövdesi ve gökyüzü görülmektedir. Arka plan sağı belirsiz ve koyu renklidir.

Derinlik etkisi kemerli açıklık ve yer karoları ile sağlanmıştır. Yüz idealize edilmiştir ve portre özelliğine sahiptir. Kemerli açıklıktan gelerek figürü aydınlatan ışık, baş ve özellikle gözlerin çevresinde yoğunlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.63

Katalog No : 115
Fotograf No : 124
Env.No. : D. 1796
Resim Adı : TBMM. Reisi Mustafa Kemal Atatürk (1881 - 1938)
Ressamı : Photo Françaıs
İmza : Photo Françaıs, 1924 Consple/ Sağ Alt Köşe/Beyaz /Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1924
Tekniği : Fotograf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 98x68 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Usluplaştırılmış Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Atatürk salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, çeşitli renklerde boyanmış bir arka plan önünde ayakta, vücut hafif sola yönelik, baş cepheden kollarını arkasında birleştirmiş olarak diz hizasına kadar resmedilmiştir. Frak ve kalpağı siyah renklidir

Yüz idealize edilmiştir ve portre özelliğine sahiptir. Işık,figürün yüzünde ve arka plan sağında aydınlık alanlar meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.31

Katalog No : 116
Fotograf No : 125
Env.No. : 11158
Resim Adı : Cumhurbaşkanı Atatürk (1881 - 1938)
Ressamı : Münif Fehim Özerman (1889 - ?)
İmza : Münif Fehim /Sol Alt Köşe/Yeşil/Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 75x61 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 29.11.1981
Müzeye Kayıt Tarihi : 16.12.1981
Müzeye Geliş Yolu : Münif Fehim Özerman tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, ön planda işlemeli bir koltukta oturur vaziyette, sağa dönük olarak, dörtte üç profilden resmedilmiştir.Siyah simokin, beyaz gömlek ve papyon giyimlidir. Sağ gösünde İstiklal madalyası taşımaktadır. Arka planda solda bezemeli bir duvar, sağda bir konsol ve kırmızı dökümlü bir perde görülmektedir.

Figür sol alt köşe yönünde, alt kenara çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Perdenin kıvrımları, figürle ters yönde çapraz akslar meydana getirmektedir. Arka plan alt kenara pareleldir.

Detaylar belirgin değildir. Yüz portre özelliğine sahiptir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Işık, koltuğun ve konsolun sarı yaldızlı yüzeylerinde, figürün başının sol tarafında ve perdede belirginleşmektedir. Mekan bir saray içi olmalıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.75

Katalog No : 117
Fotograf No : 126
Env.No. : 11298
Resim Adı : Cumhurbaşkanı Atatürk (1881 - 1938)
Ressamı : Şerif Renkgörür (1887- 1947)
İmza : Şerif Renkgörür, 1938 /Sağ Alt Köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1938
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 126x99 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograftan Üsluplaştırılmış Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 12.07.1994
Müzeye Geliş Yolu : Anıtkabir Müzesi'nden gelmiştir
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, ön planda vücut dörtte üç, baş tam profilden, ayakta ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Siyah smokin, pelerin, beyaz gömlek giyimlidir. Eldivenli sol elinde melon şapka tutmaktadır. Arka planda sağ kenardan itibaren resmedilmiş TBMM binası, solda ağaçlıklı bir alan ve gökyüzü görülmektedir.

Arka plan genel olarak alt kenara pareleldir Detaylar belirgin değildir. Fırça vuruşları geniş ve hareketlidir. Resmi aydınlatan ışık, yumuşak gölgeler ve yansımalar meydana getirmektedir. Yüz portre özelliğine sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.105

Katalog No : 118
Fotograf No : 127
Env.No. : D. 2821
Resim Adı : Cumhurbaşkanı Atatürk (1881 - 1938)
Ressamı : Foto Şafak
İmza : Şafak İstanbul /Sağ Alt Köşe/Siyah/Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Fotoğraf Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 103x117 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograf Üzerine Realist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi :
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat /Atatürk salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, sağ kenara dönük ve dörtte üç profilden, elleri ceplerinde, ayakta, frak giyimli olarak resmedilmiştir. Sağ göğsünde İstiklal madalyası taşımaktadır. Çeşitli renklerde boyanmış olan zemin ve arka plan bütünleşmiştir. Figürün hemen arkasında, sağ kenardan itibaren resmedilmiş bir çiçeklik yer almaktadır. .

Yüz idealize edilmiştir ve portre özelliğine sahiptir. Işık figürün başında, arka planda başın hemen arkasında ve zeminde belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.108

Katalog No : 119
Fotograf No : 128
Env.No. : 11290
Resim Adı : Bayrak Önünda Atatürk
Ressamı : Althan Enson (1939)
İmza : A.Enson /Sağ Alt Köşe / Mavi / Latin alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 45x35 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Fotograftan Üsluplaştırılmış Boyama
Müzeye Geliş Tarihi : 25.12.1992
Müzeye Kayıt Tarihi : 25.12.1992
Müzeye Geliş Yolu : Althan Enson tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Atatürk, hafif sola dönük ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Beyaz gömlek ve papyon, siyah ceket giyimlidir. Hafifçe dalgalanan Türk bayrağı arka planı kaplamaktadır.

Yüz portre özelliğine sahiptir. Parlak ve ışıklı renklerle idealize edilmeye çalışılmıştır. Resim genel olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 120
Fotograf No : 129
Env.No. : 11263
Resim Adı : Yedinci Cumhurbaşkanı Kenan Evren
Ressamı : Yaşar Çallı
İmza : Y.Çallı / Sol alt köşe/ Lacivert / Latin alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 140x94 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist Boyama
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 03.02.1988
Müzeye Geliş Yolu : Kenan Evren tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Yedinci Cumhurbaşkanı Kenan Evren Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kenan Evren yeşil renkli bir arka plan önünde, ayakta, siyah frak, beyaz gömlek ve papyon giyimli olarak resmedilmiştir. Sol arka planda Türk bayrağı görülmektedir. Yüz portre özelliğine sahiptir. Renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Fırça vuruşları hareketlidir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.110

Katalog No : 121
Fotograf No : 130
Env.No. : D.1642
Resim Adı : Nene Hatun
Ressamı :
İmza : Nahol ? / Sağ alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 59x40 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Yenişehir Orduevinden gelmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kurtuluş Savaşı salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür, koyu renkli bir arka plan önünde hafif sağa dönük ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Başında kırmızı kep üzerinde beyaz tülbent ve kahverengi bir örtü bulunmaktadır. Sağda bastonunun sapı görülmektedir.

Yaşlı bir insan olan figürün yüz çizgileri gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Arka planın ve elbisenin koyu rengine karşın, yüzün üst kısmında, sağ alt köşede kuvvetli bir ışık, aydınlık alanlar ve sert gölgeler meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.76

Katalog No : 122
Fotograf No : 131
Env.No. : 11191
Resim Adı : Turgut Reis* (Ölümü : 1565)
Ressamı : Ali Sami Boyar (1880 - 1967)
İmza : Ali Sami 1914 /Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin alfabesı ve Osmanlıca
Yapım Yılı : 1914
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 105x77 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 15.08.1986
Müzeye Geliş Yolu : Gnkur Destek Kıtaları K'lığından gelmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kesici silahlar salonu
Hasar Durumu :

* Deniz Müzesi koleksiyonunda 3897 env. no ile kayıtlı, İngoda Romero Jusmet imzalı ve 1914 tarihli Turgut Reis isimli resimle benzerlik gösterir.

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda, profilden ve yarım portre olarak resmedilmiş olan Turgut Reis, orta planda solda bir dağ, sağda bir şehir silüeti ve deniz, denizin bitiminde ise, arka planda dağlık bir alan yer almaktadır. Figürün başı, sağ taraf daha geniş olmak üzere gökyüzünü ikiye bölmektedir. Turgut Reis kavuk, işlemeli cepken, koyu renk şalvar giyimlidir. Belindeki kuşakta bir hançer vardır.

Figür bütün olarak alt kenara dikey bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Baş, sakallar ve hançer soldan sağa doğru çapraz akslar, kavuk ters yönde çapraz bir aks meydana getirmektedir. Orta ve arka planda yer alan manzara alt kenara pareleldir.

Işık, beyaz alanlarda, figürün yüzünde, kumaş kıvrımlarında ışıklı ve gölgeli alanlar meydana getirmektedir. Arka plana doğru detaylar azalmaktadır. Ön plandan arka plana doğru geçişler başarılıdır. Figürün sağ kolunun arkaya doğru kıvrılmasında deformasyon vardır.

Yayınlandığı yer : S.P.Boyar, **a.g.e**., s.147/ **.** T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.14

Katalog No : 123
Fotograf No : 132
Env.No. : 506
Resim Adı : Cezayir Emiri Abdülkadir (1808 - 1883)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 124x102 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Romantik Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuvalin üst kısmında çatlaklar ve boya dökülmeler vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Emir Abdülkadir, ön planda at üzerinde resmedilmiştir. Figürün yer aldığı yeşillikli ve engebeli alan, arka planda görülen dağlara kadar devam etmektedir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır. Baş tam profilden, başında sarık ve kefiyesi, sağ elinde tuttuğu kılıcı ile cepken ve şalvar giyimli olarak resmedilmiştir.

Resimdeki hareket soldan sağa doğrudur, Atın vücudu sol kenardan sağ alt köşeye doğru kompozisyona yerleştirilmiştir. Figürün uçuşan kefiyesi, arka planda yer alan dağlar alt kenara pareleldir. Figürle, arka plan arasındaki arazinin engebeleri, alt kenara hafif çapraz ve parelel akslar meydana getirmektedir.

Portre özellikleri Emir Abdülkadir'in diğer rseimleriyle benzerlikler göstermektedir. Hareketler durağan ve geçek dışıdır. Ön plan solunda görülen bir küp içindeki yapraklar, mekanın gerçek dışı etkisini güçlendirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.133

Katalog No : 124
Fotograf No : 133
Env.No. : 828
Resim Adı : Cezayir Emiri Abdulkadir (1808-1883)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 48x43 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu

Tanım ve Değerlendirme : Figür koyu renk bir arka plan önünde, profilden ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Başı ve gövdesi beyaz bir kumaşla örtülüdür.

Portre özellikleri Emir Abdülkadir'in diğer resimleriyle benzerlik göstermektedir. Kumaş kıvrımları gerçek dışıdır. Kenar çizgileri belirgindir. Resim genel olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.154

Katalog No : 125
Fotograf No : 134
Env.No. : 942
Resim Adı : Gürcü Kadın ve Erkekleri
Ressamı : A.Rıcaut
İmza : A.Rıcaut 1897 / Sağ ve Sol alt köşeler/ Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1897
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri :
Konusu : Portre
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Biri kadın, dördü erkek beş figür yarım portre olarak, Üçü kare, biri daire, biri oval formlu birer çerçeve içinde resmedilmiştir. Kıyafetler ve duruşlar farklı olmakla beraber yüz şekli, burun, gözler ve dudaklarda benzer özellikler görülebilmektedir. Renkler açık ve ışıklı tonlarda kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.18

Katalog No : 126
Fotograf No : 135
Env.No. : 941
Resim Adı : Çerkez Figürü
Ressamı : A.Ricaut
İmza : A.Ricaut 1897 / Sağ alt köşe/ Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1897
Tekniği : Kağıt Üzerine Karakalem ve Suluboya
Ölçüleri : 33x23 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür, vücut cepheden baş sola yönelik ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Pembe mintan ve iki yanında fişeklik olan çerkezka giyimlidir. Başında puşu vardır. Belindeki kama ve kollarının dirsekten aşağısı belirgin değildir. Yüz portre özelliğine sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.17

Katalog No : 127
Fotograf No : 136
Env.No. : 5597
Resim Adı : Rus Muharriri Sevçen
Ressamı : Fausto Zonaro (1854 -1929)
İmza : Zonaro / Alt Orta Kısım / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Karakalem ve Suluboya
Ölçüleri : 24x16,5 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1952
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Figür vücut hafif sağa, baş hafif sola yönelik ve yarım portre olarak resmedilmiştir.

Yüz potre özelliğine sahiptir. Siyah beyaz ve gri tonlarının hakim olduğu resim, gelişi güzel kullanılmış kırmızı lekelerle canlandırılmıştır. Işık yüzeylerde aydınlık alanlar meydana getirmektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.116

Katalog No : 128
Fotograf No : 137
Env.No. : 11274
Resim Adı : Sabiha Sultan
Ressamı : Enver Paşa
İmza : Berlin 9 Haziran 1921 Enver / Alt orta kısım / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1921
Tekniği : Karakalem
Ölçüleri : 34x25 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Realist
Müzeye Geliş Tarihi : 03.07.1989
Müzeye Kayıt Tarihi : 03.07.1989
Müzeye Geliş Yolu : Enver Paşa tarafından İvon- Karsan'a hediye edilen resim Ali Karsan tarafından müzeye verilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Enver Paşa'nın eşi Sabiha Sultan, vücut cepheden, baş hafif sola yönelik ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Yüz potre özelliğine sahiptir ve gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.60

Katalog No : 129
Fotograf No : 138
Env.No. : 1079
Resim Adı : Tepedelenli Ali Paşa* (1744 - 1822)
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 66x495 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

* Tepedelenil Ali Paşa Butronto Gölünde' isimli resimdeki Tepedelenli Ali Paşa figürü ile portre, kıyafet, duruş açısından aynı özellikleri göstermektedir. Orjinalinin bugün nerede olduğu belirlenemeyen bu resim, Ahmet Rasim, Resimli ve Haritalı Osmanlı Tarihi, İstanbul 1330, C.4 s. 1765'de yayınlanmıştır.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Tanım ve Değerlendirme : Ali Paşa, koyu renkli arka plan önünde, dörtte üç profilden beyaz sakalı ve bıyığı, elinde nargilesiyle yaşlı bir insan olarak resmedilmiştir. Kaftan, cepken, şal kuşak giyimlidir. Başlığı, cepkeni ile aynı renk ve desendedir. Belinde kılıç ve tabancaları mevcuttur. Figür sol alt köşeden sağ üst kenara yükselen bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir.

Kumaş kıvrımları ışık-gölge karşıtlıklarıyla belirginleşmiştir. Resim genel olarak yüzeysel etkilidir. Fügürün duruşu gerçekçi değildir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.154

Katalog No : 130
Fotograf No : 139
Env.No. : 795
Resim Adı : Ağa Hüseyin Paşa* (1776-1849)
Ressamı : Sermet Muhtar Alus (1887-1957)
İmza : Sermed / Sol Alt Köşe / Siyah / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1906 (H.1324)
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x45 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

* Serasker Hüseyin Paşa'nın aynı kavuk ve aynı pozla yapılmış bir resminin fotografı Askeri Müze'de mevcut olup, resmin orijinalının nerede olduğu tespit edilememiştir.

Tanım ve Değerlendirme : Ağa Hüseyin Paşa, koyu renkli bir arka plan önünde, oldukça yakın bir bakış noktasından, yarım portre olarak ve cepheden resmedilmiştir. Yakaları sırma işlemeli kaftanı, kırmızı renklidir. Başında perişan kavuk formunda kavuğu vardır.

Işık resmin üst kısmını kaplayan beyaz kavuk üzerinde yoğunlaşmıştır. Sağ üst kenarda ve sol alt köşede gölgeler belirgindir. Yüz ifadesizdir ve portre özelliğine sahiptir

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.93

Katalog No : 131
Fotograf No : 140
Env.No. : 693
Resim Adı : Şeyh Şamil
Ressamı : Sermed Muhtar Alus (1887 - 1957)
İmza : Sermet / Sol Alt Köşe / Mavi / Osmanlıca
Yapım Yılı : Okunamadı
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 55x40 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Şeyh Şamil, koyu renkli bir arka plan önünde, hafif sağa dönük ve yarım portre olarak resmedilmiştir. Siyah tüylü ve beyaz sarıklı kalpak ve göğsünün iki yanında fişeklikler olan beyaz çerkezka giyimlidir.

Baş kısmında yoğunlaşan ışık, sağ tarafda ve kumaş kıvrımlarında gölgeli alanlar meydana getirmektedir. Resmin genelindeki yüzeyel etki, figürün duruşu ve anotomik yapıdaki deformasyon ile belirginleşmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.95

Katalog No : 132
Fotograf No : 141
Env.No. : 686
Resim Adı : Gazi Baba
Ressamı : Ahmed Refik
İmza : Ahmed Refik / Sol Alt Köşe / Beyaz / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1877 (H.1294)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 52x66,5 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Gazi Baba. yeşil renkli arka plan önünde, bir koltukta oturur vaziyette, yarım portre olarak, sol kenara dönük ve dörtte üç profilden uzun beyaz sakallı, yaşlı bir insan olarak resmedilmiştir.

Başında uzun siyah püsküllü kırmızı bir fes vardır Ceketi kahverengi olup, göğüs solunda Nişan-i Osmani, Mecid-i Nişan, Mecid-i Nişan Şemsesi ve Liyakat madalyaları vardır. Kemerinin solundan kılıcının kabzası görülmektedir.

Yüz gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Detaylar yüz çizgilerinde, madalyalarda, sakal ve bıyıklarda belirgindir. Geniş alanlarda renkler düz sathlar halinde kullanılmıştır.

Çerçeve altında Osmanlıca "Mekteb-i Harbiye'nin ilk kapıcısı Gazi Baba" yazılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.17

Katalog No : 133
Fotograf No : 142
Env.No. : 496
Resim Adı : Zurnazen
Ressamı : Hasan Tahsin Parsadan
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 68x53 cm.
Konusu : Portre
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Envanterde eski Mehter Başı Hasan Tahsin Parsa'dan tarafından yapıldığı yazılıdır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Çeşitli bölümlerde boya dökülmeleri vardır

Tanım ve Değerlendirme : Figür bir sedir üzerinde, bağdaş kurmuş oturur vaziyette, zurna çalarken resmedilmiştir. Başında sorguçlu kavuğu, üzerinde üç etek, şalvar, şal, kuşak ve cübbesi ile Mehterhane-i Hakani Zurnazen kıyafetindedir.

Figürün zurna tutuşu ve üflerken yüzünün aldığı şekil oldukça gerçekçidir. Renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Fırça vuruşları hareketlidir. Figürün arkasında aydınlık bir alan vardır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.50

4.2.3. Peyzajlar

Katalog No : 134
Fotograf No : 143
Env.No. : 386
Resim Adı :
Ressamı : Mehmed Ali (Kafkasyalı)
İmza : Kafkasyalı Mehmed Ali / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 66x86 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

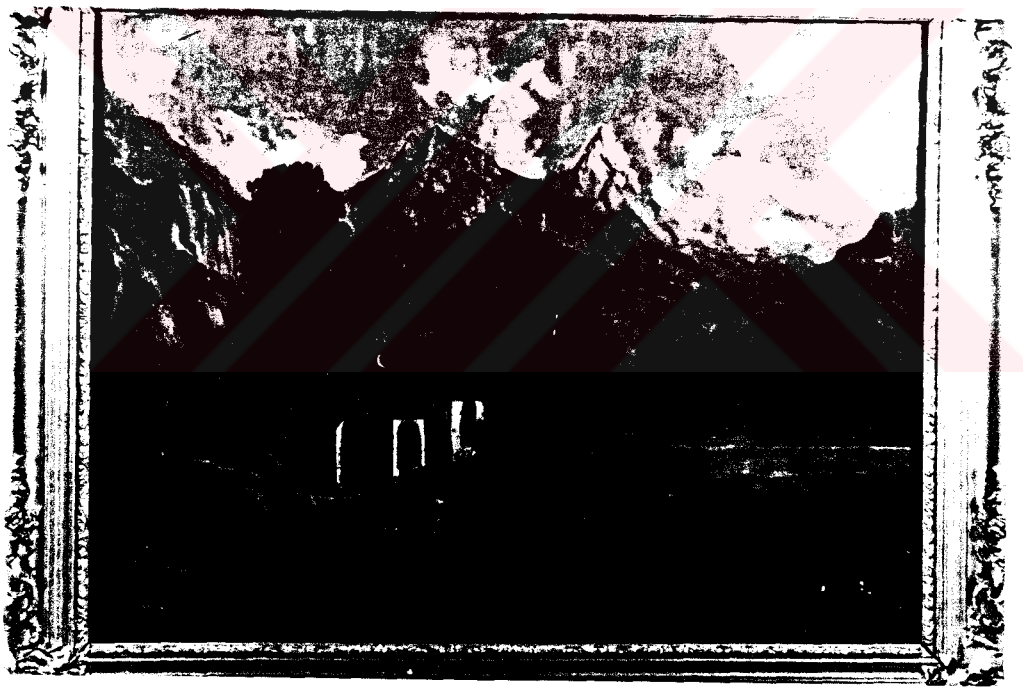

Tanım ve Değerlendirme : Bir göl kenarında ön planda, solda ağaç kütüklerinin bulunduğu çimenlikli bir alan, bundan sonra gelen toprak zeminde hemen sol kenarda bulunan bir tepeye dayanmış, ahşap çatılı bir gölgelik, ağaçlar arasında çan kulesi olan bir kulübe, arkada ağaçlar, sağ kıyıda kayıklar, ön plandan orta plana kadar devam eden göl ve tekrar bir kıyı görünümü resmedilmiştir. Orta plan sağında ve solunda yamaçları görülen birer dağ ve arka planda iki ayrı dik yükseltiyle sonuçlanan bir dağ bulunmaktadır. Dağların üstünden görülen mavi gökyüzünde bulut kümeleri yer almaktadır.

Kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Resmin hemen alt kenarından itibaren, kıyının çapraz bir aksla başlayarak girinti ve çıkıntılarla devam etmesi, solda görülen çimenli alanın, ağaç kütüklerinin, kayıkların ve kulübenin çeşitli doğrultularla kompozisyona yerleştirilişi, parelel düzenlemenin monotonluğunu kıran düzenlemelerdir.

Belirgin kenar çizgileri, özellikle ön plana göre daha özensiz ve detaysız resmedilmiş olan dağlarda, şematik bir görünüm meydana getirmektedir. Arka plandaki dağ, diğer dağlardan farklı olarak kahverengi, sarı tonlarının kullanımıyla belirginleşmiştir. Ön plan solunda, aydınlık ve gölgeli alanlar meydana getiren ışık, su yüzeyinde donuklaşarak yansımaktadır. Arka planda yer alan dağ ve gökyüzü daha parlak ve aydınlık bir görünüme sahiptir. Ön plandaki sert gölgeler, ışığın su yüzeyindeki yansıması resmin fotograftan çalışıldığı izlenimi vermektedir. Ön plandan arka plana doğru detaylar azalmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.70

Katalog No : 135
Fotograf No : 144
Env.No. : 361
Resim Adı :
Ressamı : Emin (Selimiyeli)
İmza : Emin Selimiyeli / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 74x99 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Resmin sağ tarafında arka plana kadar devam eden bir göl, solda ön planda toprak bir yol, ağaçlar ve yeşillikler arasında bir ev, orta planda yine ağaçlar arasında evler ve bunların arkasında bir tepe resmedilmiştir. Arka planda sağda ikidağ arasından karlı bir dağ görülmektedir. Kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplayan gökyüzü, sağ tarafta daha yoğun olmak üzere bulutludur.

Resmin sol tarafında yer alan toprak yol sağ alt köşeden başlayarak, sol kenara doğru uzayan bir aks yönünde kompozisyona yerleştirilmiştir. Kıyının girinti ve çıkıntılarla orta planda devam edişi, evlerin sağ alt kenarına yönelik olarak yerleştirilişi dışında, kompozisyon resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir.

Belirgin kenar çizgilerinin kullanıldığı resimde detaylar, ön plandan arka plana doğru azalmaktadır. Renkler arka plana doğru giderek soluklaşmaktadır.Ön plan solunda ışıklı ve gölgeli alanlar meydana getiren ışık, su yüzeyinde donuklaşarak yansımaktadır.Gökyüzünün resmedilişi, ön plandan arka plana geçişlerde rengin kullanımı başarısızdır. Ön plan solunda görülen sert gölgeler, ağaçların resmedilişi, belirgin kenar çizgileri, ışığın su yüzeyindeki donuk yansıması resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.26

Katalog No : 136
Fotograf No : 145
Env.No. : 688
Resim Adı :
Ressamı : Mehmed
İmza : Mehmed Menal Levçil Pazar Sene 3 / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 72x90 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Üzerinde köprü olan bir derenin iki kıyısında, ön plandan orta plana doğru ağaçlıklı bir manzara resmedilmiştir. Arka plan solunda, bir dağ görülmektedir. Gökyüzü, kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Resmin hemen ön planında, sağdaki ağaç ve toprak zeminden sonra, solda resmin alt kenarına parelel olarak resmedilmiş olan dere, resmin sağına doğru kıvrılarak orta plana kadar devem etmektedir. Derenin sağ tarafında ağaçlar altında bir çadır ve bir kulübe görülmektedir. Derenin sol tarafındaki kıyısı yeşilliklidir ve sol kenarda daha

uzakta görülen bir kaç ağaç yer almaktadır. Bu ağaçların arkasından görülen düzlük, arka planda yer alan dağa kadar devam etmektedir.

Derinlik etkisi, derenin ve ağaçların önden arkaya doğru yerleştirilişi ile kuvvetlendirilmiştir. Kenar çizgileri belirgindir. Resmin genelinde hissedilen donuk ışık, su yüzeyindeki yansımalarda ve puslu gökyüzünde belirginlik kazanmaktadır. Ağaçların su ve toprak yüzeyindeki gölgeleri,ışığın kullanımı, belirgin kenar çizgileri, resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.71

Katalog No : 137
Fotograf No : 146
Env.No. : 982
Resim Adı :
Ressamı : Hamdi
İmza : Hamdi Kulları / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 63x83 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonun ön planında sağda kıyıda bir kayık, toprak bir yol, yeşillikli bir alan, bir değirmen evi, çam ağaçları, orta planda etekleri yeşillikli bir dağ, solda ön plandan başlayarak orta plana kadar kıvrılarak devam eden bir su görünümü, orta plan solunda, yüksek bir toprak zemin üzerinde ard arda yerleştirilmiş evler, ağaçlar ve dağlık bir alan görülmektedir. Arka planda silüet halinde resmedilmiş yüksek dağlar yer almaktadır. Dağların üstünden görülen gökyüzü resmin sol tarafında daha geniş bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda yer alan toprak yolun, sağ kenardan, alt kenara doğru inen bir aks üzerine, evlerin resmin alt kenarına hafif çapraz akslar üzerine yerleştirilişi dışında kompozisyon, resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Sağdaki evin arkasından

yükselen çam ağaçları ve arka planda yer alan dağlar, resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Renkler önden arkaya doğru soluklaşmaktadır. Kıyı, ev, kayık gibi bazı görünümlerde kenar çizgileri belirgindir. Gökyüzü özensiz bir şekilde boyanmıştır. Ağaçların ve gölgelerin resmedilişi fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.45

Katalog No : 138
Fotograf No : 147
Env.No. : 1074
Resim Adı :
Ressamı : Mahmud
İmza : Mahmud El Buraniye Sene 2 / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 63x84 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonun ön planında, yeşillikli ve engebeli bir zeminde iki köy evi ve ağaçlar resmedilmiştir. Engebeli arazi, sağdan orta plana doğru devam etmektedir. Resmin sol tarafında bir su görünümü, kıyıda sol kenardan sağa doğru alçalarak inen bir tepenin etekleri ve suyun iki kıyısının birleştiği yerde, ortada silüet halinde resmedilmiş bir köy görülmektedir. Köyün hemen arkasındaki dağın tepesinde yer alan şato görünümlü yapı ve arka planda yer alan, sağdan sola doğru ard arda yerleştirilmiş, dik ve yüksek görünümlü üç dağ yine silüet halinde resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Orta ve arka planda yer alan dağlar, şato ve köy görünümü resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Ön planda sağda yer alan evlere uzanan yollar resmin alt kenarına dik, solda yer alan ağaçlar ve su görünümü ise, çapraz akslar üzerine yerleştirilmiştir.

Ön plandan arka plana doğru detaylar azalmakta ve renkler soluklaşmaktadır. Bulutlu gökyüzü arka plandaki dağlarla bütünleşmiş bir şekilde mavi-gri tonlarda boyalıdır. Işığın su yüzeyindeki yansıması, ağaçların resmedilişi, belirgin kenar çizgilerinin sıkça kullanımı resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.68

Katalog No : 139
Fotograf No : 148
Env.No. : 690
Resim Adı :
Ressamı : Rufat
İmza : Rufat 1308 Sene 1 / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1890 (H.1308)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 85x65 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

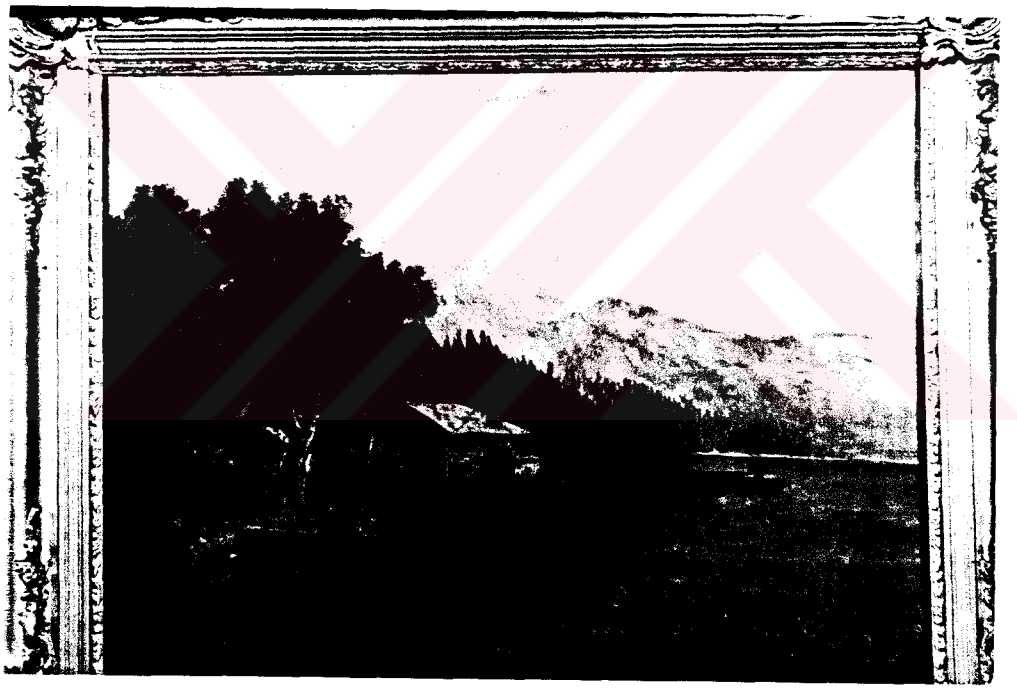

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonun sağ tarafında, ön plandan arka plana kadar uzayan durgun bir su görünümü, ön plan solunda yeşillikli düz bir alan ve ağaçlar arasında evler görülmektedir. Evlerin arkasında ve arka planda yer alan dağların hemen önünde, suya doğru alçalan birer ağaç kümesi resmedilmiştir. Resmin sağında kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplayan gökyüzü, sola doğru daralmaktadır.

Ön plan solunda, kıyı alt kenardan, sol kenara doğru uzayan bir aksla başlayıp, sağ kenar yönünde, girinti ve çıkıntılarla devam etmektedir. Evler resmin alt kenarına

çapraz akslar üzerine yerleştirilmiştir. Ağaçlar ve dağlar ise, resmin alt kenarına pareleldir. Ağaçlar aynı zamanda kompozisyonun dikey akslarını oluşturmaktadır.

Resmin genelini aydınlatan donuk ışığa karşın, evlerin çatıları ve öndeki ağacın alt kısmı daha sıcak bir ışıkla aydınlatılmıştır. Ön plandan arka plana doğru detaylar azalmakta ve renkler soluklaşmaktadır. Donuk ışığın kullanımı, belirgin kenar çizgileri resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.80

Katalog No : 140
Fotograf No : 149
Env.No. : 6899
Resim Adı : Sahra Köyü
Ressamı : Sadık (Halıcılarlı)
İmza : Halıcılarlı Sadık 1308 / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1890 (H.1308)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 73x98 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1952
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Kesici Silahlar Salonu
Hasar Durumu :

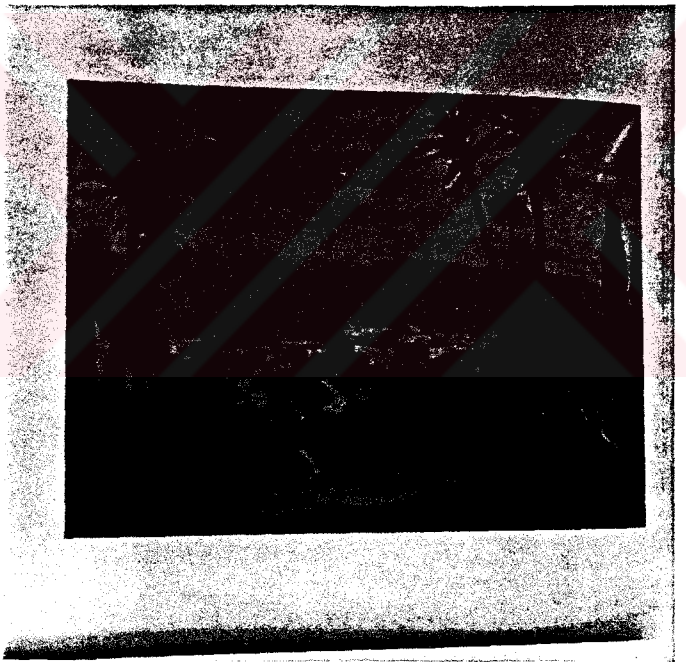

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonun ön planında ortada toprak bir yol, iki yanda ağaçlar, sağda bir türbe orta planda, önde iki yanda yer alan ağaçlar arasından görülen bir köy ve solda deniz, arka planda ard arda iki dağ yer almaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda ortada başlayıp, ağaçların bulunduğu bir alandan sonra, orta plandaki köye uzanan toprak yol, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Sağdaki türbenin ve orta plandaki evlerin çapraz akslarla yerleştirilişi dışında, kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Palmiye ve servi ağaçları, orta

planda yer alan ve kubbeli yapıdan oldukça uzakta resmedilmiş olan minare, resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Detaylar önden arkaya doğru azalmaktadır. Kenar çizgileri, ışık gölge ayrımları belirgindir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.86

Katalog No : 141
Fotograf No : 150
Env.No. : 6900
Resim Adı :
Ressamı : Sadık (Sinan Paşalı)
İmza : Sinan Paşalı Sadık / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlı
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 73x100 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1952
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonun ön planında, ileriye doğru kıvrılarak uzayan toprak bir yol, yolun sağında yeşillikli, taşlı ve engebeli bir alanda ağaçlar, yolun solunda kenarları kayalıklı yüksek bir tepe üzerinde evler, yüksek duvarlı bir yapı ve bir saat kulesi, sağda bir su görüntüsü, orta planda kıyıda tepeler arasında bir köy, arka planda resmin ortasından sağına doğru yerleştirilmiş dağlar bulunmaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön planda yer alan kompozisyon resmin alt kenarına dik ve çapraz gelişen akslar üzerine yerleştirilmiştir. Su görünümü ile orta ve arka planda yer alan dağlık

görünüm resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Servi ağaçları, saat kulesi resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Ön plandan arka plana doğru detyaylar azalmakta, renkler soluklaşmaktadır. Ağaç ve yapı yükseklikleri orantısızdır. Sert gölgeler, ağaçların resmedilişi, belirgin kenar çizgileri, resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.87

Katalog No : 142
Fotograf No : 151
Env.No. : 1057
Resim Adı : Ihlamur Köşkü*
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 74x98 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ihlamur Kasrı'nın resmedildiği kompozisyonun ön planında yeşillikler içinde bir havuz, orta planda at nalı formunda çifte merdivenleri, barok üslupta süslemeleri ile cepheden görülen Ihlamur Kasrı, iki yanında ve arkada ağaçlar bulunmaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

* İstanbul Resim Heykel Müzesi Koleksiyonunda bulunan 422/9 env.no.'lu İbrahim imzalı, Ihlamur Kasrı'nı gösteren resimle benzer özellikler göstermektedir.

Kompozisyon resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Havuzun iki yanından arka plana doğru kıvrılarak uzayan toprak yollar ise alt kenara hafif çapraz akslar meydana getirmektedir.

Kenar çizgilerinin belirgin olduğu resimde, rengin ve donuk ışığın kullanımı duru ve sakin bir atmosfer etkisi yapmaktadır. Belirgin kenar çizgileri, ışığın ve rengin kullanımı, resmin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.116

Katalog No : 143
Fotograf No : 152
Env.No. : 376
Resim Adı : Kafkasya' da Bir Çiftlik Evi
Ressamı : M. Zankovsky
İmza : M. Zankovsky/Sol Alt Köşe/Siyah/Kiril Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 58x88cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Issız bir manzaranın resmedildiği kompozisyonda,sağ alt köşeden başlayıp kıvrılarak arkaya doğru uzayan dere, resmi ikiye bölmektedir. Derenin iki kıyısı, ahşap bir köprüyle birbirine bağlanmıştır. Solda ön plandan başlayıp dereye parelel olarak arkaya doğru giden toprak bir yol ve sol kenardan dereye doğru alçalan çam ağaçlarıyla kaplı bir dağın yamacı resmedilmiştir.Sağda çam ağaçlarıyla kaplı bir alanda bir ev, evle köprü arasında toprak bir yol ve dereye parelel olarak yerleştirilmiş ağaçlar görülmektedir. Evin arkasında sağ kenardan dereye doğru alçalan bir alan resmedilmiştir. Arka planda sağ üst kenardan resmin sol kenarına doğru alçalarak inen, ard arda resmedilmiş üç dağ görülmektedir. En öndeki dağda silüet

halinde resmedilmiş şatoya benzer bir yapı yer almaktadır. Gökyüzü dağların üstünden görülmektedir.

Dere, köprü ve yollar resmin alt kenarına dik ve çapraz akslar üzerine yerleştirilmesine karşın, dağlar alt kenarına pareleldir.

Ön plandan arka plana doğru renkler soluklaşmakta ve detaylar azalmaktadır. Önde aydınlık ve karanlık alanlarla ve su yüzeyindeki şeffaf yansımalarla hissedilen kuvvetli güneş ışığı, arkaya doğru sağda kızılımsı bir ışığa, en arkadaki dağda ve gökyüzünde ise soluk bir ışığa dönüşmektedir. Ön plandan arka plana geçişler başarılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.87

Katalog No : 144
Fotograf No : 153
Env.No. : 421
Resim Adı : Kafkasya'da Bir Dere
Ressamı : M.Zankovsky
İmza : M.Zankovsky / Sağ Alt Köşe / Siyah / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 79x57 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

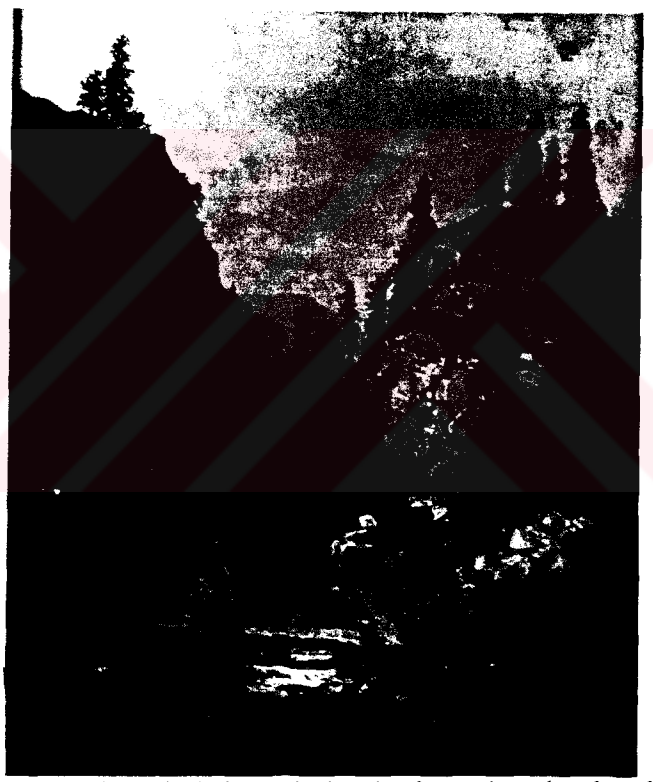

Tanım ve Değerlendirme : Resmin sol alt köşesinden başlayıp kıvrılarak arkaya doğru uzanan bir dere kompozisyonu ikiye bölmektedir. Ön planda iki yanda dereye doğru eğim gösteren ağaçlıklı bir alan ve köprü, orta planda yine iki yanda yüksek kayalıklı iki tepe ve arka plana doğru yerleştirilmiş çam ağaçları, arka planda silüet halinde bir dağ görülmektedir. Bulutlu gökyüzü resmin orta kısmında daha geniş bir alanı kaplamaktadır.

Köprü, ağaçlar, tepe ve dağ alt kenara parleledir. Derenin sağ tarafında yer alan toprak zemin ve dere çapraz ve dik akslar meydana getirmektedir. Çam ağaçları ve kayalıklı iki tepe resmin dikey hatlarını oluşturmaktadır.

Ön plandan arka plana geçişler başarılıdır. Kızılımsı bir ışık resmin genelini aydınlatmaktadır. Sağ alt kenardan köprüye uzanan alanda, ışık yansımalar meydana

getirmektedir. Renkler arka plana doğru soluklaşmaktadır. Taş ve ağaç dokuları, su yüzeyindeki yansımalar başarılı bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.67

Katalog No : 145
Fotograf No : 154
Env.No. : 136
Resim Adı : İbn-i Gantin Kalesi
Ressamı :
İmza : S.A. / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesı
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 18x57 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın ailesi tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda, engebeli bir arazide arka plana doğru yerleştirilmiş sur içinde bir şehir, soldaki yükseltinin üzerinde bir kale, arka planda dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Şehir görünümü sağ alt köşeden başlayarak sol üst köşe yönünde kompozisyona yerleştirilmiştir. Solda yer alan kale ve arka planda yer alan dağlar resmin alt kenarına pareleldir.

Şehir ve kale görünümünde, ön plandan arka plana doğru soluklaşan kahverengi tonları, dağ ve gökyüzü görünümünde ise, mavi tonları kullanılmıştır. Işık şehre silüet etkisi vererek yüzeylerde yansımaktadır. Dağların hemen üstünde, aydınlık bir alan

görülmektedir. Detaylar önden arkaya doğru azalmaktadır. Ön planda toprak dokusu detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.82

Katalog No : 146
Fotograf No : 153
Env.No. : 137
Resim Adı : Sana Şehri
Ressamı :
İmza : S.A. / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesı
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 18x57 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu :
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Envanterde "Müşir Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın zaptettiği Sana şehri" olduğu yazılıdır Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın ailesi tarafından hediye edilmiştir
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda yüksek duvarlı kaleler, arka planda resmin solundan itibaren ard arda sıralanmış iki dağın eteklerinde kale ve evler resmedilmiştir. Dağlar soldan sağa doğru alçalmaktadır. Kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir.

Açık kahverengi ve mavi tonlarının hakim olduğu resim, kuvvetli ve donuk bir ışıkla aydınlatılmıştır. Kale, ev, şehir ve dağlar şematik ve gerçek dışı bir etkiye sahiptir. Detaylar ışığın etkisiyle kaybolmuş gibidir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.82

Katalog No : 147
Fotograf No : 156
Env.No. : 138
Resim Adı : Ride Merkez Kalesi
Ressamı :
İmza : S.A. / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latın alfabesı
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 34x50 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi : 1912
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın ailesi tarafından hediye edilmiştir.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

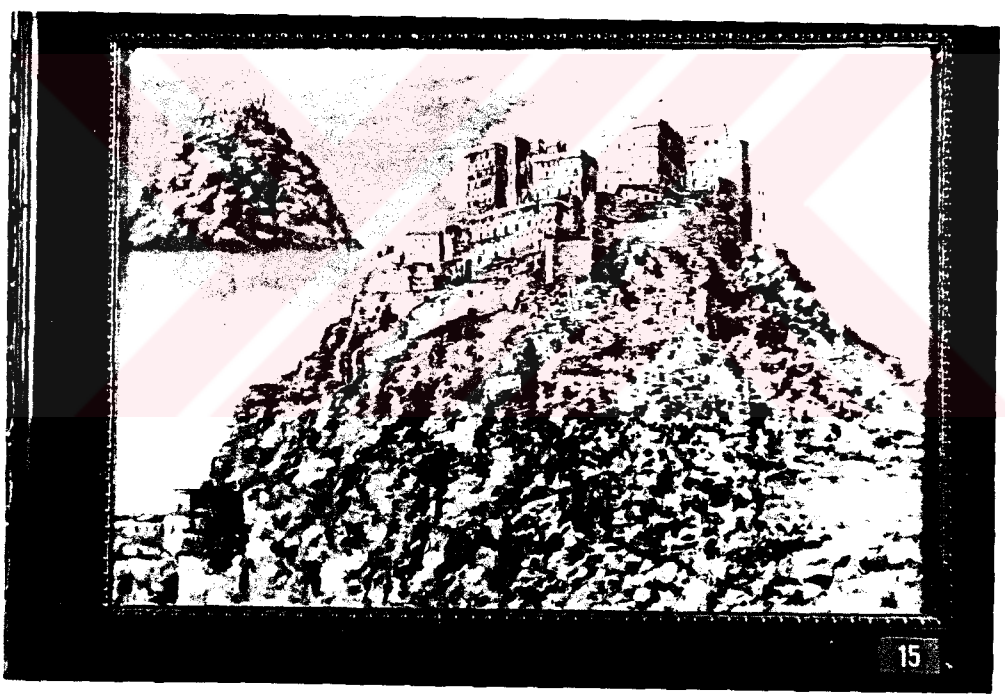

Tanım ve Değerlendirme : Dik ve kayalıklı bir dağın tepesinde sur içinde çok katlı yapılar, dağın eteklerinde solda, üst üste istiflenmiş gibi görülen evler resmedilmiştir. Sol üst köşede aynı kompozisyonun küçük bir benzeri görülmektedir. Gökyüzü dağın iki yanında beyaz renkte başlayarak mavi renkte devam etmektedir.
Bazı evler ve dağ yüzeyi, soldaki küçük kompozisyona oranla daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Gökyüzü gerçek bir gökyüzünden çok, kompozisyona fon olarak kullanılmış bir zemin olarak algılanmaktadır. Buna karşın dağın tepesinde yer alan yapıların dokusu, perspektifi daha başarılıdır.
Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.81

Katalog No : 148
Fotograf No : 157
Env.No. : 139
Resim Adı : Cebeli Serah Kalesi
Ressamı :
İmza : S.A. / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 18x57 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın ailesi tarafından hediye edilmiştir. (Envanterde Arap Emiri İbn-i Arif kumandasında Ahmet Muhtar Paşa tarafından zapt edilen kalenin resmi olduğu yazılıdır)
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda engebeli bir arazide yıkık bir kale resmedilmiştir. Kalenin hemen solundan itibaren arazi yükselmeye başlamakta ve resmin arka planını boydan boya kaplayan dağla birleşmektedir. Dağın hemen üstünde beyaz, gri tonlarda başlayan gökyüzü mavi renkte devam etmektedir.

Kalenin, daha yüksek olan arka cephesi, nereden geldiği belli olmayan bir ışıkla aydınlatılarak belirsizleşmiştir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.Arka plan ön plana oranla özensiz bir şekilde boyanmıştır. Kompozisyon düzeni, ışık ve rengin kullanımı başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.81

Katalog No : 149
Fotograf No : 158
Env.No. : 394
Resim Adı : Colosseum
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 139x106 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda ağaçlar arasında kemer, sütun ve duvar parçaları, orta planda, sağda daha yüksek bir zemin üzerinde. Roma Collesseum'u solda durgun bir su görünümü, arka planda ard arda sıralanmış dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Collesseum'un ve ön plandaki bazı mimari parçaların, resmin alt kenarına çapraz akslar üzerine yerleştirilmesi dışında, kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına pareleldir.

Collesseum ve mimari parçalar realist bir şekilde resmedilmiştir. Ancak mekan hayali bir yer izlenimi vermektedir. Ön plan, orta plana ve gökyüzüne oranla daha

karanlık bir görünüme sahiptir. Ön planda yer alan iki kemerli mimari parça üzerinde, orta planda ve gökyüzünün bulutlu olan alt kısmında görülen kızılımsı aydınlık, Collesseum üzerinde yoğunlaşmaktadır. Renkler ön plandan arka plana doğru soluklaşmaktadır. Collesseum, ışık ve rengin kullanımı, çevresindeki boşluk ve yüksek bir zemine yerleştirilerek kompozisyonun merkezine alınmıştır. Işık ve rengin kullanımı, resme ıssız bir atmosfer etkisi kazandırmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.145

Katalog No : 150
Fotograf No : 159
Env.No. : 888
Resim Adı : Malta Adası'nda Yeni Cami
Ressamı : G.Gianni
İmza : G.Gianni 1874 / Sağ Alt Köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1874
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 65x83 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon oval bir çerçeve içine alınmıştır. Düz bir arazide ön tarafında ve iki yanında birer yol bulunan kubbeli ve minareli bir yapı resmedilmiştir. İki yandaki yollar birer duvarla sınırlandırılmıştır. Duvarların kenarınd ve yapının arkasında ağaçlar, öndeki yolun kenarında, tuvalin hemen alt kısmında yeşillikli bir alan yer almaktadır. Arka plandaki dağlık alanda silüet halinde resmedilmiş, şato görünümlü bir yapı bulunmaktadır. Gökyüzü sol taraftaki mavi renkli açıklığın dışında, yoğun bir şekilde bulutludur ve resmin üçte ikisi kadar bir alanı kaplamaktadır.

Yapı ve ön tarafta bulunan yol, resmin alt kenarına hafif çapraz bir aksla, yapının sağındaaki yol, resmin alt kenarına dik, solundaki yol, sol alt kenara uzanan bir

aks yönünde kompozisyona yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan dağlar ve şato görünümlü yapı ise, resmin alt kenarına pareleldir.

Yapının cephesinde yer alan kapı, taç kapı özelliği göstermektedir. Giriş eyvanında ve arkada görülen kubbeler soğan kubbe formundadır. Köşelerde minareler yer almaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.33

Katalog No : 151
Fotograf No : 160
Env.No. : 660
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 47x70 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Minyatür Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Yüksekçe bir bakış noktasından görülen manzara, arka planda yer alan dağlara kadar uzanan yeşillikli düz bir arazide, resmin hemen sağ kenarından itibaren resmedilmiş olan, surlarla çevrili bir Müslüman ve bir Hiristiyan şehrinden meydana gelmektedir. Şehirlerin etrafı surlarla çevrilidir ve ön plana doğru kıvrılarak gelen su kenarında sağda bir değirmen yer almaktadır. Ön plandan şehirlere doğru uzanan toprak yollar, birer köprüyle sonuçlanmaktadır. Bulutlu gökyüzü, resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Evler arasından minareleri yükselen ve hemen sağ kenardan itibaren resmedilmiş olan şehrin, sağda yer alan taç kapı formundaki kapısından sonrası görülmemektedir.

Hemen yanında yer alan diğer şehir haçlı köşe kuleleri olan ikinci bir sur ve evlerden meydana gelmektedir.

Arka planda silüet halinde resmedilmiş olan dağlar, sağdaki şehir ve değirmen resmin alt kenarına parelel, diğer şehir ise, sağ üst kenar ile sol alt kenar yönünde uzanan bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Toprak yollar resmin alt kenarına dik ve çapraz akslar meydana getirmektedir. Minareler, köşe kuleleri, hemen ön planda yer alan ağaç resme dikey hatlar kazandırmıştır.

Resmin sol kenarındaki boşluğa karşın, sağ tarafta şehirler sıkışık bir şekilde kompozisyona yerleştirilmiştir. Şehirlerin resmedilişinde perspektif minyatür etkilidir. Ön plandan arka plana geçişler başarısızdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.149

Katalog No : 152
Fotograf No : 161
Env.No. : 11301
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 80x65 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1995
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Yüksek bir bakış noktasından görülen manzarada sağdan sola doğru genişleyen ve orta plandaki denize doğru alçalan bir alanda, sağ kenarı boydan boya kaplayan büyük bir ağaç, bunun arkasında kıyıya doğru yerleştirilmiş evler, sol kenardan itibaren arka plana doğru yerleştirilmiş ağaçlar ve kıyıda evler, arka planda iki sıra halinde dağlar, iki kıyı arasında, denizde seyir halinde bir gemi resmedilmiştir. Gökyüzü resmin sağındaki ağaçtan itibaren görülmektedir ve dar bir alanı kaplamaktadır.

Ön planda resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş olan kıyı, solda kıvrılarak sağ üst köşe yönünde devam etmektedir. Gerek ön planda gerekse solda yer

alan evler ve gemiler çeşitli yönlerde kompozisyona yerleştirilmiştir. Dağlar ise resmin alt kenarına pareleldir.

Fırça darbeleri kıyı görünümünde geniş ve hareketli, deniz ve dağlarda ise daha ince ve sakindir. Kıyı görünümü, ışık gölge ayrımları, çeşitli renk tonlarıyla daha canlı bir görünüme sahiptir. Deniz ve dağlar ise, soluk bir ışıkla aydınlanmıştır ve soluk mavi-gri tonlarda özensiz bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.54

Katalog No : 153
Fotograf No : 162
Env.No. : 485
Resim Adı : Sarayburnu
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 105x166 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Primitif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda durgun bir deniz ve denizin bitiminde arka plana doğru yükselen bir tepe, ağaçlar arasında kıyıdan itibaren ard arda yerleştirilmiş yapılar görülmektedir. Tepe, resmin sol kenarından sağ kenarına doğru hafif eğimli olarak resmedilmiştir. Gökyüzü de, soldan sağa doğru genişlemektedir.

Kompozisyon genel olarak resmin alt kanarına parelel olarak düzenlenmiştir. Sol üst kenardan, sağ kenara doğru, tepenin eğimine uygun olarak inen servi ağaçları, resmin alt kenarına çapraz bir aks oluşturarak, parelel düzenlemenin monotonluğunu, azaltmaktadır. Bu ağaçlar aynı zamanda resme dikey akslar kazandırmıştır.

Donuk ışık, renklerin düz satıhlar halinde kullanımı, belirgin kenar çizgileri resme ıssız ve durgun bir atmosfer etkisi kazandırmıştır. Düzgün çizgilerle resmedilen yapılar, gerçek niteliklerini kaybetmiştir

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.143

Katalog No : 154
Fotograf No : 163
Env.No. : 448
Resim Adı : Heybelada Deniz Harp Okulu
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 102x149 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

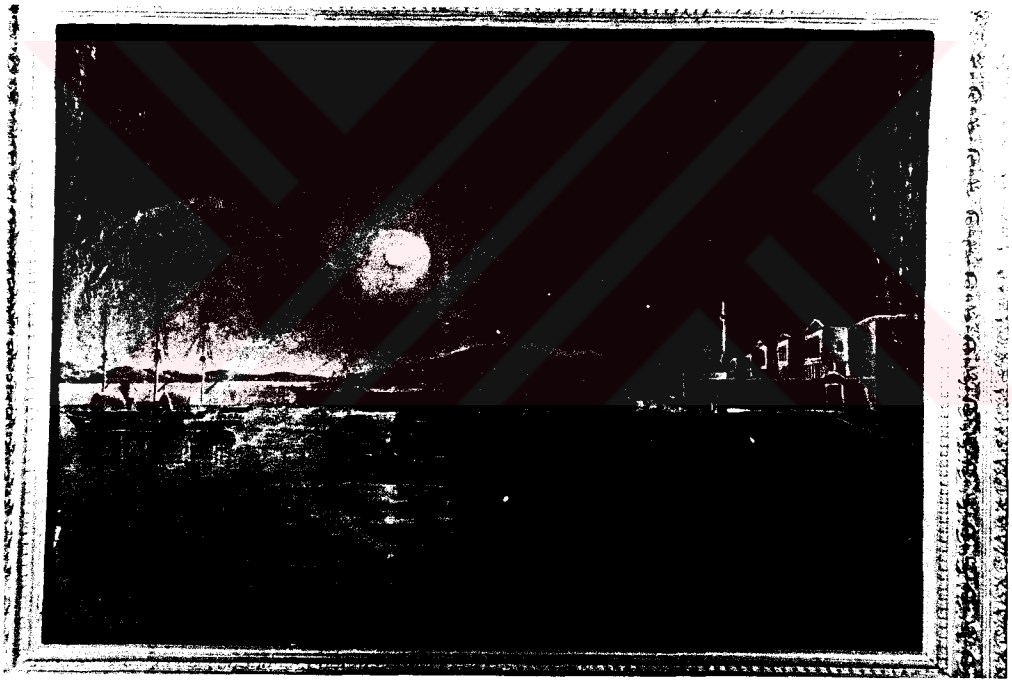

Tanım ve Değerlendirme : Parlak bir ay ışığı ile aydınlanan kompozisyonda, ön plandan arkaya doğru yerleştirilmiş, büyüklü küçüklü dört yelkenli gemi, sağda Deniz Harp Okulu, arka planda ortada ve solda, adalar resmedilmiştir. Gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır ve en öndeki adanın hemen üstünde etrafı hareli bir şekilde resmedilmiş bir ay görülmektedir.

Yelkenliler ve adalar resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Okul binası ve arkasında yer alan ağaçlık, sağ kenarla üst kenar arasındaki çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Gemi direkleri ve okulun arkasından yükselen iki minare resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Resmin sağ tarafı, sol tarafına oranla daha karanlık bir görünüme sahiptir. Bu karanlık içinde yapının beyaz-gri rengi, soldaki aydınlıkla dengelenmektedir. Su yüzeyinde ışık yansımaları belirgindir

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.145

Katalog No : 155
Fotograf No : 164
Env.No. : 887
Resim Adı : Ertuğrul Fırkateyni
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 45x65 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Envanterde Acıbadem Lisesinden Bedri isimli bir öğrenci tarafından hediye edildiği yazılıdır.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Birinci Dünya Savaşı Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyonun ön planında, 1890 yılında Japonya'dan dönerken fırtınada batan Ertuğrul Fırkateyni, ön plandan arka plana doğru yerleştirilmiş gemiler, hafif dalgalı bir denizde seyir halinde resmedilmiştir. Arka planda solda küçük bir ada görülmektedir. Gökyüzü resmin dörtte üçü kadar bir alanı kaplamaktadır. Bulutlar ufuk çizgisine doğru yoğunlaşmaktadır.

Kompozisyonun merkezinde, tam ortada yer alan, iki ambarlı, üç direkli Ertuğrul Fırkateyni ve solda yer alan ada resmin alt kenarına parelel olark, diğer gemiler

çapraz ve dik akslar üzerine yerleştirilmiştir. firkateynin yelken direkleri resme dikey hatlar kazandırmıştır.

Ertuğrul Fırkateyni diğer gemilere oranla daha detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Geniş bir alanı kaplayan gökyüzü, alt kısımdaki kompozisyona oranla daha aydınlık bir görünüme sahiptir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.54

Katalog No : 156
Fotograf No : 165
Env.No. : 11108
Resim Adı : Şafakta Deniz
Ressamı : Ivan Konstantinoviç Ayvazovsky (1827 - 1900)
İmza : Ayvazovski 1893 / Sağ alt köşe / Siyah / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1893
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 20x24 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 198?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Dalgalı bir denizde orta planda üç direkli, seyir halinde bir gemi, arka planda kademeli bir şekilde yükselen dağlar resmedilmiştir. Puslu gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Kompozisyon, resmin alt kenarına parelel olark düzenlenmiştir. Ön planda dalgaların sol kenarla, alt kenar arasındaki çapraz akslar üzerinde resmedilmesi ile parelel düzenlemenin monotonluğu bozulmuştur.

Gemi ve dağlar silüet halinde resmedilmiştir. Işık deniz yüzeyini şeffaflaştırarak sağ arka plana doğru yansımaktadır. Dağlar gökyüzüyle bütünleşmiş bir şekilde yukarı doğru açıklaşan renklerle resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.61

Katalog No : 157
Fotograf No : 166
Env.No. : 458
Resim Adı : Üç Direkli Gemi
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 92x150 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Dalgalı bir denizde, ön planda ortada seyir halinde Türk bayrağı taşıyan, üç direkli yelkenli bir gemi, hemen arkasında iki küçük gemi ve solda başka bir gemi resmedilmiştir. Ufuk çizgisi, resmi gökyüzü daha geniş olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Gökyüzü fırtına öncesini çağrıştıran bulutlarla kaplıdır ve sağda bir şimşek resmedilmiştir.

Kompozisyonun merkezinde yer alan gemi ve hemen arkasındaki iki küçük gemi resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Solda yer alan gemi ve sol kenardan ön plana doğru resmedilmiş iri dalgalar, sağa doğru çapraz akslar meydana

getirmektedir. Arka plan sağında dalgalar, resmin alt kenarına parelel olarak resmedilmiştir. Gemi direkleri resme dikey hatlar kazandırmıştır.

Resmin sol tarafından sağa doğru uzanan dalgaları ve üç direkli gemiye içine alan bölüm, arka plan sağına göre daha aydınlıktır. Gökyüzünün en aydınlık yeri ise, tam ortada bulutların arasından görülen açıklıktır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.128

Katalog No : 158
Fotograf No : 167
Env.No. : 738
Resim Adı : Sultaniye Vapuru
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 90x112 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat / Kesici Silahlar Salonu
Hasar Durumu :

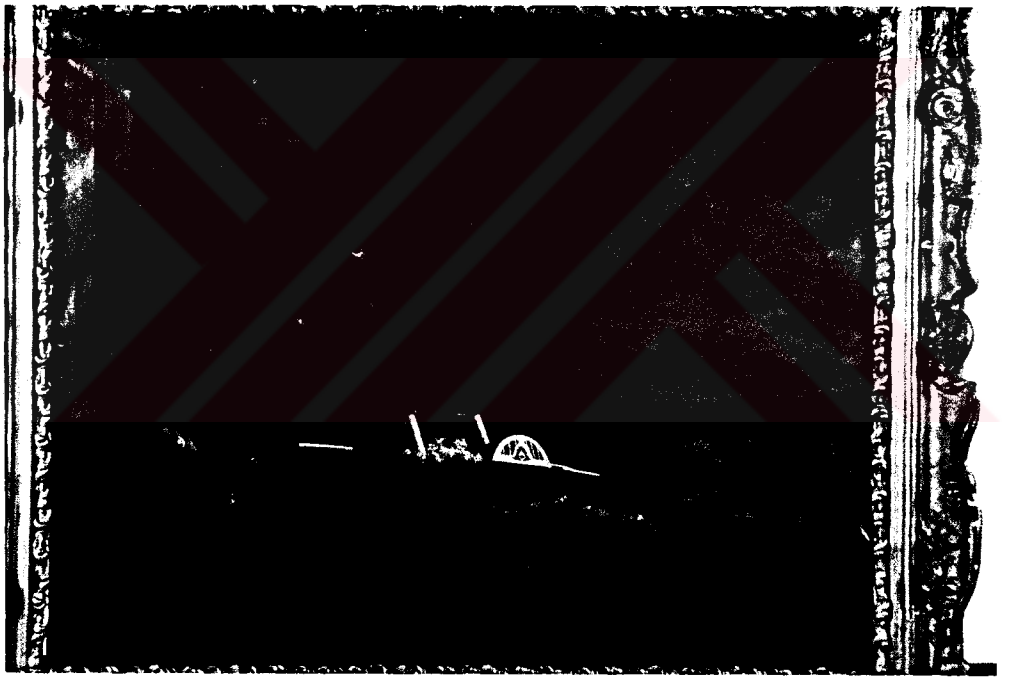

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda dalgalarla boğuşan ve hafif yana doğru yatmış, Türk bayrağı taşıyan Sultaniye Vapuru, arka plan sağında İstanbul silüeti resmedilmiştir. Ufuk çizgisi, gökyüzü daha geniş olmak üzere resmi ikiye bölmektedir. Sağ taraftaki kızılımsı aydınlığın dışında, gökyüzü fırtına öncesini çağrıştıran, koyu renkli bulutlarla kaplıdır.

Sultaniye Vapuru ve İstanbul silüeti, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Ön planda yer alan iri dalgalar çapraz akslar meydana getirmektedir.

Ön plandaki dinamik etki, vapurun üzerinden atlayan dalgalar ve her iki bacadan çıkan koyu renkli dumanlarla sağlanmıştır. Bu etki gökyüzünde yer alan bulutların

resmedilişi ile kuvvetlenmektedir. Kompozisyonun geneline hakim olan koyu renkler ve karanlık etki, vapurda kullanılan beyazlarla hafifletilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.123

Katalog No : 159
Fotograf No : 168
Env.No. : 11143
Resim Adı :
Ressamı : Sultan Abdülaziz (1830 - 1876)
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt üzerine Çini Mürekkebi
Ölçüleri : 13x19 cm.
Konusu : Gemi
Üslubu :
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 198?
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat/ Meşrutiyet Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kısa ve hareketli çizgilerle resmedilmiş bir kadırga eskizidir. Resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir. Hareket etkisi, yelkenlinin, hafif sağ kenara doğru yatık olması ve gövdenin alt kenarında, kıvrımlı bir dalganın resmedilmesiyle sağlanmıştır.

Paspartu üzerinde Osmanlıca "Pederimiz Sultan Abdülaziz Han Hazretleri bazı levhaları tersim ettikleri zaman tarif olmak üzere kendi elleri ile yaptıkları bu kadırga resmi, biraderimiz fazilet meabım efendim hazretlerine yadigar-ı mahsusum olmak üzere takdim edilmiştir 19 Kanun-i Evvel 1312, Abdülmecid" yazılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.153

Katalog No : 160
Fotograf No : 169
Env.No. : 164
Resim Adı : Osmanlı Donanması
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 96x150 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Şeref Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Gün batımında küçük dalgalı bir denizde, ön plandan arka plana doğru yerleştirilmiş kayıklar, Türk bayrağı ve Osmanlı Arması taşıyan üç direkli, ambarlı gemiler ve solda küçük bir yelkenli resmedilmiştir. Gökyüzü resmin dörtte üçü kadar bir alanı kaplamaktadır. Soldaki açıklıktan görülen ufuk çizgisi sağa doğru, gemilerin arkasında kaybolmaktadır. Kızıl, kahverengi tonlardaki bulutlar,ufuk çizgisinin üstünde yoğunlaşmaktadır. Solda sarı ve kırmızı renkli güneş resmedilmiştir.

Gemi, yelkenli ve kayıklar resmin alt kenarına çapraz, dik ve parelel olarak kompozisyona yerleştirilmiştir. Ön planda soldan sağa doğru resmedilmiş dalgalar çapraz akslar meydana getirmektedir. Gemi direkleri resmin dikey hatlarını oluşturmaktadır. Detaylar belirgin değildir. Resmin sol tarafında yer alan açıklık ve güneşin resmedildiği alan, resmin diğer kısımlarına oranla daha aydınlıktır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.127

Katalog No : 161
Fotograf No : 170
Env.No. : 347
Resim Adı : Port Royal Gemisi
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 87x142 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Naif
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda sağdan sola doğru yol alan iki direkli bir gemi resmedilmiştir. Ufuk çizgisi resmin sol tarafından görülmektedir ve sağa doğru geminin arkasında kaybolmaktadır. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır.

Resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş olan geminin direkleri ve bacası resmin dikey hatlarını oluşturmaktadır.

Denizin koyu yeşil rengi, gökyüzünün ve geminin beyaz rengiyle karşıtlık oluşturmaktadır. Işık ve rengin kullanımı, ön plandan arka plana geçişler başarısızdır. Geminin baş tarafında görülen "Port Royal" yazısı sonradan yazılmış izlenimi vermektedir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.126

Katalog No : 162
Fotograf No : 171
Env.No. : 988
Resim Adı : Petersburg'dan Bir Görünüş
Ressamı : K.Geftler
İmza : K.Geftler 1872 / Sağ Alt Köşe / Siyah / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1872
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 31x53 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön plandan başlayıp arka plana doğru devam eden durgun bir denizde, demir atmış veya seyir halinde gemiler, solda bir kıyı görünümü ve neoklasik üslupta yapılar, arka planda sağdaki gemilerin arkasından itibaren görülen bir köprü ve fener resmedilmiştir. Gökyüzü, kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Deniz ön plana doğru daralan perspektifle resmedilmiştir. Sol kenardan itibaren resmedilmiş olan kıyı, sağ kenar yönünde çapraz bir aks meydana getirmektedir. Kıyıda yer alan yapılar en arkadaki yapının dışında, aynı aksı tekrarlamaktadır. En arkadaki yapı, arka planda yer alan fener ve köprü, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiştir.

Sağ ön plandan itibaren, sol kenara ve arka plana doğru resmedilmiş olan gemiler ise, alt kenara çapraz akslar meydana getirmektedir. Gemilerin yelken direkleri resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

Işık gün doğuşunu veya batışını çağrıştıran bir ışıktır. Deniz yüzeyi ışıltılıdır. Kıyı ve arka plan, açık ve soluk renklerin kullanımı ve ışığın etkisiyle, flu bir görünüm kazanmıştır. Detaylar belirgin değildir. Gemilerde yer alan figürler küçük birer leke halinde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.64

Katalog No : 163
Fotograf No : 172
Env.No. : 6799
Resim Adı : Estonya Rever Şehri
Ressamı : K.Geftler
İmza : K.Geftler 1872 / Sağ alt köşe / Siyah / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1872
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 30x46 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Dalgalı bir denizde gemilerin resmedildiği kompozisyonun ön planında sular içinde kalmış, ahşap bir iskele ve iskelenin uç kısmında figürler görülmektedir. Gökyüzü, kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Resmin sol kenarından itibaren resmedilmiş olan iskele, ön planda alt kenara dik olarak başlayıp, sağ kenara doğru kıvrılmaktadır. İskelenin sağında, denizin dalgaları iskele ile sağ kenar arasında çapraz akslar meydana getirmektedir. İskelenin uç kısmından itibaren arka plana doğru yerleştirilmiş gemiler, çeşitli yönlerde resmedilmiştir. Gemilerin yelken direkleri resmin dikey akslarını oluşturmaktadır.

İskelenin tahtalardan meydana gelen zemini,soldan gelen dalganın yayılarak ön plana doğru yayılışı ve sağda görülen köpüklü dalgaların gerçekçi bir şekilde resmedilmesine karşın, soldaki dalganın arkasından görülen deniz, özensiz bir şekilde resmedilmiştir. Işık, deniz yüzeyinde, şeffaf ve ışıltılı yansımalar meydana getirmektedir. Detaylar belirgin değildir. Figürler küçük birer leke halinde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.64

Katalog No : 164
Fotograf No : 173
Env.No. : 11276
Resim Adı : Kız Kulesi Açıklarında Balıkçı Teknesi
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 56x75 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 27.11.1989
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Şeref Salonu
Hasar Durumu :

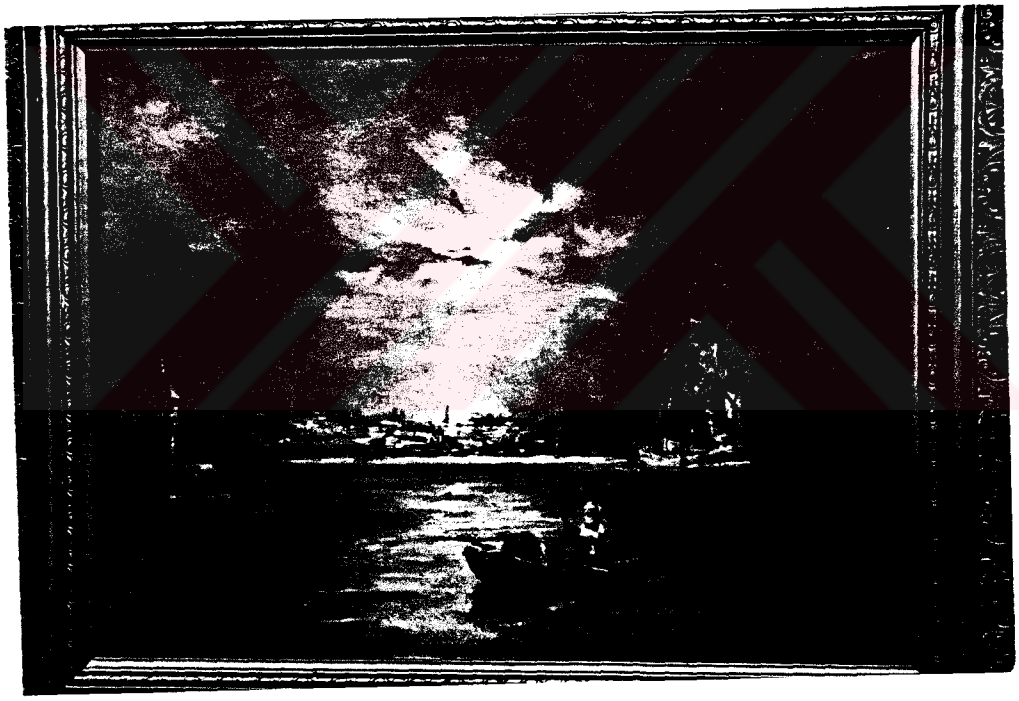

Tanım ve Değerlendirme : İstanbul silüeti önünde, durgun bir denizde önde bir kayık ve içinde kürek çeken yaşlı bir figür, solda Kız Kulesi, sağda yelkenli bir gemi resmedilmiştir. Geniş bir alanı kaplayan gökyüzü, yoğun bir şekilde bulutludur.

Deniz ve arka planda yer alan İstanbul silüeti, resmin alt kenarına parelel olarak kompozisyona yerleştirilmiştir. Kayık sol alt köşeye, Kız Kulesi sağ alt köşeye, yelkenli sağ kenara yönelik olarak, alt kenara çapraz akslar oluşturan, üçgen bir düzenlemeyle resmedilmiştir.

Resmin genelinde soluk renkler kullnılmıştır. Gökyüzünün tam ortasında, bulutların arasından gelen ışık, kompozisyonun orta kısmını aydınlatmaktadır. Detaylar belirgin değildir. Ön plandan arka plana geçişler başarılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.150

Katalog No : 165
Fotograf No : 174
Env.No. : 11109
Resim Adı : Nehirde Tekneler
Ressamı : F.Redif
İmza : F.Redif / Sol alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1872
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 70x53 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi : 1975
Müzeye Kayıt Tarihi : 1975
Müzeye Geliş Yolu : Eskai Muharipler Derneği'nden gelmiştir
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Nehirde ve limanda yelkenlilerin ve kayıkların resmedildiği kompozisyonda, sağda kıyıda ve yelkenlilerde yük taşıyan figürler ve yapıların arkasında bir katedral kulesi görülmektedir. Ön plan solunda iskeleye benzer bir yol kenarı, arka plan solunda ise, yine kıyıda yelkenliler, bir köprü ve köprünün arkasından silüet halinde resmedilmiş bir şehir görülmektedir. Gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır.

Nehir, ön planda sağ alt köşeden başlayarak,sola doğru çapraz bir aksla arka plana doğru kompozisyona yerleştirilmiştir. Solda yer alan yol kenarı ve sağda birz daha arkada yer alan kıyı ve kıyıdaki evler aynı aksı tekrarlamaktadır. Arka planda görülen köprü ve şehir alt kenara pareleldir. Nehirde yol alan veya kıyıda duran yelkenli ve kayıklar da, öndeki kayığın alt kenara parelel olarak yerleştirilişi dışında, nehirle aynı aks üzerine, önden arkaya doğru kompozisyona yerleştirilmiştir. Yelken direkleri ve kule resmin dikey akslarını meydana getirmektedir.

Gün batımını çağrıştıran kızılımsı bir ışık, su yüzeyini şeffaflaştırarak yansımaktadır. Sıcak ve soğuk renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Ön plandan arka plana geçişler başarılı bir şekilde resmedilmiştir. Detaylar belirgin değildir. Yapıların batı mimarisi özellikleri göstermesine karşın, küçük birer leke halinde resmedilen bazı figürler, sarık ve cübbe giyimli, doğulu tiplerdir. Işık ve rengin kullanımı, dokuların resmedilişi başarılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.32

Katalog No : 166
Fotograf No : 175
Env.No. : 984
Resim Adı :
Ressamı : Galter
İmza : Galter / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 29x56 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Sağ tarafta lekeler vardır. Sol alt köşede resim üzerine etiket yapıştırılmıştır.

Tanım ve Değerlendirme : Durgun bir denizde yelkenli kayıklar içinde balıkçılar resmedilmiştir. Arka plan sağında yer alan yelkenliler ve şehir görünümü, silüet halinde görülmektedir. Ufuk çizgisi gökyüzü geniş olmak üzere resmi ikiye bölmektedir.

Solda ufuk çizgisinden itibaren ön plan sağına doğru resmedilmiş olan yelkenliler arka plana çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan şehir alt kenara pareleldir. Kayıkların yelkenleri, resmin dikey akslarını meydana getirmektedir.

Yelkenlerde kullanılan sıcak renklerle, açık mavi renkli deniz ve bulutlarla kaplı gökyüzü karşıtlık oluşturmaktadır. Yelkenlerin deniz yüzeyindeki yansımaları belirgindir. Donuk bir ışık resmi aydınlatmaktadır. Balıkçılar, sarık ve cepkenleriyle Osmanlı kıyafetleri içinde resmedilmiştir. Arka planda minareleri görülen şehir İstanbul olmalıdır.

Katalog No : 167
Fotograf No : 176
Env.No. : 1092
Resim Adı : Köy Evi
Ressamı : G.Yarsev
İmza : G.Yarsev / Sol Alt Köşe / Siyah / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1856
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 44x31 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : İki tarafi iri taşlı toprak bir yolun sonunda, arka planda düz damlı köy evleri, bunların arkasında bir duvar, bir ağaç ve bir takım yapılar resmedilmiştir. Yukarıya doğru yükselen yolun sağında, büyük bir taş üzerinde oturan kırmızı şapkalı küçük bir çocuk görülmektedir. Bulutlu gökyüzü, sağ üst köşede yer alan ağaç yaprakları arasından başlayıp sol kenara doğru genişleyerek devam etmektedir.

Toprak yol sağ alt kenardan başlayarak, sağ üst kenara doğru yükselen bir eğimle resmedilmiştir. Sağda ve solda yer alan iri taşlar, toprak yolla aynı aksı tekrarlamaktadır. Sol taraftaki taşlar daha geniş bir alanı kaplamaktadır. Yolun sonunda yer alan ve arka planda iki yan kenar arasına yerleştirilmiş olan evler, alt kenara çapraz, dik, ve parelel akslar meydana getirmektedir

Kuvvetli bir güneş ışığı yüzeylerde sert gölgeler oluşturmaktadır. Sıcak renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Taş ve toprak dokuları başarılı bir şekilde resmedilmiştir. Ön plandan arka plana geçişler başarılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.35

Katalog No : 168
Fotograf No : 177
Env.No. : 908
Resim Adı : Torbiya Köyü
Ressamı : E.Lamber
İmza : Villaqe de la torbia...Nice E.Lamber 1888 / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1888
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 37x28 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuvalde kirlenme vardır.

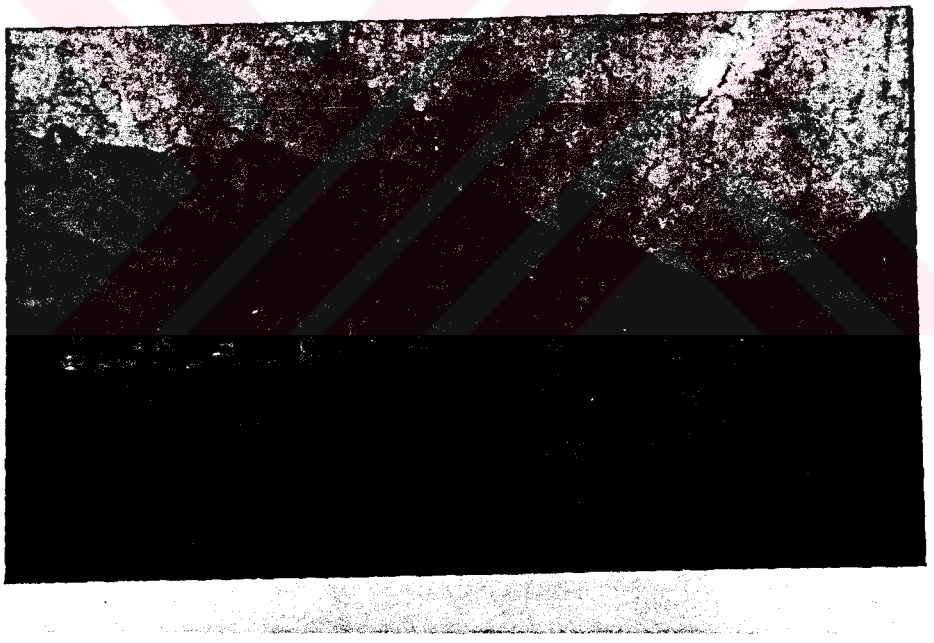

Tanım ve Değerlendirme : Yüksek bir bakış noktasından görülen kompozisyonda, ön plandan başlayan toprak yol, kıvrılarak arka plana doğru devam etmektedir. Ön planda, yolda yürüyen ikisi çocuk üç figür görülmektedir. Yolun sağında bir tepenin etekleri , solunda ön plandan itibaren alçalmaya başlayan bir arazi ve orta planda yer alan düzlükte bir köy resmedilmiştir. Köyün arkasında, sol kenardan itibaren alçalmaya başlayan kayalıklı bir dağ yer almaktadır. Sağdaki tepe ile kayalıklı dağın arasından arka planda bir dağ görülmektedir. Gökyüzü dağların üstünde soldan sağa doğru genişleyen bir alanı kaplamaktadır.

Kompozisyonun hafif sağına alınmış olan toprak yol, sola doğru bir eğimden sonra, sağ üst köşe yönünde devam etmektedir. Dağlar resmin alt kenarına pareleldir. Köy ise, alt kenara çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir.

Resmin genelinde soluk renkler kullanılmıştır. Detaylar belirgin değildir. Ön plandan arka plana geçişler başarılıdır. Ön planda görülen gölgeli alan,bakış noktasının yer aldığı yüksekliğin gölgesi olmalıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.26

Katalog No : 169
Fotograf No : 178
Env.No. : 893
Resim Adı :
Ressamı : H.Beggran
İmza : H.Beggran 1892 / Sol alt köşe / Mavi / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1892
Tekniği : Porselen üzerine Sıraltı Boyama
Ölçüleri : 30x40 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda içinde ördekler olan bir havuz, orta planda sağda ve solda ağaçlıklı alanlar ve yollar, arka planda kışla yapılarına benzer bir yapı resmedilmiştir. Figürler ön plandan itibaren, seyrek olarak kompozisyona yerleştirilmiştir. Gökyüzü sağ kenarda yer alan ağaçdan itibaren görülmektedir.

Ön planda yer alan havuz, sağ alt köşeden alt kenara çapraz bir aks yönünde başlayıp, sol kenara doğru, alt kenara parelel olarak devam etmektedir. Havuz etrafında ve ağaçlıklı alanların arasında yer alan yollar, alt kenara çapraz ve parelel akslar meydana getirmektedir. Arka plandaki yapının sağ taraftaki cephesi, alt kenara pareleldir. Ortadaki köşeli formlu kuleden sonra resmedilmiş olan cephe ise, sol üst köşe yönünde devam

etmektedir. Yapının ve havuzun köşeleri aynı aks üzerindedir. Köşelerden sonra birbirine ters yönde gelişen parelel ve çapraz akslar, kompozisyonda denge oluşturmaktadır.

Figürler küçük birer leke halinde resmedilmiştir. Ellerinde şemsiye taşıyan kadınlar, şapkalı ve uzun elbiselidir. Mekan ve kıyafetler yabancıdır. Ön plandan arka plana geçişler, mavi renk tonlarının ve yüzeylerde yansıyan ışığın kullanımı başarılıdır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.51

Katalog No : 170
Fotograf No : 179
Env.No. : 7333
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Kağıt Üzerine Suluboya
Ölçüleri : 5,7x9 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Romantik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1952
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

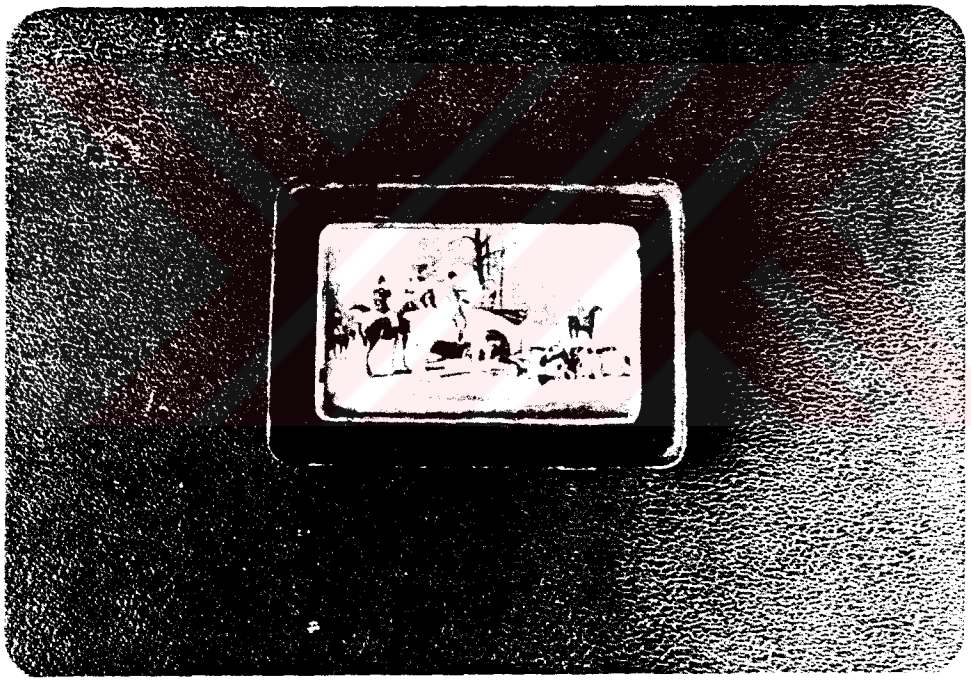

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda dairevi formlu yeşil bir zemin üzerinde, sağda birbirlerine oldukça yakın duran köpek figürleri, solda dört atlı figür resmedilmiştir. Orta plan sağında görülen iki tarafı ağaçlıklı yol, arka plana doğru belirsizleşerek uzamaktadır. Orta plan solunda ise, sol kenardan itibaren resmedilmiş olan yeşillikli bir alan ve karşısında çift çatılı büyük bir malikane resmedilmiştir. Ağaçlıklı yolda ve solda atlı figürler yer almaktadır. Gökyüzü solda yeşillikli alanla evin arasındaki boşluktan ve sağda ağaçların üstündeki üçgen açıklıktan görülmektedir.

Ön plandaki figürlerin yer aldığı zemin resmin alt kenarına pareleldir. Bu alanın önünde başlayan toprak yol kıvrılarak orta plandaki yapıya doğru uzamaktadır. Ağaçlıklı

yol, resmin alt kenarına dik bir aks meydana getirmektedir. Figürler alt kenara dik , çapraz ve parelel akslar üzerine yerleştirilmiştir. Ağaçlar, figürler, yapının, dik profilli çatıları, köpeklerin kuyruklarının havada oluşu resimdeki dikey aksları meydana getirmektedir. Resim soluk bir ışıkla aydınlanmaktadır. Ön planda gölgeler belirgindir. Resmin genelinde hakim olan soluk ve açık renkler, figürlerin kıyafetlerinde kullanılan kırmızılarla ve beyaz renkli alanlarla dengelenmektedir. Sol daki figürlerin kompozisyona yerleştirilişi, atların anotomik özellikleri başarısız bir şekilde resmedilmiştir. Detaylar belirgin değildir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.148

Katalog No : 171
Fotograf No : 180
Env.No. : 475
Resim Adı :
Ressamı : G.Sabbe
İmza : G.Sabbe 1855 / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1855
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 139x240 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda engebeli bir arazide bir çoban ve sürüsü, orta planda bir su görünümü, arka planda giderek yükselen ard arda dağlar resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Kompozisyon, genel olarak, resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Ön planda yer alan arazi yüzeyindeki eğimler, tepe ve yükseltiler parelel düzenlemenin monotonluğunu bozmaktadır. Ön plan solunda yer alan ağaçlar, arka planda yer alan dağların sivri tepeleri, resmin dikey hatlarını meydana getirmektedir.

Ön plandaki karanlık etkiye karşın, orta ve arka plan, daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Kızıl kahverengi tonlarda başlayıp, yükseldikçe beyazlaşan dağların

üstünde yer alan gökyüzü, yeşil ve sarı tonlarda boyanmıştır. Ön planda detayların karanlık alanlarla örtülmesi, arka planda ışığın ve rengin kullanımı, resme ıssız bir atmosfer etkisi kazandırmaktadır. Figürler küçük birer leke halinde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.34

Katalog No : 172
Fotograf No : 181
Env.No. : 360
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 72x100 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

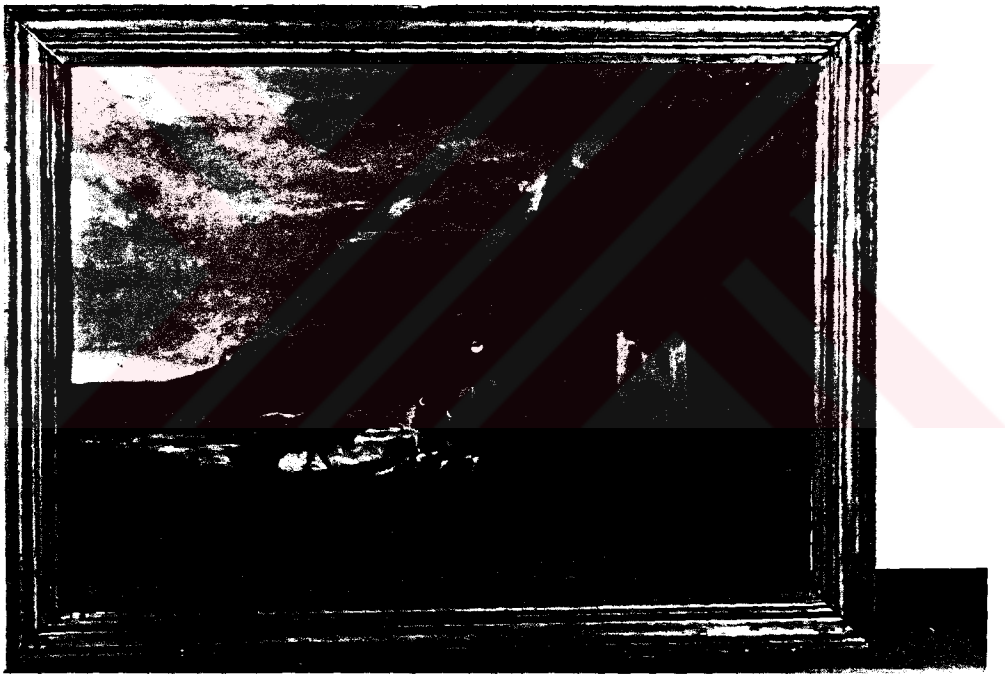

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyonun ön planında iki tarafı yeşillikli toprak bir yol, bu yolda hayvanlarını sağda yer alan iki kulübeye doğru götüren, biri at üzerinde üç çoban arkadan resmedilmiştir. Orta planda, toprak yolun bitiminde başlayan deniz, arka planda yer alan dağlara kadar devam etmektedir. Orta plan sağında,bir iskele ve iki kulübenin üzerinden yükselen dik bir kayalık görülmektedir. Geniş bir alanı kaplayan gökyüzünde sağa doğru yoğunlaşan koyu renkli bulutlar resmedilmiştir.

Resmin hemen alt kenarından başlayan toprak yol, sağ üst kenara doğru devam etmektedir. Figürler ve iki kulübe de aynı aks üzerinde yer almaktadır. Orta ve arka

planda görülen deniz, iskele ve dağlar resmin alt kenarına parelel olarak kompozisyona yerleştirilmiştir.

Resim genel olarak karanlık bir görünüme sahiptir. Arka plan solunda yer alan ufuk çizgisi ve toprak yolun bitiminde deniz yüzeyi beyaz bir ışıkla aydınlatılmıştır. Detaylar belirgin değildir. Sağda yer alan iskele ve kayalık şematik bir görünüme sahiptir. Orta ve arka plan, ön plana oranla daha özensiz bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.147

Katalog No : 173
Fotograf No : 182
Env.No. : 527
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 73x100 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

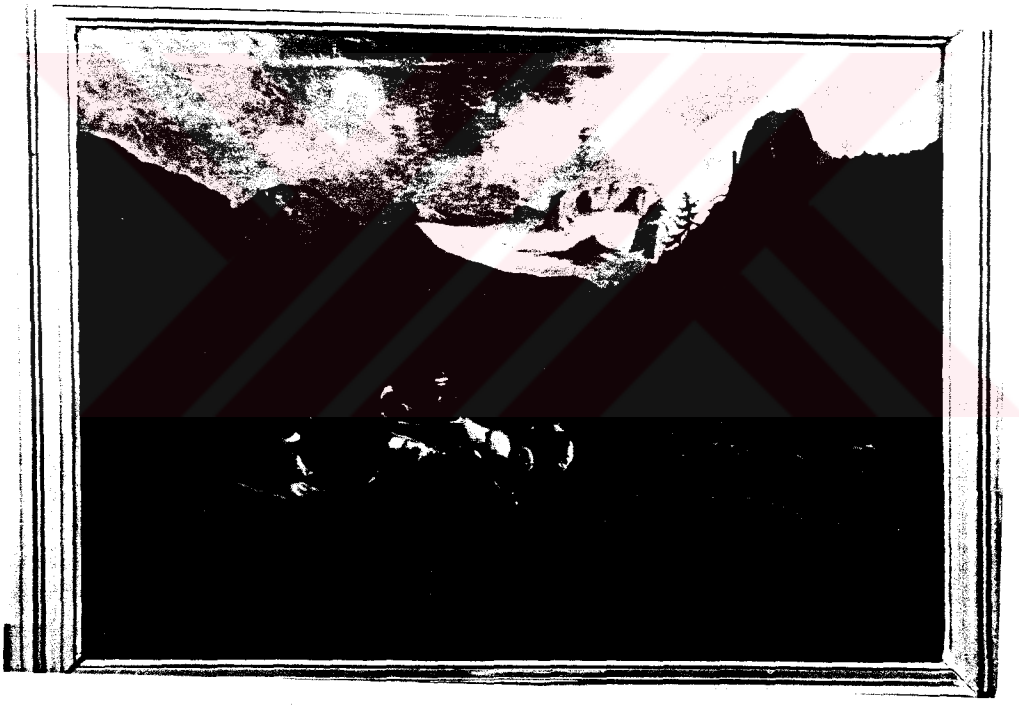

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyonun ön planında, solda bir kayık ve içinde biri ayakta, üçü oturur vaziyette dört figür ve hayvan figürleri, sağda ağaçlıklı ve yeşillikli bir alanda kıyıda duran hayvanlar, orta planda iki yandan başlayarak resmin ortasına doğru yuvarlak bir eğimle alçalan engebeli bir arazi, arka planda, orta plandaki açıklıktan görülen kaya görünümlü ve ortası karlı bir dağ resmedilmiştir. Dağın üstünden görülen mavi gökyüzünde, beyaz-gri renkli bulut kümeleri bulunmaktadır.

Ön planda resmin alt kenarına parelel olarak başlayan kıyı, sağ alt köşeye çapraz bir aksla devam etmektedir. Kompozisyonun ortasında yer alan kayık ise, sol alt köşeye yönelik olarak resmedilmiştir. Orta ve arka planda görülen kompozisyon, resmin alt

kenarına pareleldir. Arka plandaki dağın sağ tarafındaki yükseklik, resmin sol alt köşesine, sol tarafındaki eğim ise, sağ kenara yönelik akslar meydana getirmektedir.

Kayıkta yer alan figürler cepken, sarık giyimlidirler ve hayvanları bir kıyıdan başka bir kıyıya taşıyor olmalıdırlar. Figürlü kompozisyonun, arka planda yer alan dağın ve gökyüzünün aydınlık görünümüne karşın, ön plan, sağda ve orta planda yer alan arazi, gölün arka kısımları karanlık bir görünüme sahiptir. Kenar çizgileri belirgindir. Işığın kullanımı, sıcak ve soğuk renklerin dağılımı, figürlerin resmedilişindeki durağanlık, detayların karanlık alanlarla örtülmesi, resimde ıssız bir atmosfer etkisi meydana getirmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.142

Katalog No : 174
Fotograf No : 183
Env.No. : 11195
Resim Adı : Ava Gidiş
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 64x95 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda, atlı avcılar ve köpekler, bu kompozisyonun hemen arkasından itibaren, solda yükselen yeşillikli bir tepede sol kenardan itibaren yerleştirilmiş evler, bir cami ve tek tük ağaçlar, sağda yeşil düz bir alanın sonunda sağ kenardan itibaren yerleştirilmiş ağaçlar resmedilmiştir. Kompozisyonla eşit ağırlıkta düzenlenmiş olan mavi gökyüzünün alt kısmında, ince şeritler meydana getiren beyaz bulutlar, üste doğru kümeler halinde devam etmektedir.

Ön planda toprak bir zemin üzerinde yer alan figürler, dairevi bir düzen oluşturacak şekilde, resmin alt kenarına parelel, dik ve çapraz akslar meydana getiren

duruşlarla resmedilmişlerdir. Soldaki tepe ve sağdaki ağaçlar resmin alt kenarına pareleldir.

Cepken, şalvar ve sarıklarıyla Osmanlı kıyafetleri içinde, omuzlarında asılı tüfekleriyle, bir mola anında resmedilmiş olan avcılar, modelden çalışılmış izlenimi veren hareket ve duruşlarla yansıtılmıştır. Köpek ve at figürleri de aynı etkiye sahiptir. Sıcak ve canlı renlerin kullanıldığı resimde ışık, yüzeyleri aynı derecede aydınlatmaktadır. Toprak zeminde figürlerin gölgeleri belirgindir. Kıyafetler ve silahlar gerçeğe uygundur.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.144

Katalog No : 175
Fotograf No : 184
Env.No. : 335
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 87x133 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu : Tuval ortasında bir yırtık vardır.

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyonun ön planında, ağaçlıklı bir alanda hayvanlarını, bir su birikintisinden geçirmeye çalışan biri ortada diğeri resmin solunda yer alan iki çoban, orta planda deniz ve İstanbul görünümü, arka planda dağlık bir alan resmedilmiştir. Gökyüzü resmin üçte biri kadar bir alanı kaplamaktadır ve ön planda sağda yer alan ağaçların üstünde daralmaktadır.

Kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına parelel olarak düzenlenmiştir. Ön planda sol alt kenar ile sağ üst kenar arasındaki aks yönünde yer alan su birikintisi çapraz, sağında yer alan yeşillikli toprak zemin alt kenara dik olarak resmedilmiştir. Sağda ve solda arazi, resmin ortasına doğru alçalmakatadır ve deniz bu iki alan arasındaki, üçgen

bir açıklıktan görülmektedir. Arka plan, sağ ön planda yer alan ağaçlardan itibaren resmedilmiştir.

İki çoban şalvar, cepken ve sarık giyimli olarak resmedilmiştir. Soldan sağa doğru ilerleyen figürlerin hareketleri durağandır. Detaylar belirgin değildir. Arka plana doğru renkler soluklaşmaktadır. Ön planda sert gölgeler meydana getiren kuvvetli güneş ışığı gökyüzünde de belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.146

Katalog No : 176
Fotograf No : 185
Env.No. : 149
Resim Adı :
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 72x121 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Müze / Binicilik salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ön planda bir mola anında ikisi ayakta, ikisi oturur vaziyette dört figür ve dört at, solda iki köpek resmedilmiştir. Figürlü kompozisyonun solunda çatılı bir cami, caminin hemen yanından itibaren, sağ üst kenara doğru yükselen bir tepenin eteklerinde, ortada sürüsünü otlatan bir çoban ve solda çadırlar görülmektedir. Masmavi gökyüzü soldan sağa doğru daralmaktadır.

Ön planda yer alan figürler resmin alt kenarına çapraz ve dik akslar üzerine yerleştirilmiştir. Arka planda yer alan tepe resmin alt kenarına pareleldir. Tepenin sol kenarına yerleştirilmiş olan çadırlar, sağ üst kenarla sol kenar arasında, camiyle aynı doğrultuda ve resmin alt kenarına çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir.

Figürler cepken, şalvar ve sarıkları ile Osmanlı kıyafetleri içinde resmedilmişlerdir. Tüfek ve hançerleri gerçeğe uygun bir şekilde yansıtılmıştır. Karşı karşıya oturan iki figür avcı, bunların arkasında biri sağda diğeri solda, atların yanında ayakta duran iki figür ise, avcıların hizmetindeki kişiler olmalıdır. Figürlerin duruşları durağan bir etkiye sahiptir. Ön planda ışık gölge ayrımları sert gölgelerle belirginleşmektedir. Arka planda yer alan tepe ve gökyüzü, ön plana göre daha özensiz bir şekilde resmedilmiştir. Ön planda canlı ve sıcak renkler kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.140

Katalog No : 177
Fotograf No : 186
Env.No. : 420
Resim Adı : Kağıthane'de Osmanlı Hayatı
Ressamı : Stanislav Von Chelebovsky (1834 - 1913)
İmza : St.Chelebovsky Constantinopol / Sol alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 62x102 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

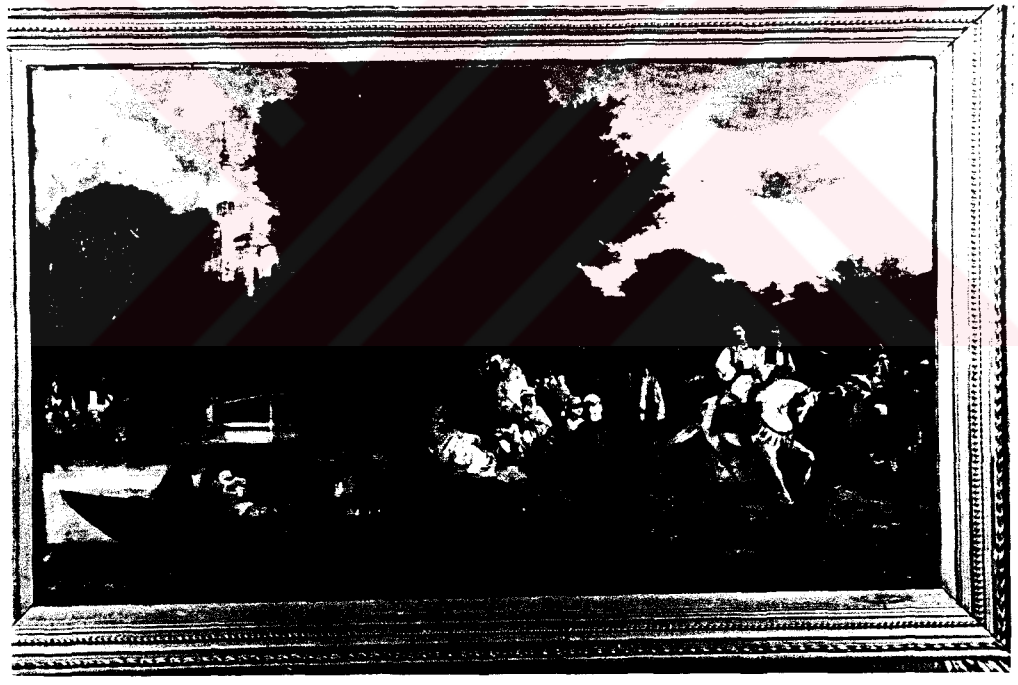

Tanım ve Değerlendirme : Kağıthane'de bir gezinti anının resmedildiği kompozisyonda, figürler ön plana yerleştirilmiştir. Resmin ön planından arka planına doğru uzayan derenin solunda orta planda kıyı görünümü, ağaçlıklı bir alan ve arka planda yüksek bir tepe üzerinde, Kağıthane camisi yer almaktadır.

Ön planda kompozisyonun merkezinde, sağdaki kıyıda duran ard arda resmin alt kenarına parlel olarak yerleştirilmiş üç kayık içinde, rengarenk feraceli ve beyaz yaşmaklı, arkada ayakta, önde oturur vaziyette resmedilmiş kadınlar görülmektedir. Bunların hemen arkasında yer alan ve resmin üst kenarına kadar devam eden ağaç, gökyüzünü ve

arka planı ikiye bölmektedir.Sağda yer alan toprak yol resmin sağ alt köşesinden başlayarak, resmin alt kenarına çapraz bir aksla, orta planda yer alan ağaçlara kadar devam etmektedir. Bu yol üzerine sağ kenardan itibaren yerleştirilmiş iki çadır, yolun kenarında duran satıcılar, cepken, kaftan ve fes giyimli zenci figür, Avrupalı tipli ve kıyafetli iki figür ve kupa arabası yolla aynı aks üzerine yerleştirilmiştir. Orta planda yer alan sağ kenara bitişik tepe,alt kenara pareleldir. Cami ağaçların arasından görülmektedir.

Detaylar ön plandan arka plana doğru azalmaktadır.Kıyafetler gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Işık gölge ayrımları belirgindir. Gökyüzü ve cami, resmin geneline oranla daha aydınlık bir görünüme sahiptir. Figürler ideal hareketlerle resmedilmiştir. Sıcak ve canlı renkler ön plana çıkmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.85

Katalog No : 178
Fotograf No : 187
Env.No. : 635
Resim Adı : III. Ahmed Çeşmesi *
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 54x73 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Şeref Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : III. Ahmet Çeşmesi ve çevresinin resmedildiği kompozisyonda, figürler ön plandan arka plana doğru yerleştirilmiştir. Gökyüzü geniş bir alanı kaplamaktadır.

Ön plan sağında ve solunda figürler, resmin alt kenarına parelel olarak yerleştirilmiş yüksekçe birer toprak zemin üzerinde resmedilmiştir. Sağdaki iki figürden

* Thomas Allom'un III. Ahmed Çeşmesi'ni gösteren gravüründen (T.Allom-R.Walsh, **Constantinople and the Scenery of the Seven Churches of Asia minor**, C.II, London 1839, s.38) serbest kopyadır. Gravürde bakış noktası biraz daha yakındır. Bazı figürlerin tipleri, kıyafetleri ve kompozisyondaki yerleri farklıdır.

biri zenci bir sakadır. Solda yer alan kompozisyonda figürlerden biri ayakta saz çalmaktadır. Diğerleri oturur vaziyettedir ve yanlarında yiyecek dolu siniler görülmektedir. Figürlü kompozisyonun hemen arkasında resmin hemen sol kenarından itibaren resmedilmiş olan, ağaçlar arasında bir kulübe ve bir kubbe eteği yer almaktadır. İki yandaki yükseltinin arasından resmin alt kenarına hafif çapraz bir aksla başlayan toprak zeminli alan, orta planda yer alan çeşmeye kadar devam etmektedir. Bu alanda, önden arkaya doğru küçük gruplar halinde duran veya yürüyen figürler yerleştirilmiştir. Kompozisyonun merkezini oluşturan çeşme, hafif sağa doğru ve resmin alt kenarına parelel olarak resmedilmiştir. Çeşmenin sağında, ön plandan arka planda yer alan surlara kadar ard arda resmedilmiş olan yapılar, alt kenara çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Çeşmenin arkasında sol kenara doğru resmedilmiş olan Ayasofya ise resmin alt kenarına parleledir. Solda yer alan servi ağaçları ve Ayasofya'nın minareleri resmin dikey akslarını meydana getirmektedir.

Figürler, sarık, cepken, şalvar, kaftan, cübbe gibi kıyafetlerle resmedilmişlerdir. Sıcak ve canlı renklerin hakim olarak kullanıldığı resimde, Ayasofya'nın soluk kurşuni ve bej rengi tezat oluşturmaktadır. Resmi aydınlatan sıcak gün ışığı ön ve orta planda yumuşak gölgeler meydana getirmektedir. Detaylar ön plandan arka plana doğru azalmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.141

Katalog No : 179
Fotograf No : 188
Env.No. : 11193
Resim Adı : Kuzey Afrika'da Bir Pazar Yeri
Ressamı : R.Sam
İmza : R. Sam ? 1880 / Sağ alt köşe / Sarı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1880
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 87x133 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi : 15.8.1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 15.8.1986
Müzeye Geliş Yolu : Genelkurmay Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır. (Genelkurmay'dan edilinen bilgiye göre resim Kurtuluş Savaşı sırasında Yunan Orduları Başkomutanı Trikopis'in karargahından ele geçirilmiştir).
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Bir pazar yerinde satıcıların resmedildiği kompozisyonun arka planında soldaki üç ağacın arkasında, kule formlu ve resim sol arka planını boydan boya kaplayan bir yapı, bunun yanında ortada kemerli bir çıkıntıdan sonra, sağ kenara kadar düz olarak devam eden bir duvar resmedilmiştir. Kule formlu yapının yanından itibaren görülen gökyüzü, resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Figürler sol kenardan arka plana ve sağ kenara doğru, resmin alt kenarına çapraz, dik ve parelel akslar oluşturan duruş ve hareketlerle, ayakta veya oturur vaziyette resmedilmiştir. Sol kenarda ve arkadaki yapıların önünde yer alan figürlerin durağnlığına karşın, ön plandaki boş bir alandan sonra resmedilmiş olan, biri kumaş satıcısı diğeri bir sepet taşıyan iki figür sol alt köşeye, sağda yer alan biri merkep üzerinde iki figür, sağ alt köşeye doğru yürümektedir. Arka planda yer alan yapılar resmin alt kenarına pareleldir. Figürler soldaki kule ve ağaçlar resmin dikey akslarını meydana getirmektedir.

Sıcak ve soğuk renklerin uyumlu bir şekilde kullanıldığı resimde, sıcak bir gün ışığı yüzeylerde koyu gölgeler meydana getirmektedir. Yatay ve dikeylerin oranı, figürlerin tipleri başarılı bir şekilde resmedilmiştir. Diğer figürlerin ayrıntısız çalışılmasına karşın, sol kenara doğru yürüyen kumaş satıcısının yüzünde portre özelliği vardır. Figürlerin ve yapıların yerleştirilişi ile sağlanan derinlik etkisi, ortadaki kemerli açıklıktan gökyüzünün görülmesiyle kuvvetlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.79

Katalog No : 180
Fotograf No : 189
Env.No. : 975
Resim Adı :
Ressamı : A.Chatono
İmza : A.Chatono / Sağ alt köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 40x24 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Bir pazar yerinin resmedildiği kompozisyonda ön plandan arka plana doğru uzayan taş zeminli dar bir sokak, iki yanda yüksek duvarlı yapılar, sağdaki yapının duvarına asılı bir tezgah ve alışveriş yapan, figürler arka planda yine yüksek duvarlı iki yapı ve figürler yer almaktadır. Gökyüzü yapıların arkasından görülmektedir.

Ön plandan itibaren resmedilmiş olan sokak, sol üst köşe yönünde, resmin alt kenarına hafif çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Solda yer alan ve dar bir alanı kaplayan düz duvar, sağ üst köşe yönünde hafif çapraz bir aks meydana getirmektedir. Sağda yer alan ve daha geniş bir alanı kaplayan üzerinde nişler, çıkmalar, şebekeli pencereler olan yapı ise, sokakla aynı aksı terkrarlamaktadır ve üst köşeden itibaren resmedilmiştir. Arka planda görülen yapılar alt kenara pareleldir.

Soğuk ve sıcak renkler uyumlu bir şekilde kullanılmıştır. Resmi aydınlatan parlak ışık, yüzeylerde yumuşak gölgeler meydana getirmektedir. detaylar belirgin değildir. Figürler küçük renk lekeleri halinde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.9

Katalog No : 181
Fotograf No : 190
Env.No. : 965
Resim Adı : Rus Askerleri ve Çocuklar
Ressamı : B.Makovsky (1846 - 1920)
İmza : B.Makovsky 1889 / Tuval arkası / Kiril Alfabesi
Yapım Yılı : 1889
Tekniği : Duralit Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 24x29 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Envanterde Kafkasya'da Abbas Toman Sarayından geldiği yazılıdır.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ufuk çizgisine kadar devam eden yeşillikli düz bir alanda, ön planda üç asker ve çocuklar resmedilmiştir. Ufuk çizgisi gökyüzü daha dar olmak üzere resmi ikiye bölmektedir.

Figürler, kompozisyona pramidal formlar meydana getiren, iki ayrı grup halinde yerleştirilmiştir. Sağda yer alan çocuklar sağ alt köşe ile sol üst kenar arasındaki alt kenara çapraz bir aks üzerinde, birbirlerine yakın, solda yerde oturan iki avcıya yönelik olarak ayakta resmedilmişlerdir. Solda üç asker, bir çocuk ve bir köpek figürü

yerleştirilmiştir. Bunların arkasında ayakta duran bir çocuk ve arkadan resmedilmiş su içen bir asker figürü görülmektedir. Rus askerlerinin tipleri ve üniformaları gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Çocuklar ise yanık tenleri ve kıyafetleri ile köylü çocuklarına benzemektedir. Figürler arasında bakışlarla bağlantı sağlanmıştır. Çocuklar merak, korku gibi ifadelerle, idealize edilmeden resmedilmişlerdir. Sıcak ve canlı renkler ışıklı tonlarda kullanılmıştır. Kuvvetli bir güneş ışığı resmi aydınlatmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.19

Katalog No : 182
Fotograf No : 191
Env.No. : 1060
Resim Adı : Kırda Çocuk Ve Köpek
Ressamı : Halil Paşa (1857-1939)
İmza : Halil-Halil 1903/Sağ alt köşe / Kırmızı / Osmanlıca Latin
Yapım Yılı : 1903
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 41x56cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

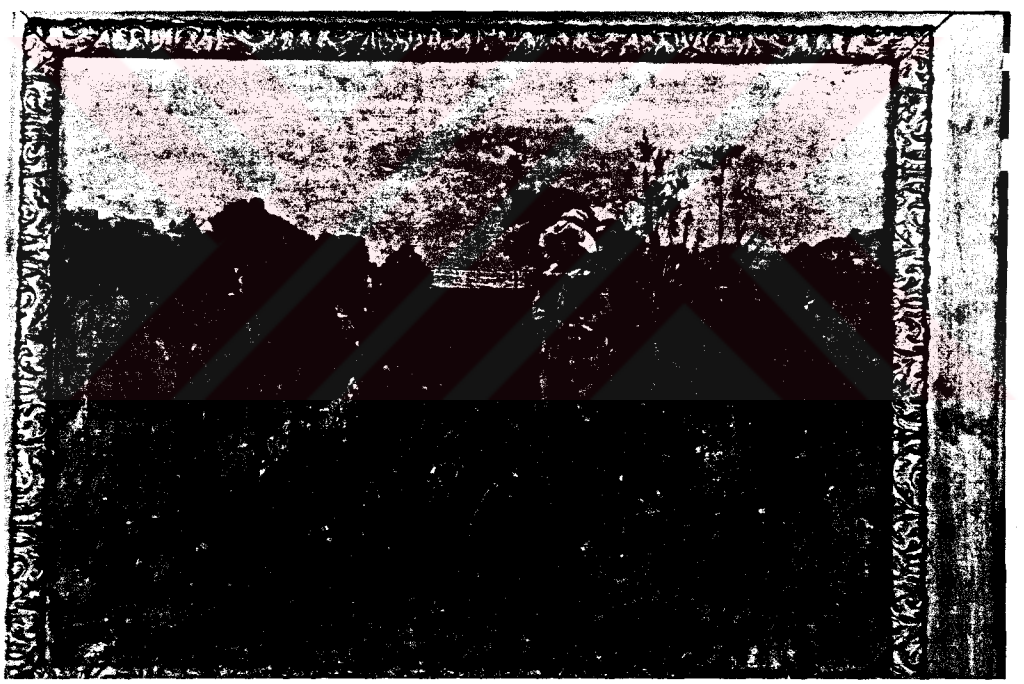

Tanım ve Değerlendirme : Ön plandan başlayıp arka plana doğru devam eden düz bir çalılıkta, ön planda sağda mavi elbiseli, beyaz şapkalı küçük bir kız, solda ona doğru yönelmiş bir köpek, hareketsiz bir şekilde resmedilmiştir. Çalılığın bitiminde, sağ kenardan ve sol kenardan itibaren resmedilmiş ağaçlar ve tam ortadaki açıklıktan arka planda yer alan ışıltılı bir deniz görülmektedir. Gökyüzü resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Kompozisyon genel olarak resmin alt kenarına pareleldir. Ön planda yer alan çocuk sağ alt köşe ile sol üst köşe arasında, köpek figürü ise sol alt köşe ile sağ üst köşe arasında alt kenara çapraz gelişen birer aks üzerinde resmedilmiştir.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Resmin genelinde hakim olan sarı, kahverengi ve yeşil tonları arasında, mavi renkli elbise ile karşıtlık oluşturularak çocuk figürü, kompozisyonun merkezine yerleştirilmiştir. Renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Detayların belirgin olmamasına karşın, köpekten korkan çocuğun ifadesi, köpeğe yönelik bakışları ve duruşuyla verilmiştir. Fırça vuruşları hareketlidir. Gökyüzü kızılımsı bir ışıkla aydınlatılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.37

Katalog No : 183
Fotograf No : 192
Env.No. : 11200
Resim Adı : Küçüksu
Ressamı : Halil Paşa (1857 - 1939)
İmza : Halil/ Sağ Alt Köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 54x65 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1987
Müzeye Geliş Yolu : Ankara Sıhhiye Orduevinden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

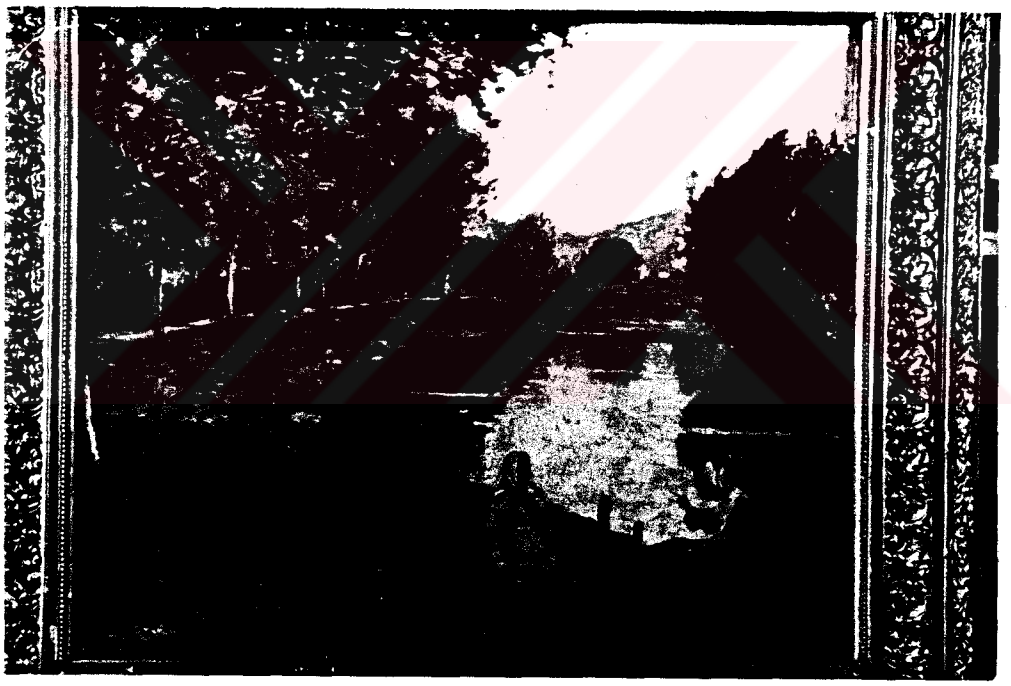

Tanım ve Değerlendirme : Yeşillikli bir alanda ön planda sağında bir yaygı üzerinde karşı karşıya oturmuş biri kadın diğeri erkek iki figür, arkalarında durgun bir su, solda ard arda dizilmiş bir sıra ağaç ve ağaçlar altında arka plana doğru yerleştirilmiş figürler, ağaçların arkasında ve arka planda ağaçlıklı bir alan ve bir dağ resmedilmiştir. Gökyüzü soldaki ağaçlardan itibaren görülmektedir.

İki figürün yer aldığı toprak zemin, sağ alt köşeden itibaren alt kenara parelel olarak başlayıp, kıvrılarak tekrar sağ kenara doğru uzamaktadır. Aynı aksı tekrarlayan su, sağ kenardaki bir ağaçla sonuçlanmaktadır. Arkadaki ağaçlıklı alan, dağ, ön plandaki iki figür resmin alt kenarına parlel olarak kompozisyona yerleştirilmiştir.

Renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Resmi aydınlatan ışık, doğadaki yaygın ışıktır. Su yüzeyinde ışık yansımaları belirgindir. Detaylar belirgin değildir. Fırça vuruşları hareketlidir. Derinlik etkisi soldaki ağaçların kompozisyona yerleştirilişiyle kuvvetlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : S.P.Boyar, **a.g.e.**, s.55 (Bir Su Kenarında Taam adıyla yayınlanmıştır)/ T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.42

Katalog No : 184
Fotograf No : 193
Env.No. : 11201
Resim Adı : Balıkçılar
Ressamı : Halil Paşa (1857 - 1939)
İmza : Halil-Halil 1922 / Sağ Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca-Latin Alfabesi
Yapım Yılı : 1922
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 29x44 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1987
Müzeye Geliş Yolu : Ankara Sıhhiye Orduevinden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Durgun bir denizde, ön planda iki kayık, solda orta plana doğru kıvrılarak devam eden bir kıyı görünümü, orta planda yelkenliler, arka planda silüet halinde bir şehir resmedilmiştir. Puslu gökyüzü soldan sağa doğru daralmaktadır.

Ön planda yer alan iki kayık ve arka plandaki şehir görünümü alt kenara paraleldir. Alt kenarın tam ortasından başlayıp sol kenara doğru çapraz bir aksla yerleştirilmiş olan kıyı, kayık ve denizin yer aldığı küçük bir alandan sonra başlayan tepe, orta plana doğru alçalarak sağ kenar yönünde, alt kenara parelel olarak devam etmektedir.

Detaylar belirgin değildir. Öndeki balıkçı figürü küçük bir leke halinde resmedilmiştir. Sıcak ve soğuk renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Fırça vuruşları hareketlidir. Kuvvetli bir güneş ışığı yüzeylerde yansımalar meydana getirmektedir. Deniz, ahşap, ve toprak dokuları başarılı bir şekilde resmedilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.40

Katalog No : 185
Fotograf No : 194
Env.No. : 11202
Resim Adı : Kıyıda Çocuklar
Ressamı : Halil Paşa (1857 - 1939)
İmza : Halil 198 / Sol alt köşe / Kırmızı / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 47x69 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1987
Müzeye Geliş Yolu : Ankara Sıhhiye Orduevinden alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

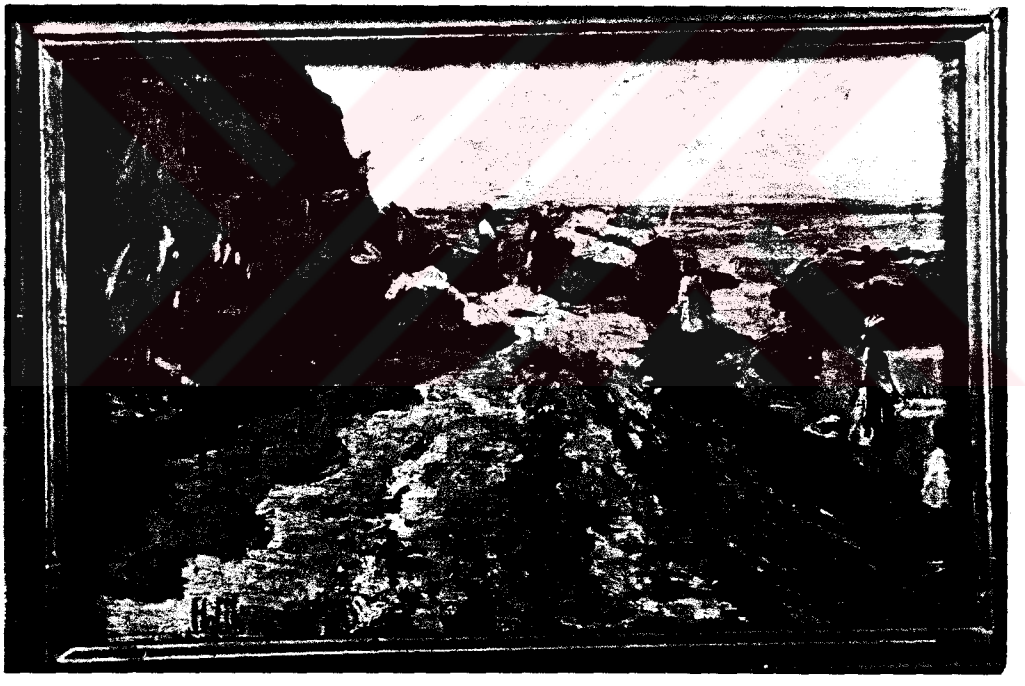

Tanım ve Değerlendirme : Ön plandan başlayarak orta plana doğru uzayan kıyıda, önden arkaya doğru yerleştirilmiş beş figür, kıyının sağından başlayıp ufuk çizgisine kadar devam eden durgun bir deniz, solda toprak bir yükselti resmedilmiştir. Bu yükseltiden itibaren görülen gökyüzü, resmin dörtte biri kadar bir alanını kaplamaktadır.

Ön plandan arkaya doğru daralan bir perspektifle resmedilmiş olan kıyı, bir kaya ile sonuçlanmaktadır. Deniz üzerindeki irili ufaklı kayalar, tepe alt kenara parlele akslar meydana getirmektedir.

Sıcak ve soğuk renkler uyumlu geçişlerle iç içe kullanılmıştır. Kuvvetli güneş ışığı yüzeylerde ışıltılı yansımalar meydana getirmektedir. Detaylar belirgin değildir.

Dokular başarılı bir şekilde resmedilmiştir. Denize oranla kıyı görünümü daha yoğun bir istif meydana getirmektedir. Resmin alt kısmında boya tabakası kalınlaşmaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.41

4.2.4. Diğer konular

Katalog No : 186
Fotograf No : 195
Env.No. : 634
Resim Adı : Arzuhalci *
Ressamı : Ahmet Ziya Akbulut (1869 - 1938)
İmza : Ziyaeddin Ahmed 1311 / Sol alt köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1898 (H.1311)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 58x70 cm.
Konusu : Günlük Yaşam
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : İki figür, ajurlu, yıldız geçme motifli şebekeleri olan pencereli bir duvar önünde, ahşap bir platform üzerinde oturur vaziyette, oldukça yakın bir bakış noktasından resmedilmiştir. İki pencere ortasında üzerinde Osmanlıca "Arzuhalci" yazılı olan bir levha yer almaktadır.

* Arzuhalci figürü, bugün özel bir koleksiyonda bulunan A. Preziosi imzalı Arzuhalci isimli resimdeki, arzuhalci figüründen kopyadır.

Ahşap platform sağ kenarla sol alt köşe arasında alt kenara çapraz bir aks üzerine yerleştirilmiştir. Soldaki arzuhalci figürü, sağ alt köşeye yönelik ve dörtte üç profilden, sağdaki figür ise sol alt köşeye yönelik ve profilden resmedilmiştir.

Figürler cübbe ve sarık giyimlidirler. Duvar ve zeminin tek renkliliğine karşın kıyafetlerde parlak canlı ve ışıklı renkler kullanılmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.113

Katalog No : 187
Fotograf No : 196
Env.No. : 642
Resim Adı : Bedeviler
Ressamı : Salih Münir (1880 - 1947)
İmza : Salih Münir / Sağ Alt Köşe / Siyah / Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuavl Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 67x87 cm.
Konusu : GünlükYaşam
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu : Harbiye Mektebi'nden intikal etmiştir.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Arap tipli altı figür, dairesel bir form oluşturacak şekilde ve yerde oturur vaziyette resmedilmiştir. Gri ve bej tonlarda boyalı çöl izlenimini veren arka plan ve zemin belirsizdir.

Figürlerin tipleri gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Mekanın tek renkliğine karşıt olarak kıyafetlerde kulanılan sıcak ve canlı renkler ön plana çıkmaktadır. Zeminde sert gölgeler belirgindir. Figürler arasında bakışlarla bağlantılar sağlanmıştır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.88

Katalog No : 188
Fotograf No : 197
Env.No. : 315
Resim Adı : Topkapı Sarayı Kubbealtı *
Ressamı : Sermet Muhtar Alus (1887 - 1957)
İmza : Sermet 1334 / Sağ Alt Köşe / Lacivert / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1916 (H.1334)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 45x82 cm.
Konusu : Tarihi
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / etnografik Eserler Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Sadarazamın divana gelişinin resmedildiği kompozisyonun sağında görülen yapı, Topkapı Sarayı ikinci avlusunda yer alan Kubbealtı'nın ön cephesidir. Yapının önünde ve arka plandaki kemarlerin altında olayı izleyen figürler görülmektedir. Gökyüzü soldaki ağacın yaprakları arasından ve yapıların üstünden görülmektedir.

* T. Allom'un aynı konulu gravüründen (T. Allom- R. Walsh, **Constantinople and Scenery of the seven churches of Asia Minor**, C.1, London 1839, s.26) serbest kopyadır. Kompozisyona yapıların ve figürlerin yerleştirilişi, gölgeler her iki resimde aynıdır. Kubbealtı'nın cephe süslemeleri gravürde daha detaylıdır.

Kubbealtı resmin hemen sağ kenarından başlayarak çapraz bir aksla kompozisyona yerleştirilmiştir. Arka plandaki yapı ise, alt kenara pareleldir. Figürler genelde hareketsiz bir şekilde olayı izlemektedir. Sol ön planda yer alan bir figür ise, ön doğru eğilerek sadrazamı selamlamaktadır. Figürlerin çoğunluğu sarık ve kaftan giyimli, dört figür ise Yeniçeri kıyafetleri içindedir.

Kubbealtı'nın çatı ve saçak süslemeleri detaylı bir şekilde resmedilmiştir. Kuvvetli bir ışıkla aydınlanan resimde gölgeler belirgindir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.95

Katalog No : 189
Fotograf No : 198
Env.No. : 353
Resim Adı : Abdülmecid'in Kılıç Alayı *
Ressamı :
İmza :
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 60x90 cm.
Konusu : Peyzaj
Üslubu : Oryantalist
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Zemin Kat Koridor
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ortada Sultan Abdülmecid ve Kılıç Alayı, sağda ve solda kılıç alayını seyreden halk, sağda ahşap cumbalı evler solda ağaçlar arasında kubbeli yapılar, arka planın solunda ağaçlar ve bir dağ görülmektedir. Gökyüzü yoğun bir şekilde bulutludur.

Resmin hemen ön planından başlayan ve figürlerin önden arkaya doğru sıralandığı sokak, sağ kenardan sol kenara doğru uzayan çapraz bir aks meydana

* Topkapı Sarayı Müzesi koleksiyonunda mevcut olan P. Verona imzalı, Kılıç Alayı isimli resimden kopyadır.

getirmektedir. Soldaki yapı ve ağaçlar ayını aksı tekrarlamaktadır. Sağdaki evler ise, sol üst köşe yönünde ve soldaki aksı kesecek şekilde kompozsiyona yerleştirilmiştir. Ön planda yer alan taşlar ve arka plandaki dağ alt kenara pareleldir.

Kılıç Alayında en önde dini görevliler, bunların arkasında dört hünkar çavuşu, şeyhülislam ve beyaz bir at üzerinde Sultan Abdülmecid, arkasında yaya olarak ilerleyen askerler görülmektedir. Sokağın iki tarafında Kılıç Alayı'nı seyreden rengarenk feraceli ve beyaz yaşmaklı kadınlar, sarık ve cübbe giyimli erkekler resmedilmiştir. Kıyafetler orijinaline uygundur. Solda görülen cami Eyüp cami olmalıdır.

Resmin genelinde detaylar belirgin değildir. Ancak evlerin saçak profillerindeki süslemeler ayrıntılı bir şekilde resmedilmiştir. Figürlerin hareketleri durağandır.

Yayınlandığı yer : Ahmed Muhtar,**a.g.e.**,s.24 / T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.130

Katalog No : 190
Fotograf No : 199
Env.No. : 11196
Resim Adı : Gül Baba'nın Ölümü
Ressamı : Şükrü Erdiren(1914-1992)
İmza : Şükrü Erdiren/Sol alt köşe / Kırmızı/ Latin Alfabesi
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 154x105 cm.
Konusu : Tarihi
Üslubu : Sembolik
Müzeye Geliş Tarihi : 1986
Müzeye Kayıt Tarihi : 1986
Müzeye Geliş Yolu : Genkur.Destek Kıtaları K.lığından alınmıştır.
Bulunduğu Yer : Birinci Kat / Kesici Silahlar Salonu
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : 16. yüzyılda yaşamış bir bektaşi dervişi olan ve bir savaş sırasında Macaristan'da ölen Gül Baba'nın ölüm anınınresmedildiği kompozisyonun ön planında, bir yaygı üzerinde oturur vaziyette Gül Baba, sağında yerde oturur vaziyette iki figür ve solunda ayakta duran bir figür görülmektedir. Gül Baba'nın hemen arkasında bir dalına iki leylek konmuş olan kurumuş bir ağaç ve bir duvar, sağ alt köşede bir buhurdanlık, çarıklar, solda bir asa resmedilmiştir. Bu kompozisyonun hemen arkasından itibaren arka plana doğru yeleştirilmiş harabe halinde bir şehir, sağda kubbeli bir yapı ve bir kule resmedilmiştir. Gökyüzü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplamaktadır. Sarı, kırmızı, gri renklerde gerçek dışı bulutlarla kaplıdır.

Figürler ve eşyalar, kompozsyonun ön planında sağ alt köşeden sol kenara doğru yükselen bir aks meydana getirmektedir. Arkadaki ağacın dalları, duvarın ve arka planda yer alan manzaranın alt kenara parelel olarak yerleştirilişi, resmin diğer geometrik düzenlemeleridir.

Hilalli asa, buhurdanlık, sağdaki figürün kucağındaki keşkül-ü fukara bektaşilikle ilgili dinsel sembollerdir. Bu semboller Gül Baba'nın yanındaki üç figürün de aynı tarikata bağlı kişiler olduğunu düşündürmektedir. Keşkül-ü fukara ile yiyecek toplamak tarikata yeni giren kişilere verilen bir görevdir. Buna göre Keşkül-ü fukara taşıyan figürün, diğer figürlere oranla daha küçük resmedilişi de sembolik bir anlatım olarak değerlendirilebilir. Ayrıca kurumuş ağaç, leylekler, gökyüzünün resmedilişi, sonbahar renklerinin kullanımı ölümle ilgilli sembollerdir. Anlatım figürlerin ifadeleri ve hareketleriyle güçlendirilmiştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.107

4.2.5. Natürmortlar

Katalog No : 191
Fotograf No : 200
Env.No. : 422
Resim Adı : Karpuz ve Üzümler
Ressamı : Hamdi (Prizrenli)
İmza : Prizrenli Hamdi Kulları / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı :
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 65x84 cm.
Konusu : Natürmort
Üslubu : Akademik
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Depo
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Ortada bir dilimi kesilerek en öne yerleştirilmiş bir karpuz, sağda içinde armut ve üzümler olan bir tabak, solda bütün bir karpuz resmedilmiştir. Koyu renkli arka plan ve kahverengi, sarı tonlarındaki zemin belirsizdir.

Meyvaların oranları, dokular gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Resmin sağından ve önden gelen ışık kompozisyonu aydınlatmaktadır. Arka plana doğru deyatlar karanlık alanlarla örtülmüştür, Zeminde sert gölgeler yer almaktadır.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.45

Katalog No : 192
Fotograf No : 201
Env.No. : 323
Resim Adı : Şakayıklar
Ressamı : Halil Paşa (1857 - 1939)
İmza : Halil 1906 / Sol Alt Köşe / Kırmızı / Osmanlıca
Yapım Yılı : 1906 (H.1324)
Tekniği : Tuval Üzerine Yağlıboya
Ölçüleri : 85x65 cm.
Konusu : Natürmort
Üslubu : Empresyonist Etkili
Müzeye Geliş Tarihi :
Müzeye Kayıt Tarihi : 1951
Müzeye Geliş Yolu :
Bulunduğu Yer : Kütüphane
Hasar Durumu :

Tanım ve Değerlendirme : Kompozisyon bir masa üzerinde duran cam bir vazo içinde masa üzerine serpiştirilmiş şakayıklardan meydana gelmiştir. Arka plan belirsizdir.

Masanın ön kenarı alt kenara pareleldir. Sağ alt köşedeki ve vazo içindeki şakayıkların düzenlenişi, sağ alt köşeden sol üst köşeye doğru yükselen bir aks meydana getirmektedir.

Masa ve arka planın tek renkliliğine karşıt olarak, ışıltılı renkler ve yansımalar resimde canlı bir etki yaratmıştır. Fırça vuruşları hareketlidir. Dokular başarılı bir şekilde resmedilimştir.

Yayınlandığı yer : T.Çoruhlu - A.Çötelioğlu, **a.g.e.**,s.38

4.3. Resimlerin Malzeme ve Tekniklerine göre Sınıflandırılması

4.3.1. Tuval Üzerine Yağlıboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
386		Peyzaj
361		Peyzaj
688		Peyzaj
982		Peyzaj
1074		Peyzaj
690		Peyzaj
6899	Sahra Köyü	Peyzaj
6900		Peyzaj
376	Kafkasya'da Bir Çiftlik Evi	Peyzaj
421	Kafkasya'da Bir Dere	Peyzaj
394	Colosseum	Peyzaj
1057	Ihlamur Köşkü	Peyzaj
888	Malta Adası'nda Yeni Cami	Peyzaj
660		Peyzaj
11301		Peyzaj
485	Sarayburnu	Peyzaj
448	Heybeliada Deniz Harp Okulu	Peyzaj
887	Ertuğrul Fırkateyni	Peyzaj
11108	Şafakta Deniz	Peyzaj
458	Üç Direkli Gemi	Peyzaj
738	Sultaniye Vapuru	Peyzaj
347	Port Royal Gemisi	Peyzaj
164	Osmanlı Donanması	Peyzaj
11276	Kız Kulesi Açıklarında Balıkçı Teknesi	Peyzaj
11109	Nehirde Tekneler	Peyzaj
1092	Köy Evi	Peyzaj
360		Peyzaj
527		Peyzaj
11195	Ava Gidiş	Peyzaj
475		Peyzaj
335		Peyzaj
149		Peyzaj
420	Kağıthane'de Osmanlı Hayatı	Peyzaj
635	III. Ahmet Çeşmesi	Peyzaj
11193	Kuzey Afrika'da Bir Pazar Yeri	Peyzaj
1060	Kırda Çocuk ve Köpek	Peyzaj
11200	Küçüksu	Peyzaj
11201	Balıkçılar	Peyzaj
11202	Kıyıda Çocuklar	Peyzaj
634	Arzuhalci	Günlük Yaşam
642	Bedeviler	Günlük Yaşam
11196	Gül Baba'nın Ölümü	Tarihi
315	Topkapı Sarayı Kubbealtı	Tarihi

353	Abdülmecid'in Kılıç Alayı	Tarihi
422	Karpuz ve Üzümler	Natürmort
323	Şakayıklar	Natürmort
11191	Turgut Reis	Portre
11153	Çerkez İsmail Paşa	Portre
693	Şeyh Şamil	Portre
1002	Ömer Lütfü Paşa	Portre
383	Ömer Lütfü Paşa	Portre
506	Cezayir Emiri Abdülkadir	Portre
828	Cezayir Emiri Abdülkadir	Portre
479	Sadrazam Fuat Paşa	Portre
482	Serasker Hüseyin Avni Paşa	Portre
702	Müşir Gazi Osman Paşa	Portre
147	Rauf Paşa	Portre
332	Müşir Gazi Ahmet Muhtar Paşa	Portre
11154	Hasan Rıza Paşa	Portre
789	Müşir Halim Paşa	Portre
25312	Serasker Redif Paşa	Portre
11300	Enver Paşa	Portre
962	Yzb. Nurettin	Portre
408	Ütğm. İsmail	Portre
8512	Er	Portre
11180	Borazancı	Portre
8475	Yaralı Asker	Portre
11289	Cumhurbaşkanı	Portre
11295	Cumhurbaşkanı	Portre
11290	Bayrak Önünde Atatürk	Portre
11284	Mareşal Fevzi Çakmak	Portre
10110	Orgn. Cemal Gürsel	Portre
11263	Kenan Evren	Portre
10104	Sultan I. Murat	Portre
8487	Sultan Orhan	Portre
8488	Sultan Osman	Portre
10109	Sultan Yıldırım Bayazıt	Portre
10105	Yavuz Sultan Selim	Portre
10106	Kanuni Sultan Süleyman	Portre
10108	Sultan IV. Murad	Portre
10107	Sultan III. Ahmed	Portre
537	Fatih Sultan Mehmed	Portre
436	Sultan III. Selim	Portre
375	Sultan Abdülmecid	Portre
651	Sultan Abdülaziz	Portre
9391	Sultan Abdülaziz	Portre
539	Sultan Mehmed Reşad	Portre
9394	Sultan Mehmed Reşad	Portre
505	Şehzade Yusuf İzzeddin	Portre
395	Romanya Kraliçesi Elisabeth	Portre
393	Romanya Kralı I. Carol	Portre

686	Gazi Baba	Portre
D.1642	Nene Hatun	Portre
11155	Atatürk Anafartalarda	Savaş
11156	Mustafa Kemal Kocatepe'de	Savaş
8473	İzmir'e Doğru	Savaş
8490	Kurtuluş Savaşında Türk Askerleri	Savaş
8479	Kuvva-i Milliye	Savaş
8470	Doğu Cephesinden Dönüş	Savaş
404	Oltenitze Savaşı	Savaş
8469	Yunan Topçularına Baskın	Savaş
8472	Hücuma Kalkış	Savaş
11297	Gece Baskını	Savaş
11192	Atilla ve Ordusu	Savaş
588	Osmanlıların Rumeli'ye Geçişi	Savaş
503	Varna Meydan Muharebesi	Savaş
504	Varna Meydan Muharebesi	Savaş
11110	Fatih'in Gemileri Haliç'e İndirişi	Savaş
407	Yavuz Sultan Selim	Savaş
11111	Yavuz Sultan Selim	Savaş
640	Belgrad Seferinden Dönüş	Savaş
464	Belgrad Meydan Muharebesi	Savaş
471	Belgrad Meydan Muharebesi	Savaş
342	Mohaç Meydan Muharebesi	Savaş
469	I. Viyana Kuşatması	Savaş
11203	I. Viyana Kuşatması	Savaş
346	I. Viyana Kuşatması	Savaş
425	Vidin Kale'si Savaşı	Savaş
459	II. Viyana Kuşatması	Savaş
11299		Savaş
507	Silistre Savaşı	Savaş
645	Silistre Savaşı	Savaş
972	Üçlü İttifak	Savaş
466	Malakoff İstihkamlarının Zabtı	Savaş
465	Piemonte Savaşı	Savaş
413	Solferino Meydan Savaşı	Savaş
656	Avusturya Ordugahı	Savaş
1071		Savaş
480	İbn-i Arif İsyanı	Savaş
500	Alacadağ Muharebesi	Savaş
461	Aziziye Tabya Savaşı	Savaş
478	Gedikler Muharebesi	Savaş
351	Tefenlik Tabyasına Rus Hücumu	Savaş
563	Rus'ların Kars'a Hücumu	Savaş
562	Rus'ların Kars'a Hücumu	Savaş
540	Şıpka Taarruzu	Savaş
649	Plevne'den Dönen Yaralılar	Savaş
D.1138	Yaralıya Yardım	Savaş
8491	Türk Yunan Savaşı	Savaş

435	Çatalca Savaşı	Savaş
11194	Çanakkale Savaşında Namaz Kılan Erler	Savaş
8471	Süngü Hücumu	Savaş
11206	Hücuma Kalkış	Savaş
7956	Silah Arkadaşlığı	Savaş
D.2397	Birimiz Hepimiz, Hepimiz Birimiz İçin	Savaş
8478	Atatürk Milli Mücadelede	Savaş
8476	Ana Gayreti	Savaş
11289	Milli Mücadele	Savaş
25503	Kazım Karabekir Kars Kalesi'nde	Savaş
434	Preveze Deniz Savaşı	Savaş
341	Trafalgar Deniz Savaşı	Savaş
377	Navarin Deniz Savaşı	Savaş
11204	Çanakkale Deniz Savaşı	Savaş
25221	Türk Topçuları	Savaş
639	Ankara Torpidosu	Savaş

4.3.2.Duralit Üzerine Yağlıboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
1079	Tepedelenli Ali Paşa	Portre
795	Ağa Hüseyin Paşa	Portre
8531	Enver Paşa	Portre
11158	Cumhurbaşkanı Atatürk	Portre
496	Zurnazen	Portre
975		Peyzaj
965	Rus Avcıları ve Çocuklar	Peyzaj
878	Osmanlı Kapısı	Savaş
11190	Türk Yunan Savaşından	Savaş
11197	Cephane Taşıyan Köylüler	Savaş
636	Kaykırat Muharebesi	Savaş
D.2083	Suvariler	Savaş

4.3.3Fotograf Üzerine Yağlıboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
10098	Said Halim Paşa	Portre
9392	Hafiz Hakkı Paşa	Portre
971	Mareşal Mustafa Kemal	Portre
D.1125	Mareşal Mustafa Kemal	Portre
D.1796	T.B.M.M. Reisi Mustafa Kemal Atatürk	Portre
D.2821	Cumhurbaşkanı Atatürk	Portre

4.3.4.Kağıt Üzerine Suluboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
988	Petersburg'dan Bir Görünüş	Peyzaj
6799	Estonya Rever Şehri	Peyzaj

984		Peyzaj
908	Torbiya Köyü	Peyzaj
7733		Peyzaj
136	İbn-i Gentin Kalesi	Peyzaj
137	Sana Şehri	Peyzaj
138	Ride Merkez Kalesi	Peyzaj
139	Cebeli Serah Kalesi	Peyzaj
406	Mağtah Muharebesi	Savaş

4.3.5.Kağıt Üzerine Karakalem ve Suluboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
111274	Sabiha Sultan	Portre
5597	Rus Muharriri Sevçen	Portre
941	Çerkez Kıyafetli Figür	Portre
942	Gürcü Kadın ve Erkekleri	Portre
1009	Suvari Eskizi	Savaş
1077	Suvari Eskizi	Savaş

4.3.6.Kağıt Üzerine Çini Mürekkebi Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
11143		Gemi

4.3.7. Kağıt Üzerine Yağlıboya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
499	Tafna Anlaşması	Savaş

4.3.8. Mukavva Üzerine Pastel Boya Resimler

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
8511	Er	Portre

4.3.9. Porselen Üzerine Sıraltı Boyama Resimleri

ENV.NO:	RESİM ADI :	KONU
893		Peyzaj

5. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Değerlendirilmesi

5.1. Koleksiyonda Yapıtı Bulunan Ressamlar

5.1.1.Yerli Ressamlar

Koleksiyonda yapıtı bulunan yerli ressamlar asker kökenli, akademi çıkışlı ressamlar ve aralarında azınlıklardan gayri müslim sanatçıların da yer aldığı eğitimi ve kimliği çok fazla bilinmeyen ressamlar olarak gruplanabilmektedir.

Asker ressamların bir bölümü askeri okul çıkışlı olduğu bilinen Halil Paşa, Hasan Rıza, İsmail Hakkı, Cevad Göktengiz (Üsküdarlı), M.Sami Yetik, Ali Sami Boyar, Salih Münir, Ali Cemal Ben'im (Beyrutlu), Şerif Renkgörür, , Arif Bedii Eruzman (Kaptan), Yekta Topsal, Şükrü Erdiren, Tğm. Mehmet Efendi, Yüzbaşı Hidayet ve Yüzbaşı Halit'dir. Bir bölümü ise askeri okul öğrencileridir.

Asker ressamların üçüncü kuşak temsilcisi olan Halil Paşa (1857-1939), Mühendishane-i Berri-i Hümayun mezunudur. İlk resim eğitimini bu okulda almış, 1880 yılında Sultan Abdülaziz'in iradesiyle Paris'e giderek Leon Gerome'un atölyesinde çalışmıştır[85]. Yurda döndükten sonra (1886) bir yandan askeri okullarda resim öğretmenliği yaparken, diğer yandan İstanbul'daki sergi etkinliklerine katılmıştır. 1906 yılında yükseltildiği mirlivalık (tuğgeneral) rütbesi, 1908 yılında tasfiye kanunu gereğince geri alınınca emekliye ayrılmıştır. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1911-1913 yıllarında yağlıboya öğretmeni, 1917-1918 yıllarında müdür olarak çalışmıştır. Paris'te aldığı empresyonist etkilerle 1914 kuşağı ressamlarına öncülük eden Halil Paşa'nın özellikle figür çalışmalarında akademik formasyona bağlılık ve sağlam bir desen anlayışı görülmektedir. Resimlerinde ele aldığı başlıca temalar peyzaj, natürmort ve portrelerdir. Figürlü veya figürsüz deniz ve kıyı görünümleri (Boğaziçi kıyıları) doğrudan açık havada çalışılmıştır. Erken tarihli peyzajlarında figürler akademik anlayışa daha yakındır. Peyzajları izlenimci bir duyarlılıkla resmedilmiştir. Renkler gün ışığı ile aydınlanmıştır. Denizin ışıltılı mavi rengi, kıyıda portakal sarısı ve kahvrengiye dönüşmektedir. Kıyıya serpiştirilmiş figürler küçük çarpıcı birer renk lekesi olarak vurgulanmıştır. Halil Paşa'nın Askeri Müze koleksiyonunda bulunan peyzajları (K.182-185) daha çok izlenimci resim özellikleri taşımaktadır. Koleksiyondaki Şehzade Yusuf İzzettin portresinde (K.100) ise figür akademik anlayışa bağlıdır.

Bu grup içinde yer alan Hasan Rıza (1860-1912), S.Tansuğ tarafından doğum tarihlerine göre yapılan asker ressam kuşakları tasnifine alınmamıştır, doğum tarihi göz önüne alındığında üçüncü kuşak temsilcisi olarak değerlendirilebilir. Ancak diğer asker ressamlardan farklı olarak, askerlik mesleğinden subay çıktıktan hemen sonra ayrılıp, resim çalışmalarını bireysel olarak sürdürmüş, İstanbul'da yapılan sergi etkinliklerine ve diğer asker ressamların üslup eğilimlerine katılmamıştır.Bahriye Mektebi'nde okuduğu sırada gönüllü olarak Osmanlı -Rus Savaşı'na (1877/78) katılmıştır. Savaş sırasında tanıştığı bir İtalyan savaş ressamından etkilenmiştir. Savaşın bitiminde Bahriye'ye geri dönmüş ve okulun bulunduğu Haybeliada'da ikamet eden aynı İtalyan ressamdan ders almıştır. Bahriye Mektebi Harbiye sınıfında iken Sultan II. Abdülhamid'in Sultaniye yatının resimlerini yenilemekle görevlendirilen sanatçı, bu görev sonunda Bahriye Nazırı tarafından okulunu bitirmeden subaylığa terfi ettirilerek ödüllendirilmiştir. Ancak bu olayın bir takım spekülasyonlara yol açması sonucu subaylıktan ayrılarak İtalya'ya gitmiş,

---

[85] S.Tansuğ, **a.g.e.**, s.367

on yıl süreyle Napoli, Roma ve Floransa'da resim eğitimi almıştır. Daha sonra iki yıl Mısır'da kalmıştır.Yurda döndükten sonra Edirne'ye yerleşerek Edirne Sanat Mektebi'nde müdür olarak çalışmıştır. Balkan Savaşı sırasında şehit olan sanatçının Karağaç'ta bulunan atölyesi Bulgarlar tarafından tahrip edilmiş, eserlerinin bir çoğu bu sırada yok olmuştur. Çeşitli kaynaklara göre Osmanlı tarihinin büyük zaferlerini yansıtan resimlerinden bazıları Mehmet Sami Yetik ve Mehmet Ali Laga'nın çabalarıyla kurtarılmış, bu resimler sonradan Viyana'ya gönderilmiştir. Bazı resimleri ise Edirne'de kalmıştır[86]. Hasan Rıza'nın karakalem, çini, pastel, yağlıboya gibi çeşitli tekniklerde yaptığı resimler çoğunlukla portre ve savaş konuludur. Portrelerinde resmettiği kişiler Türk tarihinin önemli kişileridir. Savaş resimlerinde ise Türk tarihinin önemli zaferlerini konu almıştır. Resimlerinin bir çoğu imzasızdır. Çeşitli kaynaklara göre savaş kompozisyonlarında imza yerine kendisini yeniçeri, zırhlı bir muhafiz vb. olarak resmetmiştir[87]. Renkçi, formcu ve sağlam bir kompozisyon ustasıdır. Silah, kıyafet etüdleri yaptığı bilinmektedir[88]. Kompozisyonlarında kullandığı bu etüdler resimlerine gerçekçi özellikler kazandırmıştır. Askeri Müze'de bulunan Fatih Sultan Mehmet portresi (K.76) imzalıdır. Belgrad Meydan Muharebesi (K.8,9), I. Viyana Kuşatması (K.12), Yanıkkale MeydanMuharebesi (K.16) isimli resimler ise Hasan Rıza'ya atfedilmektedir.

Asker ressamlar içinde, Bahriyeli lakabıyla tanınan İsmail Hakkı (1863 -1926) Bahriye Mektebi'ni bitirdikten sonra Osmanlı Donanması için yaptırılan Ejder Torpidobotu'nun yapımına nezaret etmek üzere görevli olarak ilk kez 1888'de, ikinci kez 1895'de Hamburg'a gönderilmiştir. Orada bulunduğu yıllarda çeşitli atölyelerde resim eğitimi almıştır[89]. 1908 yılında yurda dönen sanatçı, suluboya, guaj, yağlıboya, karakalem gibi çeşitli tekniklerde deniz savaşı ve gemi konulu resimler yapmıştır. Kompozisyonlarında gökyüzü genellikle geniş bir alanı kaplamaktadır. Bazı resimlerinde deniz, fırtınalı, dalgalı, koyu renkli bir denizdir. Bazı resimlerinde ise gün ışığı ile aydınlanan şeffaf ve ışıltılı görünüme sahiptir. Realist ve detaycıdır.

Asker ressamların dördüncü kuşak temsilcisi olan Mehmet Sami Yetik (1878 - 1945), 1898'de Mekteb-i Harbiye'den, 1906'da Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olmuştur. 1910 yılında gönderildiği Paris'te Academie de Julien'de J.P.Laurens atölyesinde resim eğitimi almıştır[90]. 1912 yılında yurda dönmüş ve Balkan Savaşı'na katılmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında Şişli atölyesinde çalışan sanatçı 1914 kuşağı temsilcilerindendir. Savaş ortamında I. Dünya Savaşı ve Milli Mücadele konulu resimler yapmıştır. Peyzaj ve natürmort temalı resimleri daha geç tarihlidir. Resim çalışmalarının yanında Ressamlarımız isimli bir kitabı ve 1908 - 1913 yıllarında çıkan Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesinde eleştirileri yayınlanmıştır. Bu eleştirilerde Sanayi-i Nefise Mektebi'nde verilen akademik eğitimin çağdışı olduğunu savunmaktadır. Askeri ve sivil okullarda resim öğretmeni olarak da çalışmıştır. Resimleri Paris'te edindiği birikimle izlenimciliğe yakın etkiler taşımaktadır. Kompozisyon, renk ve desen uyumu güçlüdür. Koleksiyondaki savaş temalı resimleri (K.51,56-60) diğer savaş temalı resimlerinde olduğu gibi izlenimci ve gerçekçi olup, abartıdan uzaktır. Figürler akademik formasyona bağlıdır.

Beyrutlu Ali Cemal adıyla tanınan Ali Cemal Ben'im (1881 - 1939) Bahriye Mektebi ve Sanayi-i Nefise Mektebi mezunudur. Asker ressamlar dördüncü kuşak

---

[86] N.İslimyeli, **Asker Ressamlar ve Ekoller,** Ankara 1965, s. 52-53
[87] S.Ünver, **Ressam Şehit Hasan Rıza Hayatı ve Resimleri**, İstanbul 1971, s.9
[88] S.Ünver, **a.g.e.**, s.9
[89] S.P.Boyar, **a.g.e.**, s.86
[90] N.İslimyeli, **a.g.e.,** s.73

temsilcisidir. I. Dünya Savaşı sırasında Şişli Atölyesi'nde çalışmıştır. Deniz temalı peyzajlarının yanında natürmort ve portre çalışmaları vardır. Resimlerinde 1914 kuşağı sanatçılarının izlenimciliğe yakın üslup özellikleri gözlemlenmektedir. Koleksiyondaki Yaralı Asker isimli çalışması (K.52) da gerçekçi ve gözlemcidir.

Asker ressamlar dördüncü kuşak temsilcisi ve 1914 kuşağı sanatçılarından Ali Sami Boyar (1880 - 1967) 1901'de Bahriye Mektebi'nden, 1908'de Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olmuştur. 1910'da Paris'e giderek Academie des Beaux Art's'da Cormon'un atölyesinde çalışmıştır[91]. 1914'de yurda dönerek Şişli atölyesinde savaş resimleri yapmıştır. Ayasofya ve Bahriye müzelerinde müdür, İnas Sanayi-i Nefise ve Sanayi-i Nefise'de öğretmen olarak çalışmıştır. Savaş ve tarihi konulu resimlerinin yanında peyzaj, natürmort ve portre çalışmaları vardır. Resimleri izlenimci bir duyarlılıkla ele alınmıştır. Kompozisyon, renk ve desen uyumu güçlüdür.

Koleksiyonda yapıtı bulunan dördüncü kuşak temsilcilerinin sonuncusu Üsküdarlı Cevat adıyla tanınmış olan Cevat Göktengiz (1871 - 1939) dir. 1892'de mezun olduğu Mekteb-i Harbiye'de ilk resim eğitimini Hoca Ali Rıza'dan almıştır[92]. Peyzaj ve savaş konulu resimleri izlenimciliğe yakın bir üslup göstermektedir.

Salih Münir (1880 - 1947) ve Şerif Renkgörür (1887 - 1947) Mekteb-i Harbiye mezunu asker ressamlardandır[93]. Her ikisinin de fotograftan çalıştığı bilinmektedir. Salih Münir'in portre ve günlük yaşam, Şerif Renkgörür'ün, portre, peyzaj, natürmort ve savaş temalı çalışmaları bulunmaktadır.

Asker ressamların beşinci kuşak temsilcilerinden Arif Bedii Eruzman (1905 - 1982) Bahriye Mektebi mezunudur Kaptan lakabıyla tanınan sanatçı Güzel sanatlar Akademisi'ne misafir öğrenci olarak devam etmiştir ve D Grubu temsilcilerindendir. Paris'te 1947 - 1949 yıllarında Andre Lhote'un atölyesinde çalışmıştır[94] . Erken tarihli resimleri izlenimcidir. Daha sonra figüratif ve kübist çalışmalara yönelmiştir. Koleksiyonda bulunan Atatürk Milli Mücadelede isimli resmi (K.64) sanatçının figüratif çalışmalarından biridir. Daha çok peyzajlarıyla tanınmaktadır.

Yekta Topsal (1906 - ?) Harp Okulu mezunu asker ressamlardandır[95]. Sami Yetik ve Şevket Dağ'ın öğrencisi olmuştur. Akademiye misafir öğrenci olarak devam etmiştir. Askeri ve tarihi konulu resimlerinin yanında peyzaj çalışmaları da vardır. Empresyonist etkili renk ve ışık kullanımı resimlerinde belirgindir.

Şükrü Erdiren (1914 -1991) ilk resim eğitimini 1931'de Halıcıoğlu Askeri Lisesi'nde M.Sami Yetik'ten almıştır. 1935'de Harb Okulu'ndan mezun olmuştur. Peyzaj, natürmort ve portre çalışmaları bulunan sanatçı resimlerinde zengin ve canlı renk kontraslarını geniş lekeler halinde kullanmıştır. İfadeci anlatımını kimi resimlerinde sembolik ögeler kuvvetlendirmektedir. 1954 yılında New Jersey'de katıldığı bir yarışmada Yeşil ve Kırmızı isimli yapıtı birincilik ödülü almıştır[96].

Koleksiyonda yapıtı bulunan Tğm. Mehmet Efendi'nin ve Bahriye Mektebi resim öğretmeni Yzb. Halit'in yaşamları hakkında bilgi edinilememiştir. Ayrıca her

---

[91] A.K.Gören, "Ustaların Ustası Cormon", **Sanatsal Mozaik**, S.1, İstanbul 1995, s.71

[92] N.İslimyeli, **a.g.e.,** 1965, s.65

[93] H.Katipoğlu, "Salih Münir", II. Müzecilik Semineri (19-23 Eylül 1994) **Bildiriler**, İstanbul 1995, s.167 / N.İslimyeli, **a.g.e.,** s.97

[94] N.Berk-K.Özsezgin, **Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi**, Ankara 1983, s.64

[95] N.İslimyeli, **a.g.e.,** s.109

[96] Şükrü Erdiren, **Hayatı ve Eserleri,** İstanbul 1981, s.3

ikisinin de başka resmi bilinmemektedir. Hidayet ise Kuleli Askeri Lisesi resim öğretmeni Yzb. Hidayet olmalıdır[97].

Koleksiyonda bulunan bazı resimler Kafkasyalı Mehmed Ali (K.134), Selimiyeli Emin (K.135), Mehmed menal levçil Pazar Sene 3 (K.136), Hamdi Kulları (K.137), Mahmud El Buraniye Sene 2 (K.138), Rufad 1308 Sene 1 (K. 139), Halıcılarlı Sadık 1308 (K.140), Sinanpaşalı Sadık (K.141) imzalıdır.Peyzaj konulu bu resimlerdeki imzaların, bir kaç nedene bağlı olarak askeri okul, özellikle de Mekteb-i Harbiye öğrencilerine ait olduğu anlaşılmaktadır. Mirat-ı Mekteb-i Harbiye'de verilen öğrenci listelrine göre Kafkasyalı Mehmed Ali[98] ve Halıcılarlı Sadık[99] 1310 (M.1892) yılında Erkan-ı Harbiye (kurmay) sınıfını kazanmış olan öğrencilerdir. Sinanpaşalı Sadık[100] ise, 1308 (M.1890)yılı Mekteb-i Harbiye süvari sınıfı mezunudur. Mekteb-i Harbiye öğrencileri oldukları tespit edilen bu isimlerin dışında, imzalarda kullanılan sene 3, sene 2, sene 1, kulları gibi ibareler ve isimlerin okul kayıtlarında yazılı olduğu şekilde memleket belirtilerek yazılmış olması, diğerlerinin de öğrenci olduğuna işaret etmektedir. Ayrıca resimlerde görülen benzer kompozisyon şeması, fotograf kullanımına işaret eden ortak üslup özellikleri, benzer doğa ve mimarinin kullanımı öğrencilerin büyük bir olasılıkla aynı okulda , aynı resim eğitimini aldıklarını düşündürmektedir.

Mekteb-i Harbiye'den 1894 yılında mezun olan Celal Esad Arseven'in anılarında[101] okuldaki resim eğitimi ile ilgili verdiği bilgiler de bu konuda bağlantılar kurulmasına yardımcı olmaktadır.

"...Hünkar dairesinin büyük salonu resme tahsis edilmişti. Şeker Ahmed Paşa ve o zaman kolağası olan Üsküdarlı Ali Rıza Bey gibi hocaların nezaretinde çalışan talebeler, büyük kıt'ada yağlıboya tablolar yapıyorlardı. Fotograftan büyütmek veya basma resimlerden kopya etmek suretiyle yapılan bu resimler, figürsüz sırf manzara ayrıca meyva ve çiçek resimleri idi. İnsan resimleri ile kompozisyon yapılmazdı.

Talebenin başladığı bu resimleri tashih için sehpa önüne oturan Hoca Ali Rıza Bey saatlerce bu tabloda çalışarak onu bitirirdi. Bu sebeple resimlerin çoğu aynı ressamın eseri addolunacak kadar birbirine benzerdi. Yapılan bu resimlerden beğenilenleri, her sene yaldızlı ve tepesi armalı kalın çerçeveler geçirilerek padişaha takdim edilir ve altlarına kulları diye imza edilmiş olan bu eserlerin sahiplerine İhsan-ı Şahane olarak paralar gönderilirdi".

Koleksiyonda yapıtı bulunan akademik veya özel eğitimli ressamlar Hayri Çizel, İbrahim Çallı, Sururi Taylan, Ali Karsan, Abdullah Çizgen, Althan Enson, Münif Fehim Özerman ve Zekeriya Çelikbilekli'dir.

Hayri Çizel (1891 -1950) ilk resim eğitimini Edirne'de Şehit Hasan Rıza'dan almıştır. 1914 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olmuştur. Çanakkale Savaşı'na katılan sanatçı, savaştan sonra Münih'e giderek Hoffmann'ın atölyesinde çalışmıştır[102]. Yurda dönüşte, Şark Sanayi-i Nefise Fotograf Atölyesini açarak resim ve fotograf alanında çalışmalar yapmıştır. Savaş ve tarihi konulu resimleri belgesel ve gözlemcidir. Portre, peyzaj ve natürmort çalışmaları da vardır. İlk resimlerindeki akademik tutum giderek izlenimci ve dışa vurumcu bir nitelik kazanmıştır.

---

[97] S.P.Boyar. **a.g.e.**, s.156
[98] Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**, İstanbul H.1310 (1894), s.822
[99] Mehmed Esad, **a.g.e.**, s.861
[100] Mehmed Esad, **a.g.e.**, s.781
[101] C.E.Arseven, **a.g.e.**, s.46-47
[102] S.Koşan, "Bir Çanakkale Ressamı: Hayri Çizel", **Türkiyemiz,** S.34, İstanbul 1981, s.24

Koleksiyonda yapıtı bulunan önemli ressamlardan biri de İbrahim Çallı (1882 - 1960)'dır. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde 1906 yılında öğrenime başlamıştır. 1910'da Paris'e giderek Cormon'un atölyesinde çalışmıştır. I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla 1914'de yurda dönen sanatçı, Çallı kuşağı olarak da adlandırılan 1914 kuşağının önde gelen temsilcisidir. I. Dünya Savaşı sırasında Şişli Atölyesi'nde çalışmıştır. Bu dönemde yaptığı savaş konulu resimlerin yanında peyzaj, natürmort, portre, nü çalışmaları da vardır. Son dönemlerinde mevlevileri konu alan bir dizi resim yapmıştır. Adnan Turani'ye göre akademikleşmiş bir empresyonizmin temsilcisi, Nusret İslimyeli'ne göre anlatımcıdır. Halil Dikmen ise bu üslubu izlenimci renk anlayışına bağlamaktadır[103]. Askeri Müze'de bulunan iki resmi de savaş konuludur (K.49,50). Bu resimlerde figürler akademik formasyona bağlıdır. Renkler, diğer resimlerinden farklı olarak daha soluk tonlarda kullanılmıştır.

Sururi Taylan (1891 - 1947) 1908 yılında Sanayi-i Nefise Mektebi'nden mezun olmuştur[104]. Koleksiyondaki Atilla ve Ordusu isimli savaş konulu resmi (K.1) izlenimci anlayışta renk ve fırça kullanımına sahiptir.

Ali Karsan (1903) Sanayi-i Nefise Mektebi'nde Hikmet Onat ve İbrahim Çallı'nın öğrencisi olmuştur. 1923'de Almanya'da Prof.Hayman'ın atölyesinde çalışmıştır. Aynı yıl Paris'e giderek Academie de Julian'da ve Ecole Nationale Supérieure des Beaux Art's E.Laurent atölyesinde öğrenimine devam etmiştir. Üslubunu figüratif olark tanımlar[105]. Koleksiyonda bulunan Birimiz Hepimiz Hepimiz Birimiz İçin isimli, eşi Yvonne Karsan'la birlikte yaptığı resmi (K.63), AKİK (Ali Karsan-Ivon Karsan) imzalıdır. Yvonne Karsan (1907 - 1986) da Ali Karsan gibi resimlerini figüratif bir anlayışta yapmıştır.

Abdullah Çizgen (1908 - ?) Güzel Sanatlar Akademisi'nde Feyhaman Duran'ın atölyesinde resim öğrenimi görmüştür[106]. Peyzaj ve portre çalışmaları vardır Uzun bir süre Topkapı Sarayı Müzesi'nde ressam olarak çalışmıştır.Sanatçının Askeri Müze koleksiyonunda bulunan padişah portrelerindeki (K.77-81) minyatür etkileri, saray gözlemlerini yansıtmaktadır.

Zekeriya Çelikbilekli (Doğumu 1922) resim eğitimini çeşitli hocalardan almıştır. Fotograftan çalıştığı Atatürk konulu resimleriyle tanınmaktadır. Arz Plastik Sanatçılar Grubu üyesidir[107].

Althan Enson (Doğumu 1930) Güzel Sanatlar Akademisi mezunudur. Halil Dikmen, Cemal Tollu ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun öğrencisi olmuştur[108]. Arz Plastik Sanatçılar Grubu üyesi olan sanatçı Atatürk konulu fotograftan çalıştığı resimleriyle tanınmaktadır. Fotograftan çalışan diğer bir ressam da Münif Fehim Özerman (1899 - ?)'dır. Daha çok grafiker olarak tanınmıştır[109]. Yaşar Çallı (Doğumu 1941) Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde Halil Dikmen ve Zeki Faik İzer atölyesinde çalışmıştır. Işık ve renk kullanımında empresyonist etkiler vardır.

---

[103] K.Özsezgin, **İbrahim Çallı,** Türk Ressamları Dizisi-2, İstanbul 1993, s.23

[104] S.P.Boyar. **a.g.e.**, s.219

[105] P.Tuğlacı, **Karsanların Dünyası**, İstanbul 1988, s.5

[106] S.P.Boyar. **a.g.e.**, s.250

[107] **Cumhuriyetin 68. Yılında Doğumundan Ölümüne Kadar Atatürk, Arz Plastik Sanatçılar Grubu 13. Sergi (26 Ekim-20 Kasım 1991) Broşürü**

[108] **Cumhuriyetin 68. Yılında Doğumundan Ölümüne Kadar Atatürk, Arz Plastik Sanatçılar Grubu 13. Sergi (26 Ekim-20 Kasım 1991) Broşürü**

[109] S.Koşan, "Münif Fehim", **Türkiyemiz**, S.30, İstanbul 1980, s.24

Yaşamı ve eğitimi çok fazla bilinmeyen bazı kişilerin resimleri Sermed, Ahmed Refik, Cevat, Ziyaeddin Ahmed, Halim, Turgut, Nejat Çelik, İbrahim Ethem, F.Redif, Simon Agopyan, G.Yazmacıyan, Ohannes Kürkçüyan imzalıdır. Bunların bazıları yaşamları hakkında hiç bir bilgi edinemediğimiz kişilerdir ve başka resimleri tespit edilememiştir. Bazıları hakkında az da olsa bilgi edinmek mümkün olmuştur ki bunlar ressam kişilikleri ön planda olmayan kişilerdir.Bunlardan resimlerini gravür, fotograf veya başka resimlerden kopya yoluyla yapan Sermed, ilk Askeri Müze Müdürü Ahmed Muhtar Paşa'nın oğlu Sermed Muhtar Alus'dur. Hukuk öğrenimi görmüştür ve gazeteci yazar olarak yaşamını sürdürmüştür. Ahmed Muhtar Paşa'nın müze müdürlüğü döneminde (1908 - 1926) müzede tarih katibi olarak görev yapmıştır. Resimlerindeki tarihler de bu döneme uymaktadır. Üsküdarlı Ali Rıza Bey'den resim dersleri almış olan Sermed'in savaş kompozisyonları (K.10,17,20,31,32,46,67), önemli kişilerin resmedildiği portreleri (K.130,131), Askeri Müze'deki anlatımı güçlendirmek için babası Ahmet Muhtar Paşa'nın isteği ile yapılmış olmalıdır.

Cemal ve Cevad imzalı resimlerin (K.33,40) savaş konulu olması her ikisinin de asker kökenli ressamlardan olduğunu düşündürmektedir.

Gayrimüslim sanatçılardan Simon Agopyan'ın koleksiyonda bulunan resimlerinin çoğunluğu savaş konuludur. Bu resimler kopya veya alıntılarla yapılmışlardır ve belli bir üslup birliğine sahip değillerdir. 1909 tarihli Sultan Reşad portresinde (K.87) isminin yanında Atelier Apollon ibaresini de kullanmıştır. Aynı yıllarda Foto Apollon'a Askeri Müze sergi salonlarının fotograflarının çektirildiği bilinmektedir. Buna göre Foto Apollon'da fotografçı ressam olarak çalıştığı anlaşılan sanatçının Osmanlı Rus Savaşı ile ilgili resimlerini bu ilişkiler çerçevesinde sipariş üzerine yaptığı söylenebilir.Kevork Pamukçuyan, Ermeni Hastahanesi salnamelerinde Sinan Agopyan adının geçtiğini ve hastanede resimlerinin bulunduğunu bildirmektedir[110] ki bu kişinin Simon Agopyan olma ihtimali vardır. Pars Tuğlacı ise Simon Agopyan'ın dönemin ünlü Ermeni ressamlarından olduğunu ve çeşitli sergilere katıldığını belirtmektedir[111]. Ancak hakkında başka bir bilgiye rastlanmamıştır.

Koleksiyonda resmi bulunan diğer gayrimüslim isimler Mixhelidakis, Ohannes Kürkçüyan (1872 - 1924) ve G.Yazmacıyan' :dır. Koleksiyondaki resimleri portre konuludur (K.90,99,98,82).

Pera ve çevresindeki fotografhanelerde fotograf üzerine yağlıboya tekniğinde portreler yapan ressamlardan aralarında yabancıların da bulunduğu Jean Weinberg, Foto Ferit İbrahim, H. Souliolis, L.Metallidis, Şafak, Foto Français ve Apollon gibi ressam ve fotografhane isimleri koleksiyondaki portre konulu resimlerde görülmektedir. Bunlardan Asil Samancı (1870 - 1942)'nın Atelier Apollon isimli fotograf atölyesi 1925 yılına kadar Pera'da faaliyet göstermiştir[112]. Sultan Mehmet Reşad'ın ve Sultan II. Abdülhamit'in sivil ve üniformalı resimlerini yapmıştır.

Koleksiyonda bir gemi eskizi (K.159) bulunan Sultan Abdülaziz, 19. yüzyıl resim etkinliği içinde, eserlerinden çok batı tarzı resim sanatının gelişimine gösterdiği katkılardan dolayı önem taşımaktadır. Kendisininde resim yaptığı bilinen padişahın,

Stanislav von Chelebowsky'e hediye ettiği 68 adet deseni bugün Polonya'da Varşova Milli Müzesi'nde bulunmaktadır[113]. Ayrıca, S. Chelebowsky'nin Türk tarihinin önemli zaferlerini konu alan resimlerinin eskizlerini Sultan Abdülaziz'in yaptığı

---

[110] K.Pamukcuyan, "Sinan Agopyan", **İstanbul Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul 1958, s.257
[111] P.Tuğlacı, **Ayvazovski Türkiye'de**, İstanbul 1983, s.36
[112] N.Ölçer-T.Çizgen, **Türkiye'de Fotografın Öncüleri**, İstanbul 1993, s.250
[113] P.Tuğlacı, **a.g.e.**, s.36

Fotograf 202 Sultan Abdülaziz'in Savaş Konulu Bir Eskizi

bilinmektedir. Bu eskizlerden bazıları, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi'nin 14. sayısında yayınlanmıştır [114](F. 202,203). Aynı sayıda yayınlanan ve Sultan Abdülaziz'in resim çalışmalarını anlatan bir yazı, M. Cezar[115] tarafından bugünkü dile şöyle aktarılmıştır.

"... Abdülaziz merhum ekser tabloların kompozisyonunu eskiz halinde kağıtlara hazırlayarak, yapılacak tablo hakkında ressamın fikren aydınlanmasını temin etmek istermiş. Birgün Sultan Abdülaziz Chelebowsky'nin tablosundaki kompozisyona itiraz ederek çizgilerini düzeltmiş...".

Gerçektende S. Chelebowsky'nin savaş temalı resimlerinde, bu eskizlerin kompozisyon şeması görülebilmektedir.

[114] **Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi**, No. 14, İstanbul 1330 (1912) s.162-163
[115] M.Cezzar, **a.g.e.**, s.108

Fotograf 203 Sultan Abdülaziz'in Savaş Konulu Bir Eskizi

5.1.2. Yabancı Ressamlar

Koleksiyonda yapıtı bulunan yabancı ressamların bir kısmı oryantalisttir. Bir kısmıda çok fazla tanınmamış olan, aralarında oryantalistlerin de bulunduğu Rus ressamlarıdır. Kimliği hakkında çok fazla bilgi bulunmayan bazı ressamlar ise romantik dönem sanatçılarıdır.Oryantalist ressamlar arasında İstanbul'a gelerek saray çevresinde çalıştığı bilinen ressamlar bulunduğu gibi, yabancı elçilikler kanalıyla resimlerini saraya ulaştırmış ressamlar da bulunmaktadır. Bunlardan Stanislav Von Chelebowsky (1835 - 1913) Polonyalıdır.St. Petersburg Akademisi'ni bitirdikten sonra Münih'e ve Paris'e gitmiştir.Paris'te Gérôme'un atölyesinde çalıştığı bilinmektedir[116]. Sultan Abdülaziz (1816 - 1876) döneminde, Türk tarihinin önemli savaşlarını anlatan bir dizi resim yapmak üzere İstanbul'a çağrılmıştır. Dolmabahçe Sarayı'nda kendisine ayrılan bir dairede çalışan S.Chlebowsky burada savaş konulu resimlerini yapmıştır. Savaş resimlerinin yanında doğu yaşantısını anlattığı resimleri, silah ve giysi etütleri vardır. Realizmin ve romantizmin etkisinde kalmış, oryantalist konulara ilgi göstermiştir. Kompozisyonları son derece başarılıdır. Üslubu renkçi, formcu, ayrıntıcı, detaycı ve gerçekçi olarak tanımlanabilir. Savaş kompozisyonlarında belli bir şemada alternatifler geliştirerek çalışmıştır. Bu resimlerde konu gereği devingenlik son derece yoğundur. Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan savaş temalı resimleri genellikle imzasızdır. Askeri Müze'de bulunan üç resmi (K.3,4,177) ise imzalıdır. Resimlerinde görülen doğulu ve batılı tipler gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.Bazı figürler, farklı kompozisyonlarında değişik kıyafetler ve silahlarla tekrar tekrar kullanmıştır.

---

[116] S.Öner, **a.g.t.**, s.216

Çalışmalarını İstanbul'da gerçekleştiren oryantalist ressamlardan biri de Fausto Zonaro (1854-1929)'dur. İtalyan kökenli olan sanatçı Verona'da L' Accademia Cignaroli ve Roma'da L' Accademia di Belle Arti'de öğrenim görmüştür[117]. Ülkesinde duvar dekorasyoncusu olarak tanınan sanatçı, İstanbul'a 1891 yılında gelmiştir.1897'de II. Abdülhamid'in saray ressamı olarak Ressam-ı Hazret-i Şehriyari ünvanını almıştır.Sultan Mehmed Reşad'ın ilk saltanat yıllarında da saray için çalışmıştır. Osmanlı İtalyan ilişkilerinin bozulmasıyla 1911'de İtalyanların sınır dışı edilmesini içeren karara bağlı olarak ülkesine geri dönmüştür. Zonaro konu seçimi ile oryantalist olarak değerlendirilmektedir. Resimlerinde İstanbul'un çeşitli köşeleri, anıtları, düğün, bayram, dini ve resmi tören gibi sosyal olaylar, çeşitli mesleklerden insanlar konu alınmıştır. Çeşitli kaynaklarda fotograftan yararlandığı belirtilmektedir. Kalabalık kompozisyonlarında figürleri önce ayrı ayrı tuvallere portre olarak çalıştığı, sonra bunları resimlerine yerleştirdiği anlaşılmaktadır. Askeri Müze'de bulunan iki er portresi (K.107,108) bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan Dömeke Meydan Savaşı isimli resimde (F.116) kullanılmıştır. Resimlerinde realist ve romantik bir yaklaşım görülür. Ayrıca tuvalleri Paris'te empresyonistlerle kurduğu ilişkileri yansıtacak şekilde renkli ve ışıklıdır.

İstanbul'da uzun süre yaşamamış olan, ancak bir kaç kez gelen Ivan Konstantinoviç Ayvazovski (1817-1900) Kırım'da doğmuştur.Osmanlı uyruklu bir Ermeni ailenin oğludur. St. Petersburg Akademisi'ni bitirdikten (1833) sonra dört yıl süre ile Avrupa'nın çeşitli ülkelerini dolaşmış ve sergiler açmıştır. Ülkesine döndükten sonra St. Petersburg Akademi'si ve Rus Bahriye Nezareti 1. Ressamı olmuştur[118]. 1846'da bağlı bulunduğu akademi tarafından profesörlük ünvanına layık görülmüştür. Sultan Abdülaziz, Sultan Abdülmecid ve Sultan II. Abdülhamid döneminde İstanbul'a gelen sanatçı, bu padişahlar tarafından nişanlar verilerek onurlandırılmıştır. İstanbul'da çeşitli sergilere katılmıştır.Daha çok deniz temalı resimler yapmıştır. Bunun yanında günlük yaşam ve askeri konulu resimleri de vardır. Kompozisyonlarında romantizmin ve realizmin etkileri görülmektedir. Doğu ilgisi nedeniyle oryantalist olarak tanımlanmıştır.Resimlerinde renk ve ışık kullanımı perspektifi güçlendiren unsurlardır.

Adolphe Yvon ve Theodore Amon (1828-1891) Sultan Abdülmecid döneminde İstanbul'a gelen ressamlardır. Adolphe Yvon Fransız, Theodore Amon Eflaklıdır. Her ikiside romantik resmin temsilcileridir. Theodore Amon'un Oltenitze Savaşı'nı konu alan bir resmi, sanatçı tarafından Sultan Abdülmecid'e sunularak saray için satın alınmıştır[119]. Bu resim bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi'inde mevcuttur. Sanatçının Oltenitze Savaşı isimli diğer bir resmi Askeri Müze'de (K.28) bulunmaktadır.

Sultan Abdülmecid döneminde İstanbul'a gelen sanatçılardan biri de Emile de Grandchamps'dır. Sarayla ne şekilde ilişki kurduğunu bilmediğimiz bu Fransız ressamının Askeri Müze'de bulunan Üçlü İttifak isimli resmi (K.26) saraydan Mekteb-i Harbiye'ye oradan da müzeye intikal eden resimlerdendir[120].

İstanbul'a gelerek veya elçilikler kanalıyla sarayla ilişki kurduğu düşünülen romantik dönem ressamlarından biri de Eduardo Pesky'dir. Sanatçının Askeri Müze'de bulunan iki çalışması Romanya Kralı ve Kraliçesi'nin portreleridir (K.88,89). Sultan Abdülmecid döneminden başlayarak batılı hükümdar portreleri saray koleksiyonuna

---

[117] S.Öner, **a.g.t.**, s.133
[118] S.Öner, **a.g.t.**, s.231
[119] P.Tuğlacı, **a.g.e.**, s.27
[120] Ahmed Muhtar, **a.g.e.**, s.21

alınmıştır. Askeri Müze koleksiyonundaki portreler 1882 tarihlidir. E. Pesky'nin bu portreleri de Sultan II. Abdülhamid döneminde saraya alınmış olmalıdır.

J.Della Tolla, A.Rıcaut, A.Chatano, G. Gianni, H.Beggren, B.Lamber, Puntremoti gibi sanatçıların koleksiyonda bulunan resimleri oryantalist veya romantik üslupta resimlerdir. Bunlardan J.Della Tolla'nın, Sultan II. Abdülhamid döneminde yıldız porselenlerine peyzajlar yapan ressamlar arasında adı geçen, I.Della Tella ile isim benzerliği dikkat çekicidir. Bu ressamların kimliği hakkında bilgi edinilememiştir.

Koleksiyonda resmi buluan Galter, K.Geftler, B.Makovsky, G.Yarsev, Mojnevski, M.Zankovsky gibi Rus ressamları hakında da herhangi bir bilgiye ulaşılamamıştır.Bunlardan sadece B.Makovsky (1841 - 1920) kaynaklara adı geçmiş bir sanatçıdır. Moskova Tretyakov Galerisi ve Leningrad Akademi Müzesi'nde portre ve günlük yaşam konulu resimleri bulunmaktadır[121].

Koleksiyonda portre konulu resimlerde imzaları bulunan K. Hiamis, A. Fischer, ve B. Hailstone gibi yabancı ressamlar da hakkında bilgi edinemediğimiz sanatçılardır.

5.2. Resimlerin Temalarına Göre Sınıflandırılarak Değerlendirilmesi

5.2.1.Savaş Konulu Resimler

19. yüzyılda ilk olarak batılı ressamlar, Türk tarihine ait savaş resimleri yapmışlardır. Bu resimler, 19 yüzyılın ikinci yarısından itibaren oryantalist resme egemen olan realizmin etkisiyle gerçekçi özellikler taşımaktadır. Resimlerdeki gerçekçiliği artıran nedenlerden biri de Avrupa'nın Osmanlı İmparatorluğunu bu dönemde daha yakından tanıma fırsatı bulmasıdır. Sarayın desteği ve oryantalizmin etkisiyle ülkeye gelen sanatçılar doğulu tipleri, silah, kıyafet gibi eşyaları incelemişler ve resimlerinde bunları kullanmışlardır. Savaş resimlerinin bir bölümü, Osmanlı sarayının isteği ile yapılmış, Osmanlı tarihinin savaşlarını konu alan resimlerdir. Sultan Abdülaziz (1861 - 1876) döneminde saraya çağrılan S.Chelebowsky bu tür resimleriyle tanınmaktadır. Batılı ressamların savaş kompozisyonları, Türk ressamlar tarafından kopya edilerek çoğaltılmıştır. Bir istisna olarak, Balkan Savaşı sırasında şehit olan Hasan Rıza, Osmanlının büyük zaferlerini resmetmiştir.Bu savaşların yanında, 19. yüzyıldan itibaren yapılan Kırım Savaşı (1854), Osmanlı Rus Savaşı (1877-78), Türk Yunan Savaşı (1897), Balkan Savaşı (1912-1913) gibi savaşlar da ressamlar tarafından ele alınan konular olmuştur. Bu resimler, sanatçıların savaş alanında yaptıkları gözlem ve eskizlere dayanılarak kompoze edilmiştir ve gerçekçi özelliklere sahiptir.

Oryantalist resim, 1914'de I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla son bulmuştur[122]. Bu dönemden itibaren Türk ressamlarının, milli duyguların etkisiyle savaş temasına yöneldikleri görülmektedir. 1914 yılında Enver Paşa tarafından kurulan Şişli Atölyesi'nde, çoğunluğu asker olan, bir grup Türk ressamı, I. Dünya Savaşı'na ait resimler yapmışlardır. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Kurtuluş Savaşı Türk ressamları için yoğun bir ilgi alanı olmuştur. Savaş sonrasında da bazı ressamlar Kurtuluş Savaşı temalı resimler yapmışlardır.

Savaş temalı resimler, Askeri Müze Resim koleksiyonunun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Konu alınan savaşın dönemi ve ressamın kimliği açısından değerlendirildiğinde bu resimlerin 19. yüzyıldan başlayarak 20. yüzyılın ikinci çeyreğine

---

[121] Ahmed Muhtar, **a.g.e.**, s.21

[122] S. Germaner-Z.İnankur,**a.g.e.**, s.22

kadar geçen süre içinde ülkede savaş resimlerinin üretildiği genel ortamı yansıttığı görülmektedir.

Bunlardan Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli zaferlerinin konu alındığı resimler, Varna Meydan Muharebesi (K.3,4), Belgrad Meydan Muharebesi (K.8,9), Mohaç Meydan Muharebesi (K.11), I. Viyana Kuşatması (K.12), Vidin Kalesi Savaşı (K.15) ve Yanıkale Meydan Muharebesi (K.16)'dir. Varna Savaşı'nın konu alındığı iki resim S. Chelebowsky imzalıdır. İmzasız olan diğer resimlerden, Belgrad Meydan Muharebesi isimli iki resim, I.Viyana kuşatması ve Yanıkkale Meydan Muharebesi isimli resimler Hasan Rıza'ya atfedilmektedir. Benzer özelliklere sahip olan bu resimlerin tamamı kalabalık figürlü kompozisyonlardır. Olayın geçtiği yer genellikle arka planda yer alan bir mimari (kent, cami,kale gibi) ile belirlenmiştir.I. Viyana Kuşatması'nın resmedildiği resimde (K.12,F.18) arkadaki şehir görünümü gerçekçi özelliklere sahiptir. Diğerlerinde yer alan kale ve şehir görünümleri ise benzer özelliklere sahiptir. Figürler kompozisyona üç planda yerleştirilmiştir. Birinci planda yerde yatan figürler, ikinci planda dinamik bir savaş sahnesi ve üçüncü planda atlı askerler resmedilmiştir. Resimdeki ana hareket ikinci plandaki figürlerde toplanmıştır. Genellikle soldan sağa doğru akan hareket ters yönde gelişen bir hareketle tuvalin ortalarında bir yerde durdurulmuştur. Gökyüzü figürlü kompozisyonla eşit ağırlıkta bir alanı kaplar. Üçüncü plandaki figürlerin hemen arkasından bir toz bulutu gökyüzüne doğru yükselir. Kompozisyonun genelindeki diagonal düzenleme, figürlerin hareketlerinde de görülmektedir. Kompozisyonun merkezini komutan, padişah gibi bir figür oluşturur. Bu figür bazı kompozisyonlarda, hareketin içinde savaşı izler gibi durağan resmedilmiştir (K.12,F.18) Kompozisyonlarda derinlik etkisi son derece güçlüdür. Resimlerin genelindeki dinamik etkiye karşın, figürlerin tek tek hareketleri durağandır. Atların dört ayağının da havada oluşu gibi bazı hareketler gerçek dışıdır.Bu resimlerin ilginç bir özelliği de benzer portre özelliğine sahip figürlerin, farklı resimlerde değişik hareketler ve değişik silahlarla resmedilmesidir. Birbirine son derece benzeyen Belgrad Meydan Muharebesi isimli iki resimde (K.8,9-F.14,15) kompozisyonun merkezinde yer alan iki figür, birinde mızrak diğerinde kılıç taşımaktadır. Aynı figür Varna Meydan Muharebesi'nde (K.3,F.9) üçüncü planda ortada yer alan bir figüre de benzemektedir. Kıyafetler Sultan III. Selim döneminden itibaren kullanılan yeniçeri kıyafetlerine uygundur. Silahlar da savaşın yapıldığı döneme uymamaktadır, ancak gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir. Örneğin Varna Meydan Muharebesi'nde resmedilen (K.3,F.9) tabancalar Osmanlı Ordusunda 17. yüzyıldan itibaren kullanılmıştır. Osmanlı ve yabancı askerlerin tipleri de gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.Genel olarak değerlendirildiğinde bu resimlerin, 19. yüzyıldan itibaren romantizmin bir dalı olarak gelişen ve 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren realizmin etkisinde kalan oryantalist resim özellikleri gösterdikleri söylenebilir. Sanat değerinin yanında belgesel değerde taşımaktadırlar.

Koleksiyondaki Osmanlı İmparatorluğu'nun büyük zaferlerinin konu alındığı bazı benzer resimler kopya özelliği taşımaktadır. Bunlardan I. Viyana Kuşatması (K.14,F.20), bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan 11/1521 env.no.lu aynı isimli bir resimden (F.21) kopyadır. Askeri Müze koleksiyonundaki Sermed imzalı I. Viyana Kuşatması (K:20,F.27), Hasan Rıza'ya atfedilen aynı konulu resimden (K.12,F.18) kopyadır. Yine Sermed imzalı benzer kompozisyon şemasına sahip olan resimde (K.20,F.27) görülen komutan figürü, Varna Meydan Muharebesi'ndeki (K.4,F.10,10a) komutan figürünün başarısız bir kopyasıdır.Koleksiyonda iki süvari eskizi bulunmaktadır(K.18,F.20 - K.19,F.26). Bunlardan birincisi Varna Meydan

Muharebesi'ndeki (K:4,F.10,10a) komutan figüründen, ikincisi Belgrad Meydan Muharebesi'nde (K.9,F.15) kompozisyonun merkezinde yer alan figürden çalışılmıştır.

Koleksiyonda Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferinin resmedildiği iki resim bulunmaktadır (K.6,7-F.12,13) . Bunlardan Halim imzalı olan ikincisi imzasız olan birincisinden kopyadır. Bu resimlerin ön planında görülen, padişah ve atlılardan meydana gelen kompozisyon, I.Viyana Kuşatması'nın (K.14,F.20) ön planındaki kompozisyona benzemektedir.

Askeri Müze koleksiyonundaki bu resimlerin ilginç bir yanı da, bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan S. Chelebovsky'nin bazı resimleriyle benzer özellikler göstermesidir. Bu benzerliklerin başında kompozisyon şeması ve ele alınan konu gelmektedir.Dolmabahçe Sarayı'nda 11/1496 env.no. ile kayıtlı olan savaş konulu bir resimde (F.204) sağ üst köşede görülen ve savaşın konusunu belirten Osmanlıca yazının, Askeri Müze'deki Mohaç Meydan Muharebesi isimli resimde (K.11,F.17) de bulunması diğer benzerlikler arasında sayılabilir. Diğer bir konu da gerek Askeri Müze'de, gerekse Dolmabahçe Sarayı'nda bulunan bu resimlerin Sultan Abdülaziz'in eskizleriyle de benzer kompozisyon şemasına sahip olmalarıdır.Mohaç Meydan Muharebesi'nde (K.11,F.17) en önde görülen atlı figür, soldaki sancak, sağda savaşan askerlerin arkasından yükselen toz ve duman bulutu Sultan Abdülaziz'in eskizlerinde de (F.202,203) görülmektedir.

Fotograf 204 S. Chelebovsky'nin Savaş Konulu Bir Resmi
(Dolmabahçe Sarayı Müzesi-Env. No. 11/1496)

Koleksiyondaki kopya resimlerden biri de Fatih'in Gemilerini Haliç'e İndirişi (K.5) isimli resimdir. Bu resmin aslı Dolmabahçe Sarayı Müzesi'ndedir. Ayrıca Hasan Rıza'nın benzer kompozisyon şemasında, tarama tekniğinde yapılmış aynı konulu bir resmi bugün Deniz Müzesi koleksiyonunda bulunmaktadır.

19. yüzyılda yapılmış olan savaşların konu alındığı resimler, kompozisyon şeması ve savaşın çeşitli anlarını yansıtmaları bakımından çeşitlilik göstermektedir.Bunlardan batılı ressamların gerek savaş anını, gerekse cephe gerisini yansıtan resimleri Silistre, Kırım, Piemonte, Solferino gibi Osmanlı devletinin katıldığı veya katılmadığı savaşların konu alındığı resimlerdir. Romantik üslup özellikleri gösteren bu resimler savaşlarla aynı zamanda veya bir kaç yıl sonra yapılmışlardır. A.Yvon (K.27), T.Amon (K.23), F.Adam (K.23), A.Puntremoti (K.28) imzalı resimlerde görülen benzer özellikler, toz ve duman bulutlarıyla kaplı geniş gökyüzü, figürlerin tek veya grup olarak piramidal düzenlemeler içinde ele alınışı, üniforma, silah gibi eşyaların gerçekçi bir şekilde yansıtılmasıdır. Renk ve ışığın kullanımı, figürlerin kompozisyona yerleştirilişi, ifadeler, gökyüzünün resmedilişi savaş etkisini güçlendiren unsurlardır.

Koleksiyonda 19. yüzyıl savaşlarının yansıtıldığı yerli ressamların yapıtları da yer almaktadır. Bunlardan Osmanlı Rus Savaşı'nın çeşitli cephelerini ve Türk Yunan Savaşı'nı konu alan bazı resimler benzer kompozisyon şemasına sahiptir (K.34-37,40,44). Simon Agopyan imzalı ve 1910 tarihli Osmanlı Rus Savaşı'na ait resimler (K.34-37), Illustrated London gazetesi savaş muhabirinin gazetesine gönderdiği resimlerden alıntılarla yapılmıştır. Envanter defterinden alınan bu bilgiyi, resimlerdeki bazı figürlerin portre özellikleri göstermesi, üniforma ve silahların gerçekçi bir şekilde yansıtılması ve konunun gerçekçi bir şekilde anlatımı desteklemektedir. Genellikle ön planda savaş alanını izlemekte olan yüksek rütbeli subaylar ve askerler resmedilmiştir. Orta plandaki geniş alanda tepe ve düzlüklerde savaş devam etmektedir. Patlamalar beyaz toz bulutlarıyla belirtilmiştir. Resmin arka planını ise ardarda dizilmiş dağlar kaplamaktadır (F.42-45).

Benzer kompozisyonu gösteren diğer resimler ise Cevad 1909 imzalı Şıpka Taarruzu (F.48) ve Şerif Renkgörür, 1945 imzalı Türk Yunan Savaşı'dır (F.52).Belgesel niteliğe sahip bu resimler kompozisyon şemasının yanında benzer üslup özellikleri göstermektedir. Işık ve rengin kullanımı, kompozisyonun düzenlenmesi akademik kurallara bağlıdır. Ş.Renkgörür'ün daha geç tarihli olan resminde renk daha serbest tuşlarla kullanılmıştır.

Simon Agopyan'ın Tafna Anlaşması (K.22) ve Mağtah Muharebesi (K.21) isimli resimleri Osmanlı Rus Savaşı'nı konu alan diğer resimlerinden farklı olarak naif özellikler taşımaktadır. Mağtah'da kompozisyon şeması ve bazı figürlerin hareketleri, duruşları romantik dönem etkilerini taşımaktadır. Cemal, 1872 imzalı savaştan iki yıl sonra yapılmış olan İbn-i Arif İsyanı (K.33) da naif bir resimdir. Ancak romantik üslup etkileri de göstermektedir. Tğm. Mehmet Efendi imzalı Lamya Muharebesi (K.43) savaşın safha safha anlatıldığı bir resimdir ve anlatım minyatür anlatımına benzemektedir.

Koleksiyonda bulunan Çanakkale, I. Dünya ve Kurtuluş Savaşı temalı resimlerin bir kısmı savaşla aynı dönemde, bir kısmı savaş sonrasında Türk ressamları tarafından yapılmış resimlerdir. Savaş ortamında yapılan resimler M.Sami Yetik, İbrahim Çallı,Ali Sami Boyar, Ali Cemal Ben'im ve Sermed imzalıdır.

Sami Yetik'in koleksiyondaki bir resmi (K.51) I. Dünya Savaşı konuludur. Siperde iki askeri gösteren bu resmin dışında diğer resimleri, kalabalık figürlü kompozisyonlardır. Bu resimlerin teması ise Kurtuluş Savaşı'dır (K.56-60). Arka plandaki bir yere doğru hücuma geçmiş vaziyette veya Yunan askerleri ile yakın savaş halinde resmedilmiş olan Türk askerleri, cepheden dönen yaralılar bu kompozisyonlarda doğayla uyum içinde ve izlenimci bir duyarlılıkla ele alınmıştır. İfadeler gerçekçi ve abartıdan uzaktır. Kahverengi, yeşil tonlarının hakim olduğu resimlerde renkler geniş lekeler

halinde ve uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Figürlerin tek tek ifadelerinden çok kompozisyonun genelindeki ifade, savaş etkisini güçlendirmektedir.

İbrahim Çallı'nın koleksiyonda bulunan iki resmi de tarihsizdir, ancak üniformalar I. Dünya Savaşı dönemi üniformalarıdır. Resimlerden biri cephe gerisinde bir Alman ve bir Türk askerini göstermektedir (K.49). Diğeri ise Gece Baskını (K.50) isimli kalabalık figürlü bir kompozisyondur. Bu resimde ifadeler dramatik hareketlerle güçlendirilmiştir. Figürler doğa içinde izlenimci bir duyarlılıkla resmedilmişlerdir. Renkler geniş lekeler halinde kullanılmıştır. Ali Sami Boyar'ın Borazancı (K.53) ve Ali Cemal Ben'im'in (K.52) Yaralı Asker isimli iki resmi savaş teması içinde ele alınmış portre özelliği gösteren resimlerdir. Her ikisinde de figür akademik anlayışa bağlıdır. Renk ve ışık izlenimci bir duyarlılıkla ele alınmıştır.

Çanakkale ve Kurtuluş savaşlarının konu alındığı Sermed imzalı resimlerden biri Çanakkale Savaşı'nda Namaz Kılan Erler (K.46) ve diğeri Kaykırat Savaşı'dır (K.67). Bunlar savaşlarla yakın tarihlerde yapılmışlardır ve naif resimlerdir. Ancak renk kullanımı empresyonist etkilidir. Sermed Muhtar Alus'un koleksiyondaki diğer resimleri gibi, bu resimler de fotograf, resim gibi çeşitli yerlerden alıntılarla yapılmış olmalıdır.

Koleksiyonda mevcut I.Dünya ve Kurtuluş savaşı temalı diğer resimler savaş sonrasında yapılmıştır. Bunlardan Althan Enson'un Atatürk Anafartalar'da isimli resmi (K.54) ve Zekeriya Çelikbilekli'nin Mustafa Kemal Kocatepe'de isimli resmi (K.55) fotograftan çalışılmış resimlerdir. Arif Bedii Eruzman'ın Atatürk Milli Mücadelede (K.64), Ali-Ivon Karsan'ın Birimiz Hepimiz Hepimiz Birimiz İçin (K.63) ve İrfan Ertel'in Milli Mücadele (K.66) isimli resimleri, anlatımın sembollerle güçlendirildiği, figüratif eğilimler taşıyan Cumhuriyet Dönemi Türk resminin ilginç örnekleridir.

I. Dünya ve Kurtuluş Savaşı'nın konu alındığı bu resimlerde, detaylar belirgin olmamakla beraber kıyafetler, silahlar gerçekçi şekilde resmedilmiştir. Kurtuluş Savaşı resimlerinde, milislerin, cephane taşıyan genç, yaşlı, kadın, erkek ve çocukların yer alması konunun anlatımını güçlendirmektedir. Bu resimler sadece kompoze edilmiş savaş sahnelerinden çok Türk halkının kurtuluş mücadelesini yansıtan bir ruha ve ifadeye sahip resimlerdir. Kopya niteliği taşıyan resimlerin dışında genel olarak sanat ve belge değeri taşımaktadırlar.

Savaş resimlerinin bir bölümünü deniz savaşı temalı oluşturmaktadır. Bunlardan Preveze Savaşı (K.71) ve Trafalgar Savaşı (K.72) oryantalist dönemde ele alınmış konulardır. Navarin Savaşı (K.73) isimli resim kopya olmalıdır. Rus ressamlarının Navarin Savaşı'nı sıkça resmettikleri bilinmektedir. Bu resim romantik üslup özellikleri göstermektedir. Kompozisyonlarda deniz ve gökyüzü eşit ağırlıkta düzenlenmiştir. Savaş etkisi gökyüzüne doğru yükselen duman ve alevlerle güçlendirilmiştir. Figür ya kullanılmamış ya da küçük renk lekeleri halinde kullanılmıştır. Bu grupta yer alan Çanakkale Deniz Savaşı (K.74) isimli resim 1915 tarihlidir. Diyarbakırlı Tahsin'in Çanakkale Savaşı isimli ve 1915 tarihli resmiyle (Deniz Müzesi Env. No. 2601) şaşırtıcı bir benzerliğe sahiptir.

5.2.2. Portreler

Türk resminde portre, 1839'dan önce, genellikle padişah portrelerinden ibarettir. Resim sanatının saray ve devletin üst kademelerinde kabul ve destek görmesi, Sultan II. Mahmud (1808-1839)'un resmini yaptırarak devlet dairelerine astırması, ülkeye fotograf tekniğinin girişi portre geleneğinin yaygınlaşmasını etkileyen faktörlerdir. 19. yüzyılın ortasında, Beyoğlu ve çevresinde yerli gayri müslimler ve yabancılar tarafından açılan pek çok fotoğraf atölyesinde, fotografın yanında portre ressamlığına da yer verilmiştir. Yine 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, padişah portrelerinin yanında, devletin üst kademelerinde görev yapan şahısların ve giderek çeşitli kesimlerden insanların portreleri yapılmıştır.

Önceleri daha çok Beyoğlu ve çevresinin gayri müslim sanatçıları, biraz da arz-talebe yönelik olarak portre üretmişlerdir. 19. yüzyılda ülkeye gelen yabancı sanatçılar, saray çevresinden insanların yanında, etnik tiplerin portrelerini yapmışlardır. Başlangıçta çoğunlukla peyzaj çalışan Türk ressamları ise, portre temasına daha geç yönelmişlerdir.

19. Yüzyılın ikinci yarısından, 1980'li yıllara kadar tarihlenen Askeri Müze portre koleksiyonunun erken örnekleri, portresi yapılan kişinin ve ressamın kimliği açısından bakıldığında, ülkedeki portre üretimini yansıttığı görülmektedir.

Koleksiyonda yer alan portrelerin çoğunluğunda portresi yapılan kişi padişah, asker gibi kişilerdir. Ressamlar ise aralarında gayrimüslimlerin de yer aldığı Türk ve yabancı ressamlardır. Bunların arasında Türkiye'de resim tarihine adı geçmiş ressamlar olduğu gibi, isimleri hiç duyulmamış, belkide asıl meslekleri ressamlık olmayan, eğitimsiz kişiler de bulunmaktadır. Bir grup resim ise imzasızdır.

Portrelerin sanatsal özellikleri ve üslupları da çeşitlilik göstermektedir. Fotograftan çalışılmış portreler ile fotograf üzerine renklendirilmiş portrelerde birkaç klasik kompozisyon görülmektedir. Bunların çoğunluğu realisttir. Bazıları ise izlenimci bir renk ve fırça anlayışı ile çalışılmıştır. Aynı anlayış, savaş konusu içinde ele alınan portrelerde de görülmektedir. Figürlerin duruşuyla elde edilen klasik kompozisyonlar, naif ve benzetmeci, romantik ve oryantalist üslupta portrelerde de kullanılmıştır.

Portrelerde tuval, duralit ve fotograf üzerine yağlıboya, kağıt üzerine karışık teknik, suluboya ve pastel boya gibi teknikler uygulanmıştır. Resimlerin çoğunluğu, portresi yapılan kişinin isteği üzerine yapılmıştır. Tarihi kimliği olan bazı kişilerin naif portreleri ise, Askeri Müzede sergilenmek üzere yapılmış veya yaptırılmış olmalıdır.

Portrelerde birkaç değişik kompozisyon düzeni görülmektedir. Mekan bazı portrelerde belirsizken, bazılarında saray gibi bir mekan içi, bazılarında figürün arkasında düzenlenmiş bir stüdyodur. Figürün açık havada resmedildiği bazı kompozisyonları ise, gerçek veya gerçek dışı peyzajlar tamamlamaktadır. Figür, çeşitlilik gösteren bu mekanlarda bir kaç klasik pozla kompoze edilmiştir.

Realist Nitelikli Klasik Kompozisyonlar

Yarım Portreler; Çoğunluğunda figür ve arka plan olarak düzenlenen yarım portrelerde arka plan belirsizdir. Figür bazı örneklerde bir madalyon içine alınmıştır (K.76,83-F.84,91). Figürün duruşu; baş vücutla aksi yönde bakışlar karşıya, baş ve vücut aynı yönde bakışlar karşıya, vücut cepheden baş ve bakışlar sağa veya sola yönelik olmak üzere çeşitlilik göstermektedir. Kollar genellikle düz veya yumuşak bir bükülmeyle alt kenara doğru iner (K.76,83,84,91,96,101,102,110,111-F.84,91,92,99,104,109,110,119, 120).

Figür Oturur Vaziyette Portreler; Arka plan belirsizdir. Figürün bir kolu konsol, sehpa gibi bir yere dayanmaktadır, diğer elinde kılıç tutar. Vücut ve baş farklı yönlerdedir (K. 95,98-F.103,106)

Boy portreleri; Figürün klasik duruşu, bir ayak bir adım önde, sağ el sehpa, konsol gibi bir yere dayalı, sol elde kılıç tutar vaziyettedir. Mekan saksı içinde çiçekler, sehpa veya konsol gibi eşyalarla ve bazen arka planda görülen bir perdeyle stüdyo gibi düzenlenmiştir (K.86,87-F.94,95).Bazı kompozisyonlarda ise figür diz hizasına kadar bir iç mekanda veya belirsiz bir arka plan önünde resmedilmiştir. Kollar öne doğru kıvrılır veya arkada birleşir. Vücut cepheden, baş sağa veya sola dönüktür (K.94,97,103,115-F.102,105,111,124). Sadrazam Fuat Paşa portresinde (K.94-F.102) saraya benzer gerçek bir iç mekanda harita, mürekkep hokkası gibi sembollerin kullanımı, Atatürk portresindeki (K.115,F.124) kemerli açıklık farklı düzenlemelerdir.

Realist özelliklere sahip klasik kompozisyonlarda figürün duruşu, kıyafeti, rütbesi, bakışların yönelişi ve yoğunluğu, ışığın kullanımı portresi yapılan kişinin mevki ve prestijini belirleyen unsurlardır. Üniforma ve madalyalar devlet içindeki konumlarını gösteren birer simgedir. Figür en cazip halinde resmedilmiştir. 19.yüzyılın ikinci yarısından itibaren yapılmış olan padişah ve yüksek rütbeli asker portrelerine göre, daha geç tarihte (20 yüzyılın başı) yapılmış olan Atatürk portreleri, aynı kompozisyon şemalarını ve aynı anlayışı yansıtmaktadır. Bu resimlerde yüzler portre özelliğine sahiptir ve idealize etkileri vardır.

Madalya ve üniformaların gerçekçi ve ayrıntılı bir şekilde resmedildiği padişah ve asker portreleri, 1850'li yıllardan sonraki Osmanlı askeri kıyafetlerini yansıtması açısından belge değeri taşımaktadır. Ayrıca madalya, apolet, hamail gibi parçaların üniforma üzerindeki kullanımını göstermesi bakımından da bu resimler önem taşımaktadır.Çoğunluğu tuval veya fotograf üzerine yağlıboya tekniğinde yapılmıştır. Tuval üzerine yapılmış resimler de fotograftan çalışılmıştır. İmzalı bir kaç resimde Hasan Rıza (K.76), İbrahim Ethem (K.95), Simon Agopyan (K.87), O.Kürkçüyan (K.98), H.Souliolis (K.97) isimleri okunmaktadır.

Üsluplaşmış Klasik Kompozisyonlar; Bu portrelerde figür, yarım portre, (K. 104,112,113,119-F.112,121,122,128), boy portresi (K.100,F.108) ve oturur vaziyette (K.116,F.125) kompoze edilmiştir. Bu resimler de fotograftan çalışılmıştır. Ancak renk ve ışık kullanımında üsluplaşma görülmektedir. 1909 tarihli Halil Paşa imzalı Yusuf İzzettin Efendi'nin portresinde (K.100) mekanın izlenimci bir renk anlayışıyla yansıtılmasına karşın figürün duruşu ve resmedilişi realist nitelikli kompozisyonlara uymaktadır. K.Hiamis, 1934 imzalı Enver Paşa (K.104) ve B.Hailstone, 1960 imzalı Cemal Gürsel (K.113) portrelerinde, figürlerin en cazip hallarinden çok ifadeleri ön planda ele alınmıştır. F.Çakmak (K.112) ve Atatürk (K.119) portreleri ise fotograftan çalışılmıştır ve üsluplaşmış boyama niteliği taşımaktadır.

Peyzaj İçinde Portreler; Figür gerçek veya gerçek dışı bir peyzaj içinde ele alınmıştır. Sultan Abdülaziz'in Eyüp'te resmedildiği portrede (K.85,F.43) peyzaj, padişahların Eyüp ziyareti geleneğini temsil etmektedir. Kleboski imzalı bu resim ve hayali bir peyzaj içinde kompoze edilen Ömer Lütfü Paşa portresi (K.92,F.100) romantik üslupta resimlerdir. Her ikisi de sanat değerinin yanında üniforma ve madalyaların realist bir şekilde resmedilmesiyle belge değeri de taşımaktadır. Figür en cazip halinde ve idealize edilerek yansıtılmıştır.

Naif ve Benzetmeci Portreler; Bu resimlerde figür, açık havada peyzaj içinde (K.99,123-F.107,132), boy portresi (K.106,F.114), yarım portre (K.93,109,124,130,131-F.101,118,133,139,140) veya oturur vaziyette (K.129,132-F.138,141) gibi çeşitli

kompozisyonlarda resmedilmiştir.Farklı özellikler gösteren bu resimler L.Mixhelidakis (K.99), Hasan Tahsin Parsadan (K133), Cevad (K.106), Sermet (K.130,131), Ahmet Refik (K.132) imzalıdır. Özellikle Sermet imzalı resimler kopya niteliği taşımaktadır. Figürler klasik duruşlarla kompozisyona yerleştirilmiştir. Tuval ve duralit üzerine yağlıboya tekniğinde resimlerdir.

Savaş Konusu İçinde Portreler; Zonaro'nun iki er portresi (K.107,108-F.115,117) izlenimci bir renk anlayışıyla resmedilmiştir. Sanatsal değerinin yanında belge değeride taşımaktadır. Bu iki figür, bugün Dolmabahçe Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan Dömeke Savaşı isimli resimde (F.116) kullanılmıştır.

Minyatür Etkili Padişah Portreleri; Abdullah Çizgen imzalı padişah portreleri (K.77-81,F.85-89) müzede sergilenmek üzere yaptırılmış veya yapılmış olmalıdır. Bu portrelerde figürler klasik duruşlarla kompoze edilmiştir. Benzer yüz çizgileri, sabit ışık, saf renkler, yalın çizgiler resimlerin minyatürden çalışıldığı izlenimini vermektedir. G.Yazmacıyan imzalı 1506 tarihli Sultn III. Selim portresi de (K.82,F.90)) minyatür etkilidir. Arka planda yer alan perde, portre kompozisyonlarında zaman zaman kullanılan bir elemandır.

Oryantalist ve Romantik Üslupta Portreler; A. Ricaut imzalı 1897 tarihli Gürcü tiplerinin ve bir Çerkez tipinin resmedildiği (K.125,126-F.134,135) portrelerde arka plan belirsizdir. Sanatsal değere sahip bu portrelerde yüzler birbirine benzer. Kıyafetler ve duruşlar ise farklıdır.Romanya kral ve kraliçesi'nin resmedildiği, E.Pesky imzalı romantik üsluplu portrelerde (K.88,89-F.96,97) figürler ayakta ve dörtte üç profilden gösterilmiştir. Figürlerin duruş yönü ve arka planın resmedilişi bu iki portrenin yanyana asılmak üzere yapıldığını göstermektedir. Her iki figür mevki ve prestijlerini belirleyen unsurlara sahiptir. Kraliçenin elindeki kitap okur yazarlığını belirleyici bir semboldür.

5.2.3.Peyzajlar

19. yüzyılda Türkiye'deki resim etklinliği içinde, ülkede bulunan oryantalist ressamlar ve yerli ressamların ele aldığı başlıca temalardan biri peyzajdır.

1850 öncesi oryantalist resmin batıdaki örnekleri daha çok, batının doğuya karşı ön yargılı görüşünü yansıtan gerçek dışı harem ve hamam sahneleridir. Buna karşın Türkiye'deki koleksiyonlarda bulunan oryantalist resimlerde bu tür konulara rastlanmaz. 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren oryantalist resme realizmin egemen oluşu, batılıların tipik bir doğu kenti olarak gördükleri İstanbul'u yakından tanıma fırsatını bulmaları ressamların daha gerçekçi bir bakış açısı kazanmalarını sağlamıştır.Ayrıca resimlerin, en güçlü alıcısı olan saray ve saray çevresi gibi bir otorite tarafından seçilmesi de ülkede bulunan oryantalist ressamların konu seçimini etkilemiştir. Bu nedenle doğa, kent ve anıt görünümleri, bu görünümler içinde ele alınan günlük yaşam sahneleri, oryantalist resmin diğer konuları yanında (savaş, etnik tipler gibi) ağırlıklı olarak ele alınmıştır.Türk ressamlar ise zaten var olan manzara geleneğini devam ettirmişlerdir. Bunda, ressamların başlangıçta figüre karşı çekingen bir tutum içinde olmalarının da etkisi vardır. Önceleri fotograf, resim veya taş baskılardan çalışılan manzara resimleri, yurtdışı eğitiminden dönen ressamların doğa içinde çalışmaya başlamaları ile gelişim göstermiştir.

Askeri Müze koleksiyonunda bulunan peyzaj konulu resimler figürsüz doğa, kent, anıt görünümleri ile doğa ve kent görünümleri içinde ele alınan günlük yaşam sahnelerinden meydana gelmektedir. Resimlerin bir çoğu tuval üzerine yağlıboya

tekniğinde yapılmıştır Rus ressamların küçük boyutlu liman ve kıyı görünümlerini konu alan bazı resimleri ise suluboya tekniğinde yapılmıştır.

Figürsüz doğa görünümleri içinde öğrenci resimleri ortak üslup özellikleri göstermektedir. Kafkasyalı Mehmed Ali (K.134,F.143), Selimiyeli Emin (K.135,F.144), Mehmed Menal Levçil Pazar Sene 3 (K.136,F.145), Hamdi Kulları (K.137,F146), Mahmud El Buraniye Sene 2 (K.138,F.147), Rufad 1308 Sene 1 (K.139,F.148), Halıcılarlı Sadık 1308 (K.140,F.149), Sinanpaşalı Sadık (K.141,F.150) imzalı bu resimlerde genellikle tuvalin bir tarafında ağaçlar arasında bir veya bir kaç yapı (ev, değirmen, kulübe gibi) görülmektedir. Tuvalin diğer tarafında, orta planda da devam eden durgun bir su görünümü resmedilmiştir. Arka planda kademeli bir şekilde yükselen dağlar sıralanmıştır. Bazen dağlardan birinde şato veya kale benzeri bir yapı yer alır. Tamamında, ön plandan arka plana doğru renklerin soluklaşması, detayların giderek kaybolması gibi akademik formasyona bağlılık görülmektedir. Gökyüzü bazılarında perspektifi güçlendirirken bazılarında yüzeysel bir etkiye sahiptir. Belirgin kenar çizgileri resmi aydınlatan donuk ışık, ıssız ve durgun atmosfer etkisi, sert gölgeler bu resimlerin fotograftan çalışıldığı izlenimini vermektedir.Doğanın genel özellikleri ile ev, şato, kale gibi yapılar yabancı kartpostalları çağrıştırmaktadır.Tuval üzerine yağlıboya tekniğinde ve benzer ölçülerde yapılmış resimlerdir.

Yemen'deki bazı şehir ve kale görünümlerinin resmedildiği, S.A. imzalı dört resim (K.145-148,F.154-156) figürsüz peyzajlar içinde farklı bir grup oluşturmaktadır. Bu resimlerde ışık ve rengin kullanımı, ön plandan arka plana geçişler başarısızdır. Buna karşın şehir ve kalelerde gerçekçi özellikler görülmektedir. Resimsel değerlerden çok belli bir yerin tespiti amaçlanmış olmalıdır.

Figürsüz peyzajlar arasında anıtsal yapıların resmedildiği bazı resimler romantik veya oryantalist resim özellikleri göstermektedir. Bunlarda bazen sadece konu seçimi oryantalisttir (K.150). Bazıları ise konunun yanında renk ve ışık kullanımı, gökyüzünün resmedilişi ile de oryantalist (K.149) veya romantik (K.143,144) resim özellikleri göstermektedir.Bunlardan Malta Adası'nda Yeni Cami (K.150,F.159) G.Gianni, Kafkasya'da Bir Çiftlik Evi (K.143,F.152) ve Kafkasya'da Bir Dere (K.144,F.153) M. Zankovsky imzalıdır.

Koleksiyonda bulunan bazı resimler deniz ve gemi temalıdır. Bunlarda genellikle gökyüzü geniş bir alanı kaplamaktadır. Kompozisyonda bazen Ertuğrul Gemisi (K.155,F.164), Sultaniye Vapuru (K.158,F.167) gibi ismi ve hikayesi olan bir gemi, bazen de deniz ve gökyüzü ön planda ele alınmıştır.Çoğunluğu imzasız olan bu resimler içinde, aralarında I.K.Ayvazovski imzalı Şafakta Deniz isimli bir resmin de (K.156,F.165) bulunduğu bazı önemli ve romantik üslupta resimlerin yanında naif özellikler gösteren başarısız resimler de (K.161,F.170) bulunmaktadır. Sultan Abdülaziz imzalı gemi eskizi (K.159,F.170) de bu grup içinde değerlendirilebilir.

Doğa, kent ve kıyı görünümleri içinde ele alınan günlük yaşam sahneleri koleksiyonda çeşitlilik göstermektedir. Bunlardan yabancı ressamların yapıtları olan bazı resimler konu seçimi, ışık ve rengin kullanımı ile oryantalist resim özellikleri göstermektedir. S. Chelebowsky imzalı Kağıthane'de Osmanlı Hayatı (K.177,F.186), A. Chatano imzalı bir sokak görünümü (K.180,F.189), Kuzey Afrika'da Bir Pazar Yeri (K.179,F.188) ve G. Sabbe imzalı resim (K.171,F.180) kent ve doğa içinde doğu yaşamının ve doğulu tiplerin yansıtıldığı resimlerdir. Bu grup içinde değerlendirilen imzasız Sultan III. Ahmet Çeşmesi (K.178,F.187) ise T.Allom'dan kopyadır.

Peyzaj içinde batılı yaşamın ele alındığı bazı resimler de romantik üslup özellikleri göstermektedir. Bunlardan biri H. Beggren imzalıdır ve porselen üzerine sıraltı

tekniğinde boyanmış başarılı bir kompozisyondur. (K.169,F.178). Diğeri imzasızdır ve bir av sahnesi resmedilmiştir (K.170,F.179). Kıyı ve liman görünümlerinin resmedildiği K.Geftler imzalı Estonya Rever Şehri (K.163,F.172) ve Petersburg'dan Bir Görünüş (K.162,F.171) gibi suluboya resimlerde figür ikinciplanda ele alınmıştır.Kıyı ve liman görünümleri gerçekçi bir şekilde resmedilmiştir.

E. Lamber 1888 imzalı Torbiya Kasabası (K.168,F.177) ve B. Makovsky imzalı Rus Askerleri ve Çocuklar (K.181,F.190) izlenimci özellikler taşıyan, figür ve doğanın içiçe yansıtıldığı resimlerdir. B. Makovsky imzalı resimde figürler ön planda ele alınmıştır.

Koleksiyonda bulunan imzasız, doğa içinde çoban ve avcıların ele alındığı bazı resimler oryantalist resim özellikleri göstermektedir. Doğa içinde avcıların resmedildiği kompozisyonlarda figürler tipik Osmanlı tipleridir. Kıyafetler, silahlar gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır. Oryantalist resmin parlak ışığı, sıcak renkler, oryantalist resimlerde sıkça kullanılan köpek figürleri bu resimlerde de görülebilmektedir (K.174,176-F.183,185). Figürlerin durağan hareketlerle resmedilişi modelden veya başka bir yerden kopya edildiği izlenimini vermektedir. Doğa içinde çoban ve sürüsü temasının ele alındığı resimler de (K. 173,174-F.182,183) daha çok konu açısından oryantalist özellikler göstermektedir. Bu resimlerde figürler Osmanlı kıyafetleri içindedir. Ancak doğanın genel özellikleri, doğa içinde yer alan kulübe, ev gibi yapılar yabancı menşelidir. Aynı temanın işlendiği diğer bir resim (K.175,F.184), arka planda tanınabilir nitelikte İstanbul görünümünün resmedilişiyle farklılık göstermektedir.

Doğa içinde günlük yaşamın ele alındığı resimler içinde önemli bazı resimler Halil Paşa (K.182-185,F.191-194) imzalıdır. Bu resimler doğa karşısında çalışılmış, izlenimci özellikler gösteren resimlerdir. Kompozisyonlarda genel olarak tuvalin bir köşesinde daha yoğun bir istif vardır. Doğadaki yaygın ışık yüzeylerde ışıltılı yansımalar meydana getirmektedir. Renkler uyumlu geçişlerle kullanılmıştır. Deniz, ahşap, toprak gibi dokular başarılı bir şekilde yansıtılmıştır. Figürler doğa içinde eritilerek küçük renk lekeleri halinde doğayla uyum içinde resmedilmiştir.

Peyzaj konulu resimler genel olarak değerlendirildiğinde, Halil Paşa imzalı resimler ile öğrenci resimleri dışında kalan bir çoğunun yabancı ressamların yapıtları olduğu görülmektedir. Resimlerin bir bölümü ise imzasızdır. Öğrenci resimleri, 19. yüzyıl resim etkinliği içinde askeri okullarda verilen resim eğitiminin ilk örnekleridir ve tarihi bir değere sahiptir. Yabancı ressamların yapıtları ise genellikle oryantalist ve romantik resim örnekleridir ve 19. yüzyılın konu seçimini, üslup eğilimlerini yansıtmaktadır. Asker ressamların üçüncü kuşak temsilcisi olan Halil Paşa'nın doğa içinde günlük yaşamı resmettiği yapıtları, Türk resminde empresyonist etkiler taşıyan ilk yapıtlardandır ve koleksiyon içinde önemli bir yere sahiptir.

5.2.4. Natürmortlar

Koleksiyonda Halil Paşa imzalı Şakayıklar (K.192,F.201) ve Prizrenli Hamdi Kulları imzalı Karpuz ve Üzümler (K.191,F.201) isimli iki natürmort bulunmaktadır. Şakayıklarda renk ve fırça kullanımı ile izlenimci etkiler taşımaktadır. Karpuz ve Üzümlerde ise kompozisyon şeması klasiktir. Birincisi bir asker ressamın yapıtı olması nedeniyle önem taşımaktadır. İkincisinin ise öğrenci resmi olma ihtimali vardır.

5.2.5.Diğer Konular

Koleksiyonda sayıca az olmakla beraber tuval üzerine yağlıboya tekniğinde yapılmış günlük yaşam , tören ve dini konulu resimler de bulunmaktadır.

Salih Münir imzalı Bedeviler (K.187,F.196) ve Ziyaeddin Ahmed imzalı Arzuhalci (K.186,F.195) isimli resimler gerek konu gerekse renk ve ışığın kullanımı ile oryantalist resim özelliği taşıyan günlük yaşam konulu resimlerdir. Arzuhalci, A.Preziosi'den kopyadır. Envanter kayıtlarına Elçi Kabulü adıyla geçmiş olan, ancak divan toplantısına sadrazamın gidişinin konu edildiği Sermed imzalı resim (K.188,F.197) ve Sultan Abdülmecit'in Kılıç Alayı (K.189,F.198) isimli resim Osmanlı yaşamını gösteren törensel resimlerdir. Her ikisi de oryantalist dönem kopyalarıdır. Birincisi T.Allom'dan, ikincisi Verona imzalı bugün aslı Topkapı Sarayı Müzesi koleksiyonunda bulunan bir resimden kopyadır. Padişahların kılıç alayı oryantalist ressamlar tarafından sıkça ele alınan bir konudur. Bu resimde kılıç alayına katılan kişilerin mevki derecesine göre sıralanışı gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.

Koleksiyonda bulunan dini konulu tek resim Şükrü Erdiren imzalı Gül Baba'nın Ölümü (K.190,F.199) isimli resimdir. Konunun anlatımı sembollerle güçlendirilmiştir.

5.3. Askeri Müze Resim Koleksiyonunun Geleceği İle İlgili Öneriler

5.3.1 Koleksiyon Geliştirme Önerileri

Askeri Müze resim koleksiyonu, Müzenin 1908 yılında Müze-i Askeri-i Hümayun adıyla kuruluşundan itibaren oluşmaya başlamıştır. Bu oluşum özellikle Ahmet Muhtar Paşa'nın Müze Müdürlüğü Dönemi (1908-1926)'nde ve 1980'li yıllarda bilinçli bir eser toplama niteliği taşımaktadır. Bu dönemde Ahmed Muhtar Paşa tarafından el ilanlarıyla önemli şahsiyetlerin ailelerine ulaşılarak koleksiyona kazandırılan yapıtlar asker portreleri ve savaş konulu resimlerdir. Yine aynı dönemde portre ve savaş konulu bazı resimlerin müzede sergilenmek üzere sipariş olarak yaptırıldıkları anlaşılmaktadır. 1980'li yıllarda koleksiyona kazandırılan resimler ise çeşitli askeri birliklerde bulunan savaş konulu resimler ile bazı asker resamların resimleridir. Bilinçli koleksiyon geliştirme uygulamalarının yanında koleksiyon oluşumu çeşitli dönemlerde Osmanlı Sarayı ve Mekteb-i Harbiye'den intikal , çeşitli kişi ve kurumların bağışları gibi tesadüfü yollarla devam etmiştir.

Bu gün koleksiyonda bulunan savaş konulu resimler, asker ve bazı önemli kişilerin portreleri, asker ressamların ve öğrencilerin resimleri Askeri Müze'nin içerik ve amacına uygun bir çoğu sanatsal, belgesel, tarihi değere sahip resimlerdir. Peyzaj ve günlük yaşam konulu yerli ve yabancı sanatçıların resimleri ise, müzenin içerik ve amacına uygun olmamakla beraber 19. yüzyılda ülkedeki sanat etkinliklerini yansıtan önemli resimlerdir. Bunun dışında bazılarının belge değeri olmasına rağmen fotograf, gravür veya başka resimlerden kopya yoluyla ve alıntılarla yapılmış olan resimler ile ressamları hiç tanınmamış veya çok az tanınan bazı resimler de koleksiyonda bulunmaktadır.

Koleksiyona çeşitli dönemlerde, çeşitli yollarla girmiş olan resimlerin sanatsal, belgesel ve tarihi değerlerine, Askeri Müzenin içerik ve amacına uygun olup olmadığına bakılmaksızın koleksiyonda kalması zorunluluğu vardır. Bu nedenle koleksiyonun arındırılması mümkün değildir. Koleksiyonun bundan sonraki gelişimi ise bilinçli bir resim toplama politikası ile gerçekleştirilmelidir.

Askeri Müzenin içerik ve amacına uygun olarak koleksiyona kazandırılması gereken resimler birkaç şekilde gruplanabilir. Bu gruplamada birinci sırayı asker ressamların yapıtları almaktadır. Bugün koleksiyonda asker ressamların üçüncü, dördüncü ve beşinci kuşak temsilcileri, askeri okul öğrencileri ve asker ressamlar kuşaklarında tasnife alınmamış asker ressamların yapıtları bulunmaktadır. Ancak bu yapıtlar Türk resminin gelişiminde önemli katkılar sağlamış olan asker ressamlar olgusunu yansıtacak zenginliğe sahip değildir. Bu nedenle asker ressamların ikinci kuşak temsilcilerinden Şeker Ahmet Paşa, Süleyman Seyit Bey ve Hüseyin Zekai Paşa, üçüncü kuşaktan Hoca Ali Rıza Bey, Dördüncü Kuşaktan Mehmet Ruhi Arel, Hikmet Onat, Mehmet Ali Laga, beşinci kuşaktan Ali Rıza Bayazıt gibi ressamların yapıtları ile koleksiyonda yapıtı bulunan üçüncü kuşaktan Halil Paşa, dördüncü kuşaktan M.Sami Yetik, Ali Cemal Ben'im, Ali Sami Boyar gibi ressamların yapıtları koleksiyona alınmalıdır. Günümüzde yaşayan asker ressamların yapıtları ise, bir çoğunun amatör oluşu sebebiyle ciddi bir değerlendirme sonucu koleksiyona kazandırılabilir.

Askeri Müze'nin içeriğine uygun olarak koleksiyona katkıda bulunacak bir grup resim de yerli veya yabancı ressamların savaş temalı resimleri ve asker portreleridir. Bunlar günümüzde yapılmış çağdaş resim örnekleri olabileceği gibi belli bir dönemin eğilimini yansıtan savaşla aynı dönemde veya savaş sonrasında yapılmış resimler olabilir. Ayrıca I. Dünya Savaşı sırasında Şişli Atölyesi'nde savaş temalı resimler yapan 1914 kuşağı temsilcilerinin bu atölyede ürettikleri resimlerin tespit edilerek toplanması koleksiyona sanatsal, belgesel ve tarihi değeri olan eserleri kazandıracağı gibi bu resimlerle Askeri Müze'nin savaş ortamında sanatı yansıtan örnekleri zenginleştirilecektir.

Askeri Müze resim koleksiyonu, çağdaş resim eğilimlerini yansıtacak örneklere sahip değildir. Bunun temel nedeni günümüz ressamlarının savaş ve askeri temalara ilgi göstermemesidir. Askeri Müze'nin çağdaş resim örneklerine sahip olabilmesi ise, ancak bazı yönlendirici uygulamalarla gerçekleşebilecektir. Bu uygulamaların başında çeşitli aralıklarla düzenlenecek yarışmalar gelmelidir. Ancak bu yarışmalar uygun temalar seçilerek düzenlenmelidir.

Yönlendirici olabileceği düşünülen diğer bir uygulama da, sanat koleksiyonlarının geliştirilmesinde kullanılan Art in Site yönteminin Askeri Müze'de de uygulanmasıdır. Bu yöntemde sanatçılar müzeye davet edilmekte ve müze ortamında yapıtlarını gerçekleştirmeleri istenmektedir. Böyle bir çalışma ile Askeri Müze'nin amaç ve koleksiyonlarına uygun çağdaş resimler koleksiyona kazandırılabilir.

Askeri Müze envanter kayıtlarına girmiş olan bazı resimler bugün koleksiyonda mevcut değildir. Bunların bir bölümünün hangi tarihte nereye gittiği belirsizdir. Bir bölümü ise envanter kayıtlarından edinilen bilgiye göre 1970'li yıllardan itibaren çeşitli askeri kurumlara gönderilmiş ve resim koleksiyonu önemli kayıplara uğramıştır. 1994 ve 1995 yıllarında müzeden giden resimlerin geri alınması için yapılan girişimler sonuçsuz kalmıştır. Ancak Genelkurmay İkinci Başkanının özel izni olmadan müzeden askeri kurumlara resim verilmesini yasaklayan bir kararın çıkmasıyla, 1993 yılı sonundan itibaren resim gidişi durdurulmuştur.

Genelkurmay Karargahı, I.Ordu Komutanlığı, Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Kara Harp Okulu, Yüksek Askeri Şura gibi kurumlara gönderilen resimler Türk Kurtuluş Savaşı, Hasat Zamanı (Nazmi Çekli), Eğri Zaferi (Hasan Rıza'ya atfedilen resimlerdendir), Conk Bayırı Karşı Taarruzu, Türk ve Yabancı Subay Grubu, II. Viyana Kuşatması, Yunan İsyanının Bastırılması, Missolongi Muharebesi, Yaralı Türk Askeri (Simon Agopyan), Yaralı Türk Askeri (Sabit Rüstem), Tahir Gediği Muharebesi (Simon

Agopyan), Maslak Muharebesi (Hayette), Kars Çayını Geçiş, Kosova Meydan Savaşı, Arıburnu Muharebesi, Anafartalar Muharebesi (M.Sami Yetik), Sultan Osman Dritnotu (Diyarbakırlı Tahsin), Sultan Abdülmecid, Türk Bayrağının Doğuşu,Yaralı Düşman Askerine Yardım, Atatürk Kocatepe'de, Budinin Alınması, Süvari (Cevat Karsan), Zafer Bayramı (İhsan Çanakkaleli), Plevne Savaşı, Yas (Fuat Soyhan) gibi müze koleksiyonuna geri kazandırılması gereken önemli resimlerdir.

Koleksiyonun gelişimini etkileyen önemli bir konu da müzeye alınacak resmin sanatsal, ve belgesel özelliklerinin, müzenin içerik ve amacına uygunluğunun çok iyi değerlendirilmesidir. Yakın zamana kadar süregelen uygulamalarla müzeye bağışlanan fotograftan çalışılmış resimler, kopyalar, paşa, cumhurbaşkanı gibi önemli kişilerin portreleri değerlendirme yapılmadan koleksiyona alınmıştır ki bu uygulama koleksiyona bazı niteliksiz resimlerin girmesine neden olmuştur. 30 Eylül 1984 tarih ve 18531 sayılı Askeri Müzeler Yönetmenliği 9.,10. ve 11. maddelerine göre, müzeye eser alımı Değer Takdir Komisyonu'nun kararına bağlıdır. Başkanı müze komutanı üyeleri ise uzman ve araştırmacılardan oluşan bu komisyon, yönetmelik gereği satın alma söz konusu olduğu zaman devreye girmektedir. Bağışlar ise, genellikle kabul edilmektedir. Bu uygulama resim koleksiyonuna olduğu gibi, müzenin diğer koleksiyonlarına da uygun olmayan objelerin girmesine neden olmaktadır. Bunun için eser satın alma gibi bağışların da bir komisyonun kararına bağlanması ve koleksiyona bağışlanması söz konusu olan eserin,bu komisyon tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir. Komisyon üyeleri ise, müzede görevli uzman ve araştırmacılar arasından seçilmelidir.

Askeri Müze'nin ödenekler, müze gelirlerinden meydana gelen finansal kaynakları, satın alma yoluyla koleksiyonun geliştirilmesine az da olsa olanak sağlamaktadır. Buna göre yapılacak planlama çerçevesinde resim satın alınabilir. Ancak ülkemizde resim koleksiyonerliğinin giderek popüler oluşu nedeniyle resim fiyatları oldukça yüksektir. Müzayede veya kişilerden satın alma yoluyla koleksiyonun geliştirilmesi mümkün olmakla beraber ancak uzun bir zaman içinde gerçekleşebilecektir. Bu nedenle özel koleksiyonlarda veya ressamların ailelerinde bulunan resimlere, kitle iletişim araçları da kullanılarak ulaşılmalı ve resim sahipleri daha çok bağışa özendirilmelidir. Günümüz ressamlarıyla kurulacak yakın ilişkiler, sponsor araştırmaları koleksiyonun geliştirilmesini etkileyebilecek uygulamalardır. Bunun yanında müzayedeler dikkatle izlenmeli ve koleksiyona alınması gerekli görülen çok önemli resimlerin (konu veya sanatçı açısından), şartlar zorlanarak koleksiyona kazandırılması gerekmektedir.

5.3.2. Sergileme İle İlgili Öneriler

Prof. Dr. Nezih Eldem tarafından 1967 yılında yapılan restorarasyon projesinde resim koleksiyonunun sergilenmesi amacıyla ayrılmış bir mekan bulunmamaktadır. Bugün müzenin zemin kat doğu kanadında (Plan 7, Salon 1-9) silah kronolojisini yansıtan salonlarda objelerin dönem veya konularına uygun olmasına özen gösterilerek savaş konulu resimler sergilenmektedir. Koridor da ise savaş konulu resimlerin yanında peyzaj ve günlük yaşam konulu resimler sergilenmektedir. Birinci katta Meşrutiyet Dönemi'nden başlayarak I. Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı ve Cumhuriyet Dönemi'ni yansıtan tematik sergi salonları yer almaktadır (Plan 8, Salon 11-15). Bu bölümde resimler yine salonun içeriğine uygun olarak seçilmiş savaş konulu resimler ve portrelerdir. Aynı düzenleme koridorda da tekrarlanmaktadır. Yine birinci katta yer alan Etnografik Eserler Salonu'nda (Plan 8, Salon 16) peyzaj ve günlük yaşam konulu resimler sergilenmektedir.Resimlerin tamamı duvarlarda asılıdır.

Resim deposu olarak kullanılan mekanın yetersizliği, resimlerin büyük bir bölümünün müze salonlarında sergilenmesine neden olmuştur. Bu zorunluluk bazı resimlerin zemin kat koridorunda olduğu gibi diğer koleksiyonlarla uyum sağlamamasına neden olmaktadır. Ayrıca sergilenen resimler bir bütün olarak izleyiciye sunulamamakta ve izleyicinin algılama koşulları koridor gibi dar mekanlarda sağlanamamaktadır.

Bugün Askeri Müze kullanımında bulunan Mekteb-i Harbiye Jimnastikhane binası (Plan 6) resim koleksiyonunun sergilenmesine uygun geniş mekanlara sahip bir yapıdır. 1994 yılında Askeri Müze'nin bağlı bulunduğu Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı'na bu yapının resim galerisi olarak kullanılması teklif edilmiştir. Ancak bu teklif kabul görmemiş ve fuar alanı olarak kullanılmasına karar verilerek yapının restorasyonuna başlanmıştır.

Askeri Müze'ye ait olan Mekteb-i Harbiye Taamhane binası (Plan 4,5) ise, aşağıda sıralanan nedenlerle resimlerin sergilenmesi için uygun bir yapı olarak değerlendirilmemektedir. Öncelikle Taamhane gibi tarihi yapıların müze mekanlarına dönüştürülmesi halinde, ısı ve nem kontrolünün, hava kirliliğine karşı yalıtımın sağlanmasında güçlükler ortaya çıkarmaktadır. Taamhane binasında da özellikle küçük mekanlara bölünmüş olan zemin katta ısı ve nem kontrolü, her iki katta hava kirliliğine karşı yalıtımın sağlanması oldukça güçtür. Ayrıca zemin katta mekan sütunlarla bölünmüştür ve her üç kubbede tavan resimleri bulunmaktadır. Her iki katta da pencere açıklığı çok fazladır. Resimlerin sergilenebilmesi için pencerelerin kapatılması ve zemin katta bulunan sütunların kaldırılması gerekebilir ki, böyle bir uygulama hem yapının orijinal durumunu bozacaktır, hem de teknik olarak gerçekleştirilmesi güç bir uygulama olarak gözükmektedir.Diğer bir konu da, aydınlatma sisteminde kullanılması zorunlu olan hareketli spotların monte edileceği ray sisteminin, kubbelerde bulunan resimlerin görüntüsünü engelleme durumudur.

Bu koşullar göz önüne alındığında resim galerisi olarak önerilecek bir mekanın olmadığı ve mevcut sergilemenin alternatifsiz kaldığı görülmektedir. Mevcut sergileme ancak kopya ve başarısız resimlerin ayıklanması, konu bütünlüğünün bozulmamasına özen gösterilmesi gibi uygulamalarla daha iyi bir sergilemeye dönüştürülebilir. Kronolojik ve tematik sergi salonlarında tamamlayıcı nitelikte kullanılan resimler objelerin yanında ikinci planda kalmaktadır. Bu nedenle salonlara, o salonda bulunan resimlerle ilgili basitleştirilmiş fakat vurgulayıcı bilgileri içeren el broşürleri konması gerekmektedir. Obje ve resimlerin etiketlerinde kullanılan malzeme, yazı karakteri, boyut ve bilginin düzenlenişi aynı standarda sahiptir. Resimlerin etiketlerinde yapılacak standart dışı değişikliklerle (etiketin formu ve boyutu, yazı karakteri gibi) ziyaretçinin ilgisi çekilebilir.Sergilemede, konu bütünlüğünün bozulmamasına özen gösterilerek sadece savaş ve portre temalı resimler kullanılmalıdır. Ancak diğer resimlerin de bir bütünlük içinde ziyaretçiye aktarılması gerekmektedir. Bunun için önerebileceğimiz mekan ise, uygun objelerin toplanamaması nedeniyle günümüzde kullanılmayan, silahlı kuvvetlere ait araç ve gereçlerin sergilenmesi amacıyla ayrılmış olan üç salondur (Plan 7, Salon 9,9a,9b). Bu salonlarda koleksiyonda mevcut öğrenci resimleri, yerli ve yabancı ressamların peyzaj, günlük yaşam, natürmort temalı resimleri sergilenebilir. Yerli ve yabancı ressamların yapıtları ayrılarak sergileme, kronoloji ve resimlerin üslup farklılıkları göz önüne alınarak düzenlenmelidir. Ancak bu önerinin gerçekleşmesi, Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüd Başkanlığı'nın onayına bağlıdır. Ayrıca salonlarda mevcut olan vitrinlerin kaldırılması gerekmektedir.

Koleksiyonun gerçek anlamda kullanımı için önerilen sergileme şekli geçici sergilerin düzenlenmesidir. Bu sergilerde kullanılacak mekan ise Askeri Müze'nin geçici

sergi salonu olarak kullanılan Şehit Hasan Rıza Sergi Salonudur (Plan 7- Şehit Hasan Rıza Sergi Salonu). Bu salonda resimlerin sergilenmesi amacıyla yaptırılmış olan hareketli askı sistemi ve hareketli spotların takılabildiği ray sistemi mevcuttur. Bu sistemler hem duvarların hem de panoların kullanılmasına uygundur.

Askeri Müze resim koleksiyonu bir kaç değişik temada sergi düzenlenebilecek çeşitliliğe sahiptir. Sergilerin tamamında,sergilenecek resimlerin seçimi serginin amacına uygun olarak yapılmalıdır. Kopya resimler, bazı naif ve başarısız resimler sergilenmemelidir. Geçici sergilerin amacına ulaşması bazı ön koşulların yerine getirilmesine bağlıdır. Bu ön koşullardan bazıları şöyle sıralanabilir.

Geçici sergilerin herbirinde mesaj farklı olacaktır. Serginin sunuluşu ve sergileme düzeni bu mesajı aktarabilmelidir.Serginin hedef kitlesi belirlenerek konunun aktarımında kullanılacak yöntem ve düzey saptanmalıdır.Konunun aktarımına yardımcı olacak broşür, bilgi, panoları, fotograf gibi eğitim araçları kullanılmalıdır. Etiket bilgileri serginin temasına uygun bir şekilde düzenlenmelidir.

Ziyaretçinin dinlenmesi için sergi mekanına konulacak oturma gruplarının yerleri özenle seçilmelidir. Uygun yerlere konulan oturma gruplarıyla vurgulanmak istenen resimlere dikkat çekilebilir.Bu uygulamaların dışında dolaşım, yönlendirme, koruma gibi sergilemenin genel koşulları da yerine getirilmelidir. Sergilemede uzman ve araştırmacılar ile sergileme personeli (iç mimar, desinatör) ekip halinde çalışmalıdır. Askeri Müze kadrosu böyle bir ekibin kurulmasına uygundur.

Koleksiyonda yer alan resimler, savaş temalı resimler, portreler, asker ressamlar, Şişli Atölye'si ressamları, öğrenci resimleri, yabancı ressamların resimleri gibi birkaç değişik konu içinde ele alınabilir.

Önerilen Geçici Sergiler;

Savaş Temalı Resimlerin Sergilenmesi; Koleksiyonda bulunan savaş temalı resimler Türk tarihinin büyük zaferlerini yansıtan resimler, 19 yüzyıldan itibaren yapılan savaşların yansıtıldığı resimler, yerli ve yabancı sanatçıların resimleri, oryantalist, romantik, realist, izlenimci resimler gibi iç içe geçmiş alt başlıklara sahiptir. Savaşların tarihlerine göre düzenlenecek kronolojik sergileme, bu alt başlıkların belirli bir düzenle ele alınmasını gerektirmektedir. Konu bitiminde verilecek boşluklar, oturma grupları, dolaşım ve yönlendirmeler alt başlıklara göre planlanarak ayrımlar yapılmalıdır.

Bu sergide savaşların görsel anlatımı resimlerin belgesel ve sanatsal değerleri vurgulanarak güçlendirilmelidir.Savaş resimlerinin önemli bir özelliği kıyafet, silah gibi kullanım eşyalarının gerçekçi bir şekilde resmedilmiş olmasıdır. Ziyaretçinin resimlerdeki gerçekle ilişkileri algılaması için müze objeleri ile resimler arasında bağlantı kurularak bakış açısı yönlendirilmelidir. Bu yönlendirme ziyaretçinin resimle bütünleşmesine ve kompozisyonun resimsel özelliklerinin algılanmasına da yardımcı olabilecektir. Bu amaçla sergi mekanına yerleştirilecek vitrinler içinde, müze objelerinden konu ile ilgili objeler seçilerek sergilenebilir. Bu uygulamanın diğer bir amacı da müze objelerine ziyaretçinin ilgisini çekmektir.Bilgi panoları, broşür ve savaşların yapıldığı yeri gösteren haritalar konunun aktarımına yardımcı olabilecek araçlardır. Pano ve broşürlerde yer alacak bilgilerin, konunun uzun bir metin içinde anlatımından çok vurgulayıcı ve ziyaretçide merak uyandıracak bilgiler şeklinde olmasına dikkat edilmelidir.

1995 yılında Askeri Müze'de savaş temalı resimler sergilenmiştir. Sergiye Deniz Müzesi koleksiyonundan bazı resimlerin ve çeşitli askeri birliklerde bulunan resimlerin katılımı sağlanmıştır. Bu sergi değişik yerlerde bulunan savaş temalı resimlerin, birarada

görülebilmesi açısından önem taşımaktadır.Ancak sergiye katılan eser sayısının çok fazla olması, konunun aktarımını güçleştirmiştir. Bu nedenle önerilen şekilde ve sadece Askeri Müze koleksiyonundan örneklerle sergi tekrarlanabilir.

Portreler ; Koleksiyonda mevcut sergilenebilecek portreler asker portreleri ile Atatürk'ün ve Sultan Abdülmecid, Sultan Abdülaziz, Sultan Mehmed Reşad gibi padişahların portreleridir. Portrelerin, portresi yapılan kişilerin yaşam tarihlerine göre sergilenmesi önerilebilir. Bu sergileme düzeni ile asker üniformalarının çeşitli dönemlerde geçirdiği değişiklikler de yansıtılabilecektir. Portre kompozisyonlarındaki çeşitlilik serginin alt başlıklarını oluşturmaktadır. Tuval üzerine yağlıboya tekniğinin yanında fotograf üzerine yağlıboya tekniğinin portrelerde kullanılması, tuval üzerine yağlıboya tekniğinde yapılan resimlerin ise fotograftan yararlanarak yapıldıkları sergi içinde vurgulanması gereken konulardır. Savaş temalı resimlerde olduğu gibi portrelerde de gerçekle bağlantılar sergi mekanında vitrin içinde madalya, nişan, apolet gibi objeler ve vitrin dışında mankenlere giydirilmiş üniformalar sergilenerek vurgulanmalı, ziyaretçinin hem resimlere hem de müze objelerine ilgisi çekilmelidir.

Asker Ressamlar ; Koleksiyonda yapıtı bulunan asker ressamlardan Halil Paşa, Sami Yetik, Ali Cemal Ben'im, Ali Sami Boyar, Şükrü Erdiren, Arif Bedii Eruzman, Hasan Rıza, İsmail Hakkı, Salih Münir, Yekta Topsal ve Cevat Göktengiz'in peyzaj, natürmort, günlük yaşam, savaş, portre konulu resimleri sergilenebilir. Önerilen sergileme ressamların yaşam tarihlerine göre resimlerin düzenlenmesidir. Anlatıma yardımcı olacak bilgi panoları ve broşürün yanında ressamların fotografları, yaşamlarıyla ilgili belge ve fotograflar kullanılarak serginin cazibesi arttırılabilir.Asker ressam kuşakları sanatçıların yaşam tarihleriyle birlikte, bilgi panolarında ve şematik bir anlatımla verilebilir.

Şişli Atölyesi Ressamları ; Şişli Atölyesi'nde çalıştığı bilinen sanatçılardan M.Sami Yetik, Ali Cemal Ben'im, Ali Sami Boyar ve İbrahim Çallı'nın savaş temalı resimleri sergilenebilir. Bunun yanında koleksiyonda yapıtı bulunmayan, Hikmet Onat, Mehmet Ali Laga, Namık İsmail Feyhaman Duran gibi Şişli Atölyesi ressamlarının çeşitli koleksiyonlarda bulunan yapıtları tespit edilip, sergiye katılım ları sağlanmalıdır. Önerilen sergileme, sergi mekanının bir bölümünde Şişli Atölyesi'nin canlandırılmasıdır. Atölyeye orjinalinde olduğu gibi top, tüfek, tabanca, top arabaları, şovaleler getirilerek, siper düzenlemeleri yapılabilir. Bugün kaynaklarda ressamları Şişli Atölyesi'nde çalışırken gösteren bazı fotograflar mevcuttur[123]. Bunların sergi alanında kullanımı anlatımın zenginleşmesini sağlayacaktır.

19. Yüzyılda Yabancı Ressamlar (Askeri Müze koleksiyonundan örneklerle) ; Askeri Müze'de yapıtı bulunan yabancı sanatçılardan A.Chatono, A.Yvon, A.Puntremoti, A.Ricaut, E.Grandchamp, E.Pesky, F.Adam, G.Sabbe, I.K.Ayvazovski, J.Della Tolla, Paulo, S.Chelebovsky, T.Amon, F.Zonaro, E.Lamber, K.Geftler, B.Makovsky, M.Zankovsky, Mojnewsky ve P.Galter gibi ressamların yapıtları sergilenmelidir. Önerilen sergileme savaş, peyzaj, günlük yaşam, portre gibi tematik bir ayrım yapılarak üslup ve sanatçılara göre resimlerin düzenlenmesidir. Savaş temalı resimler konulu sergide kullanılması önerilen, anlatımı güçlendirecek obje, harita gibi araçlar bu sergide de kullanılmalıdır.

19.Yüzyılda Öğrenci Resimleri (Askeri Müze koleksiyonundan örneklerle) ; Benzer üslup özellikler gösteren ve aynı dönemde yapılmış olan bu resimlerin sergilenmesindeki başlıca amaç, çok fazla tanınmayan bir koleksiyonun araştırmacılara ve

---

[123] K.Giray, **Hikmet Onat**,İstanbul 1995,s.25

koleksiyonerlere tanıtılmasıdır. Bu hedef kitle dışında kalan ziyaretçilere, askeri okullarda verilen resim eğitiminin örnekleri gösterilmeli ve bu eğitimin Türk resminin gelişimine olan etki ve katkıları, broşür ve bilgi panoları yardımıyla sunulmalıdır..

6. Değerlendirme ve Sonuç

Askeri Müze resim koleksiyonu Türkiye'deki ilk resim koleksiyonlarından biridir. Bu koleksiyon Askeri Müze'nin 1908 yılında kuruluşundan itibaren müzedeki anlatımı güçlendirmek amacıyla toplanmaya başlamıştır. Müzecilik açısından dönemine göre bilinçli bir uygulama olarak değerlendirilen bu toplama, 1908-1926 yılları arasında müze müdürü olarak görev yapan Ahmed Muhtar Paşa tarafından gerçekleştirilmiştir. Sonraki yıllarda Osmanlı Sarayı, Mekteb-i Harbiye, çeşitli askeri kurumlardan intikal ve bağış gibi yollarla koleksiyonun gelişimi devam etmiştir. 1980'li yıllarda çeşitli askeri kurumlarda bulunan resimlerin toplanması koleksiyonun oluşum sürecinde gerçekleştirilen ikinci bilinçli uygulamadır. Koleksiyonun önemli bir özelliği Türk resim sanatının başlangıç aşamasında, 19. yy. ikinci yarısından itibaren ülkede yaşanan resim etkinliğini yansıtan örneklere sahip olmasıdır.

Koleksiyonda mevcut peyzaj konulu öğrenci resimleri (K. 134-142), askeri okullarda verilen resim eğitiminin sonuçlarını yansıtan ilk örneklerdendir. Türk resminde Primitifler veya Darüşşafakalılar olarak adlandırılan ve çoğunluğunun öğrenci olduğu bilinen ressamların peyzajlarıyla ortak üslup özellikleri gösteren bu resimlerin konuları ise, yabancı doğa ve mimarinin resmedilişiyle farklılık göstermektedir. Primitiflerin resimlerinden az bir süre sonra yapıldıkları anlaşılan bu resimler de Primitiflerin resimleri gibi doğadan değil fotograftan çalışılmış peyzajlardır.

İlk resim eğitimini askeri okullarda alan, daha sonra Avrupa'da eğitim gören, yurda dönüşlerinde Türk resim sanatının gelişmesinde eğitimcilikleri ve resimsel etkinlikleriyle rol oynayan asker ressamların üçüncü ve dördüncü kuşak temsilcilerinden Halil Paşa, Mehmet Sami Yetik, Ali Sami Boyar, Ali Cemal Ben'im (Bayrutlu), Cevat Göktengiz'in (Üsküdarlı), (K-182,183,184,185,51,56,57,58,59,60,53,122,52,47,48) ve İsmail Hakkı'nın (K-74) resimleri Türk ressamlar olgusunu ve dönemin akademik formasyondan uzaklaşmayan izlenimci eğilimlerini yansıtmaktadır. Halil Paşa'nın peyzaj ve natürmort çalışmaları dışında, diğerlerinin resimleri savaş ve savaş teması içinde ele alınan portre çalışmalarıdır. I. Dünya Savaşı'ndan itibaren savaş ortamının getirdiği milli duyguların etkisiyle yapılan bu resimler, Türk ressamlarının savaş temasına gerçek anlamda yönelişlerinin ilk örneklerindendir. M.S.Yetik, A.S.Boyar, A.C.Ben'im aynı zamanda Şişli Atölye'sinde çalışan 1914 kuşağı sanatçılarıdır. Resimlerde savaş psikolojisinin abartısız ve gerçekçi bir şekilde yansıtılışı, üniforma, silah araç ve gereçlerinin orijinaline uygun bir şekilde resmedilmesi savaş ortamında yapılan bu resimlerin ortak özellikleri olup, koleksiyonun sanat değerinin yanı sıra belge değeri de taşıyan önemli örnekleridir. Asker ressamların beşinci kuşak temsilcisi Arif Bedri Eruzman'ın (Kaptan) Atatürk Milli Mücadelede isimli resmi (K. 64) Cumhuriyet Dönemi'nde ele alınan savaş temasının bir örneğidir ve sanatçının figüratif çalışmalarındandır. Türk resminin gelişmesinde etkin bir role sahip olan asker ressamlar beşinci kuşaktan sonra devamlılık göstermemiştir. Sayıları çok fazla olmayan bazı ressamlar ise, resim etkinliklerini bireysel olarak sürdürmüşlerdir. Bunlardan Salih Münir'in günlük yaşam (K. 187) Şerif Renkgörür'ün portre (K. 117) ve savaş, (K. 44) Yekta Topsal'ın savaş (K. 69) ve Şükrü Erdiren'in dini konulu bir resmi (K. 190)koleksiyonda bulunmaktadır. Bu resimler, ressamlarının asker kökenli olması nedeniyle önem taşımaktadır.

Bedri Kulları (K. 41), Cemal (K.33) ve Cevad (K.40) imzalı savaş temalı resimler ise, gerek konuları gerekse belgesel nitelikleriyle koleksiyona uygun olarak değerlendirilen resimlerdir. Teğ. Mehmed Efendi imzalı Lamya Muharebesi (K.43) naif

resim özellikleri taşımakla beraber konunun anlatımı açısından koleksiyonun ilginç bir örneğini oluşturmaktadır.

Koleksiyonda yapıtı bulunan önemli asker ressamlardan birisi de resim etkinliğini bireysel olarak sürdürmüş olan Şehit Hasan Rıza'dır. İmzalı Fatih Sultan Mehmed portresi (K. 76) dışında, Türk tarihinin önemli zaferlerini konu alan bazı resimler (K. 8,9,12,16) sanatçıya atfedilmektedir. Koleksiyonun önemli örnekleri arasında yer alan bu resimler bugin Dolmabahçe Sarayı müzesi koleksiyonlarında ve Askeri Müze koleksiyonunda (K.314) mevcut olan Stanislav von Chelebowsky'nin aynı konulu resimleriyle benzer özelliklere sahiptir. Hasan Rıza'nın Fatih'in Gemilerini Haliç'e İndirişi, Fatih'in Ordusu ile Edirne'den İstanbul'a yürüyüşü gibi benzer konulu resimleri, bugün Deniz Müzesi Koleksiyonunda bulunmaktadır. Bunlardan birincisi F.Zonaro'nun aynı konulu resmiyle aynı kompozisyon şemasına sahiptir. Bu dönemde belli temaların yerli ve yabancı ressamlar tarafından tekrar tekrar ele alındığı bilinmektedir ve genellikle yerli ressamlar, yabancı ressamların özellikle savaş temalı resimlerinin kopyalarını yapmışlardır. Hasan Rıza'nın savaş temalı resimlerini Edirne'de yaşadığı sırada (1893-1912) yaptığı bilinmektedir. S. Chelebowsky 1875 yılına kadar İstanbul'da çalışmıştır. Hasan Rıza ise aynı yıllarda Bahriye Mektebi öğrencisidir ve okulda resme olan merakı nedeniyle Ressam Hasan Rıza olarak tanınmaktadır. Buna göre, Hasan Rıza'ya atfedilen bu resimlerin S. Chelebowsky'nin resimlerinden etkilenerek yapılmış olabileceği söylenebilir. Ancak bu varsayımlardan sadece biridir. Askeri Müze'de her iki ressamın yapıtlarına benzeyen bazı imzasız resimlerin (K.11,15) varlığı, ayrıca bazı kompozisyonların Sultan Abdülaziz'in eskizleriyle ortak özellikler taşıması konuyu daha karmaşık bir hale getirmektedir. Bu resimler hakkında kesin yargılara varılması ise, her iki koleksiyondaki benzer resimlerin ayrı bir inceleme konusu olarak ele alınmasıyla gerçekleşecektir. Bu resimler koleksiyonun sanat ve belge değeri taşıyan en önemli örneklerindendir. Türk tarihinin önemli zaferleri oryantalist dönemde ele alınan temalardır. Resimlerdeki realist yaklaşım kıyafet, silah araç ve gereçlerinin resmedilişiyle belirginlik kazanmaktadır. Kompozisyonun genelindeki devingen etki, at ve insan figürlerinin diagonaller, pramidal düzenlemeler içinde ele alınan hareketleri, geniş gökyüzü, toz ve duman bulutları resimlerdeki romantik yaklaşımlardır.

19. yüzyıl ikinci yarısının sanat etkinliğini yansıtan bir grup resim de gelişen Osmanlı-Avrupa ilişkilerinin, resim alanındaki etkilerini gösteren yabancı ressamların yapıtlarıdır. Bunlar arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun katıldığı savaşları konu alan resimler S. Chelebowsky, (K.3,4), F.Zonaro (K.107,108), A.Yvon (K.27), E.Grandchamp (K.26), T.Amon (K.28), J.Della Tolla (K.71), A.Puntermoti (K.29) imzalıdır. Bu resimler F.Zonaro'nun er portrelerindeki empresyonist etkiler dışında, oryantalist ve romantik resim özellikleri göstermektedir. Kıyafet ve silahların gerçekçi bir şekilde resmedilmesi, 19. yüzyıl ikinci yarısında oryantalist resme egemen olan realizmin etkilerini göstermektedir. Türk tarihine ait olmayan iki savaş temalı resim ise, Y.Zall (imzanın tamamı okunamamıştır) (K.30) ve F.Adam (K.23) imzalıdır. Toz ve duman bulutlarıyla kaplı geniş gökyüzü, figürlerin tek veya grup olarak piramidal düzenlemeler içinde ele alınışı kompozisyonların ortak özellikleridir. Bu resimler belge ve resimsel değerleriyle koleksiyonun önemli örneklerini oluşturmaktadır.

Koleksiyonda deniz ve gemi temalı, romantik üslup özellikleri gösteren bir peyzajı bulunan I.K.Ayvazovsky (K.156), peyzaj içinde anıt ve günlük yaşam gibi oryantalist resimleri bulunan G.Sabbe (K.171), A.Chatano (K.180), G.Gianni (K.150), S. Chelebowsky (K.177) yine oryantalist özellikler gösteren portreleri bulunan A.Rıcaut (K.125.126), Klebosky (K.85) romantik üslupta portreleri bulunan E.Pesky (K.88,89), ve

romantik üslup özellikleri gösteren peyzajları bulunan M.Zankovsky (K.143,144) diğer yabancı ressamlardır.

Bu ressamlardan S. Chelebowsky, F.Zonaro, A.Yvon, T.Amon, I.K.Ayvazovsky Osmanlı Sarayı ile İstanbul'a gelerek ilişki kurduğu bilinen ressamlardır. E.Grandchamp ise Kırım Savaşı sırasında ülkeye gelmiş olmalıdır. Koleksiyonda bulunan ve Kırım Savaşı'nda İngiliz, Fransız ve Osmanlı ittifakının yansıtıldığı Üçlü İttifak isimli resmi savaşın tarihiyle aynı tarihi taşımaktadır. J.Della Tolla, A.Puntremoti ve E.Pesky ise elçilikler kanalıyla veya İstanbul'a gelerek saray veya çevresiyle ilişki kurmuş olmalıdırlar. Saraydan Mekteb-i Harbiye'ye oradan da Askeri Müze'ye intikal eden resimlerden bazılarının S. Chelebowsky, A.Yvon, T.Amon, E.Pesky, E.Grandchamp imzalı resimler olduğu anlaşılmaktadır. Bu grupta yer alan resimler ülkedeki genel resim etkinliğini yansıtmaktadır. Diğer yabancı ressamların yapıtları ise Avrupa'daki oryantalist ve romantik resim eğilimleriyle ve ele alınan temalarla parelellik göstermektedir.

Koleksiyonda yapıtı bulunan Rus ressamlarından Mojnevsky savaş (K.38,39), B.Makovsky (K.181), G.Yarsev(K.167), K.Geftler (K.162,163) ve diğer yabancı ressamlardan E.Lamber (K.168), H.Beggren (K.169) peyzaj içinde günlük yaşam temasını ele almışlardır. Mojnevsky'nin savaş temalı iki resmi dışında, diğer resimler, koleksiyonun içeriğine çok fazla uyum sağlamayan resimlerdir.

Koleksiyonda akademik eğitimli bazı Türk ressamlarının yapıtları da bulunmaktadır. Bunlar arasında Hayri Çizel'in (K.61,62), İbrahim Çallı'nın (K.49,50) Ali-Ivon Karsan'ın (K.63) ve İrfan Ertel'in (K.66) savaş temalı resimleri yapıldıkları dönemin üslup eğilimlerini yansıtan önemli resimlerdir. İbrahim Çallı'nın her iki resminde de tarih yoktur. Ancak savaşla aynı dönemde yapılmış olmalıdır. Sanatçının savaş sonrası (I. Dünya ve Kurtuluş Savaşı) peyzaj, portre ve nü gibi temalara yöneldiği bilinmektedir. Hayri Çizel, Ali-Ivon Karsan ve İrfan Ertel'in resimleri ise Cumhuriyet Dönemi'nde ender olarak ele alınmış savaş temalı resim örneklerindendir. Akademik eğitimli diğer Türk ressamlarından Sururi Taylan'ın savaş (K.1), Altan Enson, Münif Fehim Önerman ve Zekeriya Çelikbilekli'nin fotograftan çalışılmış Atatürk ve savaş temalı kompozisyonları (54,119,116,55) resimsel değerlerinden çok, ele alınan tema açısından Askeri Müze koleksiyonunun içeriğine uymaktadır.

Koleksiyonda mevcut O.Kürkçüyan, L.Metallidis gibi azınlıktan gayri müslim ressamların yapıtları (K.98,103,101) çoğunlukla dönemin padişah, paşa, cumhurbaşkanı gibi önemli kişilerinin resmedildiği portre konulu resimlerdir. Portrelerde Foto Apollon Foto Ferit İbrahim, Foto Jeanne Weinberg, Foto Français, Foto Şafak, gibi fotografhane isimlerine de rastlanmaktadır (K.86,110,114,115,118) Bu resimler 19.yy. son çeyreğinde arz ve talep ilişkisi içinde portre çalışan ressamların ve fotografhanelerin etkinliğini yansıtmaktadır. Azınlık ressamlardan Simon Agopyan'ın Sultan Mehmed Reşad portresinde (K.87) Atelier Apollon şeklinde fotografhane adı da imzada kullanılmıştır. Fotografhanede çalışan bir ressam olduğu anlaşılan Simon Agopyan'ın diğer bir özelliği de koleksiyonda, akademik formasyona bağlı belgesel nitelik taşıyan Osmanlı-Rus savaşının çeşitli cephelerinin resmedildiği yapıtlarının (K.34,37) bulunmasıdır.

Gerek fotografhane imzalı resimler, gerekse azınlık ressamların portre çalışmaları ve bazı imzasız portreler (K.83,84,91,92,94) realist özellikleriyle belge niteliği taşımaktadırlar. Bunlarda figürün duruşu, kıyafeti, rütbesi, yaşı, bakışların yoğunluğu ve yönelişi, portresi yapılan kişinin mevki ve prestijini belirleyen unsurlardır. Üniforma, madalya ve nişanlar gerçekçi bir şekilde yansıtılmıştır.

Kompozisyondaki imzasız portrelerin bir kısmı (K.123,124,129,131) ve Turgut (K.93), Hidayet (K.109), Abdullah Çizgen (K.77,81), J.Mixhelidakis (K.90,99), Cevad

(K.106) imzalı portreler resimsel değerleri açısından koleksiyona uyum sağlamayan naif resimlerdir. İmzasız resimlerin bir bölümü de 19. yüzyıl ikinci yarısının oryantalist resim etkinliğini yansıtan peyzaj içinde ön planda mimarinin ele alındığı resimler (K. 149,151), peyzaj içinde günlük yaşamın ele alındığı resimler (K. 164,172,176), deniz ve gemi temalı genellikle romantik resim özellikleri gösteren (K.154,155157,159,160,164) resimlerdir. Dönemin üslup eğilimlerini ve ele alınan temaları yansıtmaktadırlar.

Fotograf veya resimlerden alıntılarla çalışıldığı anlaşılan ve kopya niteliği taşıyan resimlerin büyük bir bölümü Sermed (Sermed Muhtar Alus) imzalı (K. 10,17,20,31,32,46,130,131) resimlerdir. Askeri Müze'de sergilenmek üzere yapılan bu resimler savaş ve portre konuludur. Yine Sermed imzalı, sadrazamın divan toplantısına gidişini konu alan resim, (K.188) T.Allom'dan kopyadır. Bu resimlerle birlikte savaş temalı kopyalar (K.5,7,13,14), aslı Topkapı Sarayı Müzesi'nde bulunan Verona imzalı Sultan Abdülmecid'in Kılıç Alayı'nı konu alan resmin kopyası (K. 189) ve Thomas Allom'un III. Ahmet Çeşmesi'ni gösteren gravürünün imzasız kopyası (K.178), koleksiyonun niteliğine uygun düşmeyen ancak Türk resminin gelişimi aşamasında kopya resim olgusunu yansıtan resimlerdir.

Resimlerin kompozisyon şemaları her konu içinde genel olarak çeşitlilik göstermektedir. Ancak aynı konu içinde ele alınan bazı kompozisyonlar, ortak özellikleriyle bir kaç grupta ele alınabilmektedir.

Savaş temalı resimler içinde, Türk tarihinin önemli zaferlerini yansıtan bir grup resim (K.3,4,8,9,11,12,15,16) benzer kompozisyon şemasını göstermektedir. Bunlardan ikisi S.Chelebowsky imzalıdır (K.3,4). Dört tanesi (K.8,9,12,16) Hasan Rıza'ya atfedilen resimlerdir. Diğer iki tanesi ise imzasızdır. (K.11,15) Tamamı kalabalık figürlü kompozisyonlardır. Olayın geçtiği yer tuvalin bir köşesine yerleştirilen kale, şehir, cami gibi bir mimari görünümle belirlenmiştir. Figürler kompozisyona üç planda yerleştirilmiştir. Resimdeki ana hareket ikinci planda yer alan figürlerde toplanmıştır. Genellikle resmin bir tarafına doğru akan hareket, ters yönde gelişen küçük bir hareketle tuvalin ortalarına yakın bir yerde durdurulmuştur. Derinlik etkisi birinci planda yerde yatan figürlerin vücudundaki rakursi, üçüncü planda yer alan figürlerin hemen arkasından yükselen toz ve duman bulutu ve gökyüzünün resmedilişiyle güçlendirilmiştir. Hareketler kompozisyonun genelinde ve her bir figürde diagonaller üzerine yerleştirilmiştir. Kompozisyonun ana figürü (padişah, komutan gibi) çevresinde beyaz rengin kullanımı ile belirginleştirilmiştir. Bu grup içinde değerlendirilen resimler, 19. yüzyıldan itibaren romantizmin bir dalı olarak gelişen ve 19. yüzyıl ikinci yarısından itibaren realizmin etkisinde kalan oryantalist resmin önemli örnekleri olarak tanımlanabilir

Benzer kompozisyon temasını gösteren bir grup resim de fotograf ve resimlerden alıntılarla akademik formasyona bağlı olarak yapılmış, 1877/78 Osmanlı-Rus savaşını konu alan Simon Agopyan (K.34,35,36,37) ve Cevad imzalı (K.40) resimler ile Türk Yunan Savaşı'nı konu alan Şerif Renkgörür imzalı resimdir (K.44). Bu resimlerde ön planda genellikle yüksekçe bir yerden savaş alanını izlemekte olan subay ve askerler resmedilmiştir. Orta plandaki geniş alanda tepe ve düzlüklerde savaş devam etmektedir. Arka planda ise ard arda sıralanmış dağlar resmedilmiştir. Franz Adam imzalı Piemonte Savaşı (K.23), Adolphe Yvon imzalı Malakof İstihkamlarının Zabtı (K.27), Teodor Aman imzalı Oltenitze Savaşı (K.28), A.Puntremoti imzalı Solferino Savaşı (K.29) gibi yabancı ressamların yapıtlarında görülen ortak kompozisyon özellikleri geniş bir alanı kaplayan gökyüzü, figürlerin tek veya gruplar halinde düzenlemeler içinde ele alınışıdır. Romantik üslup özellikler gösteren bu resimler, Avrupa'nın 19. yüzyıl savaş resimleriyle parelellik gösteren, koleksiyonun önemli örnekleridir.

Portrelerde bir kaç değişik kompozisyon şeması görülmektedir. Figür peyzaj, bir iç mekan (saray, stüdyo benzeri) veya tamamen belirsiz bir mekanda yarım portre, ayakta diz hizasına kadar, boy portresi, oturur vaziyette gibi bir kaç şekilde ele alınmıştır. Yarım portrelerde (K.76,77,81, 83,84,91,96,101,102,110,111,112,113,119,125,126) vücut cepheden baş ve bakışlar sağa veya sola yönelik, vücut dörtte üç profilden baş ve bakışlar vücutla aynı veya aksi yönde ya da bakışlar karşıya yönelik gibi kompozisyonlar görülmektedir. Boy portrelerinde (K.86,87,88,89,92,94,97, 100,103,115) figür ayakta tam boy olarak veya diz hizasına kadar, bir ayak bir adım önde, bir el kılıç tutar vaziyette, bir el konsol, sehpa gibi bir yere dayalı veya kollar arkada birleştirilmiş gibi çeşitli duruşlarda resmedilmiştir. Bu kompozisyonlar 19. yüzyılda Türk resminde klasikleşmiş kompozisyonlardır. Fatih Sultan Mehmed portresinde (K.76) ve Sultan Abdülmecid portresinde (K.83) görülen madalyon motifi, G.Yazmacıyan imzalı Sultan III. Selim portresinde (K.82) ve İbrahim Ethem imzalı Serasker Hüseyin Avni Paşa portresinde (K.95) görülen perde motifi Türk resminde portre kompozisyonlarında kullanılan motiflerdir. Bugün Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı'nda A.3109 S.9b no ile kayıtlı 17. yüzyıla tarihlenen I. Selim Portresinde arka planda görülen perde ve Topkapı Sarayı Müzesi Kitaplığı'nda A.3690 no ile kayıtlı, Sultan III. Selim döneminde hazırlanmış olan bir kıyafetnamedeki Sultan III. Selim portresinde görülen madalyon bu motiflerin erken örneklerindendir.

Peyzaj konulu resimler arasında öğrenci resimleri (K.134,139,141) benzer kompozisyon şemasını tekrarlamaktadır. Akademik formasyona bağlı bu resimlerde tuvalin bir tarafında ağaçlar arasında bir veya bir kaç yapı, diğer tarafta ön plandan arka plana kadar devam eden durgun bir su görünümü, arka planda yer alan dağlar kompozisyonu meydana getirmektedir.

Askeri Müze koleksiyonunun, bir müze koleksiyonu olarak kullanımı ziyaretçiye doğru bir biçimde aktarılmasıyla gerçekleşebilecektir. Türkiye'nin ilk resim koleksiyonlarından biri olan bu önemli koleksiyon, 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ülkedeki sanat etkinliğini yansıtan sanat, belge ve tarihi değer taşıyan önemli resi mlere sahiptir. Ressamların bir bölümü ise, bu dönemin resim etkinliği içinde rol oynamış yabancı ressamlar ve Türk resminin gelişiminde önem taşıyan Türk ressamlarıdır. Koleksiyondaki resimlerin bir bölümü de ressamları çok fazla tanınmayan, ya da asıl meslekleri ressamlık olmayan kişilerin resimleridir.

Koleksiyon Cumhuriyet Dönemi'ne kadar örnekleri çok fazla olmamakla beraber ülkedeki sanat etkinliğini ve Türk resim sanatının gelişimini yansıtabilmektedir. Ancak Cumhuriyet Dönemi'nin resim etkinliğini yansıtmamaktadır. Bunun nedenleri arasında bilinçli bir koleksiyon geliştirme politikasının sürekli olarak uygulanmaması yanında, ülkede Askeri Müze'nin içerik ve amacına uygun bir resim etkinliğinin olmaması da sayılabilir.

Koleksiyonun bundan sonraki gelişimi iki şekilde gerçekleştirilmelidir. Birincisi asker ressamların ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci kuşak temsilcilerinin veya asker ressam kuşakları tasnifine alınmayan asker ressamların yapıtları ile savaş temalı resimlerin toplanmasıdır. İkincisi ise Cumhuriyet Dönemi'nin çağdaş sanat eğilimlerini yansıtan, Askeri Müze'nin içerik ve amacına uygun resimlerin toplanmasıdır ki, bugün bu uygulama için çok fazla örnek bulunmamaktadır. Askeri Müze ancak içerik ve amacına uygun olarak, belli konularda düzenleyeceği resim yarışmaları, ressamlarla kuracağı iyi ilişkiler, art in site gibi sanatçıları müzede resim yapmaya yönelten uygulamalarla çağdaş resimlere sahip olabilecektir. Koleksiyon geliştirmede dikkat edilmesi gereken en önemli

nokta ise, resimlerin sanatsal ve belgesel değerlerinin çok iyi değerlendirilerek koleksiyona kazandırılmasıdır.

Koleksiyonun ziyaretçiye doğru aktarılmasının koşullarından ilki resimsel ve belgesel değerleri açısından koleksiyona uyumsuz olarak değerlendirilen resimlerin ve kopyaların sergilemede kullanılmamasıdır. İkinci koşul ise müzenin eğitim amacına yönelik olarak, resimlerin belli temalar içinde gruplanarak geçici sergilerin düzenlenmesidir. Koleksiyonun içeriği geçici sergilerin temasını belirlemektedir. Bu temalar arasında savaş resimleri, portreler, asker ressamların resimleri, öğrenci resimleri, Şişli Atölyesi resimleri, oryantalist dönem resimleri gibi temalar sayılabilir. Serginin ziyaretçiye doğru aktarımı ise serginin amacının, hedef kitlesinin belirlenmesini, konunun anlatımına yardımcı olacak eğitim araçlarının kullanılmasını gerektirmektedir.

7. BİBLİYOGRAFYA

ADAMS, P.R.; "Sergi", **Müzelerin Teşkilatlanması Pratik Öğütler**, T.T.K. Basımevi, Ankara 1963, s.129-151

Ahmed Muhtar.; **Silistre Müdafa-i Kahramannamesi**, Necmi Matbaası, İstanbul 1922

AKSEL, Malik.; **Anadolu Halk Resimleri**, İ.Ü. Ed. Fak. yay. No. 868, İstanbul 1960

ANAFARTA, Nigar.; **Portreits of the Sultans Topkapı Palace**, Doğan Kardeş Publication, İstanbul 1967,

ANONİM., **Atatürk'ün Nişan ve Madalyaları**, Genelkurmay ATASE yayınları, Ankara 1986

ANONİM; **I. Müzecilik Sempozyumu (14-15 Ekim 1993) Bildiriler**, Deniz Kuvvetleri Komutanlığı Basımevi, İstanbul 1994

ANONİM, **İstanbul Manzaraları Sergisi**(İstanbul'un 506. Fetih Yıldönümü Münasebeti ile Tertiplenmiş), Topkapı Sarayı Müzesi Yayınları no:9, İstanbul 1959

ANONİM; **Mufassal Osmanlı Tarihi**, C.III, Tan Matbaası, İstanbul 1959

ANONİM; **Muharebe Konulu Resim Sergisi, (15 Eylül-15 Ekim) Kataloğu**, İstanbul 1994

ANONİM; **Onyedinci Yüzyıldan Günümüze Manzara Resimleri Sergisi Kataloğu**, İstanbul 1988

ANONİM; **Osmanlı Ressamlar Cemiyeti Gazetesi**, S.1-18, İstanbul 1326-1330

ANONİM; **Sanat Çevresi**, S.100-175

ANONİM; **Sanayi-i Nefise-i Şahane Mektebinde Mevcut Asar-ı Nakşiye ile Bazı Heykelin Muhtasar Fihristi**, Matba-ı Amire, İstanbul 1334(1918)

ANONİM; **Servet-i Funun Mecmuası**, No:931, C.6, İstanbul 1325(1907)

ANONİM; **Türkiye'de Sanatın Bugünü ve Yarını**(17-19 Nisan 1985. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi I. Ulusal Sanat Sempozyumu), Ankara 1985

ANONİM; **Yapı Kredi Resim Koleksiyonundan** (16 Ekim-18 Kasım 1989), Kazım Taşkent Sanat Galerisi 25.yılı, İstanbul 1989

ANONİM; **Suut Kemal Yetkin'e Armağan**, Hacettepe Üniveritesi, Ankara 1984

ANONİM; Arz Plastik Sanatlar Grubu 13. Sergi(26 Ekim-20 Kasım 1991) Broşürü

ANONİM; The İllustrated London News, No.1982, C.LXXI,1877-The Illustrated London News, No. 2035, C.LXXII,1878

ARIK, Rüçhan.; **Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı**, Türkiye İş Bankası Kültür yay. 168, Ankara 1976

ARSEVEN, Celal Esad.; **Sanat Asiklopedisi**, C.I, İstanbul 1950

ARSEVEN, Celal Esad.; **Türk Sanatı ; Menşeinden Bu Güne kadar Heykel, Oyma** ve **Resim,** C.III (I.,II.,III. fasiküller), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1965

ARSEVEN, Celal Esad.; **Sanat ve Siyaset Hatıralarım**, Hazırlayan:Ekrem IŞIN, İletişim Yayınları, İstanbul 1993

ARSLAN, Necla; **Gravür ve Seyahatnamelerde İstanbul**(18.yüzyıl sonu ve 19.yüzyıl), İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı yayınları No:9, İstanbul 1992

ARTUK, İbrahim.; ARTUK, Cevriye; **Osmanlı Nişanları**, İstanbul 1967

ATASOY, Sümer.; "Müzelerimizde Sergileme Sorunları", **II. Müzecilik Semineri** (19-23 Eylül), Bildiriler, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, İstanbul 1995, s.99-100

ATAY, Fikret.; **Kaftanlar**, Topkapı Sarayı Müzesi No:3, İstanbul 1979

AYHAN, Halis.-MAVİŞ, Hakkı.; "Darrüşşafaka", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C.9, İstanbul 1994, s.7-9
BERK, Nurullah.; **İstanbul Resim ve Heykel Müzesi**, Akbank Sanat Kitapları Serisi:1, İstanbul 1972
BERK, Nurullah.-TURANİ, Adnan.; **Başlangıcından Bu Güne Çağdaş Türk Resim Sanatı,** Tiglat Basımevi, İstanbul 1981
BERK, Nurullah.- ÖZSEZGİN, Kaya; **Cumhuriyet Dönemi Türk Resmi**, T. İş Bankası Kültür yayınları Genel Yayın No:248, Cumhuriyet Dizisi: II, 3.baskı, İstanbul 1983
BERKES, N.; **Türkiye'de Çağdaşlaşma**, İstanbul 1973
BOYAR, Ali Sami.; **Bahriye Müzesi Kataloğu**, İstanbul 1917
BOYAR, Pertev.; **Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti Devirlerinde Türk Ressamları,** Jandarma Basımevi, Ankara 1948
BROOKES, Peter Connon.; **Manuel of Curatorship A Guide to Museum Practice**, **The Museum Association**, London 1984,
BUGLER, C.; **European Paintings of the 19th Century**, London 1981
CEZAR, Mustafa.; **Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi**, T. İş Bankası Kültür yayınları 109, İstanbul 1971
CEZAR Mustafa.; "Devlet Güzel Sanatlar Akademisinin 100.yılı", **Milliyet Sanat Dergisi**, S.67, İstanbul 1983, s.2-7
CEZAR, Mustafa.; **XIX. yüzyıl Beyoğlusu**, Ak yayınlar, İstanbul 1991
CLAUDON, F.; (Çeviri: O.İnce, T.Osmanbaş) **Romantizm Sanat Ansiklopedisi**, İstanbul 1988
ÇAĞMAN, Filiz-TANINDI, Zeren.; "Padişah Portreleri ve Resim Koleksiyonu"; **Sanat** 7(Topkapı Sarayı Müzesi), İstanbul 1982, s.118-119
ÇETİNER, Zuhal.; "Mekteb;i Harbiye'den Askeri Müze'ye", **II. Müzecilik Semineri (19-23 Eylül 1994), Bildiriler**, İstanbul 1995, s.54-55
ÇORUHLU, Yaşar.; **Türk Sanatının ABC'si**, Simavi yayınları, İstanbul 1993
ÇORUHLU, Tülin.; "The Teaching of Art in the Military Schools and the First Military Artists", **Revue İnternationale d'Histoire Militaire**, T.T.K. basımevi, Ankara 1988, s.263-275
ÇORUHLU, Tülin; "Askeri Müze Resim koleksiyonunun Oluşumu", **II.Müzecilik Semineri(19-23 Eylül 1994), Bildiriler**, Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, İstanbul 1995, s.28-30
ÇORUHLU, Tülin; "Halil Paşa'nın Eserleri", **Antik& Dekor**, S.28, İstanbul 1995, s.68-71
ÇORUHLU, Tülin; "Şehit Hasan Rıza", **Art Dekor**(Mart 1995), İstanbul 1995, s.170-172
ÇORUHLU, T.-ÇÖTELİOĞLU, A.; **Askeri Müze Resim Koleksiyonu**, İstanbul 1995
DEMİRSAR, V.Belgin; **Osman Hamdi Tablolarnda Gerçekle İlişkiler**, Kültür Bakanlığı Yayını, Ankara 1989
ERBAY, Fethiye; "Çağdaş Müzeciliğimizi Yönlendiren Etmenler", **II.Müzecilik Semineri(19-23 Eylül 1994), Bildiriler**, Askeri Müze ve Kültür Sitesi komutanlığı, İstanbul 1995, s.22-24
ERDİREN, Şükrü; **Hayatı ve Eserleri**, İstanbul 1981
ERHAN, Kemal; "Bahriyeli İsmail Hakkı", **Antik&Dekor**, S.14, İstanbul 1992, s.118-119

ERSOY, Ayla;"18.yüzyıl Minyatürleri ve 19yüzyılda Batı Tarzı Resme Geçiş", **İlgi,** S.64, İstanbul 1991, s.12-17

ERSOY, Ayla; "Resim ve Heykelin Yasak Olduğu Ülkede Sanat", **İlgi**, S.66, İstanbul 1991, s.20-25
FOCİLLON, Henri; **La Peinture Aux XIX e et XX e Siecles. Du Realisme a'nos Jours**, Paris 1928
GERMANER, Semra; "Osman Hamdi Bey ve Dönemi", **Sempozyum(17-18 Aralık** 1992), Türk Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1993, s.71-73
GERMANER, Semra .- İNANKUR, Zeynep; **Oryantalizm ve Türkiye**, Türk Kültürüne Hizmet Vakfı Sanat Yayınları, İstanbul 1989
GİRAY, Kıymet; "Türk Resminde Müstakiller", **Türkiyemiz**, S.71, İstanbul 1994, s.4-12
GİRAY, Kıymet; "Türk Resminde bir Efsane 'Çallı İbrahim' ", **Sanat Çevresi**, S.162, İstanbul 1992, s.38-40
GİRAY, Kıymet; **Hikmet Onat**, Yapı Kredi Yayınları Türk Ressamları Dizisi:5, İstanbul 1995
GÖREN, Ahmet Kamil; 'Ustaların Ustası Corman', **Sanatsal Mozayık**, S.1, İstanbul 1995, s.70-75
GÜVEMLİ, Zahir; **Sabancı** Resim **Koleksiyonu**, Ak Yayınlar Sanat Kitapları Serisi:7, İstanbul 1994
Halil Edhem; **Elvah-ı Nakşiye Koleksiyonu. Türk Resim Sanatı Tarihi**(Bu günkü dile aktaran:Gültekin Elibal), Milliyet Yayınları Sanat Dizisi:1, İstanbul 1970
Hamdy Bey-Marie De Launay; **Les Costumes Populaires de la Turqie en 1873- Bin İkiyüz Doksan Senesinde Elbise-i Osmaniye**, İstanbul 1873
HARRİSON, M.; "Eğitim ve Müzeler", **Müzelerin Teşkilalanması ve Pratik Öğütler**, T.T.K. kasımevi, Ankara 1963, s.109-119
İNANKUR, Zeynep; "İstanbullu bir Oryantalist:Amadeo Preziosi", **Kültür**, T.C. Kültür Bakanlığı S.100, Ankara 1993, s.75-78
İPŞİROĞLU, Nazan; **Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi**, Cem Yayınları, İstanbul 1977
İSKENDER, Kemal; "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türk Resmi", **Tanzimattan Cumhuriyete Türk Ansiklopedisi**, C.5, İletişim Yayınlrı, İstanbul 1985, s.1308-1318
İSKENDER, Kemal; "1950-1990 Türk Resminin Gelişim Süreci İçinde 'Çağdaşlık' Kavramının Anlamı", **Sanat Çevresi**, S.40, İstanbul 1990, s.22-24
İSLİMYELİ, Nüzhet; **Asker Ressamlar ve Ekoller**, Ankara 1965
İSLİMYELİ, Nüzhet; **Türk Plastik Sanatları Ansiklopedisi**, C.I-III, Ankara 1967
KATİPOĞLU, H.; 'Salih Münir', II.Müzecilik Semineri(19-23 Eylül 1994), **Bildiriler**, İstanbul 1995, s.167-168
KOÇ, Pınar Bolel; **Osmanlı Askeri Kıyafetleri**(16-17.yüzyıl), M.S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1993
KOÇU, Reşat Ekrem; **İstanbul Ansiklopedisi**, C.1-5, İstanbul 1958-1961
KONYALI, İ.Hakkı; "Müzedeki tarihi Eserler Nasıl Mahvoldu", **Hayat Mecmuası**, S.22, İstanbul 1966, s.7
KOŞAN, Sema; "Münif Fehim", **Türkiyemiz**, S.30, İstanbul 1980, s.24-29

KOŞAN, Sema; "Bir Çanakkale Ressamı:Hayri Çizel", **Türkiyemiz**, S.34, İstanbul 1981, s.24-33
LİONEL, Richard; **Ekspresyonizm Sanat Ansiklopedisi**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1991
Mahmud Şevket Paşa, **Osmanlı Teşkilatı ve Kıyafet-i Askeriyyesi,** C.1-2, İstanbul 1325(1909)
Mehmed Esad, **Mirat-ı Mekteb-i Harbiye**, İstanbul 1310(1894)
Mehmed Esad, **Mirat-ı Mühendishane-i Berri-i Hümayun**, İstanbul 1312(1896)
OKAY, Sevay; "Atatürk ve Güzel Sanatlar", **Kültür**, S.102, T.C.Kültür Bakanlığı, Ankara 1993, s.60-69
ÖLÇER, Nazan-ÇİZGEN, Engin; **Türkiye'de Fotografın Öncüleri**, Fransız Kültür Merkezi, İstanbul 1993
ÖNER, Sema; **Tanzimat Sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim Etkinliği**(1839-1923), M.S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 1991
ÖNER, Sema; "Tanzimat Sonrası Osmanlı Saray Çevresinde Resim sanatı", **Milli Saraylar,** Ankara 1992, s.58-77
ÖZDENİZ, Engin; **Türk Deniz Subayı Ressamları**, Aksoy A.Ş., istanbul 1994
ÖZSEZGİN, Kaya; **İbrahim Çallı,** Yapı Kredi yayınları Türk Ressamları Dizisi:2, İstanbul 1993
ÖZTOP, Şener; "Cumhuriyet Dönemi Türk Resim Sanatı", **Kültür,** T.C.Bakanlığı, S.98, Ankara 1993, s.36-47
PAMUKÇUYAN, K.; 'Simon Agopyan', **İstanbul Ansiklopedisi**, C.1, İstanbul 1958, s.257
RENDA, Günsel; **Batılılaşma Döneminde Türk Resim Sanatı** (1700-1850), Hacettepe Üniversitesi yayını, Ankara 1977
RENDA, Günsel-EROL, Turan; **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Santı**, C.I, Tiglat basımevi, İstanbul 1980
RİCE, Tamara Tablot; A Concise History of Russian Art, London 1963
SAKAOĞLU, Necdet; **Tanzimattan Cumhuriye'e Tarih Sözlüğü**, İletişim Yayınları, İstanbul 1985
SERTOĞLU, Mithat; **Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi**,İstanbul 1958
SÖZEN, Metin-TANYELİ, Uğur; **Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1986
TANSUĞ, Sezer; **Resim Klavuzu**, Milliyet yayınları, İstanbul 1873
TANSUĞ, Sezer; "Türk Resim ve Heykel Sanatı", **Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedis**, Görsel yayınları , C.VI, s.1060-1147, İstanbul 1982
TANSUĞ, Sezer; **Çağdaş Türk Sanatı**, Remzi kitabevi, İstanbul 1986
TANSUĞ, Sezer; **Resim Sanatının Tarihi**, Remzi Kitabevi, İstanbul 1993
TANSUĞ, Sezer; **Halil Paşa,** Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 1994
TEKELİ, İlhan; "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Eğitim Sistemindeki Değişiklikler", **Tanzimattan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C.2, İstanbul 1985, s. 456-475
THALOSSO, Adolphe; **Les Premiers salons de Constantinople**, **L'Art etles Artistes,** Paris 1906,
TOROS, Taha; "Fausto Zonaro", **Türkiyemiz**, Ak Yayınlar, İstanbul 1981, s.24-28
TUĞLACI, Pars; **Ayvasovski Türkiye'de**, İnkilap ve Aka, İstanbul 1983
TUĞLACI, Pars; **Karsanların Dünyası**, İstanbul 1988

TURAN, Erol; **Başlangıcından Bugüne Çağdaş Türk Resim Sanatı Tarihi**", C.I, Tiglad yayınları, İstanbul 1980,
TURANİ, Adnan; **Batı Anlayışına Dönük Türk Resim Sanatı**, İş Bankası Yayını, Ankara 1977
TURANİ, Adnan; **Dünya Sanat Tarihi,** İş Bankası Yayını, Ankara 1979
ULUÇAY, Ç.- KARTEKİN, E.; **Yüksek Mühendis Okulu**, İstanbul 1958
ÜNVER, Süheyl; **Ressam Şehid Hasan Rıza**, Milli Eğitim Basıevi, İstanbul 1971
YETİK, Sami; **Ressamlarımız**, C.I, İstanbul 1945
YUM, Şule; "Son Dönem Osmanlı sarayları ve Harbiye Yemekhanesi", **II.Müzecilik Semineri(19-23 Eylül 1994), Bildiriler**, İstanbul 1995, s.146-148

FOTOGRAF LİSTESİ

Fotograf	1	Mekteb-i Harbiye Binası		
Fotograf	2	Mekteb-i Harbiye Binası		
Fotograf	3	Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası		
Fotograf	4	Mekteb-i Harbiye Jimnastikhane Binası		
Fotograf	5	Binicilik Salonu		
Fotograf	6	Kurtuluş Savaşı Salonu		
Fotograf	7	Atilla ve Ordusu	S. Taylan	Env.No: 11192
Fotograf	8	Osmanlıların Rumeli'ye Geçişi	Hasan Zavari	Env.No: 588
Fotograf	9	Varna Meydan Muharebesi	S.Chelebowsky	Env.No: 503
Fotograf	10	Varna Meydan Muharebesi	S.Chelebowsky	Env.No: 504
Fotograf	10a	F. 10'dan detay		
Fotograf	10b	F.10'dan detay		
Fotograf	11	Fatih'in Gemileri Haliç'e İndirişi		Env.No:11110
Fotograf	12	Yavuz Sultan Selim		Env.No: 407
Fotograf	13	Yavuz Sultan Selim	Halim	Env.No:11111
Fotograf	14	Belgrad Meydan Muharebesi		Env.No: 464
Fotograf	15	Belgrad Meydan Muharebesi		Env.No: 471
Fotograf	16	Belgrad Seferinden Dönüş	S.M. Alus	Env.No: 640
Fotograf	17	Mohaç Meydan Muharebesi		Env.No: 342
Fotograf	18	I. Viyana Kuşatması		Env.No: 469
Fotograf	18b	F. 18'den detay		
Fotograf	19	I. Viyana Kuşatması		Env.No:11203
Fotograf	20	I. Viyana Kuşatması		Env.No: 346
Fotograf	21	I. Viyana Kuşatması		
		Dolmabahçe Sarayı Müzesi (Env.No.11/1521)		
Fotograf	22	Vidin Kalesi Savaşı		Env.No: 425
Fotograf	23	Yanıkkale Muharebesi		Env.No: 468
Fotograf	24	II. Viyana Kuşatması	S.M. Alus	Env.No: 459
Fotograf	25	Süvari		Env.No: 1009
Fotograf	26	Süvari		Env.No: 1077
Fotograf	27		S.M. Alus	Env.No:11299
Fotograf	28	Mağtah Muharebesi	S. Agopyan	Env.No: 406
Fotograf	29	Tafna Anlaşması	S. Agopyan	Env.No: 499
Fotograf	30	Piemonte Savaşı	F. Adam	Env.No: 465
Fotograf	31	Silistre Müdafası		Env.No: 507
Fotograf	32	Silistre Müdafası	Paulo	Env.No: 645
Fotograf	33	Üçlü İttifak	E.Grandchamp	Env.No: 971
Fotograf	34	Malakoff İstihkamlarının Zaptı	A.Yvon	Env.No: 466
Fotograf	35	Kırım Savaşında Fransızlar		
		Dolmabahçe Sarayı Müzesi Env.No.11/1487)		
Fotograf	36	Oltenitze Savaşı	T.Amon	Env.No: 404
Fotograf	37	Solferino Meydan Savaşı	A.Puntremoti	Env.No: 413
Fotograf	38	Avusturya Ordugahı	Y.Zall	Env.No: 656
Fotograf	39	Osmanlı Kapısı	S.M. Alus	Env.No: 878

Fotograf	40		S.M. Alus	Env.No: 1071
Fotograf	41	İbn-i Arif İsyanı	Cemal	Env.No: 480
Fotograf	42	Osmanlı-Rus Savaşı	S. Agopyan	Env.No: 500
Fotograf	43	Osmanlı-Rus Savaşı	S. Agopyan	Env.No: 461
Fotograf	44	Osmanlı-Rus Savaşı	S. Agopyan	Env.No: 478
Fotograf	45	Osmanlı-Rus Savaşı	S. Agopyan	Env.No: 351
Fotograf	46	Rus'ların Kars'a Hücumu	Mojnevski	Env.No: 563
Fotograf	47	Rus'ların Kars'a Hücumu	Mojnevski	Env.No: 562
Fotograf	48	Şıpka Taarruzu	Cevad	Env.No: 540
Fotograf	49	Plevneden Dönen Yaralılar	Bedri Kulları	Env.No: 649
Fotograf	50	Yaralıya Yardım		Env.No:D.1138
Fotograf	51	Lamya Muharebesi	Tğm.Mehmed Efendi	Env.No: 8491
Fotograf	52	Türk-Yunan Savaşı	Ş. Renkgörür	Env.No:11190
Fotograf	53	Çatalca Savaşı		Env.No: 435
Fotograf	54	Çanakkale Savaşında Namaz Kılan Erler	S.M. Alus	Env.No:11194
Fotograf	55	Süngü Hücumu	C. Göktengiz	Env.No: 8471
Fotograf	56	Hücuma Kalkış	C. Göktengiz	Env.No:11206
Fotograf	57	Silah Arkadaşlığı	İ. Çallı	Env.No: 7956
Fotograf	58	Gece Baskını	İ. Çallı	Env.No:11297
Fotograf	59	Hücuma Kalkış	M.S. Yetik	Env.No: 8472
Fotograf	60	Yaralı Asker	A C.Ben'im	Env.No: 8475
Fotograf	61	Borazancı	A.S. Boyar	Env.No:11180
Fotograf	62	Atatürk Anafartalarda	A. Enson	Env.No:11155
Fotograf	63	Mustafa Kemal Kocatepe'de	Z.Çelikbilekli	Env.No:11156
Fotograf	64	Türk Kurtuluş Savaşından	S. Yetik	Env.No: 7955
Fotograf	65	Yunan Topçularına Baskın	S. Yetik	Env.No: 8469
Fotograf	66	Doğu Cephesinden Dönüş	S. Yetik	Env.No: 8470
Fotograf	67	Kuvva-i Milliye	S. Yetik	Env.No: 8479
Fotograf	68	Kurtuluş Savaşı'nda Türk Askerleri	S. Yetik	Env.No: 8490
Fotograf	69	İzmir'e Doğru	H. Çizel	Env.No: 8473
Fotograf	70	Ana Gayreti	H. Çizel	Env.No: 8476
Fotograf	71	Birimiz Hepimiz, Hepimiz Birimiz İçin	A.-I. Karsan	Env.No:D.2397
Fotograf	72	Atatürk Milli Mücadelede	A.B. Eruzman	Env.No: 8478
Fotograf	73	Cephane Taşıyan Köylüler		Env.No:11197
Fotograf	74	Milli Mücadele	İ. Ertel	Env.No:11289
Fotograf	75	Kaykırat Muharebesi	S.M. Alus	Env.No: 636
Fotograf	76	Kazım Karabekir Kars Kale'sinde		Env.No:25503
Fotograf	77	Türk Topçuları	Y. Topsal	Env.No:25221
Fotograf	78	Süvariler	G. Korkud	Env.No:D.2083
Fotograf	79	Preveze Deniz Savaşı	J.Della Tolla	Env.No: 434
Fotograf	80	Tarafalgar Deniz Savaşı		Env.No: 341
Fotograf	81	Navarin Deniz Savaşı		Env.No: 377

Fotograf	82	Çanakkale Deniz Savaşı	İsmail Hakkı	Env.No:11204
Fotograf	83	Ankara Torpido'su	Halit	Env.No: 639
Fotograf	84	Fatih Sultan Mehmed	Hasan Rıza	Env.No: 537
Fotograf	85	Sultan I. Murad, Sultan Orhan, Sultan Osman	A. Çizgen	Env.No:10104
Fotograf	86	Sultan Yıldırım Bayazıd	A. Çizgen	Env.No:10109
Fotograf	87	Yavuz Sultan Selim Kanuni Sultan Süleyman	A. Çizgen	Env.No:10105/ 10106
Fotograf	88	Sultan VI. Murad	A. Çizgen	Env.No:10108
Fotograf	89	Sultan III. Ahmed	A. Çizgen	Env.No:10107
Fotograf	90	Sultan III. Selim	G.Yazmacıyan	Env.No: 436
Fotograf	91	Sultan Abdülmecid		Env.No: 375
Fotograf	92	Sultan Abdülaziz		Env.No: 651
Fotograf	93	Sultan Abdülaziz	Kleboski	Env.No: 9391
Fotograf	94	Sultan Mehmed Reşad	F.Apollon	Env.No: 9394
Fotograf	95	Sultan Mehmed Reşad	S. Agopyan	Env.No: 539
Fotograf	96	Romanya Kralı I.Carol	E.Pesky	Env.No: 393
Fotograf	97	Romanya Kraliçesi Elisabeth	E.Pesky	Env.No: 395
Fotograf	98	Ferik Çerkez İsmail	J.Mixhelidakis	Env.No:11153
Fotograf	99	Ömer Lütfü Paşa		Env.No: 1002
Fotograf	100	Ömer Lütfü Paşa		Env.No: 383
Fotograf	101	Müşir Halim Paşa	Turgut	Env.No: 789
Fotograf	102	Sadrazam Fuat Paşa		Env.No: 479
Fotograf	103	Serasker Hüseyin Avni Paşa	İbrahim Ethem	Env.No: 482
Fotograf	104	Müşir Gazi Osman Paşa	C.Höm.	Env.No: 702
Fotograf	105	Rauf Paşa	H.Sovliolis	Env.No: 479
Fotograf	106	Müşir Gazi Ahmet Muhtar Paşa	O.Kürkçüyan	Env.No: 332
Fotograf	107	Hasan Rıza Paşa	J.Mixhelidakis	Env.No:11154
Fotograf	107	Şehzade İzzeddin Paşa	Halil Paşa	Env.No: 505
Fotograf	109	Said Halim Paşa	L.Metallis	Env.No:10098
Fotograf	110	Serasker Redif Paşa		Env.No:25312
Fotograf	111	Hafiz Hakkı Paşa	O.Kürkçüyan	Env.No: 9392
Fotograf	112	Enver Paşa	Kraus Hiamis	Env.No:11300
Fotograf	113	Enver Paşa	A.Fischer	Env.No: 8531
Fotograf	114	Üsteğmen İsmail	Cevad	Env.No: 408
Fotograf	115	Er Portresi	F.Zonaro	Env.No: 8511
Fotograf	116	Dömeke Savaşı Dolmabahçe Sarayı Müzesi	F.Zonaro	
Fotograf	117	Er Portresi	F.Zonaro	Env.No: 8512
Fotograf	118	Yzb. Nurettin	Hidayet	Env.No: 962
Fotograf	119	Mareşal Mustafa Kemal	Foto Ferit İbrahim	Env.No: 971
Fotograf	120	Mareşal Mustafa Kemal		Env.No:D.1125
Fotograf	121	Mareşal Fevzi Çakmak		Env.No:11284
Fotograf	122	Org.Cemal Gürsel		Env.No:10110
Fotograf	123	Cumhurbaşkanı Atatürk	Foto J. Weinberg	Env.No:11295

Fotograf124	TBMM Reisi Atatürk		F.Français	Env.No:D.1796
Fotograf125	Cumhurbaşkanı Atatürk		M.F.Özerman	Env.No:11158
Fotograf	126	Cumhurbaşkanı Atatürk	Ş.Renkgörür	Env.No:11298
Fotograf	127	Cumhurbaşkanı Atatürk	Foto Şafak	Env.No:D.2821
Fotograf	128	Bayrak Önünde Atatürk	A. Enson	Env.No:11290
Fotograf	129	Kenan Evren	Y. Çallı	Env.No:11263
Fotograf	130	Nene Hatun	Nahol	Env.No:D.1642
Fotograf	131	Turgut Reis	A.S.Boyar	Env.No:11191
Fotograf	132	Cezair Emiri Abdülkadir		Env.No: 506
Fotograf	133	Cezair Emiri Abdülkadir		Env.No: 828
Fotograf	134	Gürcü Kadın ve Erkekleri	A. Ricaut	Env.No: 942
Fotograf	135	Çerkez Figürü	A. Ricaut	Env.No: 941
Fotograf	136	Rus Muharriri Sevçen	F. Zonaro	Env.No: 5597
Fotograf	137	Sabiha Sultan	Enver Paşa	Env.No:11274
Fotograf	138	Tepedelenli Ali Paşa		Env.No: 1079
Fotograf	139	Ağa Hüseyin Paşa	S.M. Alus	Env.No: 795
Fotograf	140	Şeyh Şamil	S.M. Alus	Env.No: 693
Fotograf	141	Gazi Baba	Ahmed Refik	Env.No: 686
Fotograf	142	Zurnazen	H.T. Parsadan	Env.No: 496
Fotograf	143		Kafkasyalı Mehmed Ali	Env.No: 386
Fotograf	144		Selimiyeli Emin	Env.No: 361
Fotograf	145		Mehmed	Env.No: 688
Fotograf	146		Hamdi Kulları	Env.No: 982
Fotograf	147		Mahmud	Env.No: 1074
Fotograf	148		Rufad	Env.No: 690
Fotograf	149		Halıcılarlı Sadık	Env.No: 6899
Fotograf	150		Sinanpaşalı Sadık	Env.No: 6900
Fotograf	151	Ihlamur Kasrı		Env.No: 1057
Fotograf	152	Kafkasya'da Bir Çiftlik Evi	M. Zankovsky	Env.No: 376
Fotograf	153	Kafkasya'da Bir Dere	M. Zankovsky	Env.No: 421
Fotograf	154	İbni Gantin Kalesi	S.A.	Env.No: 136
Fotograf	155	Sana Şehri	S.A.	Env.No: 137
Fotograf	156	Ride Merkez Kalesi	S.A.	Env.No: 138
Fotograf	157	Cebeli Serah Kalesi	S.A.	Env.No: 139
Fotograf	158	Colosseum		Env.No: 394
Fotograf	159	Malta Adası'nda Yeni Cami	G. Gianni	Env.No: 888
Fotograf	160			Env.No: 660
Fotograf	161			Env.No:11301
Fotograf	162	Sarayburnu		Env.No: 485
Fotograf	163	Heybeli Ada Deniz Harp Okulu		Env.No: 448
Fotograf	164	Ertuğrul Gemisi		Env.No: 887
Fotograf	165	Şafakta Deniz	I.K. Ayvazovsky	Env.No:11108
Fotograf	166	Üç Direkli Gemi		Env.No: 458
Fotograf	167	Sultaniye Vapuru		Env.No: 738

Fotograf	168	Gemi Eskizi	Sultan Abdülaziz	Env.No:11143
Fotograf	169	Osmanlı Donanması		Env.No: 164
Fotograf	170	Port Royal		Env.No: 347
Fotograf	171	Petersburg'dan Bir Görünüş	K. Geftler	Env.No: 988
Fotograf	172	Estonya Rever Şehri	K. Geftler	Env.No: 6799
Fotograf	173	Kız Kulesi Açıklarında Balıkçı Teknesi		Env.No:11276
Fotograf	174	Nehirde Tekneler	F. Redif	Env.No:11109
Fotograf	175		Galter	Env.No: 984
Fotograf	176	Köy Evi	G. Yarsev	Env.No: 1092
Fotograf	177	Torbiya Kasabası	E. Lamber	Env.No: 908
Fotograf	178		H. Begren	Env.No: 893
Fotograf	179			Env.No: 7333
Fotograf	180		G. Şabbe	Env.No: 475
Fotograf	181			Env.No: 360
Fotograf	182			Env.No: 527
Fotograf	183	Ava Gidiş		Env.No:11193
Fotograf	184			Env.No: 335
Fotograf	185			Env.No: 149
Fotograf	186	Kağıthane'de Osmanlı Hayatı	S. Chelebowsky	Env.No: 420
Fotograf	187	III. Ahmed Çeşmesi		Env.No: 635
Fotograf	188	Kuzey Afrika'da Bir Pazar Yeri		Env.No:11193
Fotograf	189		A. Chatano	Env.No: 979
Fotograf	190	Rus Askerleri ve Çocuklar	B. Makovsky	Env.No: 965
Fotograf	191	Kırda Çocuk ve Köpek	Halil Paşa	Env.No: 1060
Fotograf	192	Küçüksu	Halil Paşa	Env.No:11200
Fotograf	193	Balıkçılar	Halil Paşa	Env.No:11201
Fotograf	194	Kıyıda Çocuklar	Halil Paşa	Env.No:11202
Fotograf	195	Arzuhalci	Ziyaeddin Ahmed	Env.No: 634
Fotograf	196	Bedeviler	Salih Münir	Env.No: 642
Fotograf	197	Topkapı Sarayı Kubbealtı	S.M. Alus	Env.No: 315
Fotograf	198	Sultan Abdülmecid'in Kılıç Alayı		Env.No: 353
Fotograf	199	Gül Baba'nın Ölümü	Ş. Erdiren	Env.No:11196
Fotograf	200	Karpuz ve Üzümler	Prizrenli Hamdi	Env.No: 422
Fotograf	201	Şakayıklar	Halil Paşa	Env.No: 323
Fotograf	202	Sultan Abdülaziz'in Savaş Konulu Bir Eskizi		
Fotograf	203	Sultan Abdülaziz'in Savaş Konulu Bir Eskizi		
Fotograf	204	S. Chelebowsky'nin Savaş Konulu Bir Resmi - Dolmabahçe Sarayı Müzesi (Env.No. 11/1496)		

PLAN LİSTESİ

Plan	1	Askeri Müze ve Kültür Sitesi yerleşim Krokisi
Plan	2	Mekteb-i Harbiye Binası Zemin Kat
Plan	3	Mekteb-i Harbiye Binası Birinci Kat
Plan	4	Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası Zemin Kat
Plan	5	Mekteb-i Harbiye Taamhane Binası Bodrum Kat
Plan	6	Mekteb-i Harbiye Jinastikhane Binası
Plan	7	Askeri Müze Zemin Kat Sergi Salonları
Plan	8	Askeri Müze Birinci Kat Sergi Salonları

Özgeçmiş

1962 Kars Doğumluyum

1980 Kadıköy Kız Lisesi,

1984 İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı'ndan mezun oldum.

1986 Askeri Müze'de araştırmacı olarak çalışmaktayım.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ